

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU

FACULTATEA FILOLOGIE ȘI ISTORIE

CATEDRA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Programul de studii superioare de licență

0114.8 LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

învățământ cu frecvență redusă

180 ECTS

CURRICULA UNIVERSITARE

În conformitate cu planurile de învățământ aprobate în a. 2018 și 2021

Chișinău, 2023

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	Licență
Denumirea unității de curs	Fundamentele Științelor Educației
Facultatea/catedra responsabilă de unitatea de curs	Facultatea Științe ale Educației și Informatică Catedra Științe ale Educației și Management
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titularul unității de curs	Ilașcu Iu., dr., conf. univ.
Cadre didactice implicate	Zagaievschi C., dr., conf. univ
e-mail	zagaievschi.corina@upsc.md , ilascu.iurie@upsc.md

Codul unității de curs	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.01.O.001	3	I	1	36	18	18

Descriere succintă a integrării unității de curs în programul de studii

Cursul *Fundamentele științelor educației* este orientat spre examinarea / interiorizarea conceptelor specifice pedagogiei (*fundamentale, operaționale, preluate din alte domenii, valorificate pedagogic*) și conexiunea acestora în paradigma actuală a educației; conținutul cursului acoperă problematica contemporană a științelor educației; abordează fundamentele pedagogiei ca știință socioumană specializată în studiul educației

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs

- **C-1.** Identificarea pedagogiei ca știință a educației;
- Valorificarea /operarea terminologiei specifice științelor pedagogice în diverse contexte profesionale;
- Interiorizarea paradigmelor pedagogiei și a dimensiunilor educației;
- Valorificarea pedagogică a noilor dimensiuni ale educației;
- Interpretarea structurii de funcționare a sistemului de educație și a activității educative;
- Elaborarea obiectivelor operaționale;
- Proiectarea /selectarea metodelor /strategiilor de educație;
- Evaluarea referențialului profesional al cadrelor didactice;
- Proiectarea/autoevaluarea proiectelor de activitate educativă;
- Aplicarea criteriilor de evaluare a calității educației.

Finalități de studii

- **F-1** să determine statutul epistemologic al pedagogiei;
- să interpreteze corect conceptele pedagogice fundamentale;
- să argumenteze relațiile pedagogiei cu alte științe;
- să integreze noile dimensiuni /clasice ale educației în practica educativă;
- să clasifice/ construiască obiectivele educaționale;
- să elaboreze criteriile de evaluare a calității sistemului / procesului de educație;
- să construiască referențialul competențelor didactice;
- să evalueze / să conștientizeze calitatea proiectării activității educative și a conduitei dirigintelui;
- să elaboreze proiecte interactive de activități educative.

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe și deprinderi din cursurile de pedagogie; conceptul de elev, învățător; conceptul de școală, familie, societate; relația elev – profesor – părinte; influența mediului

educațional asupra formării-dezvoltării elevului; treptele sistemului de învățământ; personalitatea învățătorului, rolurile și funcțiile cadrului didactic.

Unități de învățare

1. Statutul științelor educației. Concepte fundamentale
2. Clasic, modern și postmodern în educație. Formele generale ale educației
3. Paradigmele pedagogiei – răspuns la problematica științelor educației. Metodologia de cercetare specifică pedagogiei
4. Finalitățile educației
5. Dimensiunile educației. Modele de analiză a conținuturilor generale ale educației. Noile educații
6. Sistemul de educație. Managementul educațional
7. Agenții educației. Organizarea și evaluarea activității educative
8. Cultura mediatică în contextul provocărilor sociale
9. Proiectarea, realizarea și evaluarea activității educaționale. Tehnologii educaționale
10. Calitatea în educație

Repartizarea orelor

Nr. d.o.	Unități de învățare	Total ore	Ore de contact direct						Ore de studiu individual		
			Curs		Seminar		Laborator		f. r.		
				f. r.		f. r.					
1.	Statutul științelor educației. Concepte pedagogice fundamentale			1		1		2			
2.	Clasic și modern în educație. Analiza acțiunii educaționale. Formele generale ale educației			1		1					
3.	Paradigmele pedagogiei – răspuns la problematica științelor educației. Metodologia de cercetare specifică pedagogiei			1		1					
4.	Finalitățile educației			1		1					
5.	Dimensiunile educației. Modele de analiză a conținuturilor generale ale educației. Noile educații			1							
6.	Sistemul de educație. Managementul educațional			1							
7.	Agenții educației. Organizarea și evaluarea activității educative			2							
8.	Cultura mediatică în contextul provocărilor sociale			1							
9.	Proiectarea și realizarea acțiunii educaționale. Tehnologii educaționale			1							
10.	Calitatea în educație.			1							
TOTAL		36		12		4		2			18

Conținutul unității de curs

1. Statutul științelor educației. Concepte pedagogice fundamentale
Tema 1. Definiri conceptuale

- Tema 2. Evoluția științelor educației
- Tema 3. Rolul științelor educației în formarea profesională
- Tema 4. Normativitatea pedagogică
- Tema 5. Taxonomia științelor pedagogice.
- Tema 6. Pedagogia în sistemul de științe socioumane
- 2. Clasic și modern în educație. Analiza acțiunii educaționale. Formele generale ale educației
  - Tema 1. Tradiție și modernitate în educație
  - Tema 2. Funcțiile și caracteristicile educației
  - Tema 3. Structura și funcționarea educației
  - Tema 4. Instrucție și educație – sensuri
  - Tema 5. Național și universal în educație
  - Tema 6. Interdependența formelor generale ale educației
  - Tema 7. Educația – cadru integrator al eredității și mediului
  - Tema 8. Direcții de evoluție a educației: educație permanentă și autoeducația
- 3. Paradigmele pedagogiei – răspuns la problematica științelor educației. Metodologia de cercetare specifică pedagogiei
  - Tema 1. Paradigmele pedagogiei, definiții conceptuale
  - Tema 2. Modele de abordare a teoriilor care cercetează educația
  - Tema 3. Paradigma pedagogiei esenței (etapele istorice)
  - Tema 4. Paradigma pedagogiei existenței
  - Tema 5. Magistrocentrismul, psihocentrismul, sociocentrismul, tehnocentrismul
  - Tema 6. Paradigme ale pedagogiei moderne și postmoderne
  - Tema 7. Conceptul de *metodologie de cercetare specifică pedagogiei*
  - Tema 8. Instrumente de cercetare în științele educației
- 4. Finalitățile educației
  - Tema 1. Conceptul pedagogic de *finalitate a educației*
  - Tema 2. Problematika și funcțiile finalităților educației
  - Tema 3. Clasificarea finalităților. Finalități macro - și microstructurale
  - Tema 4. Ierarhizarea și clasificarea obiectivelor educaționale
  - Tema 5. Modele taxonomice pe domenii: cognitiv, afectiv, psihomotor
- 5. Dimensiunile educației. Modele de analiză a conținuturilor generale ale educației
  - Tema 1. Conceptul pedagogic de conținuturi generale ale educației. Dimensiunile educației.
  - Tema 2. Educația morală. Obiective, conținut, metodologie
  - Tema 3. Metodele educației morale
  - Tema 4. Educația intelectuală. Obiective, conținut, metodologie
  - Tema 5. Educația tehnologică. Obiective, conținut, metodologie
  - Tema 6. Educația estetică. Obiective, conținut, metodologie
  - Tema 7. Educația psihofizică. Obiective, conținut, metodologie
  - Tema 8. Educația pentru sănătate
  - Tema 9. Caracterul deschis al conținuturilor – Noile educații
- 6. Sistemul de educație. Managementul educațional
  - Tema 1. Conceptele de *sistem de educație* și *sistem de învățământ*. Structura de funcționare
  - Tema 2. Tendințe de evoluție a sistemului de învățământ
  - Tema 3. Managementul educației. Reforma sistemului de învățământ
  - Tema 4. Forme de realizare a educației: lecția, ora clasei, excursii, vizite, competiții, olimpiade, serate
- 7. Agenții educației. Organizarea și evaluarea activității educative
  - Tema 1. Structura personalității cadrului didactic
  - Tema 2. Formarea profesorului: roluri, competențe, stiluri
  - Tema 3. Personalitatea elevului și comportamentul școlar
  - Tema 4. Educabilitate. Factorii educabilității: mediul, ereditatea, educația.
  - Tema 5. Educația – factor determinant al dezvoltării personalității
- 8. Cultura mediatică în contextul provocărilor sociale

- Tema 1. Efectele influenței mass-media asupra formării-dezvoltării personalității
 Tema 2. Tehnici de manipulare prezente în publicitate și mass-media
 Tema 3. Comunicare interactivă în procesul educațional
 Tema 4. Educația digitală în contextul culturii mediatice a educatului
 9. Proiectarea și realizarea acțiunii educaționale. Tehnologii educaționale
 Tema 1. Profesorul diriginte
 Tema 2. Proiectarea curriculară. Managementul pedagogic
 Tema 3. Curriculum la dirigenție
 Tema 4. Tehnologii educaționale moderne
 Tema 5. Educația pentru dezvoltarea personală a elevilor
 10. Calitatea în educație. Evaluare de sistem/proces/resurse
 Tema 1. Conceptul de calitate în educație
 Tema 2. Cadrul legal de asigurare a calității. Codul educației
 Tema 3. Principiile asigurării calității
 Tema 4. Servicii de sprijin educațional centrate pe elev.
 Tema 5. Calitatea strategiilor educaționale

Strategii de predare și învățare

Prelegere reflexivă, interactivă; expunere-prelegere asistată de calculator cu expunerea conținuturilor cursului în format Power Point; exemplificări; întrebări de evaluare pe parcurs; explicații; problematizări; ilustrări cu materiale video sau printate referitoare la bunele practici (de succes); discuții pe baza acestor prezentări, precum și pe baza literaturii de specialitate studiate.

Învățare creativă, reflexivă, studiu de caz, elaborarea și susținerea proiectului orei educative axat pe creativitate și cunoștințele acumulate.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă se bazează pe aprecierea gradului și a calității de participare intelectuală studenților în cadrul seminariilor. Două probe de evaluare obligatorii:

Evaluare 1: test de verificare a nivelului de cunoaștere;

Evaluare 2: proiect al activității educative (nivel de aplicare - integrare a cunoștințelor).

Rezultatele evaluărilor curente constituie 60 % din cota notei finale. Evaluarea finală – examen scris.

Nota de la examen va constitui 40 % din cota notei finale.

Studiul individual

Nr.	Unități de învățare	Ore studiu individual		Unități de conținut	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
			f. r.			
1	Statutul științelor educației. Concepte pedagogice fundamentale		2	Lista cu explicația științifică a termenilor pedagogici;	Investigație cu consultarea dicționarului de termeni pedagogici (Sorin Cristea)	Conversația euristică, Explicația
2	Clasic și modern în educație. Analiza acțiunii educaționale. Formele generale ale educației		4	- Structura de funcționare a educației; Interdependența dintre formele educației - Analiză comparativă a	Descifrarea schemei structurii de funcționare a educației (după S. Cristea); Investigația, Conversația	Studiul de caz

				formelor educației, și a corelației între acestea și educația permanentă și autoeducația. Eseul științific (maxim, 2 pag. A4).	euristică;		
3	Paradigmele pedagogiei – răspuns la problematica științelor educației. Metodologia de cercetare specifică pedagogiei		4	Cercetarea pedagogică Schiță de proiect de cercetare, conform modelului studiat.	Proiect individual, Demonstrația cu solicitarea studentului	Dezbaterea, Studiul de caz,	
4	Finalitățile educației		4	Corelația dintre finalitățile educației și realizarea acestora în cadrul procesului de educație Schema, Eseu științific (max. 2 pag. A4), 5 exemple	Portofoliul, Studiu de caz,	Dezbaterea științifică	
5	Dimensiunile educației. Modele de analiză a conținuturilor generale ale educației. Noile educații.		3	Analiza conținuturilor educației (după modelul lui S. Cristea Alte modele de analiză a unei noi dimensiuni a educației (la alegere)	Studiu de caz, Investigația,	Dezbaterea problematizată	
6	Sistemul de educație. Managementul educațional		3	Evaluarea activității educative Modernizarea sistemelor de educație și evoluția societății	Eseu de 1-2 pagini (A4), cu tema: <i>De ce modernizarea sistemelor de educație trebuie să țină pasul cu evoluția</i>	Dezbaterea, Conversația euristica, studiul de caz.	

					<i>societății?</i> (5 exemple concrete).	
7	Agenții educației. Organizarea și evaluarea activității educative.		4	Organizarea și evaluarea activităților educative în baza unor criterii de evaluare specifice	Fișă (individuală) de evaluare, cu stabilirea Studiului de caz,	Dezbaterea, Problematizarea
8.	Cultura mediatică în contextul provocărilor sociale		2	Efectele influenței mass-media asupra formării-dezvoltării personalității Tehnici de manipulare prezente în publicitate și mass-media	Studiu de caz, „Manipularea prin publicitate”Prezentarea publică a studiului de caz. Variata PPPT	Expunerea cu solicitarea studentului, Dezbaterea, Conversația euristică, Studiul de caz
9.	Proiectarea și realizarea acțiunii educaționale. Tehnologii educaționale		4	Realizarea proiectului individual al orei educative	Prezentarea publică a proiectului	Simularea, Dezbaterea, Conversația euristică, Problematizarea
10.	Calitatea în educație.		6	Studierea conținutului <i>Codului educației</i>	Dezbaterea publică a standardelor de calitate stipulate în <i>Codul educației</i>	Conversația euristică, dezbaterea, Studiul de caz

Bibliografie

Obigatorie:

1. BOCOȘ M., JUCAN D. Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului. Pitești: Ed. Paralela 45, 2017;
2. CRISTEA S. Fundamentele pedagogiei. Iași: Polirom, 2013;
3. GURANDA M. Fundamente pentru o știință a educației. București: 2011.
4. ZAGAEVSCHII Corina, Cultura comunicării didactice, Chișinău: Editura UPSC „I. Creangă”, 2016;
5. ILAȘCU Yu., Educația digitală, suport de curs. Chișinău: Editura UPSC „I. Creangă”, 2016;

Opțională:

1. CRISTEA S. Dicționar de pedagogie. Chișinău: Litera Internațional, 2018;
2. GARȘTEA N., CALLO T., Ora de dirigentie. Ghid pentru elevi și profesori. Chișinău: Epigraf. 2011;
3. JOITA E., Știința educației prin paradigme. Iași, 2009;
4. ЗАЙЦЕВ В. С. Современные педагогические технологии, учебное пособие в двух книгах, Челябинск, ЧГПУ, 2012;
5. МЕЗЕНЦЕВА О.И. , Современные педагогические технологии, Учебное пособие, Новосибирск, 2018;
6. ЦУРКОВА Н.Е. Педагогическая технология. - М.: Педагогическое общество России, 2002;

7. ILAȘCU Yu., Repere teoretico-metodologice ale calimetriei pedagogice, în Revista de științe socioumane, ISSN 1857 – 0119, N.1 [23] 2013, pag., 157-160;
8. ILAȘCU Yu., Dimensiunea informațională și cea instrumentală a complexității culturii manageriale, în- Univers Pedagogic, nr.18(384), 2 mai 2013, pag., 3;
9. PÂNIȘOARĂ I.O. Comunicarea eficientă. Iași: Polirom, 2009;
10. PĂUN E., POTOLEA D., Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative, Iași: Polirom, 2006.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Psihologia generală
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie specială, Catedra Psihologie
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Maria Pleșca, conf., dr.
Cadre didactice implicate	Maria Pleșca, conf., dr.
e-mail	plescamasa@yahoo.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.01.O.002	3	I	I	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul *Psihologia generală* face parte din pachetul de discipline fundamentale ale modului psihopedagogic, nivel licență, din cadrul facultăților Universității Pedagogice din Chișinău. Este un curs introductiv în problematica definirii identității psihologiei ca știință. Prin teme abordate și prin modul lor de ordonare, cursul contribuie la înțelegerea actualului fond de cunoștințe cu privire la o serie de probleme specifice gândirii științifice în domeniul psihologiei contemporane.

La cursul *Psihologia generală* studenții se vor familiariza cu conceptualizarea fenomenelor/proceselor psihice (procesele psihice sunt abordate și discutate într-o ordine logică, pornind de la cele bazale (senzații și percepții) către procesele cognitive superioare (gândirea) la cele de reglare (emoțiile, motivația); vor cunoaște metodele și modelele sale explicative, problematica complexă a personalității și posibilitățile de utilizare a lor pentru cunoașterea proprie și a altor persoane. Studenții vor asimila strategii de influențare (reglare) a comportamentului propriu și al grupului. Aplicațiile elaborate vor contribui la profesionalizarea lor privind activitatea instructiv-educativă din școală. Tinerii vor identifica notele specifice și a aspectelor diferențiatore la nivelul structurilor psihice; vor descrie mecanismele psihice, utilizând diferite modele teoretice; vor stabili conexiuni între mecanismele psihice și vor recunoaște diferențele individuale în construirea și manifestarea vieții psihice. Cursul va dezvolta la studenți spiritul de rigurozitate științifică și de deontologie profesională.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

C-1. Competențe cognitive: studentul va demonstra cunoașterea proprietăților și legilor diverselor categorii de procese, stări, însușiri și structuri psihice; va ști cum să utilizeze conceptele specifice științei psihologice pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală.

C-2. Competențe de învățare: se exprimă în capacitatea de a asimila informația psihologică din diferite surse în vederea organizării unui demers didactic eficient, conform obiectivelor enunțate; în identificarea interacțiunilor complexe dintre toate componentele sistemului psihic uman; în formularea de obiective cognitive și alegerea modalităților/căilor de atingere a lor.

C-3. Competențe de aplicare: studentul va aplica cunoștințele specifice științei psihologice în rezolvarea unor situații școlare – problemă, în elaborarea profilului psihologic a propriei personalități și a personalității celorlalți, în identificarea unor trăsături ale personalității necesare reușitei în activitate; în capacitatea de a realiza transferuri interdisciplinare (literatură, istorie) pentru analiza unor tipuri de comportament uman.

C-4. Competențe de analiză: se vor manifesta prin creșterea abilităților de organizare sistematică a datelor și cunoștințelor din acest domeniu; în identificarea complexității fenomenelor psihice comparativ cu cele studiate de alte științe; în determinarea unor parametri de autoevaluare și evaluare reciprocă a cunoștințelor; în analiza posibilitățile de dezvoltare personală din perspectiva cunoștințelor de psihologie.

C-5. Competențe de comunicare: se arată în capacitatea de a se exprima în limba maternă într-o manieră clară și precisă, oral și în scris, utilizând limbajul specific psihologiei în diverse contexte socio-culturale și profesionale; în abilitățile de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihologică și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj psihologic.

C-6. Competențe la nivel de integrare: se dovedesc prin capacitatea de folosire independentă a informațiilor oferite de acest curs și de alte surse în activitățile didactice printr-o viziune sistematică asupra vieții psihice umane; manifestarea autonomiei și a independenței în căutarea informațiilor relevante pentru conceperea unui discurs științific; manifestarea responsabilității personale și sociale în asumarea sarcinilor academice/profesionale; comunicarea adecvată temei, contextului și auditoriului (prin prezentări scrise și orale care transmit în mod eficient conținutul).

Finalități de studii

F-1. Să opereze cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei.

F-2. Să identifice interacțiunile complexe dintre toate componentele sistemului psihic uman și să caracterizeze rolul lor în evoluția personalității.

F-3. Să utilizeze cunoștințele de psihologie în scopul adaptării conduitei proprii la situații concrete de viață.

F-4. Să identifice notele specifice și a aspectelor diferențiatore referitor la mecanismele psihice și rolul acestora în evoluția personalității.

F-5. Să evalueze critic situațiile problematice și soluțiilor posibile în psihologie.

F-6. Să elaboreze profilul psihologic al propriei personalități și a personalității celorlalți.

F-7. Să identifice, prin cooperare cu ceilalți, unele trăsături ale personalității necesare reușitei în activitatea școlară.

F-8. Să evalueze unele tipuri de comportament psihosocial în contexte situaționale date.

F-9. Să folosească cunoștințele psihologice în influențarea (reglarea) comportamentului propriu și al grupului.

F-10. Să identifice legăturile între mecanismele psihice și a corelației acestora cu diferite etape ale dezvoltării psihice.

F-11. Să facă dovada unei viziuni holistice asupra rolurilor acestei științe în optimizarea procesului instructiv-educativ, a vieții și activității oamenilor.

F-12. Să aprecieze contribuția psihologiei în procesul educației, în general, și în procesul propriei formări, în special.

F-13. Să valorifice optim, pozitiv propriul potențial.

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe și deprinderi din cursurile *Fundamentelor științelor educației, Didacticii generale, Limbii și literaturii române, Istoriei.*

Unități de învățare

Tema 1. Domeniul și obiectul de cercetare al psihologiei.

Tema 2. Senzațiile.

- Tema 3. Percepția.**
- Tema 4. Reprezentările ca procese senzoriale superioare.**
- Tema 5. Gândirea.**
- Tema 6. Memoria.**
- Tema 7. Imaginația.**
- Tema 8. Motivația. Activitatea.**
- Tema 9. Afectivitatea.**
- Tema 10. Limbajul.**
- Tema 11. Atenția.**
- Tema 12. Voința.**
- Tema 13. Personalitatea.**
- Tema 14. Temperamentul.**
- Tema 15. Caracterul.**
- Tema 16. Aptitudinile.**

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucrul individual	
			Curs		Seminar		Laborator		zi	f/r
				f/r		f/r	zi	f/r	zi	f/r
1.	Domeniul și obiectul de cercetare al psihologiei.			2						2
2.	Senzațiile.			1		1				1
3.	Percepțiile.			1		1				1
4.	Reprezentările ca procese senzoriale superioare.			1						2
5.	Gândirea.			2		1				1
6.	Memoria.			2		1				1
7.	Imaginația.									1
8.	Motivația. Activitatea.									1
9.	Afectivitatea.			1		1				1
10.	Limbajul.									1
11.	Atenția.									1
12.	Voința.									1
13.	Personalitatea.			2		1				1
14.	Temperamentul.									1
15.	Caracterul.									1
16.	Aptitudinile.									1
	TOTAL	36		12		6				18

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Domeniul și obiectul de cercetare al psihologiei.

Definirea psihologiei. Școli și orientări psihologice. Psihicul ca obiect de studiu al psihologiei. Sistemul psihic uman și nivelurile lui de organizare. Raportul psihic – creier.

Statutul actual al psihologiei ca știință. Ramurile aplicative ale psihologiei. Importanța psihologiei. Metodele de cercetare ale psihologiei (observația, convorbirea, experimentul, ancheta (chestionarul și interviul), analiza produselor activității, metoda biografică, testul).

Psihologia generală și locul ei în sistemul de științe psihologie. Sarcinile psihologiei la etapa

actuală.

Tema 2. Senzațiile.

Senzațiile ca cele mai simple procese informaționale. Bazele fiziologice ale senzațiilor. Analizatorul și structura lui. Legile generale ale senzațiilor. Imaginea senzorială. Importanța senzațiilor în viața și activitatea omului.

Principalele categorii de senzații umane (după locul receptorilor): interioreceptive (de foame, sete, saturație, lipsă de oxigen, durere, plăcere), proprioreceptive (de mișcare, echilibru, statică), exterioreceptive (vizuale, auditive, gustative, olfactive, cutanate).

Proprietățile senzațiilor: calitatea, intensitatea, durata, topognozia. Patologia senzațiilor.

Tema 3. Percepția.

Percepțiile ca procese senzoriale complexe. Asemănările și deosebirile dintre senzație și percepție. Felurile percepțiilor. Legile generale ale percepțiilor. Particularitățile imaginii perceptivă. Rolurile percepțiilor în activitatea omului. Observația și spiritul de observație. Învățarea perceptivă. Erori perceptivă.

Tema 4. Reprezentările ca procese senzoriale superioare.

Reprezentările ca procese senzoriale superioare. Definirea și caracterizarea reprezentărilor. Particularitățile imaginii reprezentării. Funcțiile reprezentărilor. Rolul reprezentărilor în activitatea mentală. Felurile reprezentărilor: după felul analizatorilor (vizuale, auditive, gustative, olfactive, cutanate, chinesteze), după gradul de generalizare a realității (singulare, generale, schematice), după proveniență (senzoriale, perceptivă).

Importanța reprezentărilor în viața și activitatea omului. Patologia reprezentărilor: halucinațiile (vizuale, auditive, olfactive, gustative, tactile ș.a.).

Tema 5. Gândirea.

Gândirea și locul ei în structura intelectului uman. Caracterizarea psihologică a gândirii. Operațiile generale ale gândirii. Noțiunile ca unități informaționale de bază. Procesul formării lor. Înțelegerea ca activitate a gândirii. Calitățile gândirii. Rezolvarea problemelor ca activitate principală a gândirii.

Tema 6. Memoria.

Definirea memoriei și a locului ei în viața psihică umană. Rolurile fundamentale ale memoriei. Tipuri ale memoriei: după caracterul activismului psihic predominant în activitate (motoră, afectivă, plastic-intuitivă, verbal-logică); după prezența sau lipsa scopului și a efortului volitiv (involuntară și voluntară); după durata consolidării și păstrării materialului (de scurtă durată, de lungă durată și operativă); după caracterul legăturilor stabilite în material (mecanică și logică).

Procesul memorării. Memorarea și acțiunea. Felurile memorării. Legitățile memorării involuntare. Condițiile și procedeele memorării voluntare.

Procesul păstrării. Procesul reactualizării. Procesele reproducerii: recunoașterea, reproducerea propriu-zisă, reamintirea, amintirea. Felurile reproducerii: involuntară și voluntară.

Uitarea și cauzele ei. Bazele fiziologice ale uitării. Calități ale memoriei. Legitățile memorării.

Tipurile individuale ale memoriei: intuitiv-plastic, verbal-abstract, intermediar.

Tema 7. Imaginația.

Definirea și caracterizarea generală a imaginației. Rolul imaginației în viața și activitatea omului.

Procedeele imaginației. Caracteristicile produselor imaginative. Formele principale ale imaginației și rolurile lor.

Imaginația și creativitatea.

Imaginația ca proces al creativității. Rolul și factorii creativității. Structura creativității. Niveluri și stadii ale creativității (după C. W. Taylor și G. Wallas). Dezvoltarea creativității.

Tema 8. Motivația. Activitatea.

Definirea și caracterizarea generală a motivației. Formele motivației. Relația dintre motivație și performanță în activitate. Motivație și performanță. Optimum motivațional. Motivație și dezvoltare

personală. Motivația și activitatea umană.

Noțiuni generale despre activitate. Particularitățile activității omului și a comportării animalului.

Structura activității: scopul, necesitățile, voința, motivele, acțiunile, operațiile, mișcările. Felurile mișcărilor, acțiunilor și specificul lor.

Însușirea activității. Mecanismul însușirii activității. Interiorizarea și etapele ei: motivarea, orientarea preventivă generală în obiecte, acțiunile concrete cu obiectele reale, verbalizarea cu voce tare a acțiunilor exterioare, verbalizarea în șoaptă, verbalizarea în gând, apariția acțiunii intelectuale. Exteriorizarea.

Deprinderile și structura lor. Bazele fiziologice ale deprinderilor. Felurile deprinderilor: motrice, senzoriale, intelectuale, comportamentale.

Noțiuni generale despre activitatea primordială. Activitatea, personalitatea și relațiile interpersonale.

Tema 9. Afectivitatea.

Definirea și caracterizarea generală a afectivității. Proprietățile generale ale proceselor afective. Rolurile proceselor afective în viața psihică umană.

Exprimarea proceselor afective (schimbările organice interne și expresive externe).

Clasificarea proceselor afective. Formele afectivității: emoțiile, sentimentele, dispoziția, pasiunile, stresul, afectul.

Calitățile de bază ale afectivității. Dezvoltarea afectivității..

Tema 10. Limbajul.

Comunicare, limbă, limbaj. Funcțiile limbajului. Formele principale ale limbajului. Tulburări ale limbajului.

Noțiuni generale despre comunicare. Felurile comunicării: după procedeele și mijloacele aplicate (nemijlocit-materială, mijlocit-semiotică); după conținutul psihologic exprimat (informativă, reglativă, afectivă); după numărul de persoane antrenate (individuală, de grup); după omogenitatea sau eterogenitatea claselor de obiecte (sisteme) ce comunică (intramodală și extramodală).

Tema 11. Atenția.

Definirea și caracterizarea generală a atenției. Formele atenției. Însușirile atenției. Funcțiile atenției: de orientare, concentrare, control. Importanța atenției în viața și activitatea omului.

Felurile atenției: involuntară, voluntară, postvoluntară. Proprietățile atenției: concentrarea, stabilitatea, volumul, distribuția, comutarea, abaterea.

Tipurile generale ale atenției umane: persoane atente, neatente, distrate.

Patologia atenției: lipsa de orientare, concentrare, control, stabilitate, distribuție, comutare, volumul îngust al atenției, distragerea patologică a atenției.

Tema 12. Voința.

Voința ca mecanism superior de autoreglare. Structura și fazele acțiunilor voluntare. Calitățile voinței.

Educarea și autoeducarea voinței. Patologia voinței: heperbulia, hipobulia, abulia, parabulia.

Tema 13. Personalitatea.

Conceptele de om, individ, personalitate, individualitate. Structura și orientările personalității. Spiritul activ al personalității.

Scopurile, perspectiva și orientarea personalității. Conștiința de sine, autoaprecierea și nivelul aspirațiilor personalității. Disonanța cognitivă, conformismul și non-conformismul personalității.

Formarea personalității. Forțele motrice de dezvoltare a personalității. Rolul eredității și mediului în dezvoltarea personalității. Patologia personalității: depersonalizarea.

Locul și rolul relațiilor interpersonale în structura personalității. Tipuri de relații interpersonale.

Tema 14. Temperamentul.

Particularitățile psihologice ale temperamentelor (după K.Yung și H.J.Eysentk). Portretele temperamentelor. Tipurile de bază ale temperamentului: coleric, sangvinic, flegmatic, melancolic.

Caracterizarea psihologică a tipurilor de bază ale temperamentului după: sensibilitate, reactivitate, activism, coraportul dintre reactivitate și activism, tempoul reacției, flexibilitate și rigiditate, extraversiune și introversiune, excitabilitate afectivă. Tipurile intermediare de temperament. Temperamentul și stilul individual al activității.

Tema 15. Caracterul.

Definirea caracterului. Componentele de bază ale caracterului. Sistemul de atitudini. Structuri caracteriale și profiluri psihomorale. Caracterul și temperamentul. Caracterul și activitatea. Caracterul și montajul psihologic. Rolul imitării și al situațiilor conflictuale în formarea caracterului.

Trăsăturile de caracter și rolul lor în viața și activitatea omului. Patologia caracterului.

Tema 16. Aptitudinile.

Latura instrumental – operațională a personalității. Condiționarea aptitudinilor (dotația nativă) și modelarea prilejuită de învățare. Clasificarea aptitudinilor. Intelegența ca aptitudine generală.

Premisele naturale ale aptitudinilor. Rolul factorului biologic și social în dezvoltarea aptitudinilor. Formarea aptitudinilor. Dependența dezvoltării aptitudinilor de instruire și educație, de autoinstruire și autoeducație

Strategii de predare-învățare

În cadrul cursului (prelegeri, seminare) sunt utilizate următoarele strategii: expunerea, exemplul demonstrativ, sinteza cunoștințelor, descoperire dirijată, clarificare conceptuală, dialogul euristic, rezolvarea de situații problematice, dezbateră, simulări, activități pe microgrupuri, grupuri de discuții, proiecte de cercetare, brainstormingul.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: oral și în scris, prezentări, rapoarte, participarea la discuții, portofolii, teste etc.

Evaluarea periodică I- probă scrisă

Evaluarea periodică II – convorbire evaluativă

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni.)

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
			f/r			
1.	Domeniul și de obiectul de cercetare psihologiei.		6	Metodele de cercetare ale psihologiei.	Schemă generalizatoare Poster	Prezentarea orală și scrisă
2.	Senzațiile.		2	Categoriile senzoriale.	Organizator grafic Referat	Evaluarea produsului elaborat și a răspunsurilor orale.
3.	Percepțiile.		2	Rolurile percepțiilor în activitatea omului.	Harta conceptuală. Scheme. Studiu de caz.	Evaluarea produsului scris

4.	Reprezentările ca procese senzoriale superioare.		3	Observația și spiritul de observație.	Proiect. Hartă conceptuală . Minieșeu	Masa rotundă. Prezentare în grup.
5.	Gândirea.		3	Înțelegerea ca activitate a gândirii.	Harta cognitivă Studiu de caz.	Interacțiunea dirijată și dialogul.
6.	Memoria.		3	Locul memoriei în viața psihică umană.	Harta cognitivă. Studiu de caz.	Prezentarea orală și scrisă Exerciții.
7.	Imaginația.		6	Caracteristicile produselor imaginative.	Studiu de caz. Proiect. Hartă conceptuală .	Interviu individual. Studiu de caz. Exerciții.
8.	Motivația. Activitatea.		6	Formele motivației.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Studiu de caz. Exerciții.
9.	Afectivitatea.		4	Proprietățile generale ale proceselor afective.	Hartă conceptuală Studiu de caz.	Evaluarea produsului elaborat și a răspunsurilor orale. Interviu individual.
10.	Limbajul.		6	Funcțiile și formele principale ale limbajului.	Eseu Studiu de caz.	Prezentarea orală și scrisă Test de evaluare a cunoștințelor
11.	Atenția.		4	Dezvoltarea însușirilor atenției.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Evaluarea produsului elaborat și a răspunsurilor orale.
12.	Voința.		4	Structura și fazele acțiunilor voluntare.	Harta conceptuală. Scheme. Studiu de caz.	Evaluarea produsului scris
13.	Personalitatea.		7	Spiritul activ al personalității.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Masa rotundă. Prezentare în grup.
14.	Temperamentul.		6	Temperamentul și stilul individual al activității.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Interacțiunea dirijată și dialogul cu masteranzii.

15.	Caracterul.		4	Structuri caracteriale și profiluri psihomorale.	Harta cognitivă. Studiu de caz. Poster	Prezentarea orală și scrisă Exerciții.
16.	Aptitudinile.		6	Intelegența ca aptitudine generală.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Interviu individual. Studiu de caz. Exerciții.

Bibliografie

Obligatorie:

1. ATKINSON, R. L., ATKINSON, R. C., SMITH, E. E., BEM, D. J. Introducere în psihologie. București: Ed. Tehnică, 2002.
2. BONCHIȘ, E. (coord.) Psihologie generală. Oradea: Universității din Oradea, 2006.
3. BUICU, G. Psihologia generală. Psihologia comportamentului. Tg. Mureș, 2013.
4. BUTLES, G. Psihologie. București: Litera, 2020.
5. COSMOVICI, A. Psihologia generală. Iași: Editura Polirom, 2005.
6. CRĂCIUNESCU, R. Psihologie generală. Craiova: Tipografia Universității, 2001.
7. REUHLIN, M. Psihologie generală. București: Editura Științifică, 1999.
8. SILLAMY, N. Dicționar de psihologie. Larousse. București: Univers Enciclopedic, 2009.
9. ZLATE M. Introducere în psihologie. Ediția a III-a. Iași: Polirom, 2015.
10. ZLATE M. Psihologia mecanismelor cognitive. Iași: Polirom, 1999.

Opțională:

1. BADDELEY, A. Memoria umană. București: Fundației România de Mâine, 1998.
2. BOITOR, C. Psihologia. Idei fundamentale. București: Litera, 2020.
3. GOLU, M. Fundamentele psihologiei, vol.1 – 2. București: Fundației România de Mâine, 2005.
4. GOLU, M. Bazele psihologiei generale. București: Ed. Universitară, 2002.
5. GOLU, M., DICU, A. Introducere în psihologie. București: Ed. Paideia, 2005.
6. HAYES, N. ȘI ORELL, Sue Introducere în psihologie. București: All, 2010.
7. HEDGES, P. Personalitate și temperament. Ghidul tipurilor psihologice. București: Humanitas, 2020.
8. LUNGU, N. Psihologie experimentală. București: Tehnică, 2003
9. MALIM, T. Procese cognitive. București: Tehnică, 1999.
10. MICLEA, M. Psihologia cognitivă. Cluj-Napoca: Ed. ASCR.1999.
11. OPRE, A. Inconștientul Cognitiv. Cluj-Napoca: Ed. ASCR. 2002.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Introducere în lingvistică
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	Ionaș Anatol
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
F.01.O.003	4	I	I	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul de *Introducere în lingvistică*, studenții vor însuși cunoștințe despre limbă în calitate de sistem specific cu o anumită structură, despre unitățile ei variate și invariante; vor studia limba în calitate de sistem semiotic specific, în comparație cu alte sisteme semiotice. Totodată, studenții își vor forma o viziune de ansamblu asupra funcționării limbii în societate, la diferite etape ale omnirii, despre originea și evoluția limbajului uman. De asemenea, vor însuși metode și aspecte de studiere a limbii; vor studia clasificarea genealogică și tipologică a limbilor lumii.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;

- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minime privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;
- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.
Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii, despre importanța și funcționarea limbii în societate, achiziționate în ciclul liceal de studii. Studenții trebuie să știe că limba este un sistem complex, care funcționează în baza unor mecanisme interne și care este, în același timp, cel mai important mijloc de comunicare în societate. Întrucât este un fenomen social, limba trebuie studiată în comparație cu alte fenomene sociale de suprastructură.

Unități de curs

1. Limba ca obiect de studiu teoretic. 2. Limba ca fenomen social. 3. Limba ca sistem și structură. 4. Structura fonetică a limbii și aspectul ei grafic. 5. Structura lexicală a limbii. 6. Structura gramaticală a limbii. 7. Clasificarea limbilor lumii

Repartizarea orelor de curs

Nr	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Limba ca obiect de studiu teoretic	3	2	1	-	3
2.	Limba ca fenomen social	3	2	1		3
3.	Limba ca sistem și structură	6	4	2		6
4.	Structura fonetică a limbii și aspectul ei grafic	3	2	1		3
5.	Structura lexicală a limbii	3	2	1		3
6.	Structura gramaticală a limbii	3	2	1		3
7.	Clasificarea limbilor lumii	3	2	1		3
TOTAL		24	16	8	-	24

Conținutul unităților de curs

1. Limba ca obiect de studiu teoretic

Apariția și evoluția filologiei. Constituirea lingvisticii ca știință. Aspectele de studiere a limbajului uman. Sincronia și diacronia în studierea limbii. Sursele de studiere a limbajului uman. Limbajul oral și cel scris, manifestarea lor. Anatomia limbă-vorbire. Problemele-cheie ale lingvisticii contemporane. Sistemul științelor lingvistice. Componentele structurale (disciplinele lingvistice, ramificațiile lingvisticii) de studiere a limbilor. Stilistica, lexicologia, istoria limbii ca discipline lingvistice. Metodele de cercetare aplicate în lingvistică. Legăturile lingvisticii contemporane cu alte științe.

2. Limba ca fenomen social

Natura și funcțiile limbajului uman. Limba, idiomul, actul comunicativ. Funcțiile principale și secundare ale limbii. Interpretări ale originii limbajului uman (teorii cu privire la originea limbajului uman). Teoriile monogenezei și poligenezei limbilor. Divergența și convergența limbilor în diacronie. Limba și fenomenele sociale de suprastructură. Limba și cultura. Lacunele lexicale. Limba și gândirea. Alte mijloace de comunicare. Limbi artificiale. Limbi creole. Funcționarea limbii la diferite etape de dezvoltare a societății. Clasificarea limbilor naturale: reconstituibile, descifrabile, clasice, vii. Noțiuni de idiom. Manifestarea limbilor vii prin dialecte, subdialecte, supradialecte, interdialecte, graiuri, coine. Contactele dintre limbi. Statutul de limbă maternă. Bilingvismul. Diglosia. Construcția lingvistică, politica lingvistică.

3. Limba ca sistem și structură

Noțiuni de „sistem” și „structură”. Limba ca sistem și structură. Limba ca sistem semiotic specific. Situația semiotică. Caracteristicile semnului. Sisteme semiotice. Specificul sistemului semiotic al limbii în comparație cu alte sisteme semiotice. Aspectul calitativ și cantitativ al sistemului semiotic al limbii. Semnul lingvistic. Caracteristicile semnului lingvistic. Material și ideal în limbă. Caracterul arbitrar/motivat al semnului lingvistic. Trăsăturile sistemului limbii. Nivelurile limbii. Unități variate și invariante ale limbii.

Relații dintre unitățile de la același nivel. Relații paradigmatică și relații sintagmatice. Noțiuni de paradigmă. Ierarhia nivelurilor limbii.

4. Structura fonetică a limbii și aspectul ei grafic

Fonetica și fonologia. Obiectul de studiu. Triplul aspect al sunetului articulat. Parametrii acustici ai sunetului articulat. Aspectul fiziologic al articulării sunetelor. Baza de articulație. Aspectul funcțional al sunetului articulat. Noțiuni de bază ale fonologiei. Fonemul și funcțiile lui. Trăsături diferențiale ale fonemului. Fonemul, fonul, alofonul. Arhifonemul. Noțiuni de lege fonetică. Alternanțe fonetice (istorice și morfologice). Accidente/modificări fonetice (poziționale și combinatorii). Segmentarea fonetică a vorbirii. Unități fonetice inferioare, superioare, suprasedimentale (accentul și intonația).

Apariția și evoluția scrisului. Periodizarea istoriei scrisului. Reminiscențe ale pictografiei, ideografiei și silabografiei în lumea contemporană. Principiile ortografiei. Normele ortoepice și ortografice, evoluția lor.

5. Structura lexicală a limbii

Cuvântul ca unitate de bază a limbii și a vocabularului. Clase de cuvinte după conținut, funcție, structură etc. Specificul subsistemului lexical al limbii. Noțiuni de bază ale semanticii funcționale. Tipuri de sensuri (lexical și gramatical). Relații dintre semnificanți și semnificați. Triunghiul și trapezul semasiologic. Procese și mecanisme la nivel glosematic. Procesele semantice și rezultatele lor. Teoria câmpurilor lingvistice. Descrierea ideografică a limbii. Stratificarea istorică și funcțională a vocabularului. Căi și mijloace de îmbogățire a vocabularului.

6. Structura gramaticală a limbii

Obiectul de studiu și compartimentele gramaticii. Problemele morfologiei. Noțiuni de afix. Tipuri de afixe în diferite limbi. Funcțiile afixelor. Mijloace de limbă echivalente funcțional cu afixele. Categoria gramaticală. Modalități de exprimare a categoriei gramaticale. Paradigma și categoriile gramaticale ale cuvântului. Logoforma. Paradigma generală și paradigma particulară. Modificări în paradigmă și repercusiunile lor. Principii de clasificare a cuvintelor în părți de vorbire. Manifestarea sistemului și a structurii în gramatică. Structura sintactică a limbii. Unități și noțiuni de bază. Legătura dintre conținut și formă în gramatică.

7. Clasificarea limbilor lumii

Taxonomia limbilor lumii. Pluralitatea și diversitatea limbilor lumii. Dificultăți în clasificarea genealogică și tipologică a limbilor lumii. Principalele familii de limbi de pe glob. Clasificarea tipologică/morfologică a limbilor lumii. Clasificarea genealogică a limbilor lumii. Familia limbilor indoeuropene. Arealul de răspândire a acestor limbi. Grupul limbilor italice și grupul limbilor romanice. Limbile traco-ilire. Albaneza, relațiile ei cu româna. Locul limbilor de contact în clasificarea genealogică a limbilor lumii: rusa, ucraineana, poloneza, bulgara, greaca, ungara, turca, găgăuza etc.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

N r.	Unități de conținut	Ore de lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Limba ca obiect de studiu teoretic	3	Prezentarea științelor lingvistice	Prezentare în formă orală	Evaluarea de către profesor
2.	Limba ca fenomen social	3	Argumentarea naturii sociale a limbajului uman	Prezentarea unui discurs argumentat	Brainstorming
3.	Limba ca sistem și structură	6	Nivelurile limbii. Unități variate și invariante ale limbii	Tabel care să conțină exemple de unități variate și invariante ale limbii	Evaluarea de către profesor
4.	Structura fonetică a limbii și aspectul ei grafic	3	Periodizarea istoriei scrisului	Referat	Evaluare de către profesor
5.	Structura lexicală a limbii	3	Procese și mecanisme la nivel glosematic	Listă de exemple	Evaluare reciprocă
6.	Structura gramaticală a limbii	3	Tipuri de afixe în diferite limbi	Discuție ghidată	Evaluare de către profesor
7.	Clasificarea limbilor lumii	3	Discuție în grup despre clasificările existente ale limbajului uman	Un poster pe care să prezinte clasificările existente/cunoscute ale limbajului uman	Clustering
	TOTAL	24			

Bibliografie

Obligatorie:

1. Bulgăr, Gh. *Cultură și limbaj*. București, 1996.
2. Chomsky, N. *Cunoașterea limbii*. București, 1996.
3. Coșeriu, E. *Introducere în lingvistică*. Cluj-Napoca, 1995.
4. Lyons, J. *Introducere în studiul limbii*. București, 1996.
5. Mățaș, N. Dumeniuc, I. *Introducere în lingvistică*. Chișinău, 1989.
6. Munteanu, E. *Introducere în lingvistică*. Iași: Polirom, 2005.
7. Zgardan, A. *Interferența dimensiunilor umane ale limbajului uman*. În: Un lingvist pentru secolul XXI. Chișinău: Știința, 2002, pp. 99-100.

Opțională:

1. Mățaș, N. et al. *Lingvistică generală*. Chișinău, 1989.
2. Mățaș, N., Dumeniuc, I. *Introducere în lingvistică*. Chișinău, 1989.
3. Wald, L. *Sisteme de comunicare umană*. București, 1973.
4. Zgardan, A. *Utilizarea surselor lexicografice în studierea limbii și literaturii: Curs opțional pentru gimnaziu: Curriculum. Repere conceptuale și metodologice*. Chișinău: Tipogr. „Garamont Studio”. Chișinău, 2016.
5. Zgardan, A. *Motivarea în denominarea plantelor de câmp*. Conferința științifică jubiliară „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău la 65 de ani”. 20-21 septembrie 2005. Vol. II. Chișinău: Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, pp. 143-147.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Limba latină
Aprobat	Proces-verbal nr. 2 al ședinței catedrei, din 21.IX.2022
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie Catedra de limba și literatura română
Titular de curs	dr.conf., dr. Olga Boz
Cadre didactice implicate	dr.conf., dr. Olga Boz
e-mail	boz.olga@upsc.md olgaboz77@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul I	Total ore	Total	
					contact direct	studiu individual
F.01.O.004	5	I	I	60	30	30

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Disciplina *Limba latină* este, prin natura sa, formatoare, integratoare și generatoare de competențe în diverse arii culturale; de aici și necesitatea imperativă a studierii limbii latine de către viitorii filologi și specialiști în științe ale educației. Cursul universitar de limbă latină se desfășoară pe parcursul unui semestru și are drept scop asimilarea structurii sistemului lexical și gramatical al limbii latine, elementelor de cultură și civilizație romană evoluția vocabularului latinesc, care constituie o bază solidă pentru învățarea limbii române și a altor limbi moderne. Concomitent, cursul oferă bazele culturii și civilizației europene, indispensabile competențelor sociale și civice, promovează „dorința de a cunoaște”, concept fundamental al Antichității, care contribuie azi la spiritul de inițiativă. În concluzie, disciplina limba latină formează oameni de cultură, promotori ai sensibilității, toleranței și respectului față de alte culturi.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

cognitive: cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;

de aplicare: identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;

de analiză și sinteză: prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță

cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;

de comunicare: cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;

de învățare: autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

cognitive: înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;

de aplicare: inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;

de analiză și sinteză: prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;

de comunicare: demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;

de învățare: identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii realizate la finele cursului

F-1. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

F-2. Să comunice corect și eficient în context educațional.

F-3. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.

F-4. Să evalueze randamentul școlar și eficiența procesului educațional la disciplinele filologice.

F-5. Să creeze și să susțină mediul psihosocial favorabil intervenției educaționale.

F-6. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

F-7. Să valorifice parteneriatele școlare, colaborarea și cooperarea în comunitatea pedagogică.

F-8. Să asigure ghidarea elevilor în procesul de formare, dezvoltare și alegere a profesiei.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii, despre varietatea diatopică a limbii, despre importanța și funcționarea limbii în societate în variantele literară și dialectală, achiziționate la cursurile de *Introducere în lingvistică, Limba română contemporană (fonetica, lexicologia)*. Studenții trebuie să știe că limba este un sistem complex, care prezintă varietate diatopică, diafazică și diastratică, ce funcționează în baza unor mecanisme interne și care este, în același timp, cel mai important mijloc de comunicare în societate. Întrucât este un fenomen social, limba trebuie studiată în legătură cu funcționarea ei în societate, în diferite regiuni, conform particularităților dialectale fonetice, lexicale, morfologice pe care le prezintă în varietatea ei diatopică.

Unități de curs

1. *Roma – caput mundi*. Poporul roman. Mituri fondatoare și eroi fondatori. Simboluri romane. Limba latină. Alfabetul latin. Ortografia și ortografia. *Latinae dicta*. 2. *Forum Romanum*. Familia romană. Substantivul. Categoriile gramaticale ale numelui. Sistemul cazual în limba latină și limba română. Declinările latinești. *Latinae dicta*. 3. *Colosseum*. Personalități romane. Adjectivul: gradele de comparație. *Latinae dicta*. 4. Școala și învățământul la romani. Pronumele latinesc. *Latinae dicta*. 5. Vestimentația la romani. Numeralul. *Latinae dicta*. 6. *Dei et homines*. Panteonul roman. Verbul: diatezele, conjugările, aspecte și timpuri, moduri personale, moduri nepersonale. *Latinae dicta*. 7. *Civitas romana*. Adverbul și prepoziția. *Latine dicta*. 8. Valori romane – valori europene. Conjunția. *Latinae dicta*.

Repartizarea orelor la curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct					
			Curs		Seminar		Laborator	
					f/r	zi		f/r
1.	<i>Roma – caput mundi</i> . Poporul roman. Mituri fondatoare și eroi fondatori. Simboluri	4			4	-		

	romane. Limba latină. Alfabetul latin. Ortografia și ortografia. <i>Latinae dicta.</i>								
2.	<i>Forum Romanum.</i> Familia romană. Substantivul. Categoriile gramaticale ale numelui. Sistemul cazual în limba latină și limba română. Declinările latinești. <i>Latinae dicta.</i>	6				6	-		
3.	<i>Colosseum.</i> Personalități romane. Adjectivul: gradele de comparație. <i>Latinae dicta.</i>	4	-	-		4	-		
4.	Școala și învățământul la romani. Pronumele latinesc. <i>Latinae dicta.</i>	4				4	-		
5.	Vestimentația la romani. Numeralul. <i>Latinae dicta.</i>	2				2	-		
6.	<i>Dei et homines.</i> Panteonul roman. Verbul: diatezele, conjugările, aspecte și timpuri, moduri personale, moduri nepersonale. <i>Latinae dicta.</i>	6				6	-		
7.	<i>Civitas romana.</i> Adverbul și prepoziția. <i>Latinae dicta.</i>	2				2	-		

8.	Valori romane – valori europene. Conjuncția. <i>Latinae dicta.</i>	2				2	-	
TOTAL		30				30	-	

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Roma – caput mundi. Poporul roman. Mituri fondatoare și eroi fondatori. Simboluri romane. Limba latină. Alfabetul latin. Ortografia și ortografia. *Latinae dicta.* Limbile indo-europene. Întemeierea poporului roman. Statul roman. Istoria expresiilor: *Roma – caput mundi* și *Toate drumurile duc la Roma...* Legenda lui Romulus și Remus. Elemente de flexiune în limba română și limba latină. *De lingua latina.*

Tema 2. Forum Romanum. Familia romană. Substantivul. Categoriile gramaticale ale numelui. Sistemul cazual în limba latină și limba română. Declinările latinești. *Latinae dicta.* Incursiune istorică/spațială în Forul Roman. Categoriile gramaticale: genus, numerus, casus. Sistemul de declinări latinești. Particularități de declinare. *Puer bonus. De studio.*

Tema 3. Colosseum. Personalități romane. Adjectivul: gradele de comparație. *Latinae dicta.* Model estetic arhitectonic – Colosseum. Contribuția Cezarilor la dezvoltarea civilizației romane în lumea antică. Clase de adjective. Particularități de declinare. Categoriile gramaticale. Categoria gramaticale a gradelor de comparație. Adjective supletive. *Mare Internum.*

Tema 4. Școala și învățământul la romani. Pronumele latinesc. *Latinae dicta.* Evoluția pronumelui latinesc în limba română. Pronumele personal și reflexiv. Pronumele posesiv. Pronumele demonstrativ. Pronumele relativ și interogativ. Pronumele nehotărât. Pronumele negativ. *Ludus Romanus. Gaudeamus igitur.*

Tema 5. Vestimentația la romani. Numeralul. *Latinae dicta.* Evoluția numeralului latinesc. Numeralul cardinal. Numeralul ordinal. Numeralul distributiv. Numeralul multiplicativ. *Puer mendax.*

Tema 6. Dei et homines. Panteonul roman. Verbul: diatezele, conjugările, aspecte și timpuri, moduri personale, moduri nepersonale. *Latinae dicta.* Noțiuni definitorii. Evoluția verbului latinesc. Conjugările verbului latinesc. Categoriile gramaticale: număr, persoană, mod, timp, diateză. Modurile personale (*indicativus, coniunctivus, imperativus*) și nepersonale (*imperativus, gerundivus, participium, supinum*). *Pater Noster.*

Tema 7. Civitas romana. Adverbul și prepoziția. *Latinae dicta.* Evoluția adverbului și prepoziției în limba latină. Clase de adverbe. Formarea adverbului latinesc. Categoria gramaticale a gradelor de comparație. Prepoziții cu acuzativ. Prepoziții cu ablativ. Prepoziții cu acuzativ și cu ablativ.

Tema 8. Valori romane – valori europene. Conjuncția. *Latinae dicta.* Evoluția conjuncției latinești. Conjuncții coordonatoare și subordonatoare. *Formica et cicada.*

Strategii de predare și învățare

Predarea are loc în baza unui suport care cuprinde integral conținutul cursului. Procesul didactic

se va orienta spre strategia analizei și rezolvării de probleme, principalele metode de predare fiind *expunerea, conversația* (catihetică și euristică), *exercițiul, SINELG, știu-vreau să știu-învăț, eu cercetez* etc. Studiul individual al surselor recomandate și al suportului de curs vor asigura baza pentru înțelegerea sistemului gramatical al limbii latine și a culturii și civilizației romane.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă: se aplică două evaluări curente individuale în timpul semestrului, la orele practice.

Evaluarea I Săptămâna VI

Crearea grafică/digitală/desenată a unui articol vestimentar personalizat cu unul /mai multe dintre *Latinae dicta* care este reprezentativ(e) pentru student și argumentarea, în limita a 0.5 pagini, a opțiunii.

Evaluarea II Săptămâna XIV

Prezentare orală - *Zei romani – o imagine a lumii și a oamenilor* - (susținută de PPT/PREZI/CANVA etc.), în limita a 5-7 minute, despre unul dintre zeii romani, cu distribuirea suportului. Cerințele față de suport se discută în prealabil.

Evaluarea finală: constă în rezolvarea unui test complex, cu itemi semiobiectivi.

Rezultatul se exprimă printr-o notă (conform sistemului de apreciere de 10 puncte), cu acordarea a 4 credite academice, care permite promovarea studentului în etapa următoare a procesului didactic. Nota de la evaluarea finală este constituită din două componente: 50% din notă se acumulează la evaluările curente, iar 50% din notă o constituie aprecierea de la evaluarea finală.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare	
1.	Roma – <i>caput mundi</i> . Poporul roman. Mituri fondatoare și eroi fondatori. Simboluri romane. Limba latină. Alfabetul latin. Ortografia și	4	Studierea articolelor <i>Greaca și latina</i> (http://dilemaveche.ro/sectiune/-situatiunea/articol/greaca-si-latina), de Andrei Pleșu, apărut în <i>Dilema veche</i> , nr. 257, 21 ianuarie 2009, și <i>Limba latină</i> , de Eugen Istodor (http://dilemaveche.ro/sectiune/-societate/articol/-limba-latina), apărut în <i>Dilema veche</i> , nr. 621, 14-20 ianuarie 2016.	Sinteza articolelor.	<i>Discuții în panel.</i>	Prezentare în formă orală

	ortografia. <i>Latinae dicta.</i>					
2	<i>Forum Romanum.</i> Familia romană. Substantivul I. Categoriile gramaticale ale numelui. Sistemul cazual în limba latină și limba română. Declinările latinești. <i>Latinae dicta.</i>	6	Completarea tabelului p. 33.	Tabel completat individual.	Verificarea probei scrise.	
3	<i>Colosseum.</i> Personalități romane. Adjectivul: gradele de comparație. <i>Latinae dicta.</i>	4	Biografia lui Gaius Iulius Caesar.	Arborile genealogice.	Susținerea lucrării.	
4	Școala și învățământul la romani. Pronumele latinesc. <i>Latinae dicta.</i>	3	Identificarea și analiza pronomelor. Câmpul lexico-semantic al <i>rechizitelor școlare</i> în limba latină.	Analiza a 10 <i>latinae dicta.</i>	Verificarea probei scrise. <i>Lasă-mi ultimul cuvânt...</i>	
5	Vestimenta		Vizionarea filmelor	Observații	Prezentări	

	ția la romani. Numeralul. <i>Latinae dicta.</i>	3	documentare/artistice. Câmpul lexico-semantic al <i>vestimentației</i> în limba latină.	și descrieri ale vestimentației.	în grup și evaluare reciprocă.
6	<i>Dei et homines.</i> Panteonul roman. Verbul: diatezele, conjugările, aspecte și timpuri, moduri personale, moduri nepersonale. <i>Latinae dicta.</i>	5	Identificarea și analiza verbelor. Zei greci și romani - <i>o imagine a lumii și a oamenilor</i>	Analiza a 15 <i>latinae dicta.</i> Prezentarea informațiilor captivante, portrete, legende etc.	Verificarea probei scrise. <i>Turul galeriei.</i>
7	<i>Civitas romana.</i> Adverbul și prepoziția. <i>Latinae dicta.</i>	3	Identificarea și analiza adverbilor și prepozițiilor. Traducerea unui text.	Analize sintactice complexe.	Evaluare complexă (scris/oral).
8	Valori romane – valori europene. Conjuncția. <i>Latinae dicta.</i>	2	<i>Gaudeamus igitur.</i>	Sinteza cursului.	<i>Masă rotundă.</i>
	TOTAL	30			
Bibliografie					
Obligatorie:					
1. Boz, O., <i>Lingua latina</i> . Suport de curs. Tipografia UPSC, 2022.					

2. Boz, O., Metodologie modernă în abordarea didactică a limbilor clasice. În Educația lingvistică și literatură în contextul dezvoltării valorilor general-umane. Materialele conferinței științifice cu participare internațională. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2017, pp. 326-330.
3. Boz O. Formarea competenței culturale la cursul de limbă latină la studenții de la specialitățile filologice. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului. Chișinău: Tipogr. UPS „I. Creangă”, 2012, pp. 118-123.
4. Boz O. A modern and inovative approach the teaching and learning latin În: Актуальные научные исследования в современном мире, 2017 г., Выпуск 11(31), часть 14. стр. 56-59. <https://elibrary.ru/item.asp?id=30728572>
5. Bujor, I., Chiriac, F., *Gramatica limbii latine*, București, 1971.
6. Cemârtan, C., Cucerov, E., *Limba latină*, Chișinău, 1995.
7. Ciobanu, A., *Lingua latina*, Chișinău, 1996.
8. Guțu, Gh., *Dicționar latin-român*, Chișinău, 1993.
9. Matei, V., *Gramatica limbii latine*, București, 1998.

Opțională:

1. Drăgulescu, C., *Tehnici de traducere*, București, 1996.
2. Ionaș, A., *Curs de limbă latină*, Chișinău, 1998.
3. Ionescu, V., *Dicționar latin-român*, București, 1998.
4. Dobroiu, E., *Curs de istoria limbii latine*, București, , 1994.
5. Fischer, I., *Morfologia istorică a limbii latine*, București, 1985.
6. Wald, L., Slușanschi, D., *Introducere în studiul limbii și culturii indoeuropene*, București, 1987.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea unității de curs	Tehnologii Informaționale de Comunicare
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea: Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale Catedra: Informatică și Tehnologii Informaționale
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titulari de curs	Timuș Olga, asistent universitar, doctorand Chiriac Tatiana, conf. univ., dr.; Sîrghi Olesea, asistent universitar, doctorand
e-mail	chiriac.tatiana@upsc.md , sirghi.olesea@upsc.md , timus.olga@upsc.md

Codul modulului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore			
					contact direct		studiu individual	
					f/r		f/r	
G.01.O.005	4	I	I	48		24		24

Descriere succintă a integrării unității de curs în programul de studii

Cursul „Tehnologii Informaționale și de Comunicare” contribuie la formarea competențelor digitale, cognitive și de aplicare privind utilizarea produselor software specializate pentru elaborarea și gestionarea conținuturilor digitale, imaginilor, prezentărilor electronice, comunicarea în spațiul online, inițierea în serviciile de bază Google pentru educație, în vederea asigurării unui demers didactic de calitate, conform cerințelor documentelor strategice naționale, și curriculum actualizat disciplinar.

Se încadrează în categoria unităților de curs de orientare generală, care vizează domeniul de pregătire profesională. Are ca scop dezvoltarea competențelor generice digitale privind utilizarea instrumentelor de prelucrare (procesare, convertire, transmitere și stocare) a informației prin utilizarea produselor program pentru gestionarea conținuturilor digitale în activitatea profesională. Rezultatele învățării urmează a fi valorificate și dezvoltate în cadrul unităților de curs fundamentale și de specialitate ce vizează aspectul aplicativ al domeniului de formare, cât și în cadrul activităților de cercetare ale studenților și stagiilor de cercetare/elaborare a tezei de an/tezei de licență.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs

- C-1. utilizarea efectivă a sistemului software a calculatorului pentru gestionarea datelor și a informațiilor;
- C-2. proiectarea, elaborarea și editarea documentelor digitale în format text și a prezentărilor electronice (PPT), utilizând programe bazate pe folosirea tehnologiei informației și a comunicațiilor;
- C-3. aplicarea operațiilor specifice editoarelor grafice în vederea realizării unor produse digitale;
- C-4. căutarea și selectarea informațiilor relevante din diverse surse online și comunicarea prin poșta electronică;
- C-5. întrebuințarea aplicațiilor specializate pentru prezentarea informațiilor multimedia în demersul didactic;
- C-6. utilizarea site-urilor de socializare ca instrumente didactice;
- C-7. inițierea în utilizarea aplicațiilor educaționale Google pentru educație în predare-învățare-evaluare, comunicare și colaborare și livrarea conținuturilor GSuite;
- C-8. integrarea tehnologiilor digitale și de comunicare în activitatea didactică pentru eficientizarea procesului de predare-învățare-evaluare la clasă;
- C-9. promovarea educației digitale în rândul elevilor, profesorilor etc. și gestionarea schimbărilor necesare la nivel instituțional, comunitar, regional;

Finalități de studii

La finalizarea unității de curs, studentul va fi capabil:

- F-1. să utilizeze calculatorul personal pentru a căuta, a colecta, a primi, a stoca și a procesa informația;
- F-2. să demonstreze capacități de căutare și selectare a informațiilor relevante cu ajutorul motoarelor de căutare ale Internetului;
- F-3. să cunoască oportunitățile și riscurile potențiale ale Internetului și ale comunicării cu ajutorul mediilor electronice, etica comunicării online;
- F-4. să creeze și să gestioneze adresa de e-mail pentru a interacționa online, realiza schimbul de informații digitale;
- F-5. să explice conceptele de bază cu privire la aplicațiile software specializate în crearea conținuturilor digitale în diferit format (editare de text, editare de imagini, prezentări electronice);
- F-6. să elaboreze documente digitale cu un program de editare text și să aplice operațiile de bază și modalități avansate necesare prelucrării unui document în format textual;
- F-7. să elaboreze și să editeze imagini cu aplicații software specializate pentru procesarea de imagini;
- F-8. să aplice în mod profesional tehnicile de prezentare și să utilizeze posibilitățile multimedia puse la dispoziție de un program pentru realizarea prezentărilor electronice;
- F-9. să utilizeze unele facilități avansate ale aplicațiilor software destinate creării conținuturilor digitale în diferit format;

Precondiții

Cursanții trebuie să dețină cunoștințe generale despre:

- componentele și gestionarea unui sistem de calcul;
- aplicațiile grafice utilizate în procesarea imaginilor;
- utilizarea posibilităților de navigare în mediul Internet.

Unități de conținut

Unitatea de învățare nr. 1. INTRODUCERE. GESTIONAREA DATELOR ÎN CALCULATOR

Unitatea de învățare nr. 2. SERVICII INTERNET. APLICAȚII DESTINATE ACCESĂRII ȘI NAVIGĂRII PE INTERNET

Unitatea de învățare nr. 3. PROCESARE GRAFICĂ

Unitatea de învățare nr. 4. PROCESARE AVANSATĂ A TEXTELOR

Unitatea de învățare nr. 5. ELABORAREA ȘI EDITAREA PREZENTĂRIILOR ELECTRONICE INTERACTIVE

Unitatea de învățare nr. 6. COMUNICAREA ÎN SPAȚIUL VIRTUAL

Unitatea de învățare nr. 7. SERVICII DE COLABORARE GOOGLE

Repartizarea orelor de curs

Nr. /o	Unități de învățare	Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucrul individual	
			Curs		Seminar		Laborator		f/r	
1.	Introducere. Gestionarea datelor în calculator				2					2
2.	Servicii Internet. Aplicații destinate accesării și navigării pe Internet				2					2
3.	Procesare grafică				4					4
4.	Procesarea avansată a textelor				4					4
5.	Elaborarea și editarea prezentărilor electronice interactive				4					4
6.	Comunicarea în spațiul virtual				4					4
7.	Servicii de colaborare Google				4					4
	TOTAL	48			24					24

Unități de conținut

Unitatea de învățare nr. 1. INTRODUCERE. GESTIONAREA DATELOR ÎN CALCULATOR

1. *Calculatorul personal*. Familiarizarea cu componentele de bază ale calculatorului. Destinația componentelor de bază ale calculatorului personal.
2. *Componentele hardware și software*. Structura și funcționarea calculatorului. Echipamentele fizice ale calculatorului (hardware). Programe și date (software). *Sistemul de operare (SO)*. Componentele și funcțiile sistemului de operare. Exemple de SO. Programe specializate în procesarea informației de diferit tip.
3. *Stocarea internă a datelor*. Unități de stocare a datelor. Fișiere și directoare. Interfețe grafice (ferestre). Navigarea în sistemul de fișiere al calculatorului personal. Gestionarea fișierelor și directoarelor: creare, ștergere, mutare, copiere, redenumire, estimare a capacității de memorare. Lansarea la execuție a aplicațiilor.

Unitatea de învățare nr. 2. SERVICII INTERNET. APLICAȚII DESTINATE ACCESĂRII ȘI NAVIGĂRII PE INTERNET

1. *Aplicații destinate accesării și navigării în Internet*. Rețeaua globală Internet. Serviciul *World Wide Web (WWW)*. Navigatoarele web. Motoare de căutare. Accesarea, configurarea, utilizarea și personalizarea browser-ului.
2. *Navigare în Internet*. Căutarea și selectarea informațiilor. Descărcarea și salvarea informațiilor solicitate (text/imagini/audio/video) din diferite surse din Internet. Site-uri utile pentru profesor. Evaluarea critică a surselor și folosirea criteriilor de evaluare a informației: calitatea informației, fotografiilor, documentelor selectate, etc.
3. *Securitatea informatică*. Domeniul de aplicare. Siguranța elevilor în mediul online. Pericolele informatice. Mijloacele și regulile de protecție a sistemelor informatice. Protecția datelor cu caracter personal. Veridicitatea și credibilitatea informațiilor din spațiul virtual.
4. *Serviciul de poștă electronică*. Aplicații asociate unui serviciu de poștă electronică. Crearea poștei electronice personale (pe exemplul serviciului gmail). Deschiderea și închiderea sesiunii de lucru în contul personal de poștă electronică. Instrumente de gestionare a mesajelor. Crearea și trimiterea mesajelor. Reguli de redactare a mesajelor. Anexarea și trimiterea fișierelor la mesajele poștei electronice. Deschiderea și descărcarea mesajelor (anexelor) poștei electronice. Aplicarea acțiunilor posibile unui mesaj deschis: răspunde, răspunde la toți, redirecționează. Căutarea mesajelor în poșta electronică.
5. *Etică spațiului virtual* – particularitățile scrisorilor electronice și a mesajelor instantanee. Drept informatic: dreptul de autor; licență; infracțiune informatică.

Unitatea de învățare nr. 3. PROCESARE GRAFICĂ

1. *Aplicația Paint*. Elementele de interfață a aplicației de creare și editare a imaginilor. Instrumente destinate creării, deschiderii, salvării și imprimării imaginilor. Comenzi de setare a modului de afișare pe ecran a imaginilor în curs de desenare. Instrumente Tools de desenare: creionul, umplerea cu culoare, inserarea textului, radierea, pipeta de prelevare a culorii și lupă. Instrumente Shapes de inserare a figurilor predesenate. Paleta de culori. Opțiuni de gestionare a elementelor unei imagini.
2. *Aplicația online Google Drawings*. Elementele de interfață a aplicației online de creare și editare a

imaginilor. Crearea de diagrame, forme, tabele, casete de text și alte desene, imagini inserate spre utilizarea lor în alte aplicații. Partajarea și exportarea desenelor. Instrumente de formatare a figurilor predefinite, a imaginilor și a textului.

Unitatea de învățare nr. 4. PROCESARE AVANSATĂ A TEXTELOR

1. *Aplicații de editare a documentelor.* Crearea și salvarea documentelor în aplicația de procesare textuală. Elementele de interfață ale aplicației de editare a textelor. Culegerea și editarea textelor de la tastatură. Importul textelor din alte surse. Utilizarea opțiunilor de copiere, mutare, decupare (*Copy, Cut, Paste*) a textului.
2. *Opțiuni de bază asupra unui document.* Salvarea, deschiderea și închiderea unui document. Gestionarea concomitentă a mai multor documente.
3. *Formatarea caracterelor.* Setul de caractere. Dimensiunea corpului de literă. Culoarea de scriere. Modul de scriere (îngroșat, înclinat, subliniat). Efecte asupra caracterelor.
4. *Formatarea paragrafelor.* Aranjarea textului în pagină. Alinierea paragrafului în spațiul util al paginii. Stabilirea alineatelor. Spațierea liniilor de paragraf. Indentarea paragrafelor.
5. *Formatarea paginii.* Stabilirea dimensiunii paginii fizice. Setarea marginilor de pagină.
6. *Numerotarea paginilor.* Afișarea numărului de pagină. Completarea și setarea proprietăților antetului și subsolului.
7. *Crearea/ordonarea listelor numerotate sau marcate cu simboluri de evidențiere:* tipuri de marcare, tipuri de numerotare.
8. *Instrumente de corectare.* Utilizarea instrumentelor de verificare/corectare ortografică a textului: analizator lexical, analizator gramatical, tezaur, corectare manuală, corectare automată.
9. *Imprimarea documentelor.* Posibilități și proprietăți de imprimare.
10. *Crearea tabelelor.* Crearea tabelelor cu ajutorul sistemului de asistență, prin inserare sau desenare. Inserarea și ștergerea celulelor, rândurilor și coloanelor. Unirea și divizarea celulelor. Utilizarea elementelor de formatare a tabelelor.
11. *Crearea/inserarea diagramelor pentru prezentarea datelor.* Selectarea tipului de diagramă în funcție de specificul datelor de afișat. Modificarea aspectului sau stilului unei diagrame.
12. *Importarea imaginilor în document.* Formatarea imaginilor după culoare, luminozitate și contrast. Modificarea dimensiunilor imaginii. Aplicarea chenarelor și umbrelor. Poziționarea imaginii în document. Modul de aranjare a textului în jurul imaginii.
13. *Crearea/inserarea schemelor și obiectelor grafice.* Inserarea schemelor din grupul *SmartArt*. Gruparea obiectelor folosind forme grafice simple *Shapes*. Aplicarea modificărilor de stil. Utilizarea cutiuțelor de text; textul artistic.
14. *Inserarea simbolurilor și formulelor matematice.* Inserarea și editarea diferitor tipuri de formule matematice, fizice, chimice.

Unitatea de învățare nr. 5. ELABORAREA ȘI EDITAREA PREZENTĂRILOR ELECTRONICE INTERACTIVE

1. *Elaborarea prezentărilor electronice.* Elementele de interfață a aplicației de creare a prezentărilor electronice. Opțiuni de bază: deschiderea, salvarea și închiderea unei prezentări. Tipuri de diapozitive. Operații de gestionare a diapozitivelor: inserarea, ștergerea, copierea, mutarea, reordonarea. Marcajele unui diapozitiv. Design-ul diapozitivelor, alegerea temelor/șabloanelor, combinația de culori.
2. *Inserarea și editarea textului.* Formatarea textului în cadrul substituenților de text: font,

dimensiune, stil de afișare, aliniere, intervalul între linii, culoare, marcaje de listă. Selectarea, copierea, mutarea și ștergerea fragmentelor de text. Reguli de stil și ergonomie în prezentarea informației. Inserarea și formatarea casetelor (substituenților) de text.

3. *Inserarea și editarea imaginilor.* Inserarea imaginilor în diapozitive: dintr-o locație externă, din biblioteci de resurse gratuite ale Internetului. Formatarea imaginilor: poziționarea, redimensionarea, selectarea gamei coloristice, ajustarea parametrilor de luminozitate și contrast, rotirea imaginilor, decuparea fragmentelor de imagini.

4. *Crearea tabelelor.* Crearea tabelelor cu ajutorul sistemului de asistență, prin inserare sau desenare. Inserarea și ștergerea celulelor, rândurilor și coloanelor. Utilizarea elementelor de formatare a tabelelor.

5. *Crearea/inserarea diagramelor.* Selectarea tipului de diagramă în funcție de specificul datelor de afișat. Modificarea aspectului unei diagrame.

6. *Crearea/inserarea schemelor.* Crearea și editarea unei scheme cu elemente grafice simple. Aplicarea modificărilor de stil.

7. *Inserarea multimedia.* Inserarea elementelor audio/video. Modificarea redării/reproducerii audio/video.

8. *Efecte de animație; tranziția diapozitivelor; derularea prezentărilor.* Aplicarea efectelor de animație asupra unui element din diapozitiv. Efecte de tranziție a diapozitivelor. Prezentarea diapozitivelor în regim show.

Unitatea de învățare nr. 6. COMUNICAREA ÎN SPAȚIUL VIRTUAL

1. *Rețele de socializare.* Servicii de creare a comunităților virtuale (grupuri de utilizatori interconectați virtual). Avantajele comunicării sociale online. Structura comunităților virtuale. Aplicații populare în crearea comunităților virtuale (Facebook, Instagram, Twitter). Utilizarea corectă, adecvată a rețelelor de socializare în: interacțiunea cu alți utilizatori, la colectarea și răspândirea informațiilor. Activarea funcțiilor de securitate pe rețele sociale, pentru a proteja contul și datele personale.

2. *Comunicarea virtuală.* Mijloace de comunicare în spații virtuale (echipamente și aplicații). Tipuri de aplicații de comunicare virtuală (e-mail, rețele sociale, mesagerie). Comunicare sincronă. Comunicare asincronă.

3. *Mijloace de comunicare sincronă. Chat și Instant Messenger.* Conferințe audio și video. Utilizarea instrumentelor de comunicare sincronă în procesul educațional (Zoom, Skype etc.). Organizarea de conferințe video cu grupe de persoane de pe un PC sau dispozitiv mobil de tip smartphone. Înregistrarea și personalizarea întâlnirii video; distribuirea resurselor în timpul întâlnirii video. Utilizarea aplicațiilor mobile în comunicarea sincron (Viber, WhatsApp etc.).

Unitatea de învățare nr. 7. SERVICII DE COLABORARE GOOGLE

1. *Serviciile de bază Google.* Inițierea în serviciile de bază Google. Stabilirea beneficiilor și soluțiilor utilizării instrumentelor Google. Stocarea datelor (Google Drive). Inserarea și editarea de documente (Google Docs, Google Slides). Utilizarea opțiunilor de trimitere/ distribuie a documentelor pentru colaborare.

2. *Soluții G Suite pentru comunicare.* Grupați, adăugați, mutați sau importați persoane de contact în Google Persoane de contact. Organizarea ședințelor online GoogleMeet în Google Calendar.

Strategii de predare și învățare

Lecții practice: sarcini de lucru practice/ aplicative la calculator; instruire asistată de calculator; predare interactivă, simulare didactică; scenarizare; rezultate ale proiectelor elaborate individual, sarcini individuale, etc.

Strategii de evaluare

Strategiile de evaluare vor include: evaluarea inițială ; evaluarea formatoare; evaluarea de tip cumulativ: curentă și finală.

Evaluarea inițială se va realiza la începutul fiecărei unități de curs, va avea caracter interactiv, non-instrumental.

Evaluarea formatoare se va realiza continuu pe parcursul activităților în baza metodelor și tehnicilor complementare, cu accent pe autoevaluare și evaluare reciprocă.

Evaluarea curentă se va realiza în perioadele reglementate în baza unor probe practice, fiecare probă vizând concomitent unitățile de învățare din curs.

Evaluarea finală se va realiza în formă de examen pe baza unei probe practice integrate.

Condiții de admitere pentru evaluarea finală: note pozitive (cel puțin nota 5) la evaluarea curentă; realizarea portofoliului cumulativ; realizarea sarcinilor de studiu independent; prezența la cel puțin 30% din orele de contact direct.

Nota semestrială se constituie din: notele obținute la evaluarea curentă obligatorie; notele obținute eventual pentru realizarea sarcinilor aplicative la orele practice, în cadrul studiului individual; nota pentru portofoliul cumulativ.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 60% - nota semestrială, 40% - nota de la examen.

Studiul individual

Nr .	Unități de învățare	Ore lucru Individ.		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
		zi	f/r			
1.	Introducere. Gestionarea datelor în calculator			Crearea dosarelor ierarhizate. Crearea pictogramei pe desktop (comandă rapidă). Fixarea aplicațiilor pe bara de activități.	-Structura ierarhizată a dosarului creat; -Document completat, locația dosarului creat.	Evaluarea reciprocă a produselor elaborate
2.	Servicii Internet. Aplicații destinate accesării și navigării pe Internet			Setarea contului Google. Căutarea și selectarea informațiilor. Descărcarea și salvarea informațiilor solicitate din diferite surse din Internet.	-Cont elaborat pe G Suite; -Manuale digitale în format pdf, docx; -Imagini statice (capturi de ecran), imagini animate în format jpg, png, gif; -Prezentare electronică	Portofoliu electronic Autoevaluarea produselor

					ppt; -Fișier descărcat în format video și audio; -Adresa URL a resursei digitale educaționale deschise.	
3.	Procesare grafică			Aplicarea instrumentelor unui editor grafic în crearea și editarea imaginilor.	-Fișă de lucru în format jpg, png, pdf.	Verificarea produselor elaborate în baza grilei specificate
4.	Procesarea avansată a textelor			Aplicarea instrumentelor unui editor de text în elaborarea unor documente specifice	-Fișă de lucru la un subiect/temă dată, utilizând obiecte grafice, imagini, scheme etc.; -Document elaborat conform prevederilor metodologice ale ghidului pentru elaborarea și susținerea tezelor de an și licență în cadrul UPSC.	Prezentarea produselor elaborate și evaluarea în baza unei grile
5.	Elaborarea și editarea prezentărilor electronice interactive			Aplicarea instrumentelor interactive în elaborarea unor prezentări electronice educaționale	-Prezentare electronică (PPT) redactată conform sarcinilor și criteriilor date (mesajul prezentării (motto-ul), titlul prezentării, rezumatul prezentării, lista de obiective urmărite, ilustrarea textului, imagini legate de tematică, hartă conceptuală/scheme, reprezentarea informației prin tabel și diagramă, design,	Prezentarea PPT și evaluarea reciprocă a produselor elaborate

					animații și tranziții ale slide-urilor).	
6.	Comunicarea în spațiul virtual			Utilizarea serviciilor de creare a comunităților virtuale (grupuri de utilizatori interconectați virtual) și mijloacelor de comunicare sincronă și asincronă în spațiul virtual.	-Poștă electronică creată; -Semnătura electronică și categorii creat în serviciul de poștă electronică gmail; -Mesaj electronic programat (redactată și transmisă la o adresă de e-mail); -Cont creat într-o rețea de socializare; -Grup de utilizatori (profesor+studenti); -Comunicare video înregistrată.	Verificarea sarcinilor realizate în baza unei grile specificate
7.	Servicii de colaborare Google			Stocarea datelor (Google Drive). Inserarea și editarea de documente (Google Docs, Google Slides). Utilizarea opțiunilor de trimitere/ distribuire a documentelor pentru colaborare.	-Grup de persoane cu date de contact în Google Persoane de contact; -Mapă pentru stocarea și distribuirea datelor pe Google Drive; -Proiect de grup interdisciplinar (Google Docs, Google Slides); -Drive comun creat în Google Drive; -Sesiune de lucru în camera virtuală (Google Meet) planificată pe Google Calendar.	Prezentarea și evaluarea reciprocă a sarcinilor

Bibliografie

Obligatorie:

1. Ajutor și învățare Word. Disponibil pe <https://support.microsoft.com/ro-ro/word> (accesat la 26.05.2021).
2. Ajutor și învățare PowerPoint. Disponibil pe <https://support.microsoft.com/ro-ro/powerpoint> (accesat la 08.05.2021).

3. Ardelean, A., Mândruț O. Didactica formării competențelor. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2012.
4. Bolboceanu, A., Morozan, O. Intervenția psihologică în cazul dependenței de internet la copii: incursiuni metodologice de diagnoză și terapie. Disponibil pe: <https://drive.google.com/file/d/0Bz51GZJLEOVcQU9zVWw2OGF3b2c/view> (accesat la 26.05.2021).
5. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions on The Digital Education Action Plan. Brussels, 17.1.2018. COM (2018) 22 final.
6. Cojanu, Ș. ș.a. Cu privire la tendințele dezvoltării domeniului tehnologiei informației. Disponibil pe: www.academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_a02.doc (accesat la 26.05.2021).
7. Chiriac, T., Aplicații generice (suport de curs), Univ.Ped. de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Teacher Education Review and Update of Curriculum. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2014.
8. Lankshear, C., Knobel, M. (2015). Digital Literacy and Digital Literacies: Policy, Pedagogy and Research Considerations for Education. Nordic Journal of Digital Literacy. Disponibil pe: https://www.researchgate.net/publication/284918725_Digital_Literacy_and_Digital_Literacies_Policy_Pedagogy_and_Research_Considerations_for_Education/citation/download (accesat la 26.05.2021).
9. Marhan, A.-M. Competența digitală https://www.researchgate.net/profile/Ana_Maria_Marhan2/publication/237192126_Competenta_digitala/links/0deec51ba2212e647d000000/Competenta-digitala.pdf (accesat la 26.05.2021).
10. Microsoft Office Access 2007. Manual pentru uz școlar. Disponibil pe: <https://testinfotoc.files.wordpress.com/2012/12/microsoft-office-publisher-2007.pdf> (accesat la 26.05.2021).
11. Microsoft PowerPoint 2010 Tutorials. Disponibil pe: <https://edu.gcfglobal.org/en/powerpoint2010/> (accesat la 26.05.2021).
12. Popov, L., Evdochimov R. Tehnologii Informaționale și Comunicaționale, Modulul Conceptele de bază ale tehnologiei informației și sistemului de calcul. Bălți: US “Alec Russo”, 2017.
13. Word 2016 Tutorials. Disponibil pe: <https://edu.gcfglobal.org/en/word2016/> (accesat la 26.05.2021).

Opțională:

1. Codul Educației al Republicii Moldova, 2014, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art. 401; în vigoare 01.07.16.
2. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, nr. 944 din 14.11.2014. publicat în Monitorul Oficial, nr. 345-351 din 21.11.2014.
3. Strategia Moldova Digitală 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013.
4. Standardele de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general, aprobate prin ordinul Ministerului Educației nr. 862 din 07 septembrie 2015.
5. Standarde de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal. Aprobate prin ordinul Ministerului Educației nr. 862 din 7 septembrie 2015.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Tehnici de comunicare orală și scrisă
Aprobat	Proces-verbal nr. 2 al ședinței catedrei, din 21.IX.2022
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatură română
Titular de curs	conf. univ., dr. Olga Boz, dr., lect. Marcela Vâlcu
Cadre didactice implicate	conf. univ., dr. Olga Boz, dr., lect. Marcela Vâlcu
e-mail	boz.olga@upsc.md valcu.marcela@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul I	Total ore	Total	
					contact individual	studiu individual
S.01.O.006	6	I	I	72	36	36

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul de *Tehnici de comunicare orală și scrisă*, studenții își vor dezvolta competența de comunicare în limba de instruire (română) și vor însuși strategiile de comunicare eficientă în diverse circumstanțe, în plan profesional și personal. De asemenea, ei vor examina comunicarea umană în sincronie (emițători, receptori, coduri, canale actuale) și în diacronie (evoluția codurilor și a canalelor de comunicare). Un număr de ore va fi acordat analizei comunicării artistice și medialimbajului. 30 de ore de contact și 30 de ore de lucru individual sunt rezervate pentru elucidarea problemelor de corectitudine ortografică și punctuațională a limbii române actuale. Se va urmări corelarea cu anumite subiecte din cursul de introducere în lingvistică (evoluția scrisului, varietatea limbilor naturale), care este studiat concomitent și cu disciplinele lingvistice și literare care se vor studia în continuare (stilistica, analiza textului, limba română contemporană).

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

C-1. Cunoașterea normelor limbii române literare contemporane și aplicarea lor în comunicarea orală și scrisă;

C-2. Aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate în procesul comunicării orale și scrise;

C-3. Prezentarea orală și scrisă a problemelor din domeniul sistemului normativ al limbii române, demonstrând abilități de a discerne, a sistematiza, a analiza și a generaliza faptele;

C-4. Aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, folosind diverse tehnici de comunicare orală și scrisă;

C-5. Demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale;

C-6. Identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare, prin consultarea surselor cu statut normativ pentru limba română actuală

(DEX, GA-2005, DOOM-3) în vederea soluționării problemelor de comunicare orală și scrisă;

Finalități de studii realizate la finele cursului

- F-1. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.
- F-2. Să comunice corect și eficient în context educațional.
- F-3. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.
- F-4. Să evalueze randamentul școlar și eficiența procesului educațional la disciplinele filologice.
- F-5. Să creeze și să susțină mediul psihosocial favorabil intervenției educaționale.
- F-6. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.
- F-7. Să valorifice parteneriatele școlare, colaborarea și cooperarea în comunitatea pedagogică.
- F-8. Să asigure ghidarea elevilor în procesul de formare, dezvoltare și alegere a profesiei.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii, a normelor limbii române literare la toate nivelurile, cunoștințe de bază, în limita curriculumului de gimnaziu și liceu, despre comunicarea umană; achiziții de la cursurile de *Limba latină*, *Introducere în lingvistică*, *Limba română contemporană (fonetica, lexicologia)*. Studenții trebuie să știe că limba este un sistem complex, care prezintă varietate diatopică, diafazică și diastratică, ce funcționează în baza unor mecanisme interne și care este, în același timp, cel mai important mijloc de comunicare în societate. Întrucât este un fenomen social, limba trebuie studiată în legătură cu funcționarea ei în societate, studenții dezvoltând competența de comunicare orală și scrisă, capacități de interpretare a textelor; capacitate de abordare independentă a subiectelor adecvate ca vârstă și studii.

Unități de curs

1. Actul comunicativ. Ipostaze ale emițătorului și ale receptorului.
2. Medialimbajul. Semne și coduri utilizate.
3. Evoluția comunicării: de la origini la Internet.
4. Analiza actelor comunicative. Comunicarea artistică.
5. Tehnici eficiente de comunicare orală. Strategii de organizare a discuției.
6. Comunicarea prin scheme. Organizarea grafică a informației.
7. Caracterul normat al limbii literare. Sistemul de norme ale limbii literare. Noile prevederi normative din 2021.
8. Sistemul ortografic românesc. Principiile de bază ale ortografiei. Semnele ortografice. Norme și greșeli de ortoepie/ ortografie.
9. Norme și erori gramaticale.
10. Norme și abateri semantice și stilistice.

Repartizarea orelor la curs

Nr. /o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct						
			Curs		Seminar		Laborator		
			zi	f/r	zi	f/r	zi	f/r	
1.	Actul comunicativ. Ipostaze ale emițătorului și ale receptorului.	4				4			

2.	Medialimbajul. Semne și coduri utilizate.	4				4		
3.	Evoluția comunicării de la origini la Internet.	4				4		
4.	Analiza actelor comunicative. Comunicarea artistică.	4				4		
5.	Tehnici eficiente de comunicare orală. Strategii de organizare a discuției.	4				4		
6.	Comunicarea prin scheme. Organizarea grafică a informației.	2				2		
7.	Caracterul normat al limbii literare. Sistemul de norme ale limbii literare. Noile prevederi normative din 2021.	4				4		
8.	Sistemul ortografic românesc. Principiile de bază ale ortografiei. Semnele ortografice. Norme și greșeli de ortoepie/ ortografie.	4				4		
9.	Norme și erori gramaticale.	4				4		
10.	Norme și abateri semantice și stilistice.	2				2		
	TOTAL	36				36		

Conținutul unităților de curs

- ✓ **Unitatea de învățare 1.** Actul comunicativ. Ipostaze ale emițătorului și ale receptorului. Componentele actului comunicativ: emițător, receptor, cod, canal, mesaj, bruiaj. Ipostaze ale emițătorului și ale receptorului. Distanțarea în timp și spațiu. Modelarea schemelor de comunicare. Diversitatea canalelor de comunicare. Coduri de comunicare în lumea contemporană. Limba – cod universal. Uzul limbilor naturale și traducerile. Schimbarea codului. Aspecte verbale, paraverbale și nonverbale în comunicare. Implicarea sistemelor semiotice în comunicarea cotidiană și în comunicarea artistică. Codarea și decodarea mesajului. Comunicarea despre sine. Testul apercepției tematice. Relevanța circumstanțelor de comunicare.
- ✓ **Unitatea de învățare 2.** Medialimbajul. Semne și coduri utilizate. Ideea de medialimbaj. Mostre ilustrative și relevante. Medialimbajul în viața societății contemporane. Coduri publicitare și informative. Decodarea mesajului. Mesaje pentru consumator. Elemente ale panoului publicitar și ale ambalajului unui produs. Crearea „mitului” prin medialimbaj. Imagini de ființe. Exploatarea semnelor nonverbale. Sondaje de opinie / teste psihologice. Formularea întrebărilor și procesarea

informației. Chestionarele. Determinarea stilului propriu de învățare prin chestionar.

- ✓ **Unitatea de învățare 3.** Evoluția comunicării de la origini la Internet. Schimbări de paradigmă. Evoluția comunicării verbale. Diversitatea limbilor de comunicare. Utilizarea limbilor de comunicare internațională. Comunicarea scrisă. Editarea de carte, presa, comunicarea interpersonală. Canale de comunicare în lumea contemporană. Progresul tehnic vs. canale de comunicare. Comunicarea prin Internet. Impactul Internetului asupra informării și comunicării.
- ✓ **Unitatea de învățare 4:** Analiza actelor comunicative. Comunicarea artistică. Crearea imaginii și codificarea informației în diferite arte. Comentarea unei opere de artă. Decodarea textului artistic. Deducerea informației despre autor, timpul și locul creării textului artistic. Tehnica *În căutarea autorului. Turul galeriei.* Producerea textelor de ficțiune. Tehnica *Piramida narativă*, Comunicarea despre propriul text produs. Detalizarea. Interpretarea semnelor textului. Tehnica *Din fotoliul Autorului.* Comunicarea despre texte citite. *Conferința de lectură.*
- ✓ **Unitatea de învățare 5.** Tehnici eficiente de comunicare orală. Strategii de organizare a discuției. Acumularea informației prin *brainstorming, brainwriting, brainschetching.* Structurarea și desfășurarea interviului și a discuției. Tehnici de discuție publică: *Panelul, Acvariul, Discuția ghidată, Cercul, Pânza discuției.* Tehnici de discuție științifică: *Controversa academică, Controversa constructivă.* Comunicarea eficientă în procesul discuției. Ascultarea activă. Tehnica *Intra-act.*
- ✓ **Unitatea de învățare 6.** Comunicarea prin scheme. Organizarea grafică a informației. Relevanța și utilitatea informației grafice. Construirea schemelor. Dotarea cu imagini a textului verbal. Verbalizarea informației grafice. Aplicarea organizatorilor grafici în discuții. Tehnici: *Graficul T, Analiza S.W.O.T.* Sistematizarea grafică a informației. Tehnici *Clusteringul, Difgrama Venn. Linia valorii.* Utilizarea informației vizuale în comunicare.
- ✓ **Unitatea de învățare 7.** Tehnici de comunicare scrisă. Strategii de producere a textului scris. Tehnici de acumulare a ideilor pentru producerea textului științific. *SORA, OPERA.* Elaborarea eseului în tehnica *Cubului.* Examinarea multispectuală a unui subiect. Tehnica *6 Hats.* Producerea textului argumentativ *6 Why?* Argumentarea opiniei personale. Pregătirea textului pentru publicare. Revizuirea circulară.
- ✓ **Unitatea de învățare 8.** Caracterul normat al limbii literare. Sistemul de norme ale limbii literare: norme fonetice (ortografice, ortoepice); norme lexicale; norme gramaticale. Noi prevederi normative din 2021.

Unitatea de învățare 9. Sistemul ortografic românesc. Principiile de bază ale ortografiei: situații de aplicare. Semnele ortografice: reguli de utilizare. Ortografia cuvintelor compuse. Norme de utilizare a majusculei. Norme de ortoepie/ ortografie a împrumuturilor;

Unitatea de învățare 10. Norme și abateri semantice și stilistice: pleonasmul, tautologia, echivocul. Improprietatea.

Strategii de predare și învățare

Predarea are loc în baza unui syllabus care cuprinde parțial conținutul cursului. Învățarea este centrată pe student: ore practice-traininguri în cheia gândirii critice (RWCT), prezentări individuale, proiecte de grup; consultații.

Strategii de evaluare

Se aplică două evaluări curente/periodice, în timpul semestrului, la orele practice (seminare).

Evaluarea I

Prezentarea orală a unei informații privind evoluția comunicării, în limita de 5-7 minute, fără utilizarea notițelor.

Evaluarea II

Elaborarea și prezentarea scrisă a unui eseu, în conformitate cu parametrii unei tehnici de elaborare a textului.

În plus, se aplică o evaluare a competenței ortografice (test).

La ultima oră se evaluează portofoliul. Portofoliul trebuie să conțină toate lucrările elaborate *manu propria*, în clasă și acasă.

Rezultatele evaluărilor constituie 60% din nota finală.

Evaluarea finală (examenul) se constituie din 2 probe:

- un eseu structurat, la un subiect accesibil ca vârstă, experiență și instruire, cu indicarea tehnicii de elaborare;
- discuție de grup, în limita de 10-15 minute, în parametrii unei tehnici numite.

Rezultatul se exprimă printr-o notă (conform sistemului de apreciere de 10 puncte), cu acordarea a 4 credite academice, care permite promovarea studentului în etapa următoare a procesului didactic. Nota de la evaluarea finală este constituită din două componente: 60% din notă se acumulează la cele 2 evaluări curente și 40% din notă o constituie aprecierea de la evaluarea finală.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Actul comunicativ. Ipostaze ale emițătorului și ale receptorului.	2	Construirea dialogului (convorbirea telefonică în baza imaginii și a textului).	Dialog conform parametrilor indicați.	Prezentare orală.
2.	Medialimbajul. Semne și coduri utilizate.	4	Spotul publicitar pentru un produs autohton.	Spot publicitar elaborat conform tehnicii <i>Cubul</i> .	Verificarea spotului
3.	Evoluția comunicării de la origini la Internet.	4	Canale de comunicare în lumea contemporană.	Prezentare PPT despre unul dintre canalele de comunicare.	Evaluare reciprocă.
4.	Analiza actelor comunicative. Comunicarea artistică.	4	Deducerea informației despre autor, timpul și locul creării textului artistic.	Scrierea unei <i>pagini de jurnal</i> (o întâmplare pe care nu pot s-o uit).	Verificarea probei scrise.
5.	Tehnici eficiente de comunicare orală. Strategii de organizare a discuției.	4	Structura/organizarea unei emisiuni televizate în cheia tehnici <i>Panel</i> .	Descrierea unei emisiuni televizate.	Evaluarea descrierii.
6.	Comunicarea	4	Construirea unei scheme-	Schema – câmp	<i>Dezbateri</i> .

	prin scheme. Organizarea grafică a informației.		câmp conceptual cu termenii din domeniul comunicării.	conceptual.	
7.	Caracterul normat al limbii literare.	4	Constituirea limbii române literare. Sistemul de norme ale limbii române literare. Noile prevederi normative din 2021: lucru cu DOOM 3	Schemă generalizat oare PPT	<i>Evaluare formativă (notare selectivă)</i>
8.	Sistemul ortografic românesc. Semnele ortografice. Norme și greșeli de ortoepie/ortografie;	2	Principiile de bază ale ortografiei: situații de aplicare Semnele ortografice. Reguli de utilizare Norme de ortoepie/ortografie a împrumuturilor	Referat Organizator grafic Listă de cuvinte (în baza DOOM)	<i>Evaluare formativă (notare selectivă)</i>
9.	Norme și erori gramaticale;	4	Norme și greșeli de acord, de flexiune la diferite părți de vorbire. Ortografia cuvintelor compuse Norme de utilizare a majusculei Utilizarea greșită a prepoziției Cupluri corelative: abateri	Listă de exemple cu greșeli selectate individual • Schemă generalizat oare. • Listă de cuvinte • Schemă generalizat oare. • Listă de cuvinte • Listă de exemple cu greșeli selectate individual	<i>Evaluare formativă (notare selectivă); Evaluare reciprocă</i>
10.	Norme și abateri semantice și stilistice	4	de Greșeli de exprimare și gândire: pleonasmul, tautologia, echivocul, improprietatea	Listă de exemple cu greșeli selectate individual	<i>Evaluare reciprocă</i>

Bibliografie

Obligatorie

1. Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române 3, București, Univers Enciclopedic, 2021.
2. Ferreol, G., Flageul, N., *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală*, Iași, Polirom, 1998.

3. *Gramatica limbii române*, vol.II, Enunțul, București, Editura Academiei Române, 2005.
4. Joannes, A., *Comunicarea prin imagini*. Iași: Polirom, 2009.
5. Peretti, A., Legrand, J.-A., Boniface, J., *Tehnici de comunicare*, Iași, Polirom, 2001.
6. Temple, Charles, Steele, Jeannie L., Meredith, Kurtis S., *Strategii de dezvoltare a gândirii critice la diverse discipline*, Adaptare: Tatiana Cartaleanu, Olga Cosovan ș.a., Ghidul IV, Chișinău, 2003.
7. Wald, L., *Sisteme de comunicare umană*, București, 1973.

Opțională

8. Bădău, H.M., *Tehnici de comunicare în social media*. Iași: Polirom, 2011.
9. Birkenbihl, V. *Antrenamentul comunicării sau arta de a ne înțelege*. București: Gemma Press, 1998.
10. *Comunicarea: de la origini la internet*. București: Teora, 2002.
11. Hoff, R., *Regulile unei prezentări de succes*. București: Curtea Veche, 2002.
12. Knight, S., *Tehnicile programării neuro-lingvistice*. București, 2004.
13. Kramar, M., *Psihologia stilurilor de gândire și acțiune umană*. Iași: Polirom, 2004.
14. Lacombe, F., *Rezolvarea dificultăților de comunicare*. Iași: Polirom, 2005.
15. Marinescu, A., *Codul bunelor maniere astăzi*. București: Humanitas, 2002.
16. Pînișoară G., Pînișoară I.O., *Managementul resurselor umane*. Ghid practic. Ediția a II-a. Iași: Polirom, 2005.
17. Pînișoară, I. O., *Comunicarea eficientă*. Iași: Polirom, 2004.
18. Șerbănescu, A., *Cum se scrie un text*. Iași: Polirom, 2007.
19. Shepherd, M., Hogan, Sh., *Arta conversației civilizate*. București: Humanitas, 2007.
20. Urban, H., *Puterea cuvintelor*. București: Amaltea, 2007.

Denumirea programului de studii	LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Ciclul	Ciclul I, LICENȚĂ
Denumirea cursului	Folclor și mitologie
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie. Catedra de Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
Cadre didactice implicate	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
e-mail	smolnitchi.dumitrita@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.01.O.007	3	I	I	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Se încadrează în seria unităților de curs orientate spre specialitatea de bază, care vizează studierea celor două etape ale culturii literare: mitologia ce relevă climatul și/sau strategia spirituală și folcloristica ce le exprimă pe acestea în termenii categoriilor estetice formulate de creatorul popular. Studierea miturilor fundamentale ale culturii românești, cunoașterea și înțelegerea folclorului va duce la descoperirea rădăcinilor istorice ale neamului, a profilului psihologic, etic, religios al poporului nostru. Deoarece mitologia și folclorul sunt surse importante de inspirație pentru literatura cultă, rezultatele învățării urmează a fi aplicate și dezvoltate în cadrul cursurilor ulterioare de istorie a literaturii române, a stagiilor de practică și a elaborării tezei de licență.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- C-1.** Cunoașterea terminologiei din domeniul folclorului/ mitologiei și a rigorilor artistice ale textului folcloric și/ sau mitologic.
- C-2.** Utilizarea diverselor tehnici de analiză a textului folcloric și a textelor literare inspirate din folclor.
- C-3.** Capacitatea de a discuta problemele de mitologie și folclor, făcând dovada (a) conștientizării fenomenului literar atât popular cât și cult ca un sistem cultural; (b) înțelegerii importanței și a locului folclorului și mitologiei între disciplinele literare; (c) capacității de a sesiza specificul folclorului românesc și a priceperii de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor.

Finalități de studii

- F-1.** Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale folcloristicii pentru realizarea educației literare.
- F-2.** Să cunoască particularitățile textului folcloric și să demonstreze capacitatea utilizării diverselor tehnici de analiză a acestuia.
- F-3.** Să interpreteze științific textele folclorice și operele literare inspirate din folclor și mitologie, expunându-și argumentat propriul punct de vedere.
- F-4.** Să facă dovada unei viziuni concrete asupra sistemului mito-folcloric, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).

Precondiții

Sunt necesare cunoștințe de bază (acumulate în liceu) din domeniul mitologiei și folclorului literar. Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza textele literare.

Unități de învățare

- Tema 1.** Folclor și folcloristică. Noțiuni generale
- Tema 2.** Lirica populară
- Tema 3.** Poezia de ritual și ceremonial
- Tema 4.** Epica populară
- Tema 5.** Simboluri tradiționale românești
- Tema 6.** Literatura aforistică și enigmatică
- Tema 7.** Folclorul copiilor
- Tema 8.** Mitul și mitologia: concepte și categorii generale
- Tema 9.** Mitologia dacică
- Tema 10.** Mituri fundamentale românești
- Tema 11.** Personaje și creaturi mitofolclorice
- Tema 12.** Folclor și mitologie în literatura cultă

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Folclor și folcloristică. Noțiuni generale	3	1	-		2
2.	Lirica populară	2,5	1	0,5		1
3.	Poezia de ritual și ceremonial	3,5	1	0,5		2
4.	Epica populară	5	1	2		2
5.	Simboluri tradiționale românești	2	1	-		1

6.	Literatura aforistică și enigmatică	2	1	-	1
7.	Folclorul copiilor	2	1	-	1
8.	Mitul și mitologia: concepte și categorii generale	5	1	2	2
9.	Mitologia dacică	2	1	-	1
10.	Mituri fundamentale românești	3	1	-	2
11.	Personaje și creaturi mitofolclorice	2	1	-	1
12.	Folclor și mitologie în literatura cultă	4	1	1	2
	TOTAL	36	12	6	18

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Folclor și folcloristică. Noțiuni generale. Definiere. Domeniul de cercetare. Cultura populară spirituală și materială. Caractere specifice ale folclorului: caracterul oral, caracterul colectiv, caracterul tradițional, caracterul anonim, caracterul sincretic. Criterii de delimitare a folclorului. Categoriile folclorului literar.

Tema 2. Lirica populară. Speciile lirice ale folclorului literar (creațiile rituale și nerituate). Doina și cântecul liric. Clasificări. Fondul tematic și imagistic. Cântecul de leagăn. Descântecul.

Tema 3. Poezia de ritual și ceremonial. *Poezia obiceiurilor calendaristice.* Obiceiuri calendaristice cu dată fixă (uratul, colindatul, sânzienele etc.) și obiceiuri calendaristice cu dată mobilă (paparuda, caloianul, cununa etc.). *Poezia obiceiurilor existențiale* (de trecere). Poezia riturilor de naștere. Spectacolul nunții și poezia sa. Orațiile de nuntă. Cântecurile de despărțire. Folclorul literar funerar. Bocetul.

Tema 4. Epica populară. Eposul popular în versuri și în proză. Balada și cântecul epic. Basmul (fantastic, nuvelistic, animalier). Legenda. Snoava etc. Criterii de clasificare, caracteristici, funcții. Varietatea tematică.

Tema 5. Simboluri tradiționale românești. Simbolistica elementelor primordiale (apa, pământul, focul). Simboluri vegetale (grâul, busuiocul etc.). Semnificația măștilor zoomorfe în obiceiurile tradiționale românești. Simbolistica numerelor.

Tema 6. Literatura aforistică și enigmatică. Proverbul și zicătoarea. Funcția aforismelor în textul literar. Ghicitoarea. Tematica și structura ghicitorilor. Strigătura. Conținutul afectiv, cadrul ocazional și funcționalitatea strigăturii.

Tema 7. Folclorul copiilor. Definiere și clasificare. Cântece-formulă. Recitative-numărători. Frământări de limbă. Formule ocazionale etc.

Tema 8. Mitul și mitologia: concepte și categorii generale. Categoriile cugetării mitice: spațiul, timpul, cauzalitatea și finalitatea mitică. Conceptul de mit. Sistemul de mituri. Mitul etno-religios și mitul literar. Imaginarul arhetipal și simbolistica în mituri. Importanța culturală a miturilor. Mituri grecești, romane, egiptene etc. Mituri cosmogonice, escatologice, etice, teogonice, antropogonice etc. Zeii. Literaturizarea miturilor. Mitologia. Cercetători și studii de referință în mitologia universală și cea română.

Tema 9. Mitologia dacică. Trăsăturile mitologiei dacice – precursora a mitologiei românești. Panteonul geto-dac. Zamolxe – zeitatea supremă. Cultul lupului. Moștenirea geto-dacă în cultura română.

Tema 10. Mituri fundamentale românești. Mitul etnogenezei (*Traian și Dochia*). Mitul transumanței (*Miorița*). Mitul erotic (*Zburătorul*). Mitul estetic (*Meșterul Manole*).

Tema 11. Personaje și creaturi mitofolclorice. Sistemul de personaje mitofolclorice. Personaje feminine: zâne, ursitoare, babe etc. Eroii mitologiei și folclorului românesc (personaje masculine). Zmeul și balaurul; uriașii, căpcăunii, vârcolacii și alte ființe fabuloase. Semnificația personajelor.

Tema 12. Folclor și mitologie în literatura cultă. Etape și modalități de preluare a folclorului în literatura cultă. Treptele asimilării folclorului. Nivele de influență a folclorului literar asupra literaturii artistice. Imitație și inspirație folclorică. Valorificarea motivelor mitofolclorice în literatura cultă.

Strategii de predare-învățare

Strategii centrate pe student, bazate pe: interactivitate și tehnologii informaționale, dezvoltarea gândirii critice, problematizare, explorare/investigare, studii de caz, proiecte, simulare didactică

Ore de curs: prelegeri tematice, integrate, dezbateri, problematizare.

Ore de seminar: seminar în baza studiului de caz, seminar-dezbateri, seminar-conferință, seminar în baza proiectelor.

Ore de studiu individual: e-learning, metoda bibliografică, studiul de caz, învățarea prin proiecte etc.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: tradiționale (teste, probe orale, probe scrise, probe practice); complementare (proiecte individuale/de grup, eseuri, portofolii, referate)

Evaluarea periodică I – probă scrisă (test)

Evaluarea periodică II – prezentarea proiectelor și convorbire evaluativă

Evaluarea semestrială se va realiza în scris, metoda de evaluare – test (itemi heterogeni)

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Folclor și folcloristică. Noțiuni generale	2	Caractere specifice ale folclorului: caracterul oral, caracterul colectiv, caracterul tradițional, caracterul anonim, caracterul sincretic	Notițe, conspect	Discuție (Masa rotundă)
2.	Lirica populară	1	Doina și cântecul liric. Asemănări și deosebiri	Exemplificarea diferitor tipuri de doine și cântece lirice	Fișă de lucru: determinarea tipului cântecului liric în baza textului folcloric
3.	Poezia de ritual și ceremonial	2	Poezia obiceiurilor calendaristice. Poezia obiceiurilor existențiale (de trecere)	Culegerea a 5 texte ce însoțesc diferite obiceiuri	Comentarea aleatorie a unui obicei însoțit de texte poetice
4.	Epica populară	2	Speciile eposului popular	Completarea unui tabel caracterologic a speciilor populare epice	Crearea unui text epic în stil folcloric
5.	Simboluri tradiționale românești	1	Simbolistica elementelor primordiale, a numerelor, a elementelor vegetale utilizate în obiceiurile	Scrierea unui referat cu tema: „Valorile simbolice ale <i>apei</i> (sau <i>grâului</i> , sau <i>busuiocului</i> , sau <i>cifrei 3</i> etc.) în obiceiurile românești și în literatura	Semnificația simbolică a unuia și aceluiași element folosit în diferite ritualuri

			tradiționale românești.	cultă”	(Prezentare individuală în plen)
6.	Literatura aforistică și enigmatică	1	Proverbul și zicătoarea. Ghicitoarea.	Explicarea sensului și determinarea funcției aforismelor într-un text literar. Selectarea a 5 exemple de ghicitori cu același răspuns	Rezolvarea individuală a fișei de lucru.
7.	Folclorul copiilor	1	Cântece-formulă. Recitative-numărători. Frământări de limbă. Formule ocazionale etc.	Selectarea textelor din folclorul copiilor	Lucru în perechi: determinarea tipului și comentarea textului din folclorul copiilor
8.	Mitul și mitologia: concepte și categorii generale	2	Lecturarea/ audierea diferitor mituri. Determinarea importanței culturale a miturilor.	Notițe, conspect	Discuții (Masă rotundă)
9.	Mitologia dacică	1	Trăsăturile mitologiei dacice – precursoare a mitologiei românești.	Notițe, conspect	Rezolvarea fișei de lucru „Mit și mitologie”
10.	Mituri fundamentale românești	2	Mitul etnogenezei (<i>Traian și Dochia</i>). Mitul transumanței (<i>Miorița</i>). Mitul erotic (<i>Zburătorul</i>). Mitul estetic (<i>Meșterul Manole</i>). Lecturarea miturilor	Relatarea subiectului. Determinarea semnificației. Analiză literară	Lucru în grup: comentariu literar a unui mit
11.	Personaje și creaturi mitofolclorice	1	Sistemul de personaje mitofolclorice. Semnificația personajelor.	Caracterizarea unui grup de personaje (zânele, babele, eroii, zmeii și balaurii etc.)	Prezentarea unui personaj

12.	Folclor și mitologie în literatura cultă	2	Nivele de influență a folclorului asupra literaturii artistice. Imitație și inspirație folclorică.	Realizarea unui proiect (referat, PPT etc.): „Izvoare de inspirație mitofolclorice în opera unui scriitor (la alegere)”	Susținerea proiectului
-----	--	---	--	---	------------------------

Bibliografie

Obligatorie:

1. Bârlea, Ovidiu. *Folclorul românesc* (în 2 volume) București: Minerva, 1981, 1983.
2. Coman, Mihai. *Mitologie populară românească*, București: Minerva, 1986.
3. Constantinescu, Nicolae. *Lectura textului folcloric*. București: Minerva, 1986.
4. Ghinoiu, Ion. *Sărbători și obiceiuri românești*. București: Editura Elion, 2002.
5. Ruxăndoiu, Pavel. *Folclorul literar în contextul culturii populare românești*. București: Grai și suflet – Cultura națională, 2001.
6. Vulcănescu, Romulus. *Mitologie română*. București: Editura Academiei, 1985.

Opțională:

7. Angelescu, Silviu. *Mitul și literatura. Etnologie*. București: Univers, 1999.
8. Bernea, Ernest. *Civilizația română sătească*. București: Vremea, 2006.
9. Gorovei, Artur. *Folclor și folcloristică*. Alcătuire, precuvântare și glosar de S. Moraru. Chișinău: Hyperion, 1990.
10. Kernbach, Victor, *Dicționar de mitologie generală. Mituri, divinități, religii*. București: EȘE, 1989.
11. Pop, Mihai. *Obiceiuri tradiționale românești*. București: Univers, 1999.
12. Vrabie, Gheorghe, *Folclorul – Obiect, principii, metodă, categorii*. București: Editura Academiei Române, 1970.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	Licență
Denumirea cursului	Didactica generală
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Catedra Științe ale Educației și Management
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Țărnă Ecaterina
Cadre didactice implicate	Țărnă Ecaterina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar
e-mail	tarna.ecaterina@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.02.O.008	3	I	II	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Didactica generală este un curs obligatoriu și necesar studenților pentru formarea inițială profesională. Cursul abordează unele probleme didactice complementare de interes major pentru educație. Cursul este raportat la realitățile teoretice și practice, optând pentru asigurarea calității în formarea inițială prin orientarea la standardele de formare profesională a personalului educațional. Cursul respectiv răspunde cerințelor interdisciplinare și constituie o punte de legătură dintre didactica generală și didactica specială. De asemenea, având în vedere ansamblul pregătirii metodologice, cursul are ca scop fundamentarea abilităților și deprinderilor practice pentru: valorificarea raportului predare-învățare-evaluare în cadrul procesului de învățământ; conștientizarea caracteristicilor teoriei și metodologiei instruirii structurate în cadrul didacticii moderne și postmoderne; stabilirea relației dintre diferitele niveluri ale proiectării didactice și prezentarea modelelor de proiectare didactică.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- Abordarea conceptuală a procesului educațional.
- Definirea termenilor de bază ai teoriei și metodologiei instruirii.
- Studiarea metodologiei realizării procesului de învățământ.
- Utilizarea / îmbinarea eficientă a diverselor metode didactice în proiectarea / realizarea / evaluarea activităților didactice.
- Proiectarea / realizarea / evaluarea activităților didactice.
- Implementarea cunoștințelor teoretice în abordarea creativă a actului educațional.

Finalități de studii

La nivel de cunoaștere:

- să definească corect conceptele fundamentale;
- să descrie procesul de învățământ ca proces de predare, învățare, evaluare.
- să recunoască relația funcțională dintre societate, sistemul de educație, sistemul de învățământ și procesul de învățământ ;
- să recunoască sistemul principiilor didactice;
- să descrie finalitățile microstructurale/obiectivele procesului de învățământ.;
- să interpreteze lecția ca principala formă de organizare a activității didactice;
- să raporteze conceptual conținutul și structura proiectării didactice;
- să definească conceptele: tehnologie educațională, tehnologie didactică, strategie didactică, metodologie didactică, metodă didactică, procedeu didactic, tehnici didactice, mod de învățare;
- să recunoască metodologia învățării centrate pe elev;
- să cunoască metode și strategii didactice interactiv;
- să cunoască strategii interactive de evaluare.

La nivel de aplicare:

- să utilizeze cunoștințele teoretice în domeniul aplicativ și să demonstreze abilitățile de management al informației (capacitatea de a extrage, a analiza și a produce informații);
- să demonstreze relația dintre didactica generală și didacticele speciale ;
- să practice activități de predare – învățare – evaluare ;
- să realizeze studii comparative vizând tendințele de modernizare în sistemul de învățământ;
- să valorifice taxonomia obiectivelor.
- să experimenteze activități de proiectare didactică;
- să adapteze demersuri didactice la condițiile învățării mixte.
- să aplice strategii didactice interactive bazate pe învățarea prin colaborare și cooperare.
- să opereze cu metode și procedee evaluativ - stimulative tradiționale și complementare.

La nivel de integrare:

- să generalizeze și să particularizeze importanța *Didacticii generale* ca teoria generală a procesului de învățământ;

- să transpună în activități practice principiile didacticii și să aprecieze direcțiile modernizării sistemului de învățământ;
- să implementeze principiile didactice și să gestioneze avantajele normativității didactice;
- să construiască strategii didactice interactive;
- să transpună în activități practice metodele specifice fiecărei dimensiuni a educației integrale;
- să integreze principalele caracteristici în raport cu secvențele lecției ca forme de organizare a învățământului;
- să adapteze diverse activități de proiectare a conținuturilor curriculare ale „Noilor educații”;
- să planifice proiecte inovatoare în contextul tendințelor de organizare și perfecționare a sistemului de învățământ.

Preconții

Studenții trebuie să posede cunoștințe generale despre „educație”, „instruire” „curriculum”, „competențe”, „predare”, „lecție”; să dezvolte deprinderi de a extrage, a analiza și a produce informații; să identifice și să interpreteze diverse metode de proiectare/ realizare/evaluare/ curriculară a actului educațional; să aprecieze rolul cursului respectiv în formarea și dezvoltarea competențelor profesionale.

Unități de conținut

Tema 1. *Didactica generală – teoria generală a procesului de învățământ.*

Tema 2. *Procesul de învățământ – obiect de studiu al didacticii.*

Tema 3. *Sistemul de învățământ.*

Tema 4. *Principiile didactice - normativitatea activității didactice.*

Tema 5. *Finalitățile microstructurale/obiectivele procesului de învățământ.*

Tema 6. *Lecția – principala formă de organizare a activității didactice.*

Tema 7. *Proiectarea didactică.*

Tema 8. *Tehnologia și metodologia și instruirii.*

Tema 9. *Metodologia învățării centrate pe elev*

Tema 10. *Strategii didactice - definiție și caracterizare*

Tema 11. *Metode și strategii didactice interactive.*

Tema 12. *Evaluarea în învățământ.*

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucru individual	
			Curs		Seminar		Laborator			
									f/r	
1	Didactica generală – teoria generală a procesului de învățământ		1		1		1		3	
2.	Procesul de învățământ – obiect de studiu al didacticii		1		1		1		3	
3.	Sistemul de învățământ		1		1				2	
4.	Principiile didactice -		1						1	

	normativitatea activității didactice								
5	Finalitățile microstructurale/obiectivele procesului de învățământ		1					1	
6.	Leția – principala formă de organizare a activității didactice		1					1	
7	Proiectarea didactică		1					1	
8.	Tehnologia și metodologia și instruirii		1					1	
9.	Metodologia învățării centrate pe elev		1					1	
10.	Strategii didactice - definire și caracterizare		1					1	
11.	Metode și strategii didactice interactive		1		1			2	
12.	Evaluarea în învățământ		1					1	
	TOTAL	36	12		4		2	18	

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Didactica generală – teoria generală a procesului de învățământ.

Precizări terminologice. Obiectul și problematica didacticii.

Didactica tradițională și didactica modernă.

Didactica postmodernă.

Didactica generală și didacticele speciale.

Didactica generală - teoria și metodologia instruirii

Tema 2. Procesul de învățământ – obiect de studiu al didacticii.

Procesul de învățământ - cadrul de realizare al instruirii

Conținutul procesului de învățământ

Procesul de învățământ ca proces de predare, învățare, evaluare.

Tema 3. Sistemul de învățământ.

Relația funcțională dintre societate, sistemul de educație, sistemul de învățământ și procesul de învățământ. Structura sistemului de învățământ. Funcțiile sistemului de învățământ. Tendințe de modernizare ale sistemului de învățământ.

Tema 4. *Principiile didactice - normativitatea activității didactice.*

Normativitatea procesului educațional.

Normativitate didactică.

Sistemul principiilor didactice.

Tema 5. *Finalitățile microstructurale/obiectivele procesului de învățământ.*

Funcțiile obiectivelor de învățământ.

Taxonomia obiectivelor.

Operaționalizarea obiectivelor.

Modelul Mager de operaționalizare a obiectivelor pedagogice concrete.

Tema 6. *Lecția – principala formă de organizare a activității didactice.*

Lecția – formă nucleu de organizare a învățământului

Tipologia lecției și problematica ei.

Lecția de dobândire de cunoștințe.

Lecția de formare de priceperi și deprinderi

Lecția de consolidare

Lecția de evaluare.

Alternative ale lecției ca forme de organizare a învățământului.

Tema 7. *Proiectarea didactică.*

Plan, planificare, program, programare, proiect, proiectare – delimitări conceptuale.

Proiectarea didactică - activitate de anticipare, pregătire și desfășurare a procesului de învățământ.

Caracteristicile proiectului didactic.

Modelul didacticist și curricular de proiectare.

Conținutul și structura proiectării didactice.

Etapele de elaborare a unui proiect didactic (identificarea obiectivelor lecției, analiza resurselor, elaborarea tehnologiilor didactice optime, elaborarea instrumentelor de evaluare).

Proiectare anuală, tematică, semestrială și curentă.

Evaluarea eficienței lecției.

TEAD - Testul de evaluare a activității didactice.

Tema 8. Tehnologia și metodologia și instruirii.

Tehnologie educațională, tehnologie didactică, strategie didactică, metodologie didactică, metodă didactică, procedeu didactic, tehnici didactice, mod de învățare – precizări conceptuale.

Specificul tehnologiei educaționale în viziune integratoare.

Metode, didactice: concept, funcții, criterii de clasificare.

Descrierea praxiologică a metodelor didactice.

Procesul de modernizare al metodelor didactice clasice.

Mijloacele didactice: concept, rol, funcții.

Clasificarea mijloacelor de învățământ.

Tema 9. Metodologia învățării centrate pe elev

Educație centrată pe elev - învățare centrată pe elev.

Învățarea centrată pe elev – învățare constructivistă – metodologie constructivistă.

Metodologia învățării mixte.

Adaptarea demersurilor didactice la condițiile învățării mixte

Tema 10. Strategii didactice - definire și caracterizare

Tipologia și structura strategiei didactice.

Metode, mijloace și procedee didactice.

Selectarea și elaborarea strategiilor educaționale axate pe formarea de competente.

Strategii didactice în programarea și realizarea activităților centrate pe elev.

Forme de organizare și tipuri de învățare activă – specificul strategiilor didactice

Tema 11. Metode și strategii didactice interactive.

Strategii didactice interactive bazate pe învățarea prin colaborare și cooperare.

Metode și tehnici interactive intra și inter-grupale, componente esențiale ale strategiilor interactive

Strategii didactice de învățare interactiv - creativă.

Strategii interactive de predare/învățare/evaluare.

Tema 12. Evaluarea în învățământ.

Docimologia ca știință.

Componentele și funcțiile evaluării.

Strategii de evaluare. Strategii interactive de evaluare.

Relațiile dintre evaluarea inițială, evaluarea formativă și evaluarea sumativă.

Metode și procedee evaluativ - stimulative tradiționale și complementare.

Notarea școlară. Efecte perturbatoare în apreciere și notare.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă se bazează pe aprecierea gradului și a calității de participare intelectuală studenților în cadrul seminariilor. Două probe de evaluare obligatorii:

Evaluare 1.: test de verificare a nivelului de cunoaștere;

Evaluare 2: proiect al activității didactice (nivel de aplicare - integrare a cunoștințelor).

Rezultatele evaluării curente constituie 60 % din cota notei finale. Evaluarea finală – examen oral.

Nota de la examen va constitui 40 % din cota notei finale.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1	Teme de reflecție – 1-12	12	Sinteze și generalizări la temele 1-12	Elaborarea și prezentarea portofoliului.	Categoria obligatorie – 40 %; categoria de cercetare – 30 %; aplicativă – 15 %; descriptivă – 10 %; externă – 5 %
2.	Constituirea didacticii ca știință.	6	Contribuția lui I.A. Comenius la constituirea didacticii ca știință.	Produs științific: Recenzie	Probă orală. Produsul va fi susținut public și evaluat în perioada stabilită.
3.	Sistemul de învățământ.	4	Redarea schematică	Produs praxiologic: Schema, graficul T, postere	Probă scrisă. Produsul este conceput drept parte componentă a portofoliului

					studentului elaborat la disciplina de studiu. Produsul va fi evaluat în perioada stabilită.
4.	Principiile didactice	4	Rolul principiilor didactice în activitatea profesională. Analiza unei lecții prin prisma principiilor didactice.	Produs științific: Studiu individual/ Studiu de caz/ Observația.	Originalitate – 50%; determinarea situațiilor concrete de respectare a principiilor – 50%
4	Normativitate didactică.	8	Existenta triplului caracter al normativității didactice	Eseu	Probă scrisă. Produsul va fi susținut public și evaluat în perioada stabilită.
4.	Obiectivarea conținutului în documente școlare	2	Documentele școlare	Analiza comparativă a documentelor școlare la diferite trepte de învățământ.	Probă orală. Produsul va fi susținut public și evaluat în perioada stabilită. Elaborarea și structura (logică,

					rigoare, coerență) – 50%; calitatea materialului prezentat – 50%
5.	Lecția – formă nucleu de organizare a învățământului.	6	Analiza comparativă dintre cele patru tipuri de lecții, considerând următoarele elemente: obiectivele educaționale urmărite, secvența majoră, secvențele lecției și interacțiunea dintre ele, relația conținut transmis – obiective operaționale.	Prods științific: Harta conceptuală.	Probă de tip combinat. Reprezentarea grafică va fi susținută public în perioada stabilită. Probă de tip combinat. Susținere publică. Elaborarea și structura – 50%; calitatea materialului prezentat – 50%
6.	Proiectarea didactică	4	Elaborarea și susținerea proiectului didactic.	Prods praxiologic: Proiect didactic(scris)	Probă de tip combinat. Analiza și prezentarea

			Consultarea curriculumului școlar. Operaționalizarea obiectivelor concrete. Elaborarea scenariului didactic.	Scenariul didactic în format PowerPoint	proiectului – 40%; corectitudinea elaborării – 60%
--	--	--	--	---	---

Bibliografie

Obligatorie:

1. CERGHIT I. *Didactica*. București: EDP, 2006.p.175 ISBN 973-30-4045-2
2. COMENIUS, J. *Didactica Magna*. București: Didactica și pedagogică, 1970 . 199 p.
3. CRISTEA, S. *Dicționar enciclopedic de pedagogie*. București: Didactica Publishing House, 2015. 831 p. ISBN 978-606-683-295-3.
4. FRUMOS F. *Didactica: fundamente și dezvoltări cognitive*. Iași: Polirom, 2008. p.215. ISBN 978-973-46-1242-0
5. GÎNJU T. *Didactica generală. Note de curs*. Bălți: USARB. p.216. ISBN 978-9975-3490-2-4
6. MÎNDRU E. *Strategii didactice interactive*. București: Didactica Publishing House, 2010. p.120 ISBN 9738289-890
7. SARANCIUC-GORDEA L. *Didactica generală: Curs univesitar*. Chișinău: UPSC. 272p. 2021. ISBN 978-9975-46-577-9

Opțională:

1. CERGHIT, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare: structuri, stiluri și strategii*. Iași: Polirom, 2008. 251p. ISBN: 978-973-46-1016-7.
2. CHIȘ, V., ALBULESCU, I., CATALANO, H. *Pedagogiile alternative: conceptualizări, dezvoltări curriculare, exemple de bune practici*. Cluj Napoca: Eikon, 2013. 383 p. ISBN 978-973-757-830-3.
3. JOȚA, E. *Formarea pedagogică a profesorului: instrumente de învățare cognitiv constructivistă*. Ediția a II-a. București: EDP, 2008. 399 p. ISBN 978-973-30-2338-8
4. NASTAS S., PISĂU A. et.al. *Ghid metodologic: instrumente de implementare a tehnologiilor în învățământul general*. Chișinău: IȘE. 3018. 86.p. ISBN 978-99-48-140-3
5. ȚĂRNĂ, E. *Dezvoltarea comunicării didactice – o perspectivă în integrarea profesională a studenților*. București: Editura Didactică și Pedagogică. Volumul 4 „Tradiție și perspective în didactică modernă”. 2020. p. 279-284. ISBN 978-606-613-210-7.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Psihologia dezvoltării
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de psihologie, Catedra de psihologie
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Maria Pleșca, conf., dr.
Cadre didactice implicate	Maria Pleșca, conf., dr.
e-mail	plescamașa@yahoo.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.02.O.009	3	I	II	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul *Psihologia dezvoltării*, care face parte din pachetul de discipline psihopedagogice, vizează integrarea multi-dimensională a informațiilor despre dezvoltarea și funcționarea umană, de la momentul concepției, până la finalul vieții. De asemenea, cursul își propune transferul informațiilor acumulate în viitoarea profesie și presupune parcurgerea conceptului de dezvoltare, a stadiilor, a teoriilor și a factorilor explicativi, precum și a primelor etape ale dezvoltării: concepția, nașterea și nou-născutul, copilăria mică, preșcolăritatea, mica școlaritate, preadolescența, adolescența. Studenții vor dobândi atât cunoștințe de ordin teoretic vizând caracteristicile dezvoltării de la concepție până în maturitate, despre schimbările normative pe parcursul etapelor de vârstă, cât și abilități practice cum ar fi: abilitatea de a observa și analiza comportamentul uman din perspectiva proceselor de dezvoltare care se derulează la o anumită vârstă; abilitatea de a combate argumentat miturile nefundamentate științific cu privire la dezvoltarea copiilor, preadolescenților, adolescenților; abilitatea de a înțelege individul și posibilele dificultăți cu care se confruntă și din perspectiva sarcinilor de dezvoltare specifice etapei în care se află; abilitatea de a rezolva situații – problemă centrate pe înțelegerea unor diferențe de vârstă.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

C-1. Competențe cognitive: studentul va demonstra cunoașterea problemelor generale ale dezvoltării umane bio-psihosociale, cauzelor, legilor și caracteristicilor dezvoltării umane individuale și transformărilor omului de-a lungul vieții în vederea discriminării lor adecvate în situații concrete; însușirea unei optici vaste de analiză a reperelor psihogenetice ale stadiilor dezvoltării psihice la diferite vârste; va ști cum să opereze analitic, sintetic și critic cu cunoștințele legate de autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevului.

C-2. Competențe de învățare: se exprimă în capacitatea de a asimila informația psihologică din diferite surse în vederea organizării unui demers didactic eficient, conform obiectivelor enunțate; în informarea la zi privind problemele legate de psihologia copilului, preadolescentului, adolescentului; în formularea de obiective cognitive și alegerea modalităților/căilor de atingere a lor.

C-3. Competențe de aplicare: se materializează în produse din aria designului educațional și în realizări concrete (referate, postere, analiză de caz, fișe de caracterizare psihologică, proiecte de analiză și cercetare psihologică); în capacitatea de a realiza transferuri interdisciplinare (literatură, istorie) pentru analiza particularităților de vârstă a copiilor; aplicarea principiilor, rolurilor, funcțiilor și scopurilor evaluării, precum și a metodelor și instrumentelor de evaluare potrivite cu stadiul de dezvoltare psihică, fizică, intelectuală și afectivă a preșcolărilor, școlărilor mici, preadolescenților, adolescenților.

C4. Competențe de analiză: se denotă prin capacitatea de a evalua dezvoltarea psihică a personalității la diferite stadii de vârstă, prin compararea și prin utilizarea unor instrumente adecvate de măsurare; de a analiza posibilitățile de dezvoltare personală din perspectiva cunoștințelor de psihologie; de a identifica tipurile principale de activitate ale subiectului pentru anumite vârste și de a analiza funcțional activitatea copilului în contextul firesc al executării ei.

C-5. Competențe de comunicare: se arată în capacitatea de a se exprima în limba maternă într-o manieră clară și precisă, oral și în scris, utilizând limbajul specific psihologiei în diverse contexte socio-culturale și profesionale; în abilitățile de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihologică și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj psihologic.

C-6. Competențe la nivel de integrare: se dovedesc prin capacitatea de folosire independentă a informațiilor oferite de acest curs și de alte surse în activitățile didactice printr-o viziune sistematică asupra vieții psihice umane; valorizarea diferențelor interindividuale; manifestarea atitudinilor creatoare în studiu și cercetare; exercitarea sarcinilor profesionale conform principiilor deontologice specifice profesiei; aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară; autoevaluarea nevoilor de formare continuă în vederea adaptării competențelor profesionale la dinamica contextului social.

Finalități de studii

F-1. Să definească principalele concepte din domeniul psihologiei dezvoltării.

F-2. Să explice principiile care au stat la baza diferitelor teorii privind dezvoltarea umană și să analizeze comparativ principalele teorii privind dezvoltarea umană.

F-3. Să identifice factorii și premisele dezvoltării fenomenelor psihice și să recunoască principalele momente ale devenirii lor.

F-4. Să comenteze științific importanța cunoașterii sintetice a personalității în practica psihopedagogică.

F-5. Să prezinte proiecte de cercetare asupra progreselor și continuităților implicate în fiecare nou stadiu al dezvoltării persoanei.

F-6. Să realizeze convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihologică a copiilor de diferite vârste și să reacționeze adecvat la solicitările exprimate în limbaj psihologic.

F-7. Să proiecteze investigarea dezvoltării la vârsta preadolescenței și la vârsta adolescenței, apelând la metodele specifice domeniului.

F-8. Să delimiteze și să evalueze elementele de unitate și diversitate psihologică a copiilor de diferite vârste.

F-9. Să aplice fișe de caracterizare psihologică a copiilor la diferite stadii de dezvoltare în contextul dinamicii de vârstă.

F-10. Să realizeze analize de caz și protocoale caracterologice care ar reflecta modificările ontogenetice de la naștere până la moarte prin prisma mecanismelor și a factorilor care stau la baza acestora.

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe și deprinderi din cursurile *Psihologiei generale*, *Fundamentelor științelor educației*, *Didacticii generale*.

Unități de învățare

Tema 1. Obiectul psihologiei dezvoltării.

Tema 2. Dezvoltarea psihică - categorie a psihologiei dezvoltării.

Tema 3. Etapa prenatală. Dezvoltarea copilului în primul an de viață.

Tema 4. Dezvoltarea copilului de la 1 la 3 ani (copilăria mică, vârsta anteprescolară).

Tema 5. Dezvoltarea copilului de la 3 la 6/7 ani (copilăria mijlocie, vârsta preșcolară).

Tema 6. Psihologia școlarului mic (copilăria mare).

Tema 7. Psihologia școlarului mijlociu. Pubertatea.

Tema 8. Psihologia școlarului mare. Adolescența.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucrul individual	
			Curs	Seminar	Laborator		
			f/r	f/r	f/r		f/r
1.	Obiectul psihologiei dezvoltării.		2	1			3
2.	Dezvoltarea psihică - categorie a psihologiei dezvoltării.		2	1			3

3.	Etapa prenatală. Dezvoltarea copilului în primul an de viață				1				1
4.	Dezvoltarea copilului de la 1 la 3 ani (copilăria mică, vârsta anteprescolară).				2				2
5.	Dezvoltarea copilului de la 3 la 6/7 ani (copilăria mijlocie, vârsta preșcolară).								
6.	Psihologia școlarului mic (copilăria mare).			2		1			3
7.	Psihologia școlarului mijlociu. Pubertatea.			3		1			4
8.	Psihologia școlarului mare. Adolescența.			3			2		5
	TOTAL	36		12		4	2		18

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Obiectul psihologiei dezvoltării.

- Obiectul psihologiei dezvoltării.
- Conținutul și importanța teoretico – practică a psihologiei dezvoltării.
- Istoria evoluției psihologiei dezvoltării.
- Obiectivele și problematica psihologiei dezvoltării.
- Metodele de cercetare.

Tema 2. Dezvoltarea psihică - categorie a psihologiei dezvoltării.

- Conceptul de dezvoltare psihică. Teorii ale dezvoltării.
- Niveluri ale dezvoltării umane.
- Caracteristicile dezvoltării psihice.
- Factorii dezvoltării psihice. Legitățile dezvoltării psihice.
- Dezvoltarea intelectuală a personalității.

Tema 3. Etapa prenatală. Dezvoltarea copilului în primul an de viață.

- Concepția, embriogeneza și organogeneza.
- Nașterea și caracteristicile nou-născutului.
- Caracteristici generale și periodizare în primul an de viață. Dezvoltarea fizică și reglarea trebuințelor primare.
- Organizarea conduitelor și dezvoltarea funcțiilor psihice: dezvoltarea psiho-motrică și sensorial-perceptivă; inteligența senzorio-motorie; comunicarea și conduita socio-afectivă.
- Principalele achiziții în primul an de viață.

Tema 4. Dezvoltarea copilului de la 1 la 3 ani (copilăria mică, vârsta anteprescolară).

- Caracteristici generale și periodizare. Creșterea și dezvoltarea fizică.
- Dezvoltarea psihică: psihomotricitatea; dezvoltarea senzorial-perceptivă; dezvoltarea limbajului și inteligenței, conduita socio-afectivă.
- Debutul conștiinței de sine și personalității infantile.

Tema 5. Dezvoltarea copilului de la 3 la 6/7 ani (copilăria mijlocie, vârsta preșcolară).

- Caracteristici generale și periodizare.
- Dezvoltarea psihică: sensibilitatea și percepția; procesele intelectuale (gândirea și inteligența preoperatorie; limbajul; memoria, imaginația); procesele de activare (motivația, afectivitatea, atenția, voința).
- Personalitatea preșcolarului (temperamentul și manifestarea aptitudinilor; conștiința de sine, conștiința morală și trăsăturile de caracter; socializarea conduitei).

- Activitatea preșcolară (obișnuințele și deprinderile; jocul și învățarea).

Tema 6. Psihologia școlărilor mici (copilăria mare).

- Caracterizare generală și periodizare. Pregătirea pentru școală și pentru adaptarea la viața școlară.
- Dezvoltarea fizică, anatomofiziologică și somatomotrică.
- Dezvoltarea intelectuală a școlărilor mici.
- Dezvoltarea personalității: caracteristici temperamentale; trăsăturile de caracter și conduita sociomorală; manifestarea aptitudinilor și creativității.
- Învățarea la școlărilor mici: caracteristicile specifice.

Tema 7. Psihologia școlărilor mijlocii. Pubertatea.

- Caracterizare generală și periodizare.
- Dezvoltarea fizică și specificul restructurărilor anatomofiziologice, somatomotrice și morfologice în pubertate.
- Dezvoltarea funcțiilor psihice în etapa pubertății.
- Dezvoltarea personalității puberului.

Tema 8. Psihologia școlărilor mari. Adolescența.

- Caracterizare generală și periodizare.
  - Dezvoltarea fizică, anatomofiziologică și somatomotrică.
  - Dezvoltarea intelectuală a adolescentului.
  - Dezvoltarea personalității adolescentului.
- Dezvoltarea socială și pregătirea pentru integrarea socioprofesională.

Strategii de predare-învățare

În cadrul cursului (prelegeri, seminare) sunt utilizate următoarele strategii: expunerea, exemplul demonstrativ, sinteza cunoștințelor, descoperire dirijată, clarificare conceptuală, dialogul euristic, rezolvarea de situații problematice, dezbateră, simulări, activități pe microgrupuri, grupuri de discuții, proiecte de cercetare, brainstormingul.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: oral și în scris, prezentări, rapoarte, participarea la discuții, portofolii, teste etc.

Evaluarea periodică I - probă scrisă

Evaluarea periodică II – convorbire evaluativă

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni.)

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
			f/r			
1.	Obiectul psihologiei dezvoltării.			Istoria evoluției psihologiei dezvoltării.	Poster. Studiu de caz. Exerciții.	Prezentare de poster. Studiu de caz. Exerciții.
2.	Dezvoltarea psihică - categoria psihologiei dezvoltării.			Niveluri ale dezvoltării umane. Sradialitatea dezvoltării.	Harta conceptuală. Scheme. Studiu de caz.	Prezentare în grupuri mici. Evaluare reciprocă.

3.	Etapa prenatală. Dezvoltarea copilului în primul an de viață			Debutul vieții: embriologia și fazele intrauterine.	Proiect. Hartă conceptuală Minieseu	Prezentare în grup. Studiu de caz. Prezentarea orală și scrisă
4.	Dezvoltarea copilului de la 1 la 3 ani (copilăria mică, vârsta anteprescolară).			Debutul conștiinței de sine și personalității infantile.	Harta cognitivă Studiu de caz.	Studiu de caz. Exerciții.
5.	Dezvoltarea copilului de la 3 la 6/7 ani (copilăria mijlocie, vârsta preșcolară).			Pregătirea pentru școală și pentru adaptarea la viața școlară.	Harta cognitivă. Studiu de caz.	Studiu de caz. Exerciții. Prezentare de poster.
6.	Psihologia școlarului mic (copilăria mare).			Personalitatea elevului mic.	Studiu de caz. Proiect. Hartă conceptuală	Prezentare în grupuri mici. Evaluare reciprocă. Studiu de caz. Exerciții.
7.	Psihologia școlarului mijlociu. Pubertatea.			Dezvoltarea funcțiilor psihice și personalității în etapele de transformare a copilului în adult.	Interviu individual Studiu de caz. Exerciții.	Interviu individual Prezentarea orală și scrisă Studiu de caz. Exerciții.
8.	Psihologia școlarului mare. Adolescența.			Dezvoltarea socială și pregătirea pentru integrarea socioprofesională.	Portofoliul.	Prezentarea portofoliului. Evaluarea cursului.
	TOTAL					

Bibliografie

Obligatorie:

1. BIRCH, A. Psihologia dezvoltării. București: Editura Științifică și Tehnică, 2000.
2. GOLU, F. Manual de psihologia dezvoltării. Iași: Polirom, 2015.
3. MOCANU, V. Psihologia vârstelor. Chișinău, 2020.
4. MUNTEANU, A. Psihologia copilului și adolescentului. Timișoara. Augusta, 2014.

5. MUNTEANU, A. Psihologia dezvoltării umane Iași: Polirom, 2006.
6. RAYNER, E. Psihodinamica dezvoltării umane. Creștere, maturitate, senectute. București: Trei, 2012
7. SĂLCEANU, C. Psihologia dezvoltării umane. București: Ed. Sitech, 2016.
8. SCHAFFER, H. Introducere în psihologia copilului. Cluj-Napoca: Ed. ASCR, 2010.
9. VERZA E., VERZA, F. Psihologia copilului. București: Trei, 2017.

Opțională:

10. ATKINSON, R.L. ș.a., Dezvoltarea psihologică. În Introducere în psihologie, Ed. Tehnică, 2002.
11. BRAZELTON B. Puncte de cotitură. De la naștere la 3 ani. București: Fundația Generația, 2007.
12. BRAZELTON B. Puncte de cotitură. De la 3 ani la 6 ani. București: Fundația Generația, 2007.
13. CREȚU, T. Psihologia vârstelor. Iași: Polirom. 2009.
14. DINCĂ, M. Adolescenții într-o societate în schimbare. București: Paideea, 2004.
15. FABER, A. Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă și la școală. București: Curtea veche, 2019.
16. GAFITA, M. Adolescenții scăpați de sub control. București: Humanitas, 2020.
17. GHAZI, L. Relația mamă-copil în perioada prenatală și primul an de viață. Timișoara: Editura Universității de Vest, 2012.
18. LANSBURY, J. Cum să educăm copiii cu respect și blândețe. București: Univers, 2020.
19. MODREA, M. Imagine de sine și personalitate în adolescență. Studii teoretice și experimentale. Focșani: Ed. Aliter, 2006.
20. PĂNIȘOARA, G., SĂLĂVASTRU D., MITROFAN, L. Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării. Iași: Polirom, 2016.
21. RACU, IG., RACU, IU. Psihologia dezvoltării. Chișinău, 2007.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Introducere în teoria literaturii
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	dr. hab., prof. univ. Alexandru Burlacu
Cadre didactice implicate	Vlad Caraman
e-mail	alex Burlacu@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
F.02.O.010	4	I	II	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul universitar de introducere în teoria literaturii se ține la anul I și cuprinde trei compartimente: teoria operei literare, teoria genurilor și speciilor literare și teoria procesului literar. Inițierile în teoria literaturii este precedată de familiarizarea studentului cu conceptele fundamentale: ce este literatura, antiliteratura, metaliteratura, imaginea artistică, intertextualitatea etc.

Cursul va avea un impact major asupra formării și educării gândirii și simțirii artistice, asupra culturii comunicării,

dar și promovării valorilor estetice.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe cognitive: se exprimă, preponderent, în *competența literară*, prin care studentul va demonstra înțelegerea funcționării structurii operei literare, a straturilor ei; cunoașterea terminologiei, a noțiunilor necesare demersului analitic.

Competențe de învățare: se manifestă, preponderent, în *competența pragmatică* – informarea la zi privind problemele discutabile de teorie literară; capacitatea de a identifica sursele credibile pentru soluționarea problemelor de comunicare literară; priceperea de a consulta sursele cu privire la conceptele și terminologia literară.

Competențe de aplicare: se exteriorizează, preponderent, în *competența literară*, prin care studentul va interpreta adecvat structura operei literară, figurile poetice, figurile narative, elementele subiectului artistic, modalitățile de caracterizare a personajului, particularitățile curentelor, a genurilor și speciilor literare.

Competențe de analiză: se vădesc, preponderent, în *competența hermeneutică*, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; va efectua analiza literară a oricărui text literar; va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să ia o decizie științific întemeiată.

Competențe de comunicare: se demonstrează, preponderent, ca o *competență literară* generală, în toate textele produse, prin respectarea principiilor și convențiilor artistice specifice epocii, genurilor și speciilor literare, ale stilurilor și limbajelor de comunicare.

Competențe la nivel de integrare: se probează ca o *competență literară* generală, prin care studentul admite existența altor puncte de vedere asupra operei literare și este capabil să discute problemele de stil, limbaj; face dovada (a) unei viziuni de sistem asupra particularităților atestate; (b) a înțelegerii importanței și a locului introducerii teoriei literare între disciplinele literare; (c) a capacității de a sesiza erorile cauzate de necunoașterea conceptelor și principiilor literare și (d) a priceperii de a le promova, în propria comunicare și în comunicarea elevilor.

Finalități de studii

Să identifice și să analizeze argumentat elementele operei literare, caracteristice anumitor epoci literare, la diferite niveluri și din diverse perspective.

Să rezolve problemele specifice locului, rolului și funcțiilor artistice ale figurilor poetice, ale figurilor narative.

Să interpreteze științific procesele și fenomenele procesului literar în diferite epoci.

Să facă dovada unei viziuni holistice asupra sistemelor artistice, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).

Să comunice corect, oral și în scris, respectând norma limbii literare.

Precondiții

Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.

Sunt necesare cunoștințe elementare din domeniul teoriei literare, poeticii.

Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a interpreta, analiza faptele literare.

Unități de curs

Ce este literatura? Metaliteratura. Antiliteratura. Intertextualitatea. Relații intertextuale. Imaginea artistică. Unitatea de contrarii. Teoria operei literare. Straturile operei literare. Teoria genurilor și speciilor literare. Amestecul genurilor Teoria procesului literar. Curente literare.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Ce este literatura?		2	1		
2.	Metaliteratura		2	1		
3.	Antiliteratura		2	1		
4.	Intertextualitatea. Relații intertextuale		2	1		
5.	Imaginea artistică. Unitatea de contrarii		2	1		
6.	Teoria operei literare.		2	1		

	Straturile operei literare					
7.	Teoria genurilor și speciilor literare. Amestecul genurilor		2	1		
8.	Teoria procesului literar. Curente literare		2	1		
	Total:	24	16	8		24

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Ce este literatura?

Definiția literaturii. Funcțiile literaturii. Literatura scrisă și orală, sacră și profană, paraliteratura. Canoanele literaturii moderne. Canonul pașoptist, junimist (romantic), modernist, postmodernist.

Tema 2. Metaliteratura

Cele două accepțiuni ale conceptului. Raportul istoric-critic-teorie literară (Wellek și Warren, T.S. Eliot, G. Călinescu, A. Marino). Critica literară științifică din secolul XX: psihanalitică, existențialistă, tematistă, lingvistică, antropologică și mitică, sociologică, psihocritică, eclectică. Metacritica. Logicienii cercului de la Viena și conceptul de metalimbaj. Metaliteratura și filosofia analitică (transferarea problemelor filosofice în sfera limbajului și rezolvarea lor pe baza analizei lingvistice). Metaromanul și metateatrul.

Tema 3. Antiliteratura

Criza ideii de literatură și antiliteratura. Canonul și antiliteratura. Antiliteratura ca reflex al bătăliei canonice dintre generațiile/școlile literare. Dadaismul, suprarealismul, noul roman francez, postmodernitatea. Orice antiliteratură sfinșește prin a fi literatură. Antipoezia modernă în viziunea lui Hugo Friedrich. Antiteatrul modern și postmodern (Ionesco, Beckett ș.a.)

Tema 4. Intertextualitatea. Relații intertextuale.

Trei tipuri de intertextualitate (frontierele textelor): propriu-zisă (de relaționare a diferitelor texte literare); internă (în interiorul textului literar); externă (relația textului literar cu "textul lumii" (Roland Barthes). Intertextualitatea în studiul dialogismului al lui M. Bahtin. J. Kristeva, G. Genette, A. Marino, P. Zumthor despre intertextualitate. Intertextualitatea ca sinonim al literarității astăzi (Riffaterre). Intertextualitatea intenționată – involuntară; explicită – implicită.

Tema 5. Imaginea artistică. Unitatea de contrarii.

Imaginea psihică, imaginea artistică. Imaginea în sens larg. Imaginea în sens îngust. Particularitățile imaginii artistice. Nucleul imaginii artistice este întotdeauna omul social. Imaginea este plurivalentă, plurisemantică. Imaginile au în subtextul lor adevăruri etern umane. Imaginea artistică se prezintă ca o unitate de contrarii. Unitatea dintre general și particular, dintre obiectiv și subiectiv, dintre autentic și fictiv, dintre cognitiv și creativ, dintre rațional și emoțional, dintre ideal și material. Particularitățile imaginii verbale.

Tema 6. Teoria operei literare. Straturile operei literare.

Structura operei literare. Conținut și formă. Roman Ingarden (4 straturi), Rene Wellek și Austin Warren (8 straturi), Nicolai Hartman (7 straturi). Stratul sonor, intonațional ritmic. Stratul lexical gramatical figurativ. Stratul lumii fictive. Stratul dezbaterilor metafizice. Straturile operei epice. Figurile narative.

Tema 7. Teoria genurilor și speciilor literare. Amestecul genurilor.

Antichitatea și distincția epic-liric-dramatic. Criterii de identificare a genurilor în plan diacronic. M. Bahtin și intenționalitatea în conceperea discursului (discurs poetic monologic – discurs românesc plurivoc).

A. Marino și tipurile de creație. Teoria clasică și modernă a genurilor. Confuzia genurilor în (post)modernitate: poezia directă, tranzitivă, denotativă și proza lirică, poetică.

Înlocuirea noțiunilor de proză și poezie prin noțiunea de text.

Tema 8. Teoria procesului literar. Curente literare.

Lingvistica lui Saussure și Teoria Textului (Distincțiile semnificant-semnificat; limbaj-vorbire; sincronie-diacronie; paradigmă-sintagmă; preluată de cercetarea literară modernă).

Insuficiența noțiunii de text literar – un motiv pentru elaborarea teoriei textului. De la

gramatica frazei la gramatica textului.
Textul literar un aspect particular al textului în general.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, lucrări de portofoliu, proiecte, consultații. Metode de dezvoltare a gândirii critice; dezbaterile; conversația euristică; problematizarea; studiul bibliografiei. Proceduri de analiză reciprocă a probelor de evaluare. Prelegeri interactive cu aplicarea TIC. Organizarea dezbaterilor, situații problematice.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1.	Tema 1.		Conceptul de literatură în diferite epoci.	Rezumatul monografiei lui A. Marino <i>Hermeneutica ideii de literatură.</i>	Prezentare individuală.
2.	Tema 2.		Specificul metaliteraturii.	Discuție în cadrul unei mese rotunde despre A. Marino <i>Biografia ideii de literatură.</i>	Verificarea probei scrise. <i>Masă rotundă</i>
3.	Tema 3.		Școala formală rusă.	Referat despre Școala formală rusă	Prezentare individuală.
4.	Tema 4.		Tipuri de intertextualitate	Redactarea unui text propriu cu utilizarea diferitelor tipuri de intertextualitate	Evaluarea reciprocă în grupuri de experți.
5	Tema 5.		Tipurile imaginii artistice. Relațiile antinomice	Probe individuale.	Prezentări în grup și evaluare reciprocă.

6	Tema 6.		Structura operei literare. Stratul sonor. Stratul semantic. Statul lumii fictive. Stratul metafizic.	Analiza individuală a textelor lirice și epice.	Verificarea probei scrise. Evaluare în plen.
7	Tema 7.		Genul epic, liric, dramatic.	Analiza individuală a textelor.	Evaluare în plen.
8	Tema 8.		Procesul literar	Monografia <i>Cinci fețe ale modernității</i> de Matei Călinescu.	Evaluare în plen. Verificarea lecturii.

Obligatorie:

1. Bomher N. *Inițieri în teoria literaturii*. Iași: Editura Fundației CHEMARE, 1994.
2. Burlacu A., Caraman V., *Note la cursul de introducere în teoria literaturii*. Ch., 2012.
3. Crăciun Gh. *Introducere în teoria literaturii*. Ch.: Cartier, 1997.
4. Marino A., *Hermeniutica ideii de literatură*. Cluj, Dacia, 1987
5. Tomașevski B. *Teoria literaturii. Poetica*, București, Univers, 1973

Opțională:

1. Chevalier J., Gheerbrant A. *Dicționar de simboluri*. Iași: Editura POLIROM, 2009.
2. Dragomirescu. *Mică enciclopedie a figurilor de stil*. Ch.: Știința, 1993
3. Ducrot O., Schaeffer J.-M., *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*. București: Editura Babel, 1996.
4. *Dicționar de terminologie literară*, București, Editura Științifică, 1970.
5. *Terminologie poetică și retorică*, Iași, Editura Universității "Al. I. Cuza", 1994.
6. Grati A., Corcinschi N., *Dicționar de teorie literară*. Ch., ARC., 2017.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Limba română contemporană (fonetica)
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie. Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Marcela Vîlcu
Cadre didactice implicate	Zgardan A.
e-mail	vilcu.marcela@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.02.O.011	3	I	II	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul *Limba română contemporană: fonetica, lexicologia* actualizează, dezvoltă, completează achizițiile studenților în materie de limba română și fundamentează pregătirea lor în domeniul de formare profesională din perspectiva competențelor de comunicare în limba română. Cursul contribuie la

pregătirea de specialitate prin cunoașterea sistemului fonetic al limbii române facilitând, astfel, integrarea acestor cunoștințe în sistemul de cunoștințe, abilități și competențe necesare unui profesor de limba și literatura română.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- C-1.** Cunoașterea normelor limbii române literare contemporane și aplicarea ei în comunicarea orală și scrisă
- C-2.** Prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică din domeniul foneticii, demonstrând abilități de a discerne, a sistematiza, a analiza și a generaliza faptele;
- C-3.** Interpretarea fenomenelor lingvistice, de natură fonetică, din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară;
- C-4.** Aplicarea cunoștințelor teoretice achiziționate la cursul *Limba română contemporană: fonetica, lexicologia*, la cercetarea diferitor fenomene lingvistice;
- C-5.** Identificarea surselor de documentare și de analiza critică a informației;
- C-6.** Demonstrarea capacității de a se exprima într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale
- C-7.** Demonstrarea capacității de autoevaluare, de stabilire a propriilor obiective cognitive în vederea amplificării cunoștințelor teoretice (în materie de fonetică și lexicologie), în funcție de noile realități ale activității profesionale.

Finalități de studii

- **F-1.** Să cunoască normelor limbii române literare contemporane și să le aplice în comunicarea orală și scrisă
- **F-2.** Să prezinte o viziune de ansamblu asupra sistemului limbii române contemporane și a sistemului ei fonetic-fonematic;
- **F-3.** Să prezinte oral și scris și să comenteze științific probleme lingvistice, de natură fonetică, utilizând terminologia lingvistică însușită și demonstrând abilități de a discerne, a sistematiza, a analiza și a generaliza faptele;
- **F-4.** Să analizeze și să interpreteze diverse fapte de limbă, în conformitate cu cunoștințele achiziționate la disciplina *Limba română contemporană: fonetica, lexicologia*;
- **F-5.** Să demonstreze capacitatea de a se exprima într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale,
- **F-6.** să-și traseze obiective de dezvoltare personală și profesională continuă în domeniul limbii române contemporane

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe și deprinderi de comunicare cultă, orală și scrisă, în limba română, formate și dezvoltate la disciplina școlară „limba și literatura română”, precum și cunoștințe de bază despre sistemul fonetic al limbii române, achiziționate în cadrul disciplinei „introducere în lingvistică”.

Unități de învățare

1. Introducere în cursul de fonetică: relații inter- și transdisciplinare; 2. Unitățile foneticii. Sunetul – unitate segmentală de bază. Structura aparatului fonator; 3. Sistemul fonetic-fonematic al limbii române; 4. Silaba, silabația; 5. Alternanțele fonetice; accidente fonetice; 6. Unitățile fonetice suprasedimentale

Repartizarea orelor la curs (Fonetica)

Nr. d/o	Unități de învățare	Total ore	Contact direct			Lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	

1.	Introducere în cursul de fonetică: relații inter- și transdisciplinare		2	2		4	
2.	Unitățile foneticii. Sunetul - unitate segmentală de bază. Structura aparatului fonator;		2	1		3	
3.	Sistemul fonetic-fonematic al limbii române;		1	1	3	5	
4.	Silaba, silabația;		1	1		2	
5.	Alternanțele fonetice; accidente fonetice		1	1		2	
6.	Unitățile fonetice suprasegmentale;		1	1		2	
	TOTAL	36	8	7	3	18	

Unități de conținut

Unitatea de învățare nr. 1. Introducere în cursul de fonetică: relații inter- și transdisciplinare

Curs:

1. Obiectul de studiu al foneticii, ramuri, relații cu alte discipline; fonetica și fonologia, corelația sunet-fonem;

Seminar:

1. Rolul și locul foneticii în sistemul disciplinelor lingvistice;

Unitatea de învățare nr. 2. Unitățile foneticii. Sunetul – unitate segmentală de bază. Structura aparatului fonator

Curs:

1. Unitățile fonetice segmentale. Sunetul articulat – unitate fonică minimală: tipuri de sunete; particularități acustice

Seminar:

1. Aspectul articulatoric al sunetelor articulate. Structura aparatului fonator:

Unitatea de învățare nr. 3. Sistemul fonetic-fonematic al limbii române

Curs:

1. Sistemul fonetic al limbii române: Tipuri de sunete articulate: vocale, consoane: criteriile de clasificare.

Seminar:

1. Grupuri vocalice: diftongi, triftongi, hiat; clasificare, căi de formare;

Laborator:

1. Componenta fonematică a cuvântului: raportul sunet-literă. Clasificarea articulatorică a vocalelor și a consoanelor;

Unitatea de învățare nr. 4. Silaba, silabația;

Curs:

1. Silaba – segment fonetic complex; teoriile silabei; structura silabică a limbii române.

Seminar:

1. Silabația, reguli de despărțire a cuvintelor în silabe și la capăt de rând;

Unitatea de învățare nr. 5. Alternanțele fonetice; accidente fonetice

Curs:

1. Alternanțele fonetice: tipuri;

Seminar:

1. Accidente fonetice;

Unitatea de învățare nr. 6. Unitățile fonetice suprasegmentale.

Curs:

1. Accentul: tipuri de accent; funcții; Intonația: tipuri, componente.

Seminar:

1. Rolul unităților suprasegmentale; analiza fonetică a cuvântului

Strategii de predare-învățare

Prelegerea interactivă; explicația, conversația euristică, învățarea prin descoperire, observarea, problematizarea;

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: oral și în scris, prezentări, rapoarte, participarea la discuții, lucrări practice,
 Evaluarea periodică I- probă scrisă
 Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni.)

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1	Obiectul de studiu la fonetică, ramuri; rolul și locul foneticii în sistemul disciplinelor lingvistice	Rolul și locul foneticii în sistemul disciplinelor lingvistice	Referat; Listă de exemple pertinente care să demonstreze legătura foneticii cu disciplinele lingvistice	Evaluare formativă (notare selectivă)
2.	Unitățile fonetice segmentale: aspectul articulatoric al sunetelor vorbite; aspectul funcțional al sunetelor; raportul sunet – fonem;	Tipuri de sunete, particularitățile acustice ale lor; corelația sunet – fonem	Referat Schemă generalizatoare	Evaluare formativă (notare selectivă)
3.	Sistemul fonetic al limbii române: vocale, consoane, semivocale;	- Clasificarea articulatorică a vocalelor și consoanelor - Raportul sunet-literă.	- schemă generalizatoare - organizator grafic, cu exemple care ilustrează valorile fonetice ale literelor plurivalente; - listă de cuvinte analizate fonematic	Evaluare formativă (notare selectivă) Evaluare reciprocă
4.	Grupuri vocalice: diftongi, triftongi, hiat;	Grupurile vocalice; diftongi, triftongi, hiat;	Organizator grafic, cu exemple care conțin grupuri vocalice: diftongi, triftongi, hiat; Schemă generalizatoare de ilustrare a regulilor de ortografiere a diftongilor	Evaluare formativă (notare selectivă) Evaluare reciprocă
5.	Segmente fonice	Structura silabică în l.	Schemă generalizatoare	Evaluare

	complexe. Silaba, silabația;		română. Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe și la capăt de rând	de ilustrare a structurii silabice a limbii române	formativă (notare selectivă) Autoevaluare	
6.	Alternanțele fonetice; Accidente fonetice		Valoarea morfonologică a alternanțelor fonetice Accidente fonetice	Organizator grafic, cu exemple Referat	Evaluare formativă (notare selectivă)	
7.	Unitățile fonetice suprasegmentale		Rolul unităților suprasegmentale. Importanța elementelor paraverbale în comunicare.	Listă de cuvinte care au suportat modificări de accentuare, elaborată pe baza DOOM-3 Referat	Evaluare reciprocă	

Bibliografie

Obigatorie:

1. Corlăteanu N., Zagaevschi VI. *Fonetica*. Chișinău, 1993. 272 p.
2. Coteanu I. (coord.). *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia*. București, 1985
3. Dîrul A. *Fonetica*. În: *Gamatica uzuală a limbii române*, coord. T. Cotelnic. Chișinău: Litera, 2000.
4. Hristea Th. *Fonetica și fonologie*. În: *Sinteze de limbă română*. București, 1981.
5. Nicula, Gina. *Limba română contemporană. Fonetica (și fonologie)*. Note de curs Teorie și exerciții. Galați, 2010. <https://pdfslide.net/documents/119638865-limba-romana-contemporana-fonetica-si-fonologie-c-enica.html>
6. Toma I. *Limba română contemporană. Fonetica-fonologie, lexicologie*. București, 2000.
7. Vilcu M. *Fonetica limbii române. Culegere de exerciții*. Chișinău, 2017. ISBN978-9975-136-51-8
8. *Dictionarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. Bucuresti: Editura Academiei Române, 2021.

Opțională:

1. Calotă I. *Mică enciclopedie a românei corecte*. București: Niculescu, 2001.
2. Dermenji Sv. *Fonetica limbii române: Suport de curs*. Cahul US "B. P. Hasdeu", 2010. ISBN978-9975-914-35-2
3. Drăghici Ov. *Fonetica și ortografie*. Craiova: Universitaria, 2007.
4. Corniță Georgeta. *Fonetica integrată*. Baia Mare: Umbria, 2001. litere.ubm.ro/georgetacornita/carti/Fonetica/integrata.pdf
5. Gogin G. *Fonetica limbii române literare contemporane. Diftongii ascendenți. Studiu de fonetică experimentală*. Chisinau, 2006.
6. Dedășin, Maria. *Împrumuturi vocalice recente: sunete de tranziție sau sunete-tip în fonologia limbii române*. În: *Studia lingvistica et philologica: In memoriam Magistri Nicolae Corlăteanu Ch.*: CEP USM, 2009. p. 141-145
7. Ilincan Vasile. *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologie. Ortografie. Curs pentru învățământ la distanță*. https://www.academia.edu/36373467/Limba_romana_contemporana_Fonetica_Fonologie_Ortografie_pdf?auto=download&email_work_card=download-paper
8. Spînu Stela. *Fonetica: Curs de lecții*. Chișinău: Universitatea Academiei de Științe a Moldovei, 2014. 115 p. ISBN 978-9975-933-50-6. https://www.academia.edu/42817353/Stela_Spinu_Fonetica?email_work_card=thumbnail
9. Vasilache Gh. N. *Ghid ortografic și ortoepic al limbii române*. Iași: Polirom, 2006.
10. Vilcu M. *Pronunțarea corectă a împrumuturilor. Elemente de ortoepie*.

<https://educatieonline.md/Class?11#9>

11. Vîlcu M. Probleme de pronunțare în cazul unor unități fonetice. În: Limba română, 2016, nr. 1-2, p.174-177. Disponibil: <https://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3304>
12. Vîlcu M. Greșeli de interpretare și de rostire a unor unități fonetice complexe. În: Limba română, 2014, nr. 6, p. 106-109. <https://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3068>
13. Vîlcu, M. Despre unele greseli de interpretare a diftongilor și triftongilor. În: Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului Conferința științifică anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS "Ion Creangă" Vol. I Chișinău, 2014. P. 48-52
14. Vîlcu, M. Rolul morfematic al alternanțelor fonetice în limba română. În: Probleme actuale ale științelor umanistice. Chișinău, 2016. Vol. XV, Partea a 2-a P. 17-28 . ISBN978-9975-46-235-8
15. ZAGAEVSCH VI. Fonetica pentru lingviști și lingviștii despre fonetică. În: Limba română, nr. 4, Anul XV, 2005, p. 42-49. <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1853>

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Limba română contemporană (lexicologia)
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.02.O.011	3	I	II	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul de *Limba română contemporană (lexicologia)*, studenții vor analiza componența vocabularului limbii române, sistemul denominativ al limbii, vor învăța să le deosebească; de asemenea, vor însuși metodele și aspectele de studiere a vocabularului, organizarea internă și externă a vocabularului. La acest curs, studenții vor învăța factorii de clasificare a elementelor de vocabular, principiile etimologiei științifice moderne, tipologia sensului în limbă în general și tipologia sensului lexical în particular, principiile lexicografiei moderne etc.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;

- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;
- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;
- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea

abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;

- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

Să comunice corect și eficient în context educațional.

Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.

Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii în general și despre nivelul glosematic al limbii în special, achiziționate la cursul *Introducere în lingvistică*. Studenții trebuie să știe că nivelul glosematic al limbii este nivelul cel mai deschis, mobil, flexibil, dinamic și care reflectă modificările din realitatea extraglotică.

Unități de curs

1. Introducere în curs. 2. Semasiologia. 3. Onomasiologia. 4. Frazeologia. 5. Aspectul relațional al studierii vocabularului. 6. Eterogenitatea etimologică a vocabularului limbii române. 7. Aspectul funcțional al studierii vocabularului. 8. Lexicografia românească.

Repartizarea orelor de curs

Nr.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Introducere în curs		1	1		2
2.	Semasiologia		1	1		2
3.	Onomasiologia		1	1	1	3
4.	Frazeologia		1	1	1	3
5.	Aspectul relațional al studierii vocabularului		1	1		2
6.	Eterogenitatea etimologică a vocabularului limbii române		1	1		2
7.	Aspectul funcțional al studierii vocabularului		1	1		2
8.	Lexicografia românească		1		1	2
	TOTAL	36	8	7	4	18

Conținutul unităților de curs

1. Introducere în curs

Obiectul de studiu al lexicologiei. Unități de bază ale lexicologiei. Direcțiile de studiu ale lexicologiei. Aspecte de studiere a lexicului limbii române contemporane. Legătura lexicologiei cu alte științe. Metode

de studiere a vocabularului.

2. Semasiologia

Cuvântul – unitate de bază a limbii și a vocabularului. Laturile și funcțiile cuvântului. Relații paradigmatică și relații sintagmatică între cuvinte. Cuvântul și nomemul în limbă. Dualismul asimetric al cuvântului. Noțiuni de bază ale semanticii funcționale: „sem”, „semem”, „semantem”. Metasemia elementelor lexicale. Triunghiul semasiologic. Sensul cuvântului. Tipologia sensului în limbă. Tipologia sensului lexical în limbă. Lexicul în viziunea lingvisticii moderne. Teoria câmpurilor lingvistice.

3. Onomasiologia

Noțiuni de bază ale onomasiologiei: „nomem”, „unitate nominativă”. Coraportul nomem-glosem. Legătura onomasiologiei cu alte ramuri ale lingvisticii și lexicologiei. Denominarea. Procedeele denominării. Denominarea și îmbogățirea sistemului lexical și a sistemului denominativ ale limbii. Reflectarea, motivarea și forma internă în procesul denominării. Rolul derivării în procedeele denominării. Tipologia derivării (derivarea afixală, semantică, inversă etc.). Principiile denominării. Mijloacele interne și externe de îmbogățire a vocabularului. Importanța mijloacelor externe în evoluția vocabularului limbii române în prezent.

4. Frazeologia

Obiectul de studiu al frazeologiei. Frazeologismul. Expresia frazeologică în calitate de nomem. Caracteristicile expresiei frazeologice în calitate de nomem. Corelația frazeologism-îmbinare liberă-proverb-locuțiune-maximă. Căi de formare a frazeologismelor. Funcțiile expresiilor frazeologice. Paradigmatică și sintagmatică expresiilor frazeologice. Clasificarea expresiilor frazeologice după sens. Clasificarea expresiilor frazeologice după structură. Frazeografia. Dicționare frazeologice.

5. Aspectul relațional al studierii vocabularului

Relații la nivelul semnificatului (sinonimia/omosemia și antonimia/antisemia). Specificul relațiilor la nivelul semnificatului. Sinonimia în limbă. Clasificarea sinonimelor. Valoarea stilistică a sinonimelor. Condiții pentru stabilirea relației de sinonimie între cuvinte. Antonimia în limbă. Clasificarea antonimelor. Valoarea stilistică a antonimelor. Condiții pentru stabilirea relației de antonimie între cuvinte. Relații la nivelul semnificantului (omonimia/omolexia, paralexia, paronimia). Specificul relațiilor la nivelul semnificantului. Clasificarea omonimelor. Căi de formare a omonimelor. Omonimia și polisemia în limbă. Paronimia. Clasificarea paronimelor. Valoarea stilistică a paronimelor.

6. Eterogenitatea etimologică a vocabularului limbii române

Etimologia, obiectul de studiu al etimologiei. Constituirea vocabularului limbii române în diacronie și eterogenitatea etimologică a vocabularului limbii române. Stratificarea etimologică a vocabularului limbii române: substratul, stratul lexical de bază, superstratul, adstratul, interstratul. Proba etimologiei interne și proba etimologiei aloglote. Principiile și procedeele etimologiei științifice moderne (etimologia internă, directă, multiplă, populară, negativă, ierarhică). Cuvinte motivate în limbă. Forma internă. Deetimologizarea.

7. Aspectul funcțional al studierii vocabularului

Diferențierea stilistică a unităților de vocabular (lexic neutru, livresc, colocvial). Formații lexicale nuanțate stilistic (poetisme, ocazionalisme, barbarisme, exotisme, etnografisme). Caracterizarea vocabularului conform sferei de întrebuițare (lexic terminologic, neterminologic). Circulația cuvintelor în spațiu (regionalisme, elemente de argou, jargon). Circulația cuvintelor în timp (arhaisme, istorisme, neologisme). Vocabularul de grup.

8. Lexicografia românească

Obiectul de studiu al lexicografiei. Dicționarul. Definiția lexicografică. Articolul lexicografic. Principii științifice de elaborare a dicționarelor. Tendințe moderne în lexicografia modernă. Metalexicografia. Tipuri de dicționare. Realizări ale lexicografiei românești.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, seminare, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore de lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Introducere în curs		Aplicarea unei metode la studierea unui segment al vocabularului	Descrierea orală a algoritmului metodei aplicate	Prezentare în formă orală
2.	Semasiologia		Exemplificarea tuturor tipurilor de sensuri studiate	Poster în care să prezinte toate tipurile de sens studiate	Clustering
3.	Onomasiologia		Prezentarea procedeeor de denominare în limba română	Un tabel care să conțină denumirea procedeeor denominării în limba română și exemplificarea acestora	Prezentare în formă scrisă
4.	Frazeologia		Clasificarea a 10 expresii frazeologice selectate din dicționare conform criteriilor învățate	O clasificare corectă, riguroasă a expresiilor frazeologice	Evaluare reciprocă
5.	Aspectul relațional al studierii vocabularului		Eseu cu tema <i>Relațiile între cuvinte, ca și relațiile între oameni</i>	Eseu	Evaluare scrisă
6.	Eterogenitatea etimologică a vocabularului limbii române		Clasificarea cuvintelor propuse în straturi etimologice	Tabel	Autoevaluare

7.	Aspectul funcțional al studierii vocabularului		Exemplificarea neologismelor, arhaismelor, istorismelor, barbarismelor, macaronismelor, poetismelor	Listă de exemple	Evaluare reciprocă
8.	Lexicografia românească		Prezentarea unui dicționar	Prezentarea în formă orală a unui dicționar (recent apărut, la alegere)	Prezentare în formă orală
	TOTAL				

Bibliografie

Obligatorie:

1. Bahnaru, V. *Mutații de sens: cauze, modalități, efecte*. Chișinău, 1988.
2. Bidu-Vrânceanu, A. *Structura vocabularului limbii române contemporane*. București, 1986.
3. Bucă, M., Evseev, I. *Probleme de semasiologie*. Timișoara, 1976.
4. Corlăteanu, N., Melniciuc, I. *Lexicologia*. Chișinău, 1992.
5. Павел, В., *Лексическая номинация*. Chișinău, 1983.
6. Zgardan, A. *Realizarea sintagmatică a unor termeni cromatici formați cu sufixul -iu în limba română*. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului. Conferința de totalizare a muncii științifice și științifico-didactice a corpului profesoral-didactic pentru anul 2012. Volumul III. Chișinău, 2013, pp. 3-9.
7. Zgardan, A. *Note de curs la limba română contemporană (lexicologie, morfologie, sintaxă)*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016.

Opțională:

1. Bidu-Vrânceanu, A., Coteanu, I., Forăscu, N. *Limba română contemporană. Vocabularul*. București, 1985.
2. Raevschi, N. *Contactele romanilor răsăriteni cu slavi*. Chișinău, 1988.
3. Sârbu, R., *Antonimia lexicală în limba română*. Timișoara, 1977.
4. Vințel, On. *Probleme de sinonimie*. București, 1983.
5. Zgardan, A. *Dicționar rus-român*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită. Chișinău: Ed. GUNIVAS și ARC, 2002. Coautori Gh. Bolocan, E. Șodolescu-Silvestru, T. Voronțova, A. Ciobanu-Tofan, N. Plăcintă, H. Zava.
6. Zgardan, A. *Derivarea semantică radială*. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului. Conferința științifică internațională „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” la 70 de ani”. Vol. II. Chișinău, 2010, pp. 58-65.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Istoria literaturii române. (Literatura veche, Literatura clasică I)
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie, Catedra limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf. Vlad Caraman, dr. conf.
Cadre didactice implicate	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf. Vlad Caraman, dr. conf.
e-mail	smolnitchi.dumitrita@upsc.md caraman.vlad@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					Contact direct	Studiu individual
S.02.O.012	5	I	II	72	36	36

Istoria literaturii române (Literatura veche). Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul I	Total ore	Total ore	
					Contact direct	Studiu individual
S.02.O.012	2,5	I	II	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Se încadrează în seria unităților de curs orientate spre specialitatea de bază, care vizează studierea literaturii române vechi prin intermediul scrierilor/ cronicilor din secolele XV-XVIII. Literatura veche marchează momentele nașterii conștiinței literare la noi. Rezultatele învățării urmează a fi aplicate și dezvoltate în cadrul cursurilor ulterioare de istorie a literaturii române, stagiilor de practică și elaborării tezei de licență.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

C-1. Înțelegerea istoriei literaturii române vechi și formarea unei viziuni ample asupra fenomenului literar medieval. Cunoașterea contextului cultural istoric în care a luat naștere literatura română și au activat cărturarii reprezentativi ai perioadei. Cunoașterea scrierilor și terminologiei specifice literaturii vechi.
C-2. Formarea capacității de a identifica operele caracteristice perioadei și de a consulta sursele credibile pentru soluționarea ambiguităților și a problemelor de interpretare
C-3. Demonstrarea capacității de interpretare complexă, din diferite perspective a textelor vechi și identificarea trăsăturilor definitorii ale cronografiei.
C-4. Determinarea modalităților de evoluție a cronografiei și a caracteristicilor acesteia în diferite etape de dezvoltare.
C-5. Capacitatea de a discuta problemele de istorie literară, făcând dovada (a) unei viziuni de sistem asupra fenomenului literar din perioada evului mediu; (b) a înțelegerii importanței și a locului literaturii vechi între disciplinele literare; (c) a capacității de a sesiza specificul literaturii vechi și a priceperii de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor.

Finalități de studii

- F-1.** Să identifice și să analizeze argumentat fenomenul literar din epoca medievală, la diferite niveluri și din diverse perspective.
- F-2.** Să rezolve problemele specifice analizei textului literar vechi, prin metodele utilizate de critica literară de azi.
- F-3.** Să interpreteze științific procesele și fenomenul literar din perioada respectivă.
- F-4.** Să facă dovada unei viziuni concrete asupra sistemului literaturii române vechi, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).

Precondiții

Sunt necesare cunoștințe de bază (acumulate în liceu) din domeniul teoriei, istoriei și criticii literare. Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza textele literare.

Unități de învățare

- Tema 1.** Introducere în studiul literaturii române vechi
- Tema 2.** Literatura română în limba slavonă (sec. XV-XVI)
- Tema 3.** Apariția scrierilor în limba română
- Tema 4.** Transformări culturale în epoca lui Vasile Lupu și Matei Basarab
- Tema 5.** Literatura religioasă din secolul al XVII-lea
- Tema 6.** Istoriografia feudală din secolul al XVII-lea
- Tema 7.** Grigore Ureche (?1590-1647)
- Tema 8.** Miron Costin (1633-1691)
- Tema 9.** Literatura română din secolul al XVIII-lea
- Tema 10.** Ion Neculce (1672-1745)
- Tema 11.** Dimitrie Cantemir (1673-1723)

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Introducere în studiul literaturii române vechi	3	1	-		2
2.	Literatura română în limba slavonă (sec. XV-XVI)	5	1	2		2
3.	Apariția scrierilor în limba română	2,5	0,5	-		2
4.	Transformări culturale în epoca lui Vasile Lupu și Matei Basarab	1,5	0,5	-		1
5.	Literatura religioasă din secolul al XVII-lea	2	1	-		1
6.	Istoriografia feudală din secolul al XVII-lea	2	1	-		1
7.	Grigore Ureche (?1590-1647)	5	1	2		2
8.	Miron Costin (1633-1691)	5	1	2		2
9.	Literatura română din secolul al XVIII-lea	2	1	-		1

10.	Ion Neculce (1672-1745)	5	1	2		2
11.	Dimitrie Cantemir (1673-1723)	3	1	-		2
	TOTAL	36	10	8		18

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Introducere în studiul literaturii române vechi. Conceptul de literatură veche. Periodizarea literaturii române. Trăsături caracteristice ale etapelor de dezvoltare ale literaturii române vechi. Influența bizantină. Limbile de cultură folosite în evul mediu pe teritoriul românesc. Mănăstirile – focare de cultură. Forme de răspândire a literaturii în epoca veche. Manuscrisul. Noțiunea de monument literar. Paleografia.

Tema 2. Literatura română în limba slavonă (sec. XV-XVI). Literatura religioasă. Răspândirea pe teritoriul românesc a traducerilor în limba slavonă din literatura bizantină. Literatura hagiografică. Activitatea lui Gr. Țamblac. *Viața sfântului Ioan cel Nou*. Valoarea lucrării. Procesul de apariție a primelor cronici. *Cronica de la curtea lui Ștefan cel Mare*. Variante interne și externe. Asemănări și deosebiri. Descoperitorii, cercetătorii și editorii cronicii. Caracteristicile letopisețului. Evenimentele curpinse în letopiseț. Importanța primei cronici moldovenești. Cronografia oficială din secolul al XVI-lea. Caracteristici. Izvoare de inspirație. Influența literaturii bizantine (*Cronica lui Manasses*). Retorismul cronicilor. *Cronica lui Macarie*. *Cronica lui Eftimie*. *Cronica lui Azarie*. Personalități și evenimente reflectate în letopisețe. Caracterul subiectiv al cronicilor. Valoarea cronografiei oficiale din secolul al XVI-lea.

Tema 3. Apariția scrierilor în limba română. Cauzele apariției scrisului în limba română. Documente, acte, scrisori în limba română. Primul document scris și păstrat în limba română: Scrisoarea lui Neacșu (1521). Caracteristicile scrisorii. Primele traduceri de cărți religioase. Codecele Voronețean, Psaltirea Șcheiană, Psaltirea Voronețeană, Psaltirea Hurmuzaki. Caracteristici. Mijloace de determinare a datei și locului traducerii. Primele traduceri de cărți populare. Literatura apocrifă (legende biblice, apocaliptice, hagiografice, bogomilice). Prima culegere de legende apocrife: Codex Sturdzanus. Literatura profană (romane populare, cărți didactice și de prevestire). Ecouri ale cărților populare în literatura română. Însemnătatea primelor scrieri în limba română pentru dezvoltarea literaturii originale românești.

Tema 4. Transformări culturale în epoca lui Vasile Lupu și Matei Basarab. Transformări culturale care au influențat dezvoltarea literaturii române: proclamarea limbii române ca limbă oficială în țările române, apariția și dezvoltarea școlilor laice, apariția și dezvoltarea tiparului. Petru Movilă. Activitatea culturală. Rolul lui Pteru Movilă în dezvoltarea culturii și literaturii din Moldova și Muntenia. Organizarea școlii și tipografiei de la mănăstirea Trei Ierarhi din Iași. Pravila împărătească (1646) – monument de literatură juridică din sec. al XVII-lea.

Tema 5. Literatura religioasă din secolul al XVII-lea. Udriște Năsturel - cărturar de frunte la curtea lui Matei Basarab, autor de versuri, traducător. Contribuția lui Udriște Năsturel la apariția primei lucrări tipărite pe teritoriul românesc – Pravila de la Govora (1640). Activitatea lui Varlaam. Traduceri și scrieri originale. Cazanica sau Cartea românească de învățătură (1643) – prima carte tipărită în Moldova. Conținutul și compoziția lucrării. Valoarea lingvistico-literară a operei. Dosoftei. Activitatea culturală. Reinnoirea tiparului în Moldova. Activitatea literară. Lucrări tipărite și rămase în manuscris. Psaltirea în versuri (1673). Influența literaturii poloneze și a folclorului asupra versificației lui Dosoftei. Valoarea literară și importanța scrierii lui Dosoftei.

Tema 6. Istoriografia feudală din secolul al XVII-lea. Apariția cronografiei în limba română. Caracterul feudal al letopisețelor. Izvoare interne și externe ale cronografiei moldovenești. Reprezentanții istoriografiei moldovenești din sec. al XVII-lea (caracterizare generală). Umanismul cronicarilor. Cronografia din Țara Românească. Cronicile de partid. Compoziția letopisețelor muntenești. Izvoarele de inspirație. Valoarea istorico-literară. Constantin Cantacuzino (stolnicul) și Istoria Țării Românești. Analiză comparativă a cronografiei din Moldova și Muntenia. Importanța cronografiei din secolul al XVIII-lea.

Tema 7. Grigore Ureche (?1590-1647). Viața și activitatea. Studiile. Grigore Ureche – fondatorul istoriografiei în limba română. Letopisețul Țării Moldovei (1359-1595). Izvoare de inspirație. Compoziția lucrării. Copiștii letopisețului. Problema originii limbii și a etnogenezei moldovenilor. Evenimente istorice cuprinse în letopiseț. Domnia lui Ștefan cel Mare. Valoarea istorico-literară a operei: narațiunea, descrierea, arta portretizării, particularități lingvistice.

Tema 8. Miron Costin (1633-1691). Viața și activitatea politică, culturală, literară. Letopisețul Țării Moldovei (1595-1661) – continuare a cronicii lui Grigore Ureche. Izvoarele și compoziția letopisețului. Personalități și evenimente istorice cuprinse în cronică. Valoarea literară. Caracterul memorialistic. Talentul narativ și descriptiv. Portretizarea personajelor. Rolul paremiologiei. Monografia De neamul moldovenilor. Compoziția, izvoarele și conținutul lucrării. Caracterul polemic. Problema originii limbii și a neamului românesc. Poemul filozofic Viața lumii. Predosloviea lucrării – primul tratat de prozodie în literatura română. Motive literare. Arta poetică. Lucrări în limba polonă. Importanța istorică, etnografică, geografică, artistică a lucrărilor. Locul și însemnătatea operei lui Miron Costin în literatura română.

Tema 9. Literatura română din secolul al XVIII-lea. Caracterizarea generală a culturii din secolul al XVIII-lea. Umanismul. Dezvoltarea literaturii în epoca fanariotă. Literatura religioasă. Reprezentanți. Antim Ivireanul, Didahiile. Cărți populare din secolul al XVIII-lea. Istoriografia: două direcții de dezvoltare. Activitatea lui Nicolae Costin.

Tema 10. Ion Neculce (1672-1745). Viața și activitatea. Letopisețul Țării Moldovei (1672-1745). Locul letopisețului printre alte cronici ale secolului al XVIII-lea. Caracterul folcloristic și memorialistic al letopisețului neculcean. Compoziția și conținutul letopisețului. Domnia lui Dimitrie Cantemir. Modalități de prezentare a personajului. Letopisețul lui Ion Neculce: între istorie și ficțiune. Culegerea de legende O samă de cuvinte. Compoziția legendelor. Particularități artistice. Tradiții neculciene în literatura română.

Tema 11. Dimitrie Cantemir (1673-1723). Viața și opera. Cultura și erudiția. Lucrările din tinerețe. Însemnătatea acestor scrieri. Romanul alegoric Istoria ieroglifică. Geneza scrierii. Subiectul istoric. Ideile filozofice și social politice. Caracterul alegoric al operei. Vocația scriitoricească a lui Dimitrie Cantemir. Lucrările lui Dimitrie Cantemir scrise în Rusia. Caracterizarea generală. Descrierea Moldovei. Structura lucrării. Modalități de descriere geografică, economică, socială și politică a țării. Viața și obiceiurile poporului. Valoarea științifică și literară a lucrării. Importanța operei lui Dimitrie Cantemir.

Strategii de predare-învățare

Strategii centrate pe student, bazate pe: interactivitate și tehnologii informaționale, dezvoltarea gândirii critice, problematizare, explorare/investigare, studii de caz, proiecte, simulare didactică

Ore de curs: prelegeri tematice, integrate, dezbateri, problematizare.

Ore de seminar: seminar în baza studiului de caz, seminar-dezbateri, seminar-conferință, seminar în baza proiectelor.

Ore de studiu individual: e-learning, metoda bibliografică, studiul de caz, învățarea prin proiecte etc.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: tradiționale (teste, probe orale, probe scrise, probe practice); complementare (proiecte individuale/de grup, eseuri, portofolii, referate)

Evaluarea periodică I – probă scrisă (test) și prezentarea proiectului individual „Evoluția cronografiei moldovenesti”

Evaluarea semestrială se va realiza în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni)

Lucrul individual

Nr	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Introducere în studiul literaturii române vechi	2	Conceptul de literatură veche. Caracteristici	Notițe, conspect, scheme	Interviu (Masa rotundă)
2.	Literatura română în limba slavonă (sec. XV-XVI)	2	Analiza comparativă a particularităților cronografiei din	Efectuarea unei lucrări practice (tabel)	Prezentare individuală

			sec. al XV-lea și a celei din sec. al XVI-lea		
3.	Apariția scrierilor în limba română	2	Lectura cărților populare	Referat despre influența cărților populare asupra literaturii culte	Susținerea referatului
4.	Transformări culturale în epoca lui Vasile Lupu și Matei Basarab	1	Informare asupra oficializării limbii române, organizării tiparului și a școlilor laice	Conspect	Lucru în grup. Discuții în cadrul unei mese rotunde
5.	Literatura religioasă din secolul al XVII-lea	1	Lectura fragmentară a <i>Cazaniei</i> de Varlaam și a <i>Psaltirii în versuri</i> de Dosoftei	Analiza literară a textelor. Determinarea importanței lucrărilor	Prezentare individuală
6.	Istoriografia feudală din secolul al XVII-lea	1	Lectura fragmentară a cronicilor muntenești. Analiza comparativă dintre cronicile moldovenești și cele muntenești	Prezentarea schematică a asemănărilor și deosebirilor	Prezentare individuală
7.	Grigore Ureche (?1590-1647)	2	Lectura letopisețului. Determinarea și selectarea modalităților narative și a figurilor stilistice	Prezentarea exemplelor modalităților narative și a figurilor stilistice spicuite. Memorarea portretului literar al lui Ștefan cel Mare. Analiza portretului literar	Prezentare în grup și individual

8.	Miron Costin (1633-1691)	2	Lectura letopiseștii, a monografiei <i>De neamul moldovenilor</i> , a poemului <i>Viața lumii</i> . Determinarea și selectarea modalităților narative și a figurilor stilistice	Prezentarea exemplurilor modalităților narative și a figurilor stilistice spicuite. Analiza acestora	Prezentare în grup și individual
9.	Literatura română din secolul al XVIII-lea	1	Lectura fragmentară a operei lui Nicolae Costin și a <i>Didahiilor</i> de Antim Ivireanul	Determinarea trăsăturilor caracteristice ale literaturii din sec. al XVIII-lea	Discuție în cadrul unei Mese rotunde
10.	Ion Neculce (1672-1745)	2	Lectura letopiseștii. Determinarea modalităților narative și a figurilor stilistice.	Analiza comparativă și în evoluție a valorii artistice a Letopiseștii Țării Moldovei (Gr. Ureche – M. Costin – I. Neculce). Completarea unui tabel	Prezentarea individuală a tabelului
11.	Dimitrie Cantemir (1673-1723)	2	Lectura lucrării <i>Descrierea Moldovei</i> și a romanului alegoric <i>Istoria ieroglifică</i>	Determinarea sistemului de personaje, a modalităților narative și a figurilor stilistice. Rolul alegoriei. Completarea unei fișe de lucru	Discuții în grup și prezentare individuală

Bibliografie

Obigatorie:

1. Cartoian, Nicolae. *Istoria literaturii române vechi*. București: Minerva, 1980.
2. Ciobanu, Ștefan. *Istoria literaturii române vechi*. Chișinău: Hyperion, 1992.
3. Dodiță, Gheorghe. *Literatura română veche*, vol. I-II (manual-crestomație). Chișinău: USM, 2000; 2002.
4. Moceanu, Ovidiu. *Literatura română veche*. Brașov: Universitatea Transilvania, 2002.
5. Olteanu, Aurica Gh. *Cronicarii comentați*. București: Recif, 1995.
6. Pușcariu, Ștefan. *Istoria literaturii române. Epoca veche*. București: Eminescu, 1987.
7. Rotaru, Ion. *Literatura română veche*. București: EDP, 1981.

8. Sorohan, Elvira. *Introducere în istoria literaturii române*. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”, 1997.
- Opțională:**
9. Călinescu, George. *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. București : Minerva, 1982.
10. Crăciun, Gheorghe. *Istoria literaturii române*. Chișinău: Cartier, 2004.
11. Manolescu, Nicolae. *Istoria critică a literaturii române*. Ediția a II-a, revăzută, vol. I. București: Fundația Culturală română, 1997.
12. Mazilu, Dan Horia. *Recitind literatura română veche*, vol. I și II. București: Editura Universității, 1994, 1998.
13. Piru, Alexandru. *Istoria literaturii române de la origini până la 1830*. București: EȘE, 1977.
14. Zamfirescu, Dan. *Contribuții la istoria literaturii române vechi*. București: EȘE, 1981.

Istoria literaturii române (Literatura clasică I). Vlad Caraman, dr. conf.

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestru I	Total ore	Total ore	
					Contact direct	Studiu individual
S.02.O.012	2,5	I	II	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul universitar de **Literatură română clasică (I)**, perioada premodernă și modernă se ține la începutul studiilor filologice cu statut de inițiere în istoria literaturii române clasice. Studiarea literaturii române în perioada clasică premodernă și modernă (sf. sec. al XVIII-lea – prima jumătate a sec. al XIX-lea). Urmărirea particularităților distincte ale perioadei de înmugurire a genurilor și speciilor literare în literatura română. Perioada 48-tistă. Cercetarea creației scriitorilor pașoptiști reprezentativi și capodoperele acestora. Programul revistei „Dacia Literară”. Aportul scriitorilor la Unirea principatelor românești sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859). Dezvoltarea poeziei, prozei și dramaturgiei. Cercetările folclorice. Descoperirea *Mioriței*. Alte mituri fundamentale ale culturii românești.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

cognitive	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea conceptelor fundamentale ale istoriei literaturii române; • Interpretarea fenomenelor literare din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; • Amplificarea cunoștințelor teoretice în funcție de noile realități ale activității profesionale.
de aplicare	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea și analiza argumentată a fenomenelor literare la diferite niveluri și din diverse perspective; • Comentarea și analiza multiaspectuală a textelor literare românești; • Interpretarea procesului literar și a textelor literare române în raport cu procesul literar mondial; • Aplicarea diverselor strategii și tehnici de asimilare a materiei teoretice și de aplicații pe textul literar și nonliterar, pentru atingerea la clasă a obiectivelor curriculare.
de analiză și sinteză	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea orală și scrisă a problemelor de istorie a literaturii române, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; • Manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; • Evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice.
de comunicare	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.;

	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea, analiza și contribuția la soluționarea problemelor comunitare; • Utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; • Comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise.
de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • Autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.
Competențe specifice:	
cognitive	<ul style="list-style-type: none"> • Se exprimă, preponderent, în <i>competența literar istorică</i>, prin care studentul va demonstra înțelegerea istoriei literaturii române clasice premoderne și moderne; • Cunoașterea contextului cultural istoric în care au activat scriitorii reprezentativi ai perioadei; • Cunoașterea operelor și terminologiei specifice canonului pașoptist.
de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • Se manifestă, preponderent, în <i>competența pragmatică</i> – informarea privind problemele istoriei literaturii române clasice premoderne și moderne; • Capacitatea de a identifica operele caracteristice perioadei, soluționarea ambiguităților și a problemelor de recunoaștere corectă; • Priceperea de a consulta sursele cu statut normativ pentru această perioadă istorică (de ex. <i>Introducere la Dacia literară</i> de M. Kogălniceanu).
de aplicare	<ul style="list-style-type: none"> • Studentul va interpreta adecvat structurile textului clasic, va compara diverse texte din această perioadă și din perioade diferite; • Va respecta principiile de structurare caracteristice canonului 48-ist.
de analiză și sinteză	<ul style="list-style-type: none"> • Se vădesc, preponderent, în <i>competența de critică</i>, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; • Va efectua analiza complexă a oricărui text clasic scris în limba română; • Va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să ia o decizie științific întemeiată.
de comunicare	<ul style="list-style-type: none"> • Se demonstrează, preponderent, ca o <i>competență literară</i> generală și de <i>competență de comunicare socioculturală</i>, prin respectarea normei și prin valorificarea potențelor expresive ale structurilor artistice.
de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • Se probează ca o <i>competență literară</i> generală, prin care studentul admite existența altor puncte de vedere asupra fenomenului literar premodern și modern și este capabil să discute problemele de istorie literară; • Face dovada unei viziuni de sistem asupra fenomenului literar 48-ist, a înțelegerii importanței și a locului literaturii clasice între disciplinele literare, a capacității de a sesiza specificul literaturii clasice și a priceperii de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor.
Finalități de studii	
<p>Să identifice și să analizeze argumentat fenomenul literar din perioada clasică premodernă și modernă, la diferite niveluri și din diverse perspective.</p> <p>Să rezolve problemele specifice analizei textului literar clasic, prin metodele utilizate de critica literară de azi.</p> <p>Să interpreteze științific procesele și fenomenul literar din perioada respectivă.</p> <p>Să facă dovada unei viziuni concrete asupra sistemului literaturii clasice premoderne și moderne, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).</p>	
Precondiții	
<p>Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.</p> <p>Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul teoriei, criticii și istoriei literare.</p> <p>Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza texte literare.</p>	

Unități de învățare

1. Conceptul de literatură clasică. Începuturile literaturii clasice române premoderne și moderne. Condițiile social-politice de dezvoltare a perioadei. 2. Școala Ardeleană. Ion Budai Deleanu *Țiganiada*. 3. Poezii Văcărești, primii poeți moderni români. 4. Gheorghe Asachi. Ion Heliade Rădulescu. Promotorii culturii clasice în principate. 5. Caracteristica generală a perioadei pașoptiste. Revista *Dacia literară*. 6. Mihail Kogălniceanu. Alecu Russo. Scriitori și critici. 7. Costache Negruzzi. 8. Poezia pașoptistă. Grigore Alexandrescu. Dimitrie Bolintineanu. 9. Vasile Alecsandri. 10. Scriitori din Basarabia. Costache Stamati. Alexandru Donici. 11. Proza pașoptistă. Alexandru Odobescu. Nicolae Filimon. 12. Bogdan Petriceicu Hasdeu.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Conceptul de literatură clasică. Începuturile literaturii clasice române premoderne și moderne. Condițiile social-politice de dezvoltare a perioadei		1	1		
2.	Școala Ardeleană. Ion Budai Deleanu <i>Țiganiada</i>		0,5			
3.	Poezii Văcărești, primii poeți moderni români		0,5			
4.	Gheorghe Asachi. Ion Heliade Rădulescu. Promotorii culturii clasice în principate		1	1		
5.	Caracteristica generală a perioadei pașoptiste. Revista <i>Dacia literară</i>		1	1		
6.	Mihail Kogălniceanu. Alecu Russo. Scriitori și critici		1	0,5		
7.	Costache Negruzzi		1	0,5		
8.	Poezia pașoptistă. Grigore Alexandrescu. Dimitrie Bolintineanu		0,5	1		
9.	Vasile Alecsandri		1	1		
10.	Scriitori din Basarabia. Costache Stamati. Alexandru Donici		1	1		
11.	Proza. Alexandru Odobescu. Nicolae Filimon		0,5			
12.	Bogdan Petriceicu Hasdeu		1	1		
	Total:	36	10	8		18

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Conceptul de literatură clasică. Periodizarea literaturii române. Începutul literaturii clasice române premoderne și moderne. Traducerile. Termenul clasic, etimologia cuvântului. Clasic și clasicism. Cultura epocii clasice române, dezvoltarea școlii, presei, teatrului. Traducerile din literatura universală, însemnătatea lor: Pod intermediar între România și cunoașterea patrimoniului spiritual european și mondial. Fenelon, Gracian, Homer, Vergiliu, Ovidiu, Horațiu, Voltaire, Montesquieu, Rousseau, Metastazio, Florian. Traducerile științifice.

Literatura originală. Curentele literare (barocul, clasicismul, iluminismul, preromantismul, romantismul etc.).

Periodizarea literaturii române: Perioada veche; Perioada clasică – perioada premodernă și modernă; - Epoca Marilor Clasici; Perioada interbelică; Perioada contemporană

Condițiile social-politice de dezvoltare a literaturii române clasice (premoderne și moderne)

Cadrul istoric în care se dezvoltă literatura în Țările Românești, condițiile social-politice: Războiul ruso-turc 1812. Răpirea Basarabiei. Revoluția lui Tudor Vladimirescu 1821. Etheria. Revoluția din 1848. Libertate,

Egalitate, Fraternitate. Unirea principatelor din 1859 sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza.

Tema 2. Școala Ardeleană. Trăsăturile mișcării. Deschiderea către cultura clasică. Latinitatea neamului sau dacismul? Trei direcții de dezvoltare a culturii și limbii: latinistă, italianistă și originală. Ion Budai Deleanu. Reprezentant al Școlii Ardelene, continuator al activității celor din Transilvania: Micu, Șincai, Maior. Activitatea culturală: Lexicoane, dicționare, “Temeiurile gramaticii”, “Teoria ortografiei”. Traducător al operelor legislative. Savant de talie europeană.

Poemul eroico-comic “Țiganiada” – sinteză a epopeii eroice. Sursele de influență. Tema, planurile desfășurării acțiunii. Conflictul. Epoca descrisă. Caracterizarea personajelor. Limbajul. Mesajul operei.

Tema 3. Poeții Văcărești

Marcarea unei perioade de tranziție în literatura română. Umanizarea, laicizarea, introducerea lirismului. Influența lui Anacrión, a poeziei neogrecești și cea europeană contemporană. Primii poeți moderni.

Ienăchiță Văcărescu (1740-1798). Poet. Mare om politic. Lucrări în domeniul gramaticii. Problemele poeziei. Dicționare. Versurile sale se apropie de modelele clasice și folclor. Trăsăturile liricii: didacticismul, moralismul, erotismul. Surse de influență.

Alecu Văcărescu (1762-1800). Poet. 26 de poezii în românește. Erotismul exagerat. Dragostea cel mai important lucru al vieții. Poezie ocazională. Acrostihuri, nume de doamne. Tonul platonice. Patriotism moralizator. Rolul poetului în societate – purtător de mesaje.

Nicolae Văcărescu (1784-1825). Poet. Introducerea ideii luptei între bine și rău în poezia românească. Iubirea – sensul vieții, caracter de jertfă. Sentimente profunde. Motivul haiducului.

Iancu Văcărescu (1791-1863). Poet. Traducător. Scrie vreo 200 de poezii. Publică o broșură. Primul pastel în literatura română. Patriot înflăcărat. Poezie hagitatorică. Folclorul, limba. Aduce bucolicul în poezii. Moralist, erotic, instructiv.

Tema 4. Gheorghe Asachi (1788-1869)

Spirit inovator în domeniile învățământului, științei, teatrului, tipografiei, gazetăriei. *Gazeta Albina românească*. Opera sa – hrana spirituală pentru o generație. Eterogenitatea operelor și a curentelor: iluminismul, sentimentalismul, clasicismul, romantismul.

Poezia de inspirație națională. Întemeietorul mitologiei românești (*Dochia și Traian, Turnul lui But* ș.a.). Poezia ocazională. Lirica erotică în limba italiană, elegiile (*Elegie scrisă pe țințirumul unui sat, Lacul lui Ovid*). Nuvele istorice (*Valea Albă, Ruxanda Doamnă*). Scrierile dramatice. Rolul său în dezvoltarea culturii și literaturii române. Crearea de specii noi. Modernizarea literaturii.

Ion Heliade Rădulescu (1802-1872)

Activitatea de ziarist. Primele ziare românești (*Curierul românesc, Curier de ambe sexe*). *Gramatica*. Articole de critică literară. Traducerile din literatura universală. Introducerea alfabetului latin. Revoluționar activ. Concepția despre literatură. Caracterul universal al operei. Un întemeietor al romantismului românesc. Stilul clasic.

Poezia autobiografică. Poezia originală. Capodopera *Zburătorul* – mit fundamental al culturii românești. Proza istorică, epopeile naționale. Lucrări politice, filosofice. Încercările dramatice. Aportul său în dezvoltarea culturii și literaturii române.

Tema 5. Caracteristica generală a literaturii pașoptiste

Reprezentanții perioadei pașoptiste. Însemnătatea ei în literatura română. Condițiile social-politice ce pregătesc Revoluția. Mesianismul scriitorilor. Franc-masoneria. Dezvoltarea culturii în acea perioadă. Apariția instituțiilor culturale și de stat. Revoluția din 1848. Efectul ei asupra evoluției țării.

Revista “Dacia Literară”. Un ziar al unirii spirituale a românilor. Programul lui. Colaboratorii. Structura. Pregătirea către unire. Literatura pașoptistă o orientare clară spre izvoarele trecutului național, spre trezirea conștiinței naționale și Unire.

Tema 6. Mihail Kogălniceanu (1817-1891)

Sufletul și rațiunea Revoluției din 1848. Activitatea de îndrumător cultural și literar. Concepția asupra istoriei. Opere istorice. Cercetarea și editarea Arhivei Românești, publicarea cronicilor.

Proza literară (*Iluzii pierdute. Un întâi amor. Tainele inimii.*). Stilul balzacian. Sublinierea realistă a moravurilor burgeziei. Orator extraordinar. Memorialistica.

Alecu Russo (1819-1859)

Militant, ostaș al propășirii. Minunat polemist, spirit ironic. Activează în toate domeniile. Admirator și culegător de folclor. Un liric sensibil. Moralist excelent. Întemeietorul criticii literare românești moderne (*Critica criticii, Poezia populară*).

Prozator romantic. Legendele (*Stânca corbului, Piatra teiului* etc.) Concepția despre limbă și literatură. Descoperirea *Mioriței*.

Tema 7. Costache Negruzzi (1808-1868)

Publicist. Deschizător de drumuri în literatura română modernă. Clasic al romantismului. Concepții despre literatură și folclor. Director al Teatrului Național. Traducerile din Pușkin, Dumas etc.

Scrieri originale. Nuvela romantică (*Zoe, O alergare de cai*). Nuvela istorică. Scrisorile (*Negru pe alb*). Preludii melodramatice. Capodopera *Alexandru Lăpușneanul*. Versuri din tinerețe.

Tema 8. Grigore Alexandrescu (1810-1885)

Lirica meditativă. Poezia patriotică și satirică. Traducerile. Meditațiile asupra trecerii timpului, glorificarea trecutului patriei (*Umbra lui Mircea. La Cozia, Răsăritul lunii. La Tismana*). Presat de sentimentul singurătății, copleșit de o tristețe ancestrală.

Un romantic între clasici și un clasic între romantici. Epistole, satire, fabule. Poezia de dragoste. O gamă variată de trăiri erotice. Iubirea parte a fericirii. Cadrul romantic. Precursor al lui Eminescu.

Dimitrie Bolintineanu (1819-1872)

Activitatea de ziarist. Revoluționar. Politician. Scriitor, cultivând larg aproape toate genurile și speciile literare. Debutul romantic. Tonul melancolic și elegiac (*Florile Bosforului*). Cultivă cântecul și elegia patriotică, legenda și balada istorică. Poemul. Încercări de roman. Înfrăurit și de clasicism.

Tema 9. Vasile Alecsandri (1821-1890)

Biografia. Autor dramatic, prozator, critic literar, culegător de folclor, creator de limbă, poet. Activitatea – jumătate de secol. Concepția despre literatură. Poezia de inspirație folclorică (*Poezie populară, Suvenire, Mărgăritare*). Poezia patriotică. Ciclul “Ostașii noștri”. Poezia ocazională. Pastelurile, parnasianismul. Legende istorice și cele zoomorfice.

<p>Dramaturgia. Comediile (<i>Chirița...</i>). Drama istorică (<i>Despot Vodă</i>).</p> <p>Proza romantică (<i>Buchetiera din Florența</i>). Traducerile. Influențe occidentale.</p> <p>Activitatea de revoluționar. Politician. Probleme religioase, destinul omului, binele și răul. Folclorul ca instrument de regenerare a poeziei. Publicarea <i>Mioriței</i>. Un scriitor total în parametrii de atunci ai sensului. Romanticismul. Clasicismul.</p>
<p>Tema 10. Costache Stamati (1786-1869). Alexandru Donici (1806-1866)</p> <p>Costache Stamati. Scriitor și traducător. Năzuind la ridicarea și luminarea neamului prin literatura națională. Folclorist, fabulist, satiric. Comedia <i>Neneaca, cuconășul ei și dascălul</i>. Mediator al clasicismului, preromantismului și romantismului. Dramaturgia.</p> <p>Alexandru Donici. Poet. Scriitor. Jurist. Traducător. Cel mai mare fabulist al românilor. Subtextul moralizator al fabulelor. Structura și clasificarea lor.</p>
<p>Tema 11. Alexandru Odobescu (1834-1895)</p> <p>Ziarist. Politician. Funcționar de stat. Profesor universitar. Arheolog. Istoric. Sociolog. Folclorist. Literat. Nuvele istorice. Basme. Critică literară. Proză literară. Eseul de proporții <i>Pseudo-Kinegetikos</i>. Sinteza romantismului cu clasicismul.</p> <p>Nicolae Filimon (1819-1865)</p> <p>Activitatea de cronicar muzical și dramatic. Revoluționar. Culegător de folclor, mai ales basme. Nuvelist. Note realiste. Realism și romantism în primul roman românesc modern <i>Ciocoi vechi și noi</i>. Motivul parvenitului și parvenirii. Conflictul operei. Personajele. Influențe occidentale.</p>
<p>Tema 12. Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838-1907)</p> <p>Biografie. Activitatea publicistică. Lucrări în domeniul lingvisticii, folcloristicii, istoriei și filosofiei. Activitatea literară. Poezia de revoltă socială, alegoria societății (<i>Complotul bubei</i>). Drama de inspirație istorică (<i>Răzvan și Vidra</i>). Teme și motive din trecutul țării (<i>Ursita</i>). Proza istorică și satirică. Crâmpoie din viața domnitorilor și oamenilor iluștri ai românilor. Nuvelele (<i>Micuța. Trei zile și trei nopți din viața unui student</i>). Un urmaș, talent precoce – Iulia Hasdeu, destin tragic.</p>
<p>Strategii de predare-învățare</p> <p>Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, lucrări de portofoliu, proiecte, consultații. Metode de dezvoltare a gândirii critice; dezbaterile; conversația euristică; problematizarea; studiul bibliografiei. Proceduri de analiză reciprocă a probelor de evaluare. Prelegeri interactive cu aplicarea TIC. Organizarea dezbaterilor, situații problematice.</p>
<p>Strategii de evaluare</p> <p>Evaluarea orală la examenul final presupune proba teoretică (prezentarea a două subiecte teoretice) și proba practică (analiza unei opere literare).</p> <p>Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a trei răspunsuri la seminarii, (2) portofoliul textelor pentru lectură obligatorie, (3) învățarea unor texte pe de rost, (4) participarea la prezentări și discuții în timpul seminarelor (5) o evaluare complexă finală.</p> <p>Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.</p>
<p>Lucrul individual</p>

Nr.	Unități de conținut	Ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1.	Tema 1		Introducere în curs. Caracteristicile de bază.	Rezumatul perioadei pe scriitori, opere, curente.	Prezentare individuală.
2.	Tema 2		Specificul Școlii Ardelene. Lectura și interpretarea <i>Țiganiadei</i> .	Discuție în cadrul unei mese rotunde.	Verificarea lecturii poemului <i>Țiganiada</i> . În portofoliu.
3.	Tema 3		Lectura poeziilor. Interpretarea critică.	Analiza mai multor poezii reprezentative.	<i>Turul galeriei</i>
4.	Tema 4		Promotorii culturii clasice în Moldova și Muntenia.	Lectura operei scriitorilor. Memorarea unor strofe din <i>Dochia și Traian și Zburătorul</i> .	Verificarea textelor pe de rost. Evaluarea reciprocă în grupuri.
5.	Tema 5		Caracteristica perioadei pașoptiste. Revista <i>Dacia literară</i> .	Conspectarea <i>Introducției la Dacia Literară</i> . Probe individuale.	Verificarea lecturii <i>Introducției</i> . În portofoliu.
6.	Tema 6		Specificul scriitorilor Mihail Kogălniceanu și Alecu Russo	Lectura și conspectarea <i>Iluzii pierdute; Critica criticii, Cântarea României</i> . Analiza individuală a textelor.	Verificarea lecturii. În portofoliu.
7.	Tema 7		Personalitatea lui C. Negruzzi.	Lectura <i>Zoe, Alexandru Lăpușnenanul</i> , 10 scrisori din ciclul <i>Negru pe alb</i> .	Verificarea lecturii. În portofoliu.
8.	Tema 8		Poezia pașoptistă. Grigore Alexandrescu. Dimitrie Bolintineanu.	Lectura și memorarea unor texte. Specificul poeziei lor.	Verificarea textelor pe de rost.
9.	Tema 9		Vasile Alecsandri, viața și opera.	Rezumate la lucrări ale scriitorului. <i>Buchetiera din Florenza</i> . Lectura comediilor din ciclul <i>Chirița...</i> Memorarea unor <i>Pasteluri</i>	Verificarea lecturii. În portofoliu. Verificarea textelor pe de rost.
10.	Tema 10		Reprezentați basarabeni ai perioadei.	Lecturi și învățare a unor fabule.	Verificarea lecturii. În portofoliu. Verificarea textelor pe de rost.
11.	Tema 11		Proza perioadei	Lectura <i>Pseudo-Kinegetikos și Ciocoi vechi și noi</i>	Verificarea lecturii. În portofoliu.
12.	Tema 12		Bogdan Petriceicu Hasdeu, viața și opera	Lectura <i>Micuța. Trei zile și trei nopți din viața unui student</i> . Pe de rost câteva strofe din <i>Complotul bubei</i>	Verificarea lecturii. În portofoliu. Verificarea textelor pe de rost.

Bibliografie

Obigatorie:

1. *Istoria Literaturii Române*. V.II Ed. Academică, București, 1965.
2. Ș. Cioculescu, Tudor Vianu, Vl. Streinu. *Istoria literaturii române moderne*, București, 1971.
3. G. Călinescu. *Istoria literaturii române de la origini până azi*, București. Orice ediție.
4. E. Simion. *Dimineața poezilor*, București, 2008.
5. N. Manolescu. *Istoria critică a literaturii române*, București, Pitești, 2008.
6. *Dicționar general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.

Opțională:

1. Ion. Petrescu. *Ion Budai Deleanu și eposul comic*, București, 1974.
2. *Poezii Văcărești*, Ediție critică, studiu, note, glosar, bibliografie și indice de C. Cristoiu, 1982.
3. P. Cornea. *Originile romantismului românesc*. Buc 1972.

4. Al. Piru. *Introducere în opera lui I.H. Rădulescu*, București, 1971.
5. P. Cornea. *Oamenii începutului de drum*. Buc 1984.
6. D. Păcurariu. *Scriitori și direcții literare*. V-I, București, 1980.
7. M. Zamfir. *Proza poetică românească în sec XIX*, București, 1990.
8. Al. Piru. *Introducere în opera lui V. Alecsandri*. București, 1978.

Webografia:

1. [https://ro.wikisource.org/wiki/Istoria_literaturii_rom%C3%A2ne_\(Adamescu\)](https://ro.wikisource.org/wiki/Istoria_literaturii_rom%C3%A2ne_(Adamescu))
2. <http://poezii.romanianvoice.com/index.php>

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea cursului	Managementul clasei de elevi
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Științe ale Educației și Informatică Catedra Științe ale Educației și Management
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Raileanu Olga, dr., conf. universitar
Cadre didactice implicate	-
e-mail	raileanu.olga@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore		
					contact direct	Studiu individual	
F.03.O.013	2	II	3	24	12	12	

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul „Managementul clasei de elevi” cuprinde un pachet de 4 unități delimitate în consens cu cerințele înaintate de documentele în vigoare. Conținuturile cursului cuprind probleme ce țin de formarea și dezvoltarea abilității viitorilor învățători în conceperea și derularea Managementului educațional la nivelul clasei de elevi prin valorificarea strategiilor manageriale în vederea optimizării permanente a activității de predare-învățare prin identificarea și gestionarea situațiilor de criză educațională.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Cognitive:

- definirea conceptelor: management, management educațional, manageri educaționali, managementul organizației școlare, managementul clasei, învățător-diriginte – manager al clasei de elevi, stil managerial, climat educațional, clasă de elevi, abandon școlar, coeziune, sintalitate, disciplină, disciplinare, criză, situație de criză educațională;
- determinarea : structurilor dimensionale ale managementului clasei; statutului și rolului învățătorului – manager al clasei de elevi; regulile de disciplinare;
- identificarea competențelor manageriale ale învățătorului; stilurilor manageriale; metodelor prin care se poate stimula creșterea coeziunii clasei; dinamicii grupului de școlari ai clasei; situațiilor de criză educațională;

Aplicative:

- generalizarea autoritatea formală și autoritatea personală prin statutul pe care îl detine învățătorul;
- stabilirea legăturii : între etapele Ciclul tehnologic al muncii educative ;
- determinarea corelațiilor între învățătorul-consilier al întregii clase și al fiecărui elev în parte;
- operaționalizarea strategiilor de constituire a colectivului de elevi;

- compararea regulilor care îi ajută pe elevi să-și controleze comportamentul impulsiv;
- prezentarea un model de echipă didactică educativă a clasei care promovează parteneriatul educativ centrat asupra dezvoltării elevului ;
- extinderea stilurilor clasificate după relația educatorului cu elevii clasei;

Integrative:

- construirea modelului de implicare a elevilor în activitatea de învățare prin utilizarea metodelor activ participative;
- argumentarea necesității dezvoltării inteligenței emoționale și gestionare eficientă a propriilor emoții în raport cu scopurile personale.

Finalități de studii realizate la finele cursului

La sfârșitul cursului studentul va putea să:

- definească conceptele: management, management educațional, manageri educaționali, managementul organizației școlare, managementul clasei, învățător-diriginte – manager al clasei de elevi, stil managerial, climat educațional, clasă de elevi, abandon școlar, coeziune, sintonitate, disciplină, disciplinare, criză, situații de criză educațională
- determine: structuri dimensionale a managementului clasei; a statutului și rolului învățătorului – manager al clasei de elevi; regulilor de disciplinare;
- înțeleagă: ciclului tehnologic al muncii cu clasa; influenței caracteristicilor relației învățător-elev asupra climatului clasei; interacțiunilor sociale din interiorul clasei de elevi; sistemului de reguli, norme și proceduri care reglementează desfășurarea activității educaționale;
- identifice: competențelor manageriale ale învățătorului; stilurilor manageriale; metodelor prin care se poate stimula creșterea coeziunii clasei; dinamicii grupului de școlari ai clasei; situațiilor de criză educațională
- distingă sensul de: parteneriat în echipa didactică - educativă; Organizarea clasei; elevii „slabi” și inadaptații clasei; management al comunicării cu părinții;
- extindă: etapele constituirii colectivului de elevi; statuturilor și rolurilor în clasa de elevi; modalităților de intervenție în cazul absenteismului școlar; strategiilor de management al clasei; formelor de participare a părinților în viața școlii; strategiilor de gestionare a situațiilor de criză educațională
- elaboreze: strategii de cunoaștere și autocunoaștere a elevului; modelului „Regulile clasei”; activităților de ameliorare a atmosferei în clasa de elevi.

Precondiții

Pentru realizarea obiectivelor puse studentul trebuie să posede cunoștințe din cursul de: Teoria și metodologia instruirii; Psihologia generală. Didactica generală etc.

Conținutul unităților de curs

Repartizarea orelor la curs

Nr. d/o.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct		Laborator/ Practice	Ore de lucru individual
			Curs	Seminar		
1.	Particularitățile orelor de dirigenție pentru atingerea idealului educațional al societății. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt.		2	1		
2.	Învățătorul clasei de elevi. Statut și rol. Proiectarea eficientă a carierei profesionale		1	1		
3.	Profilul de competență al învățătorului-diriginte la clasa de elevi. Identitatea personală și relaționarea armonioasă cu colectivul clasei.		1	2		

4.	Învățătorul-consilier al întregii clase și al fiecărui elev în parte.		1		1	
5.	Evaluarea activității învățătorului-diriginte în scopul asigurării calității parteneriatului școlar.		1		1	
	TOTAL	12	6	4	2	12

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Particularitățile orelor de dirigenție pentru atingerea idealului educațional al societății. Artă cunoașterii de sine și a celuilalt.

Rolul orelor de dirigenție asupra formării autentice a personalității elevului. Particularitățile orelor de dirigenție.

Etapele și structura orelor de dirigenție.

Tema 2. Învățătorul clasei de elevi. Statut și rol. Proiectarea eficientă a carierei profesionale.

Statut și rol. Conceptul de profesor/învățător-diriginte. Demonstrarea autonomiei personale în realizarea unui comportament orientat spre valorificarea optimă a resurselor personale și a mediului de viață prin modelul comportamental al dirigintelui. Direcții de dezvoltare personală –model de influență asupra elevilor.

Tema 3. Profilul de competență al învățătorului-diriginte la clasa de elevi. Identitatea personală și relaționarea armonioasă cu colectivul clasei.

Trăsături de personalitate și abilități. Parteneriatul în echipa didactică educativă. Note definitorii ale stilurilor manageriale. Funcții/roluri manageriale ale învățătorului. Explorarea, autoevaluarea și valorificarea resurselor personale ale elevilor, cunoașterea diversității din cadrul colectivului clasei; asumarea responsabilității în comunicare și relaționare armonioasă; soluționarea problemelor și conflictelor interpersonale; gestionarea sentimentelor și emoțiilor negative .

Tema 4. Învățătorul-consilier al întregii clase și al fiecărui elev în parte.

Climatul educațional în clasa de elevi. Sinalitatea colectivului. Manifestarea comportamentului constructiv și responsabil în acțiuni de protecție personală și a celor din jur, axat pe cunoștințe acumulate și atitudini social pozitive.

Tema 5. Evaluarea activității învățătorului-diriginte în scopul asigurării calității parteneriatului școlar.

Condiții ale demersului evaluativ. Adoptarea unui mod de viață activ în vederea protecției sănătății proprii și a celor din jur, prin asumarea responsabilă a consecințelor deciziilor luate.

Strategii de predare și învățare

Prelegerea magistrală, conversația euristică, demonstrația, observația, portofoliul, studiul de caz, lucrarea practică, modelarea etc.

Strategii de evaluare

- **Evaluarea curentă** se va realiza prin aplicarea diverselor metode-orale, scrise, practice (conversația euristică, activitate de lucru individual, prezentarea produselor activității, explicația, proiectarea demersurilor didactice, simularea în fața grupei a unei secvențe din demersul didactic etc.) și forme de organizare (individuală, în perechi, de grup).

- **Probă scrisă/Finală:** Elaborarea unei secvențe de proiect educativ la dirigenție.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Particularitățile orelor de dirigenție pentru atingerea idealului educațional al societății. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt.		<ul style="list-style-type: none"> - Rolul orelor de dirigenție asupra formării personalității elevului. - Particularitățile orelor de dirigenție. - Etapele și structura orelor de dirigenție. - Traseul formării identității prin cunoașterea și acceptarea de sine. 	Fișa normelor de comunicare asertivă, non-conflictuală și non-violentă în clasa de elevi.	Proba orală și scrisă; Conversația și interogarea frontală.
2.	Învățătorul clasei de elevi. Statut și rol. Proiectarea eficientă a carierei profesionale.		<ul style="list-style-type: none"> - Statut și rol. - Conceptul de profesor/învățător-diriginte. - Demonstrarea autonomiei personale în realizarea unui comportament orientat spre valorificarea optimă a resurselor personale și a mediului de viață prin modelul comportamental al dirigintelui. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harta rolurilor și funcțiilor profesorului diriginte. - Taxonomia competențelor necesare în proiectarea calitativă și de perspectivă a carierei profesionale 	<ul style="list-style-type: none"> - Harta conceptuală; - Anexarea acestuia în portofoliul disciplinei.
3.	Profilul de competență al învățătorului-diriginte la clasa de elevi. Identitatea personală și relaționarea armonioasă cu colectivul clasei.		<ul style="list-style-type: none"> - Trăsături de personalitate și abilități. - Parteneriatul în echipa didactică educativă. . - Note definitorii ale stilurilor manageriale. - Funcții/roluri manageriale ale învățătorului. 	Agenda profesorului diriginte centrate pe asigurarea unui parteneriat în echipă și relaționare armonioasă cu colectivul clasei.	Probă orală. Probe axate pe acțiuni practice.
4.	Învățătorul-consilier al întregii clase și al fiecărui elev în parte.		<ul style="list-style-type: none"> -Climatul educațional în clasa de elevi. -Sintalitatea colectivului. -Manifestarea comportamentului constructiv și responsabil în acțiuni de protecție personală și a celor din jur, axat pe cunoștințe acumulate și atitudini social pozitive. 	Eseu structurat despre asigurarea sintalității grupului de elevi.	Conversația euristică, problema-tizarea. Eseu. Simulare a situațiilor reale.
5.	Evaluarea activității		- Condiții ale demersului	Fișa eventualelor	2 studii

	învățătorului-diriginte în scopul asigurării calității parteneriatului școlar.		evaluativ. - Adoptarea unui mod de viață activ în vederea protecției sănătății proprii și a celor din jur, prin asumarea responsabilă a consecințelor deciziilor luate. - Valorificarea eficientă a parteneriatului școlar.	dileme întâlnite în cadrul parteneriatului școlar.	de caz privind dificultățile de adoptare a unui mod sănătos de viață a elevului, de relaționare armonioasă și asigurare a unui parteneriat eficient.
--	--	--	---	--	--

Bibliografie

Obligatorie:

1. Iucu, R., Managementul clasei de elevi, Ed. Polirom, Iași, 2006.
2. Iucu, R., Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională, Editura Polirom, Iași, 2004
3. Stan, E., Managementul clasei, Editura Aramis, București, 2003
4. Mihăescu, M., Managementul clasei - Pentru o experiență de succes, Editura Gimnasium, 2003
5. Jinga, I., Managementul învățământului, Editura ASE, București, 2003.

Opțională:

1. Olsen, J. și Nielsen, T., Metode și strategii pentru managementul clasei, Didactica Publishing House, 2009.
2. Petty, G., Profesorul azi, Editura Atelier Didactic, 2007.
3. Ulrich, C., Managementul clasei, Învățare prin cooperare, Editura Corint, București, 2000.
4. Faber, A., Mazlish, E., Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală, Editura Curtea Veche, București, 2002.
5. Peretti de, A., Legrand J.A., Boniface, J., Tehnici de comunicare, Polirom. Iași, 2001.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Psihologia educației
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie specială, Catedra Psihologie
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Maria Pleșca, conf., dr.
Cadre didactice implicate	Maria Pleșca, conf., dr.
e-mail	plescamasa@yahoo.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.03.O.014	2	II	3	24	12	12

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii
<p>Cursul <i>Psihologia educației</i> face parte din pachetul de discipline fundamentale, nivel licență, din cadrul Facultăților Universității pedagogice din Chișinău. Cursul este o introducere în abordarea științifică a relației complexe dintre psihologie, educație și instruire, cu accent pe aplicațiile psihologiei în domeniul educației. Cursul prezintă atât opinii clasice cât și opinii actuale, fundamentate teoretic și empiric cu privire la implicațiile educaționale ale teoriilor clasice și moderne ale dezvoltării, ale învățării, ale funcționării psihice și ale adaptării umane. La cursul <i>Psihologia educației</i> studenții vor însuși cunoștințe despre aspectele importante ale procesului de învățare: mecanismele generale și specifice ale învățării, motivația și strategiile de învățare, elementele de diversitate și aplicațiile educaționale ale acestora; vor studia mecanismele psihologice ale educației ca proces bine orientat de formare a personalității copilului și specificul relației profesor – elev: comunicarea didactică, conflictul și managementul conflictelor educaționale. Cursul se va axa pe formarea competențelor necesare pentru proiectarea și asistarea unor intervenții educaționale eficiente, aplicabile în diverse contexte, de la mediul școlar la dezvoltarea personală. Studenții vor însuși strategii și metode de intervenție practică în domeniul educațional în vederea optimizării activității de învățare școlară.</p>
Competențe dezvoltate în cadrul cursului
<p>C1. Competențe cognitive: studentul va dovedi cunoașterea principalelor repere psihogenetice și educaționale ale dezvoltării psihice a elevului pe parcursul vârstelor școlare, în vederea proiectării și desfășurării optime a activităților instructiv-educative; cunoașterea tendințelor teoretice, metodologice și practice specifice domeniului psihologiei educației; va demonstra o optică vastă de analiză a relației profesor – elev; va opera analitic, sintetic și critic cu cunoștințele legate de autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevului.</p> <p>C-2. Competențe de învățare: se exprimă în capacitatea de a asimila informația psihologică din diferite surse în vederea organizării unui demers didactic eficient, conform obiectivelor enunțate; în informarea la zi privind problemele legate de psihologia procesului instructiv-educativ; în priceperea de a consulta sursele de specialitate și de a învăța din propriul demers educativ.</p> <p>C-3. Competențe de aplicare: studentul va exersa tehnici de elaborare a unor intervenții psiho-educative; va aplica strategii de analiză a particularităților și nevoilor de dezvoltare ale elevilor, profesorilor și părinților în context educațional (în cadrul simulărilor și al practicii psihopedagogice); va transfera în mod creativ cunoștințele psihologice în practica educațională: va utiliza selectiv teoriile, modelele de bază și/sau cadrele de referință pentru interpretarea și analiza critică a evidențelor cercetării calitative și cantitative, în vederea dezvoltării și a promovării practicii bazate pe dovezi în domeniul educațional; va realiza unele materiale de suport pentru discursul științific focalizat pe temele fundamentale ale psihologiei educației.</p>

C-4. Competențe de analiză: se exprimă în abilitatea de a analiza faptele psihologice de educație în conformitate cu cunoștințele achiziționate; de a evalua datele, procesele și conceptele specifice fiecărui palier psihologic al educației (cognitiv, afectiv, motivațional, social-moral); în manifestarea capacității de analiză reflexivă a propriei activități academice și identificarea nevoilor de formare profesională continuă.

C-5. Competențe de comunicare: se demonstrează în situațiile de comunicare didactică într-o manieră clară și precisă, oral și în scris, utilizând limbajul specific psihologiei în diverse contexte socio-culturale și profesionale; în capacitatea de explicare și interpretare a fenomenelor specifice domeniului educației din perspectiva psihologiei; în deprinderea de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihologică și să reacționeze adecvat la solicitările exprimate în limbaj psihologic și de a realiza comunicare eficientă și un management adecvat în activitatea educațională; în comunicarea eficientă în plan profesional și interpersonal.

C-6. Competențe la nivel de integrare: se dovedesc prin capacitatea de folosire independentă a informațiilor oferite de acest curs și de alte surse în activitățile didactice printr-o viziune sistematică asupra procesului educațional; de a aprecia un demers didactic asistat sau realizat; în identificarea rolurilor și a relațiilor profesionale ale specialiștilor în domeniile aplicative ale psihologiei în context instructiv-educativ; în înțelegerea necesității aplicării principiilor psihologiei în gestionarea mediului și a procesului educativ.

Finalități de studii

F-1. Să aplice în practica educațională cunoștințe cu privire la principalele noțiuni implicate în procesualitatea complexă a cunoașterii și învățării de tip școlar.

F-2. Să posede capacitatea de a opera analitic, sintetic și critic-constructiv în explicarea și interpretarea fenomenologiei dezvoltării psihice în context instructiv-educativ.

F-3. Să aplice principiile psihologiei generale în rezolvarea situațiilor specifice procesului educativ.

F-4. Să utilizeze creativ paradigmele psihologiei contemporane în practica educațională.

F-5. Să facă dovadă a unui sistem de atitudini pozitive și responsabile manifestate prin interes și receptivitate crescută față de elev și profesia didactică.

F-6. Să analizeze faptele psihologice de educație în conformitate cu cunoștințele achiziționate.

F-7. Să conceapă strategii conceptual-practice de cunoaștere psihologică a elevilor.

F-8. Să elaboreze și să implementeze programe psihopedagogice de optimizare a relației profesor-elev.

F-9. Să elaboreze și să aplice fișe de observații, protocoale caracterologice și demersuri educaționale care să vizeze stimularea creativității elevilor.

F-10. Să realizeze analize de caz referitoare la comunicare în discursul educațional.

F-11. Să aplice strategii conceptual-practice de abordare a cunoașterii psihologice a elevilor și principiile de management a conflictelor educaționale.

F-12. Să se implice în propriul proces de formare și dezvoltare personală.

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe și deprinderi din cursurile *Psihologiei generale*, *Psihologiei dezvoltării*, *Fundamentelor științelor educației*, *Didacticii generale*, *Managementului clasei de elevi*.

Unități de învățare

Tema 1. Introducere în psihologia educației.

Tema 2. Învățarea școlară - mecanismele și condițiile ei psihologice.

Tema 3. Succesul și insuccesul școlar.

Tema 4. Autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor.

Tema 5. Profesorul și dimensiunile psihosociale ale activității sale.

Tema 6. Comunicarea didactică.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucrul individual	
			Curs		Seminar		Laborator		f/r	f/r
				f/r		f/r		f/r		
1.	Introducere în psihologia educației.									
2.	Învățarea școlară - mecanisme și condițiile ei psihologice.			2		2				4
3.	Succesul și insuccesul școlar.									
4.	Autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor.			2		2				4
5.	Profesorul și dimensiunile psihosociale ale activității sale.			2						2
6.	Comunicarea didactică.						2			2
TOTAL		24		6		4	2			12

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Introducere în psihologia educației.

Obiectul psihologiei educației. Psihologia educației în sistemul științelor educației. Considerații introductive cu privire la psihologia educației ca ramură științifică. Istoria evoluției psihologiei educației. Obiectivele disciplinei, importanța teoretică și practică a psihologiei educației.

Domeniul psihologiei educaționale. Paradigmele psihologiei educaționale. Condiționalități moderne în educație.

Psihologia educației și rolul ei în formarea viitorului profesor - model integrativ

Tema 2. Învățarea școlară - mecanisme și condițiile ei psihologice.

Delimitări conceptuale ale învățării. Factori, condiții și caracteristici ale învățării umane. Tipuri și forme de învățare.

Structura activității de învățare. Învățarea școlară: definire, forme, condiții. Modalități de îmbunătățire a învățării școlare. Procese fundamentale implicate în realizarea învățării. Factori perturbatori ai învățării școlare, strategii și stiluri de învățare.

Învățarea eficientă și procedee de organizare a ei. Tehnici de învățare eficientă. Factori ai învățării eficiente.

Diferențe individuale în învățare: patternurile de dezvoltare, aptitudinile, inteligența, creativitatea, strategiile și stilul de învățare, autonomia și independența personală.

Motivația în context școlar: definire și caracterizare generală; motivația intrinsecă și motivația extrinsecă; nivelul de aspirație; optimum motivațional. Strategii de stimulare a motivației în context școlar.

Individualizarea și diferențierea activității de învățare.

Tema 3. Succesul și insuccesul școlar.

Delimitări conceptuale ale reușitei școlare. Psihologia insuccesului școlar. Delimitări conceptuale.

Cauze și forme de manifestare ale insuccesului școlar. Forme de manifestare și criterii de apreciere a

insuccesului școlar. Cauzele eșecurilor școlare. Modalități de prevenție și înlăturare a insuccesului școlar.

Tema 4. Autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor.

Importanța cunoașterii psihologice a elevilor. Personalitate și educație. Niveluri de abordare a personalității elevilor.

Stima de sine. Dezvoltarea stimei de sine la elevi. Mecanisme psihologice de modificare a comportamentului. Rolul expectanțelor în dezvoltarea personalității. Metode de cunoaștere a elevilor. Devierile de comportament la elevi și profilaxia lor. Fișa psihopedagogică - aplicabilitate.

Tema 5. Profesorul și dimensiunile psihosociale ale activității sale.

Funcțiile și rolurile profesorului în școală. Structura activității pedagogice. Aptitudinile pedagogice. Dimensiunile competenței didactice.

Aptitudinile pedagogice și profesia de pedagog. Orientarea personalității pedagogului și tipologia pedagogilor.

Motivația și productivitatea activității pedagogului. Autoimaginea profesională a pedagogului.

Stilul profesorului și eficiența activității didactice. Efecte ale expectanțelor profesorului. Profesorul eficient și calitatea instruirii. Tipologia pedagogilor. Concepția „Eu” și activitatea pedagogului.

Tema 6. Comunicarea didactică.

Concept de comunicare pedagogică. Stilurile comunicării pedagogice. Tipologia pozițiilor profesionale (M. Talen). Dialog și monolog în activitatea pedagogului. Tipologia comunicării umane. Caracteristici, blocaje și bariere în comunicare. Retroacțiuni ale comunicării didactice.

Perspectiva psihopedagogică în studiul comunicării. Delimitări conceptuale, elemente definitorii ale procesului de comunicare didactică. Stilurile comunicării pedagogice.

Eficiențizarea comunicării didactice. Dezvoltarea competențelor de comunicare. Specificul relației pedagogice în școală.

Modele de comportament ale pedagogilor în comunicare. Procedee de profilaxie și anulare a afectelor comunicative. Procedee psihopedagogice de instruire pe fondul unei comunicări pedagogice optime.

Strategii de predare-învățare

În cadrul cursului (prelegeri, seminare) sunt utilizate următoarele strategii: expunerea, exemplul demonstrativ, sinteza cunoștințelor, descoperire dirijată, clarificare conceptuală, dialogul euristic, rezolvarea de situații problematice, dezbateră, simulări, activități pe microgrupuri, grupuri de discuții, proiecte de cercetare, brainstormingul.

Evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: oral și în scris, prezentări, rapoarte, participarea la discuții, portofolii, teste etc.

Evaluarea periodică I- probă scrisă

Evaluarea periodică II – convorbire evaluativă

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni.)

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
			f/r			
1.	Introducere în psihologia educației.			Importanța teoretică și practică a psihologiei educației.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Evaluarea produsului elaborat și a răspunsurilor orale.
2.	Învățarea școlară - mecanismele și condițiile ei psihologice.			Modalități de îmbunătățire a învățării școlare.	Harta conceptuală. Scheme. Studiu de caz.	Evaluarea produsului scris

3.	Succesul și insuccesul școlar.			Cauze și forme de manifestare ale insuccesului școlar.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Masa rotundă. Prezentare în grup.
4.	Autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor.			Dezvoltarea stimei de sine le elevi. Metode de cunoaștere a elevilor.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Interacțiunea dirijată și dialogul cu masteranzii.
5.	Profesorul și dimensiunile psihosociale ale activității sale.			Profesorul eficient și calitatea instruirii.	Harta cognitivă. Studiu de caz. Poster	Prezentarea orală și scrisă Exerciții.
6.	Comunicarea didactică.			Dezvoltarea competențelor de comunicare.	Studiu de caz. Schemă generalizatoare Poster	Interviu individual. Studiu de caz. Exerciții.

Bibliografie

Obligatorie:

1. COCORADA, E. Introducere în teoriile învățării. Iasi: Polirom, 2010.
2. COSMOVICI, A., IACOB L. Psihologie școlară. Iasi: Polirom, 1998.
3. CREȚU, T. Psihologia educației. București: Credis, 2004.
4. GOLU, P. Psihologia învățării și a dezvoltării. București: Humanitas, 2001.
5. GOLU, P., GOLU, I. Psihologie educațional. București: Miron, 2003.
6. JURCĂU, N. (coord.), Psihologia educației. Cluj-Napoca: U.T. Pres, 2001.
7. MĂGĂȚ CÎNDEA, A. Psihologie educațională. Timișoara: Universitatea de Vest, 2003.
8. SĂLĂVĂSTRU, D. Psihologia educației, Iasi: Polirom, 2004.
9. PETRESCU, P. Psihologie și educație. Timișoara: Eurostampa, 2007.

Opțională:

10. ALBU, G. O psihologie a educației. Iași: Institutul European, 2005.
11. BONCU, S., CEOBANU, C. Psihosociologie școlară. Iasi: Polirom, 2013.
12. CRAHAY, M. Psihologia educației. București: Trei, 2009.
13. ILERIS, K. Teorii contemporane ale învățării. Autori de referință. București: Trei, 2014.
14. NEACȘU I. Metode și tehnici de învățare eficientă. Iași: Polirom, 2015. 320 p.
15. NEGOVAN, V. Psihologie pozitivă aplicată în educație. București: Universitară, 2015.
16. NEGOVAN, V. Introducere în psihologia educației. Ed. Universitară, București, 2005.
17. PĂNIȘOARĂ, I.O. Comunicarea eficientă. Ed. a III-a., Ed. Iasi: Polirom, 2006.
18. PĂNIȘOARĂ, I. O. Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică. Iasi: Polirom, 2015.
19. PĂNIȘOARA, G., SĂLĂVĂSTRU D., MITROFAN, L. Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării. Iași: Polirom, 2016.
20. ROBERT J.M. Arta și știința predării. București: Trei, 2015.
21. SĂLĂVĂSTRU, D. Psihologia învățării. Iasi: Polirom, 2009.

Denumirea programului de studii		Limba și literatura română				
Ciclul		I (Licență)				
Denumirea cursului		Educația incluzivă				
Facultatea/catedra responsabilă de curs		Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie Specială, Catedra Psihopedagogie și Psihopedagogie Specială				
Aprobat la ședința Catedrei		Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022				
Titular de curs		Ciubotaru Natalia, asistent univ.				
Cadre didactice implicate		Maximciuc V. dr., conf.univ., Ponomari D., dr., lector univ., Pîrvan M., lector univ.				
e-mail		ppscatedra@gmail.com				
Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestru I	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.03.O.014	2	II	III	24	12	12

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul *Educația incluzivă* constituie parte a modulului psihopedagogic, standard de formare inițială necesar studenților altor facultăți. Cursul *Educația incluzivă* este actual prin reformele în domeniul educației, inclusiv reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, includerea în învățământul general a tot mai mulți copii cu cerințe educaționale speciale. Importanța cursului *Educația incluzivă* constă în pregătirea cadrelor didactice de-a face față provocărilor induse de transformările care se produc în abordarea individualizată a copiilor și acordarea asistenței calitative și calificate în corespundere cu necesitățile diferitor categorii de copii, iar demersul didactic se cere a fi regândit din perspectiva educației incluzive. Poziționarea cursului este logică și se înscrie armonios în ciclul disciplinelor în contextul procesului de reformă declanșat în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova. Acest curs are conexiuni cu alte cursuri ca Psihologia generală, Psihologia vîrstelor, Psihologia educației, Pedagogia generală, Pedagogia socială ș.a.

Cursul *Educația incluzivă* face parte din cursurile opționale ce are misiunea să asigure pregătirea studenților în **problemele teoretico - practice privind integrarea și incluziunea copiilor/tinerilor cu cerințe educaționale speciale. Ca obiectiv general are la bază formarea la studenți a sistemului de cunoștințe, abilități și atitudini privind intervenția psihopedagogică în școala incluzivă; informații referitoare la diverse aspecte ale dezvoltării învățământului integrat/incluziv ce se sprijină pe:** cadrul conceptual și legislativ de dezvoltare a educației incluzive, evaluarea copilului cu cerințe educaționale speciale, particularitățile de dezvoltare a copiilor cu cerințe educaționale speciale, particularitățile procesului educațional incluziv, parteneriatul socio-educational și managementul educației incluzive.

După audierea cursului *Educația incluzivă*, cu tangențe în psihologia generală, psihologia dezvoltării, psihologia educației, pedagogia, medicina, ș.a. conținutul curriculumului vizează, în principal, pentru studenții altor facultăți cu profil umanist: să fie bine pregătiți pentru a face față provocărilor induse de transformările care se produc în abordarea individualizată a copiilor și să acorde asistență calitativă și calificată în corespundere cu necesitățile diferitor categorii de copii; demersurile didactice să fie regândite din perspectiva educației incluzive.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe de cunoaștere și înțelegere:

- formarea viziunii de ansamblu asupra celor mai importante concepte, principii, definiții privind educația incluzivă;
- familiarizarea cu particularitățile de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale.

Competențe de aplicare a cunoștințelor și înțelegerilor:

- formarea competențelor de elaborare/realizare a planului educațional individualizat și adaptărilor curriculare în organizarea procesului educațional incluziv.

Competențe de analiză:

- achiziția unor modele de analiză și acțiuni operaționale în contexte educaționale incluzive.

Competențe de comunicare a cunoștințelor și înțelegerilor:

- identificarea și determinarea rolului și responsabilității subiecților implicați în promovarea educației incluzive.

Competențe de dezvoltare profesională continuă:

dezvoltarea atitudinilor pozitive, a gândirii critice și relaționale despre structurile, procesele și valorile sistemului educațional aplicate în dezvoltarea și susținerea practicilor incluzive.

Finalități de studii

- să cunoască, să înțeleagă și să explice principalele documente de politici și acte legislative, teorii, concepții, principii în domeniul educației incluzive;
- să identifice particularitățile de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale;
- să elaboreze și să realizeze planuri educaționale individualizate, adaptări curriculare pentru copii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul general;
- să adapteze procesul educațional la necesitățile copiilor cu cerințe educaționale speciale;
- să aplice principiile abordării individualizate în toate activitățile ce vizează procesul educațional;
- să opereze cu noi modele de analiză și acțiuni operaționale în contexte educaționale incluzive.

Precondiții

1. Discipline anterior studiate:

- Psihologia generală, Psihologia vârștelor, Psihologia educației, Pedagogia generală, Pedagogia socială, etc.

2. Condiții prealabile:

- cunoașterea particularităților de dezvoltare a copiilor tipici, evaluarea și instuirea acestora;
- operaționalizarea termenilor în domeniul: psihologiei, pedagogiei;

formarea deprinderilor de muncă intelectuală: capacitatea de a elabora un referat, de a căuta și rezuma sursele bibliografice, de organizarea independentă a activității de învățare la cursul *Educația incluzivă*.

Unități de învățare

Repartizarea orelor

Nr. d.o.	Unități de învățare	Total ore	Ore de contact direct						Ore de studiu individual	
			Curs		Seminar		Laborator			f. r.
				f. r.		f. r.		f. r.		
1.	Educația incluzivă: cadrul conceptual și legislativ. Politici educaționale.			1		1			2	7/r 5
2.	Particularități de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale.			1		1			2	8
3.	Evaluarea și abordarea individualizată în contextul educației incluzive.			1		1			2	8

4.	Adaptări curriculare. Tehnologii didactice incluzive. Planul educațional individualizat.			1		1		2		15
5.	Parteneriatul în educația incluzivă.			1				1	2	6
6.	Managementul educației incluzive.			1				1	2	6
TOTAL		24		6		4		2	12	48

Conținutul unității de curs

Unitate de învățare 1. Educația incluzivă: cadrul conceptual și legislativ. Politici educaționale. Obiectul, obiectivele, scopul, și sarcinile educației incluzive. Terminologii și definiții în educația incluzivă. Principiile educației incluzive. Legislație și politici internaționale și naționale.

Unitate de învățare 2. Particularități de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale. Etiologia apariției dizabilităților: factorii endogeni, factorii exogeni și factorii psiho-sociali. Particularități de dezvoltare a copilului. Particularități de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale. Adaptarea copilului cu cerințe educaționale speciale. Strategii de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale.

Unitate de învățare 3. Evaluarea și abordarea individualizată în contextul educației incluzive a copilului cu dizabilități: evaluarea inițială a dezvoltării copilului. Evaluarea complexă și multidisciplinară. Specialiștii responsabili de evaluarea dezvoltării copilului.

Unitate de învățare 4. Adaptări curriculare. Tehnologii didactice incluzive. Planul educațional individualizat. Activități de sprijin pentru copiii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul general.

Unitate de învățare 5. Parteneriatul în educația incluzivă. Parteneriatul socio-educațional + management educației incluzive: parteneriatul educațional – abordări conceptuale. Colaborarea între școală și familie în procesul educației incluzive. Implicarea comunității în activitatea școlii incluzive. Particularități ale managementului educației incluzive pe plan național. Factorii care influențează incluziunea la nivelul școlii. Dezvoltarea școlii incluzive.

Unitate de învățare 6. Managementul educației incluzive. Particularități ale managementului educației incluzive pe plan național. Factorii care influențează incluziunea la nivelul școlii. Dezvoltarea școlii incluzive.

Strategii de predare-învățare

Ținând cont de principiul interacțiunii active profesor – student, de caracterul materiei de studiu, de caz, situație etc., vor fi aplicate: expunerea euristică, conversația, demonstrația, modelarea, algoritmizarea, problematizarea, descoperirea, dispute, învățare interactivă, aplicația și feed-backul, folosirea sugestiei, simularea, parteneriat în predare.studiul de caz, cooperarea, dezbateră, asaltul de idei, exercițiul, experimentarea, consultația, referatul, proiectul, ș.a.

Strategii de evaluare

1. *Proba I de evaluare curentă:* test de cunoaștere a conceptelor de bază în sistemul educațional al copiilor cu cerințe educaționale speciale;
2. *Proba de evaluare finală:* test grilă de cunoaștere a conceptelor de bază ale cursului *Educația incluzivă*.

Studiul individual

Nr.	Unități de învățare	Ore studiu individual		Unități de conținut	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
	Educația incluzivă: cadrul conceptual și legislativ. Politici educaționale.			Incursiuni istorice în domeniul educației incluzive.	Referat	Analiza cantitativa și calitativă a prezentării referatului.

	Particularități de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale.		Importanța cunoașterii factorilor ce pot provoca dizabilitatea. Metode de prevenire a acestora. Importanța intervenției timpurii.	Prezentare PowerPoint	Analiza cantitativă și calitativă a prezentării referatului.
	Evaluarea și abordarea individualizată în contextul educației incluzive.		Particularitățile în dezvoltarea copilului cu dezvoltare obișnuită. Legități comune și specifice de dezvoltare ale copilului. Precizați responsabilitățile administrației instituției, psihologului școlar, dirigintelui, învățătorului/profesorului la clasă, cadrului didactic de sprijin, altor specialiști în evaluarea complexă a dezvoltării copilului. PEI.	Prezentare PowerPoint	Analiza cantitativă și calitativă a prezentării și argumentării răspunsului în Power Point.
	Adaptări curriculare. Tehnologii didactice incluzive. Planul educațional individualizat.		Descrierea activităților unui centru de resurse din școala incluzivă. Identificarea caracteristicilor de bază (scop, atribuții) ale cadrului didactic de sprijin. Precizați responsabilitățile administrației instituției, psihologului școlar, dirigintelui, învățătorului/profesorului la clasă, cadrului didactic de sprijin, altor specialiști în procesul PEI.	Prezentare PowerPoint	Analiza cantitativă și calitativă a prezentării și argumentării răspunsului în PowerPoint.
	Parteneriatul în educația incluzivă.		Elaborarea unui panou publicitar (conținutul căruia	Elaborarea unui panou publicitar	Analiza cantitativă și calitativă a

				provoacă membrii comunității să respecte drepturilor persoanelor cu dizabilități.		prezentări panoului publicitar.
	Managementul educației incluzive.			Colaborarea între școală și familie în procesul educației incluzive. Implicarea comunității în activitatea școlii incluzive.	Prezentare Power Point	Analiza cantitativa și calitativă a prezentări și argumentări răspunsului în PowerPoint.
TOTAL						

Bibliografie

Obligatorie:

1. Bodorin C., Ciubotaru N. ș.a. Psihopedagogie specială. Suport didactic pentru coordonatorii educației incluzive. Chișinău, 2011.
2. Bodorin, C.; Racu, A.; Gînu, D. Educație incluzivă – Unitate de curs. Chișinău: Ed. Cetatea de Sus, 2012.
3. Booth, T., Ainscow, M. Indexul incluziunii: dezvoltarea procesului de învățare și participare în școli. Ediția a treia, revizuită și extinsă. Chișinău: Biotehdesign, 2015.
4. Ciobanu, A. Psihologia Specială. Suport de curs. Chișinău, 2019.
5. Ciubotaru N., Bodorin C. Copiii cu dizabilități multiple – activități dezvoltativ-recuperative. Ghid practic. Tipografia UPS "Ion Creangă". Chișinău, 2015.
6. Ciubotaru N., Bodorin C. Psihopedagogia persoanelor cu dizabilități auditive, Tipografia UPS "Ion Creangă". Chișinău, 2020.
7. Educație incluzivă. Suport de curs pentru formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive centrate pe copil. Vol. I. Chișinău: Lyceum, 2016.

Opțională:

1. Racu, A.; Verza, E., Verza, F., Racu, S. Pedagogia specială. Chișinău: Ed. Tipografia Centrală, 2012.
2. Mogonea, F.R. Psihopedagogia copiilor cu dificultăți. Cluj-Napoca: Ed. Presa universitară clujeană, 2014.
3. Schipor, D. M. Psihopedagogia copilului cu dificultăți de învățare (note de curs). Suceava, 2013.
4. Racu, A., Racu, S., ș.a. Psihopedagogia integrării. Chișinău: Tip. Centrală, 2014.
5. Rotaru, M. Metodologii de sprijin în educația incluzivă. Chișinău, 2013.
6. Ратнер Ф.Л., Юсупова А. Ю. Интегрированное обучение детей с ограниченными возможностями в обществе здоровых детей. Москва, Владос, 2014.

Bibliografia de referință:

1. Racu, A.; Racu, S. Dicționar enciclopedic de psihopedagogie specială. Chișinău, 2013.
 Racu, A., Bodorin, C., ș. a. Asistența psihopedagogică a copiilor cu dizabilități și a familiilor în condițiile educației incluzive. Ghid practic. Chișinău, 2012.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	Licență
Denumirea cursului	INTEGRARE ECONOMICĂ EUROPEANĂ
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie, Catedra Istorie și Științe Sociale
Titular de curs	Crețu Vasile, dr., lect. univ.; Maistru Rodica, dr., conf. univ.
Cadre didactice implicate	Savițchi Corina, asistent univ.
Aprobat	Ședința catedrei Istorie și Științe Sociale, proces-verbal nr. 1 din 15.09.2022
e-mail	vascretu@gmail.com savitchic.11@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
U.03.A.015	3	II	IV	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Aderarea sistemului de învățământ superior al RM la procesul de la Bologna denotă tendința tot mai pregnantă de a introduce în mediul academic liceal și universitar fundamentele unor cercetări sistematice ale aspectelor și problemelor de integrare și unificare europeană. În același context de supoziții, subliniem că participarea universităților naționale la programele de mobilitate academică ERASMUS, contribuie fundamental la apropierea tinerilor de valorile și standardele europene, în special de cele educaționale. Deși tinerii aplică pentru diferite domenii și specialități, totuși, introducerea lor în programul universităților-gază se realizează printr-un chestionar asupra Uniunii Europene cu toate implicațiile ei. Subliniem astfel că studierea cursului de Integrare europeană în universitatea de origine este imperioasă în formarea personalității tinerilor, implicațiile și consecințele fiind de lungă durată. Este un adevăr că studenții de la specialitățile cu profil politologic sau juridic vor fi mult mai capabil să perceapă anumite noțiuni, date, modele de interacțiune instituțională, însă ar fi incorect a limita accesul celorlalți studenți implicați în studierea aprofundată a matematicii sau informaticii, a biologiei sau a chimiei. Procesul globalizării intensive și fără precedent solicită cunoașterea lumii contemporane prin toate aspectele ei, implicând cercetări transdisciplinare și interdisciplinare. Studiul general al integrării europene a devenit o necesitate a timpului, dar și o cerință a sistemului de învățământ.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- Competențele dezvoltate prin interacțiunea subiectului pe care se centrează educația și cursul Integrare Economică Europeană se manifestă prin următoarele:
- Competențe de implicare directă și continuă a participanților (student profesor) la cunoașterea proceselor integraționiste, determinarea cauzelor, analiza efectelor, compararea finalităților după criterii (geografici, economici, sociali, politici).
- Competențe de informare sunt un atribut necesar în obținerea rezultatelor trasante, deoarece integrarea europeană este un proces dinamic, fiind în continuă transformare, iar deținerea informației reprezintă un instrument necesar pentru consolidarea cunoștințelor. Prin lectură, identificarea informațiilor și plasarea lor în context, prin asaltul de idei, întrebări și răspunsuri studenții devin capabili să perceapă în profunzime mecanismul de funcționare a Uniunii Europene.
- Competența de procesare a informației determină reperul care solicită capacități de interpretare a informației primite, aplicarea ei în contextul temei, dar și în contextul cunoștințelor generale despre lume,

despre Europa și despre procesul integraționist european, implicare în discuții și dezbateri tematice între colegi, analiza impactului, a tipologiei lui (pozitiv sau negativ), durata efectelor, comparații după criteriile spațial sau temporal, selectarea informațiilor relevante dintr-un context mai amplu construiesc capacitățile care vor ajuta subiectul să înțeleagă derularea fenomenului de integrare europeană, chiar dacă nu vine cu un bagaj de cuvinte sau cunoștințe deja formate la alte discipline.

-Competența de comunicare și exprimare a opiniilor pe marginea subiectelor studiate și analizate vor contribui la dezvoltarea competențelor de diseminare a informațiilor, dar și valorificarea potențialului de cunoștințe acumulat. Prin evocare, reflecție și exprimare elevii și studenții vor înțelege gradul de comprensivitate al temei și își vor dezvolta spiritul oratoric.

- Competența decizională și capacitatea de a lua și a-și asuma deciziile preprezintă un atribut substanțial în formarea personalității complexe. Prin studierea cursului de Integrare europeană, subiecții vor fi capabili să înțeleagă și să decidă asupra impactului procesului integraționist pentru stat, pentru comunitate, dar și pentru sine, evaluând gradul de dependență a întregii societăți față de obiectivele și finalitățile politicii externe exprimate prin platforme electorale și programe de guvernare. Studenții care au fost și sunt implicați în programe de studiere a integrării europene vor deveni mesagerii mesajelor integraționiste.

Finalități de studii realizate la finele cursului:

- Să evalueze formele și procesele primare de unificare a teritoriului european.
- Să analizeze impactul suportului juridico-legal de funcționare a Uniunii Europene;
- Să determine importanța arhitecturii instituționale a Uniunii Europene;
- Să caracterizeze politicile comunitare și impactul lor asupra economiei Uniunii Europene;
- Să analizeze mecanismul succeselor economice ale Uniunii Europene;
- Să evalueze impactul monedei unice europene asupra caracterului modern al economiei comunitare;
- Să disemineze conținutul și impactul politicilor de mediu ale Uniunii Europene;
- Să demonstreze importanța strategiei comunitare cu privire la siguranța alimentelor de pe piața Uniunii Europene;
- Să compare politica națională în domeniul protecției mediului cu cea a Uniunii Europene.
- Să evalueze impactul liberalizării serviciilor, mărfurilor, persoanelor și capitalurilor în interiorul spațiului comunitar;
- Să elaboreze recomandări de soluționare a problemelor actuale ale Uniunii Europene.

Precondiții

Cunoștințe profunde despre integrare europeană și politica externă a Republicii Moldova. Studenții trebuie să cunoască procesul decizional la nivel comunitar dar și al statelor terțe pe segmentul de integrare și aderare la Uniunea Europeană. Studenții trebuie să poată raporta prevederile legislației comunitare cu cerințele actuale ale pieții comunitare. Studenții trebuie să cunoască mecanismele de funcționare a arhitecturii instituționale comunitare și esența politicilor comunitare și impactul lor asupra dezvoltării durabile a spațiului comunitar european dar și a teritoriilor adiacente. Studenții trebuie să poată aplica metode de analiză a formelor de integrare la nivel politic, economic și social. Studenții trebuie să evidențieze domeniile de aplicare practică a cunoștințelor acumulate. De asemenea o condiție este și competențele obținute de studenți la cursurile de Științe politice, Culturologie, etc.

Conținutul unităților de curs

- TEMA 1.** Integrare europeană în evoluție istorică
- TEMA 2.** Mișcarea Pan-europeană între cele două războaie
- TEMA 3.** Formarea Comunităților Europene. Părinții fondatori ai Uniunii Europene
- TEMA 4.** Formarea și extinderea teritoriului european (1957-1995; 2004-2013)
- TEMA 5.** Tratatul de formare și funcționare a Uniunii Europene
- TEMA 6.** Instituțiile Uniunii Europene

- TEMA 7.** Politicile Uniunii Europene
TEMA 8. Politica de educație și formare profesională în Uniunea Europeană
TEMA 9. Piața unică Europeană
TEMA 10. Moneda Euro și formarea Uniunii Economice și Monetare
TEMA 11. Bugetul Uniunii Europene. Surse de formare și priorități de finanțare
TEMA 12. Drepturile și libertățile cetățenilor în Uniunea Europeană
TEMA 13. Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană
Tema 14. Relațiile externe ale Uniunii Europene

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucrul individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Integrare europeană în evoluție istorică		1			1
2.	Mișcarea Pan-europeană între cele două războaie		1			1
3.	Formarea Comunităților Europene. Părinții fondatori ai Uniunii Europene		1			1
4.	Formarea și extinderea teritoriului european (1957-1995; 2004-2013)		1			1
5.	Tratatul de formare și funcționare a Uniunii Europene		1			1
6.	Instituțiile Uniunii Europene		1			1
7.	Politicile Uniunii Europene		1	1		2
8.	Politica de educație și formare profesională în Uniunea Europeană		1			1
9.	Piața unică Europeană		1	1		2
10.	Moneda Euro și formarea Uniunii Economice și Monetare		0,5			0,5
11.	Bugetul Uniunii Europene. Surse de formare și priorități de finanțare		0,5	1		1,5
12.	Drepturile și libertățile cetățenilor în Uniunea		0,5			0,5

	Europeană								
13.	Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană		0,5				1		1,5
14.	Relațiile externe ale Uniunii Europene		1	1			1		3
	TOTAL	36	12	4			2		18

Conținutul unităților de curs

TEMA 1. Integrare europeană în evoluție istorică

Idei de unificare europeană în Antichitate și în Evul mediu. Epoca modernă și proiecte de unificare europeană. Idei de aprobare și dezaprobară a proiectului european, primele conferințe europene.

TEMA 2. Mișcarea Pan-europeană între cele două războaie

Unificarea europeană între cele două războaie mondiale prin prisma a trei paliere. Mișcările pentru unificarea continentului european între cele două războaie.

TEMA 3. Formarea Comunităților Europene. Părinții fondatori ai Uniunii Europene

Contextul istoric general al preconstituirii primelor Comunități Europene. Dimensiunile cooperării politice, economice și militare în Europa postbelică. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului. Comunitatea Economică Europeană. Comunitatea Europeană a Energiei Atomice. Fondatori ai Europei Unite (Robert Schuman, Jean Monnet, Konrad Adenauer ...).

TEMA 4. Formarea și extinderea teritoriului european (1957-1995; 2004-2013)

Situația social-politică internă a statelor fondatoare și viziuni politice dominante asupra extinderii spațiului comunitar. Extinderea spațiului comunitar în Nord (1973). Extinderile succesive din Sudul Europei (1981 și 1986). Aprofundarea procesului de extindere (1995). Extinderea spațiului comunitar (2004-2013). Mecanismele și etapele procesului de aderare. Programe europene de pre-aderare.

TEMA 5. Tratatul de formare și funcționare a Uniunii Europene

Rolul organizațiilor internaționale în procesul construcției europene. Tratatul de fuziune de la Bruxelles ca premisă a formării Uniunii Europene. Realizări și eșecuri în formarea Europei unite până la Actul Unic European. Tratatul de la Maastricht și de la Amsterdam. Tratatul de la Nisa și Convenția privind viitorul Europei. Tratatul de la Lisabona.

TEMA 6. Instituțiile Uniunii Europene

Parlamentul European. Organele politice ale Parlamentului. Consiliul European- instituția UE care

definește orientările și prioritățile politice generale ale Uniunii Europene. Consiliul Uniunii Europene, componența și atribuțiile. Comisia Europeană și rolul ei în inițierea și aplicarea politicilor UE. Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Banca Centrală Europeană și Curtea Europeană de Conturi.

TEMA 7. Politicile Uniunii Europene

Politica Bugetară și Piața Unică. Politica Agricolă Comună și implicațiile sale asupra statelor membre. Politica de Coeziune Socio-economică. Politica în domeniul concurenței, energiei și transportului. Politica de tineret a Uniunii Europene. Politica Socială ca dimensiune a integrării europene. Politica de mediu: principii generale și cadrul de bază. Politica de Securitate și Apărare Comună- dimensiunea externă a modelului european.

TEMA 8. Politica de educație și formare profesională în Uniunea Europeană

Educația în Uniunea Europeană. Sistemele de Educație în UE. Obiectivele strategice și instrumentale pentru materializarea sistemului educațional în UE. Cum sprijină UE educația și formarea profesională. Calitatea în educația și îngrijirea copiilor preșcolari în UE. Ce implică educația și formarea profesională? Avantajele studiilor europene.

TEMA 9. Piața unică Europeană

Piața unică europeană și impactul politicilor comunitare. Piața Unică Europeană: de la formare la consolidarea libertăților de circulație. O piață internă unică, fără frontiere. Libera circulație a lucrătorilor în cadrul UE, una dintre libertățile fundamentale ale cetățenilor UE. Beneficiile funcționării Pieței Unice Europene.

TEMA 10. Moneda Euro și formarea Uniunii Economice și Monetare

Moneda Euro. Premisele introducerii unei monede unice. Denumirea monedei. Introducerea bancnotelor și monedelor în circulație. Zona euro și avantajele monedei.

TEMA 11. Bugetul Uniunii Europene. Surse de formare și priorități de finanțare

Veniturile bugetului Uniunii Europene. Cheltuielile bugetului Uniunii Europene. Finanțarea programelor și a acțiunilor în toate domeniile de politică ale UE, de la agricultură și politica regională până la cercetare, antreprenariat și spațiu. Sursele de formare a bugetului UE.

TEMA 12. Drepturile și libertățile cetățenilor în Uniunea Europeană

Cetățenii Uniunii și drepturile lor. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Dreptul la viață. Dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre. Dreptul la libertate și la siguranță. Dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Dreptul la învățătură. Interzicerea discriminării etc.

TEMA 13. Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană

Evoluția relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acordul de Parteneriat și Cooperare.

Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană. Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Retorica proeuropeană și antieuropeană în contextul activității partidelor politice din Republica Moldova. Consiliul European acordă Republicii Moldova statutul de țară candidată la UE.

Tema 14. Relațiile externe ale Uniunii Europene

Politica Externă și de Securitate Comună (PESC). Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE). Înalț Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. Relațiile cu țările candidate la UE. Relațiile cu țările riverane. Parteneriate cu puteri internaționale majore. Relațiile cu organismele internaționale.

Strategii de evaluare

Pentru o evaluare eficientă a finalităților vor fi utilizate forme și instrumente complementare de evaluare, cum ar fi proiectul, portofoliul, studiile de caz, prezentări cu elaborarea de suporturi TIC, autoevaluarea ș.a. care au un rol deosebit în dezvoltarea capacității de integrare și în formarea/evaluarea competențelor specifice, inclusiv a competenței de educație economică. Situațiile de integrare vor fi urmate de sarcini concise și clare, limita de timp și, uneori de volum, alte condiții de realizare. Obiectivele evaluării vor pune accent pe progresul personal, atitudinile față de propria persoană, interesele privind evoluția personală în diferite activități profesionale. **Evaluarea curentă:** discuții ghidate, oral și în scris, prezentări, rapoarte, prezentarea rezultatelor de la lucrări de control, participarea la discuții în timpul orelor teoretice și practice, portofolii, prezentări orale a unei teme pentru studenții de la învățământul cu frecvența redusă **Evaluarea curentă** prevede 2 testări obligatorii, lucrări de control în fiecare grupă academică, referate, studiu de caz, răspunsuri la seminare etc. (60% din nota finală). **Evaluarea finală** – examen final se realizează în formă scrisă sau orală (40% din nota finală).

Lucrul individual

Activitatea individuală a studentului este una din metodele tradiționale de învățare. De rând cu „lectura clasică” se practică și lectura cărților electronice, a sistemelor audiovizuale, care împreună devin principalele modalități de susținere a studiului individual. Studiul individual capătă o importanță mare deoarece el face parte integrantă din ziua de lucru a studentului, fie că acesta se află în timpul destinat învățării în incinta universității, fie acasă.

Lucrul individual al studenților se realizează în scopul achiziției unui sistem informațional integrat, și anume: *consolidării, recuperării, aprofundării cunoștințelor studenților la materiile studiate; formării capacităților intelectuale și practice; amplificării spiritului analitic, logic și critic în procesul de studii; formării și dezvoltării competenței de a lucra individual, precum și de a lua decizii de rigoare.*

Studiul individual își are legile lui de desfășurare care trebuie luate în considerație de fiecare student:

1. **Studiul individual poate fi doar activ.** Este activ deoarece, prin gândirea independentă are capacitatea de a pune probleme, de a emite ipoteze și de a găsi soluții, de a descoperi idei. Este activ în măsura în care implică operații logice de analiză și sinteză, de inducție și deducție, combinații creative și atitudine critică.
2. **Studiul individual implică memorare.** Cel care studiază individual va trebui să recurgă la asocierea diferitor forme de memorare – vizuală, auditivă, motrică. De exemplu, pentru a angaja memoria vizuală, va fi necesar ca studentul să execute mai multe scheme, diagrame, tabele. Dacă studentul

dispune de o memorie auditivă – să citească cu voce tare. Pentru a reține ceia ce s-a învățat e nevoie să se repete după un repaus de 10-15 ore. Este foarte benefic repetarea materiei înainte de culcare.

3. **Studiul individual cere continuitate în munca intelectuală**, fluxul continuității fiind considerat o lege de aur a eficienței acestui efort individual.

Este important ca activitatea individuală să înceapă cu organizarea locului de muncă intelectuală și a timpului. Fiecare trebuie să-și creeze ambianța convenabilă, să-și aleagă timpul optim. Bugetul de timp al fiecăruia urmează să țină seama de nevoile de sănătate, odihnă și recreație, încât să favorizeze menținerea capacității de muncă intelectuală mereu la un nivel înalt. Rolul profesorului în activitatea individuală a studentului este de a elabora și propune un set de sarcini pentru a le executa, o bibliografie de urmat și după cum poate interveni să verifice îndeplinirea acestor sarcini. Intervențiile profesorului se vor resimți mai cu seamă în momentele inițiale și finale ale studiului individual.

Subiecte pentru lucrul individual al studentului:

1. Idei de unificare europeană în Antichitate, Evul Mediu și epoca Modernă
2. Mișcarea paneuropeană între cele două războaie mondiale
3. Începuturile Construcției Europene. Rolul SUA în Europa postbelică. Planul Marshall și efectele acestuia asupra procesului unificării europene
4. Fondatori ai Europei Unite (Robert Schuman, Jean Monnet, Konrad Adenauer...)
5. Începuturile construcției europene (1951-1961). Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului. Comunitatea Economică Europeană. Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
6. Etapele extinderii Uniunii Europene (1961-1995). Tratatul de la Maastricht din 1992 și constituirea Uniunii Europene
7. Tratatul fundamental în construcția Uniunii Europene
8. Instituțiile Uniunii Europene (Parlamentul European, Consiliul de Miniștri al Uniunii Europene, Comisia Europeană...)
9. Problemele extinderii Uniunii Europene spre Est. De la Europa celor 15 la Europa celor 27.
10. Globalizarea, națiunile, statele naționale și integrarea europeană
11. Politica educațională a Uniunii Europene
12. Politica de tineret a Uniunii Europene
13. Efectele extinderii Uniunii Europene asupra Republicii Moldova
14. Moneda unică și unificarea europeană
15. Protecția cetățenilor în Uniunea Europeană
16. Libertatea de gândire, opinie, creație și credință în Uniunea Europeană
17. Drepturile și libertățile cetățenilor în Uniunea Europeană
18. Relațiile dintre Rep. Moldova și Uniunea Europeană. Acordului de Asociere a Rep. Moldova cu Uniunea Europeană
19. Retorica proeuropeană și antieuropeană în contextul activității partidelor politice din Republica Moldova

Bibliografie

1. Site-ul oficial al Uniunii Europene https://europa.eu/european-union/index_ro
2. Fișe descriptive despre Uniunea Europeană <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/home>
3. Blumer Simion, Christian Lequesne. Statele membre ale Uniunii Europene. Chișinău: Cartier, 2009. 488 p.
4. Grabbe Heather. Puterea de transformare a Uniunii Europene. Chișinău: Ed. Epigraf SRL, 2008.

248 p.

5. Henderson Karen. Spațiul libertății, securității și justiției. Chișinău: Ed. ARC, 2003. 508 p.
6. Thatham Allan. Dreptul Uniunii Europene. Chișinău: ED. ARC, 2003. 508 p.
7. Molle Willem. Economia integrării europene: teorie, practică, politic. Chișinău: ED. Epigraf SRL, 2009. 494 p.
8. Scăunaș Stelian. Uniunea Europeană. Construcție, instituții, drept. București: ALL. Beck, 2005. 230 p.
9. Fuerea Augustin. Manualul Uniunii Europene. București: Univers juridic, 2006. 430 p.
10. Cotea Felician. Drept comunitar european. București: Ed. Wolters Kluwer, 2009. 676 p.
11. Mazilu Dumitru. Integrare Europeană. București: Ed. Lumina Lex, 2000. 542 p.
12. Gyula Fabian. Drept instituțional european. Cluj: Ed. SFERA, 2004. 480 p.
13. Jinga Ion, Popescu Andrei. Integrare Europeană. Dicționar de termeni comunitari. București: Ed. Lumina Lex, 2000. 207 p.
14. Jinga Ion. Uniunea Europeană în căutarea viitorului. București: Ed. C.H.Beck, 2008. 176 p.
15. Vataman Dan. Organizații europene și euroatlantice. București: Ed. C.H.Beck, 2009. 678 p.
16. Enciu Nicolae, Enciu Valentina. Construcția europeană (1945-2007). Curs universitar. Chișinău: CIVITAS, 2007. 392 p.
17. Ludmila Barbă, Gh. Valeriu, Felea Alina. Uniunea Europeană: istorie, instituții, politici. Rep. Moldova în noua arhitectură europeană. Chișinău: CEP USM, 2007. 179 p.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Limba română contemporană (Morfologia I)
Aprobat	Proces-verbal nr. 2 al ședinței catedrei, din 21.09.2022
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Titular de curs	dr. conf. Olga Boz
Cadre didactice implicate	dr. conf. Olga Boz
e-mail	boz.olga@upsc.md olgaboz77@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul	Total ore	Total	
					ore de contact	ore de studiu individual
S.03.O.016	4	II	III	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul universitar de morfologie a limbii române contemporane se realizează pe parcursul a două semestre și are drept scop examinarea și interpretarea proceselor gramaticale complexe. Studenții vor aprofunda cunoștințele de gramatică prin elucidarea unor momente de controversă științifică, prin discutarea unor situații de problemă, prin interpretarea integrală a textelor artistice. Examinarea și interpretarea proceselor gramaticale reclamă cunoștințe în domeniul românei moderne (lexicologie, fonetică și semantică lexicală), al istoriei limbii,

al lingvisticii generale etc.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

cognitive: cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;

de aplicare: identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;

de analiză și sinteză: prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;

de comunicare: cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;

de învățare: autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

cognitive: înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;

de aplicare: inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;

de analiză și sinteză: prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în

concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;

de comunicare: demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;

de învățare: identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii realizate la finele cursului

F-1. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

F-2. Să comunice corect și eficient în context educațional.

F-3. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.

F-4. Să evalueze randamentul școlar și eficiența procesului educațional la disciplinele filologice.

F-5. Să creeze și să susțină mediul psihosocial favorabil intervenției educaționale.

F-6. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

F-7. Să valorifice parteneriatele școlare, colaborarea și cooperarea în comunitatea pedagogică.

F-8. Să asigure ghidarea elevilor în procesul de formare, dezvoltare și alegere a profesiei.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii, despre varietatea diatopică a limbii, despre importanța și funcționarea limbii în societate în variantele literară și dialectală, achiziționate la cursurile de *Limba latină, tehnici de comunicare orală și scrisă, Introducere în lingvistică, Limba română contemporană (fonetica, lexicologia)*. Studenții trebuie să știe că limba este un sistem complex, care prezintă varietate diatopică, diafază și diastratică, ce funcționează în baza unor mecanisme interne și care este, în același timp, cel mai important mijloc de comunicare în societate. Întrucât este un fenomen social, limba trebuie studiată în legătură cu funcționarea ei în societate, în diferite regiuni, conform particularităților dialectale fonetice, lexicale, morfologice pe care le prezintă în varietatea ei diatopică.

Unități de curs

Introducere în curs. Obiectul de studiu al morfologiei. Surse bibliografice. 2. Noțiunile de bază ale morfologiei. Morfemul. Structura morfematică a cuvântului. 3. Părțile de vorbire flexibile. Categoriile gramaticale. 4. Clasa substantivelor. 5. Clasa articolelor. 6. Clasa adjectivelor. 7. Clasa pronumelor și a adjectivelor pronominale. 8. Clasa numeralelor. 9. Clasa verbelor. 10. Părțile de vorbire neflexibile. Clasa adverbilor. 11. Clasa prepozițiilor. 12. Clasa conjuncțiilor. 13. Clasa interjecțiilor.

Repartizarea orelor la curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct					
			Curs		Seminar		Laborator	
			zi	f/r	zi	f/r	zi	f/r
1.	Introducere în curs. Obiectul de studiu al morfologiei. Surse bibliografice.	4		1				
2.	Noțiunile de bază ale morfologiei. Morfemul. Structura morfematică a cuvântului.	8		1				
3.	Părțile de vorbire flexibile. Categoriile gramaticale.	8		1				
4.	Clasa substantivelor.	14		4		2		2
5.	Clasa articolelor.	8		2				
6.	Clasa adjectivelor.	10		2		2		
7.	Clasa pronomelor și a adjectivelor pronominale.	13		4		2		
8.	Clasa numeralelor.	10		1				
	TOTAL	24		16		6		2

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Introducere în curs. Obiectul de studiu al morfologiei. Surse bibliografice.

Obiectul de studiu al gramaticii. Originea termenului. Criteriile de clasificare a gramaticii. Legături interdisciplinare. Metode de cercetare. Procese și mecanisme active la nivel morfologic. Analiza problemelor de morfologie în disciplina școlară.

Tema 2. Noțiunile de bază ale morfologiei. Morfemul. Structura morfematică a cuvântului.

Interdisciplinariitatea morfologiei și sintaxei. Sens lexical/gramatical, logoforma sintetică/analitică, paradigma particulară/complexă, parte de vorbire, categorie gramaticală etc. Criteriile de identificare a părților de vorbire. Criteriul semantic. Criteriul morfologic. Morfemul și structura morfematică a cuvântului.

Tema 3. Părțile de vorbire flexibile. Categoriile gramaticale. Noțiuni generale. Categoriile gramaticale

(genul, numărul, cazul, determinarea (articularea), gradul de comparație, modul, timpul, persoana, diateza). Didactica părților de vorbire flexibile în documentele curriculare din RM.

Tema 4. Clasa substantivelor. Noțiuni generale. Clasificarea substantivului. Categoriile gramaticale (genul, numărul, cazul, determinarea (articularea)). Declinările substantivului românesc. Formarea substantivelor în limba română. Ortografia substantivelor în limba română - DOOM. Didactica substantivului în școală. Strategii de predare-învățare-evaluare. Oferta manualelor școlare.

Tema 5. Clasa articolelor. Prezentare generală. Clasificarea articolului (după gradul de cunoaștere a obiectului denumit, după poziția față de substantiv). Categoriile gramaticale. Reguli de acord. Articolul – element formativ în structuri morfologice. Perspectiva didactică a articolului în școală.

Tema 6. Clasa adjectivelor. Noțiuni generale. Aspecte definatorii. Clase lexico-semantică de adjective. Clase flexionare. Categoriile gramaticale ale adjectivelor. Adjective invariabile din punctul de vedere al comparației. Formarea adjectivelor. Ortografia adjectivelor derivate și compuse. Didactica adjectivului în școală. Strategii de predare-învățare-evaluare. Oferta manualelor școlare.

Tema 7. Clasa pronomelor și adjectivelor pronominale. Aspecte definatorii. Clasificarea pronomelor și a pronomelor adjectivale. Categoriile gramaticale. Defectivitate de gen, caz și număr. Didactica pronomului în școală. Strategii de predare-învățare-evaluare. Oferta manualelor școlare.

Tema 8. Clasa numeralilor. Particularități generale. Clasificarea numeralului (după origine, structură, sens). Categoriile gramaticale. Ortografia numeralului. Perspectiva didactică a numeralului în școală.

Strategii de predare și învățare

Predarea are loc în baza unui suport care cuprinde integral conținutul cursului. Procesul didactic se va orienta spre strategia analizei și rezolvării de probleme, principalele metode de predare fiind *expunerea*, *conversația* (catihetică și euristică), *problematizarea*, *algoritmizarea*, *controversa academică*, *argumente pe cartele*, *SINELG*, *știu-vreau să știu-învăț*, *reQuest*, *eu cercetez* etc. Studiul individual al surselor recomandate și al suportului de curs vor asigura baza pentru înțelegerea sistemului morfologic al limbii române. Seminarele vor fi diferențiate strategic. Realizarea lucrărilor de laborator constituie o premisă considerabilă a reușitei academice.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă: se aplică două evaluări curente în timpul semestrului, la orele practice.

Evaluarea I Săptămâna VI

Proiect de grup.

Evaluarea II Săptămâna XIV

Prezentarea, scrisă și orală, a rezultatelor a 7 lucrări de laborator, elaborate, individual, pe parcursul semestrului, în auditoriu. Lucrările de laborator se realizează în baza unui text artistic românesc (nuvelă, roman), la alegere. Subiectele și cerințele față de lucrările de laborator sunt prezentate și analizate în timpul orelor de laborator stabilite în orar.

Evaluarea finală: constă în rezolvarea unui test complex, cu itemi semiobiectivi.

Rezultatul se exprimă printr-o notă (conform sistemului de apreciere de 10 puncte), cu acordarea a 4 credite academice, care permite promovarea studentului în etapa următoare a procesului didactic. Nota de la evaluarea finală este constituită din două componente: 50% din notă se acumulează la evaluările curente, iar 50% din notă o constituie aprecierea de la evaluarea finală.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Introducere în curs. Obiectul de studiu al morfologiei.	2	Metode de cercetare în morfologie. Studierea ofertei științifice în materie de gramatici în limba română.	Referat (în baza unei metode). Rezumatul unei gramatici, la alegere.	Susținerea unui interviu în baza referatului. Prezentare orală individuală.
2.	Noțiunile de bază ale morfologiei. Morfemul. Structura morfematică a cuvântului.	2	Morfemele lexicale și gramaticale.	Lucrarea de laborator nr.1.	Verificarea probei scrise.
3.	Părțile de vorbire flexibile. Categoriile gramaticale.	2	Aplicarea algoritmilor.	Analiza a 10 texte paremiologice.	<i>Turul galeriei.</i>
4.	Substantivul.	6	Ortografierea substantivelor comune și proprii compuse.	Lucrarea de laborator nr. 2.	Susținerea publică a lucrării de laborator.
5.	Articolul.	2	Identificarea și analiza articolelor.	Scrisoare-replică la textul unui misogin. Lecturarea <i>in voce</i> .	Verificarea probei scrise. Evaluare în plen.
6.	Adjectivul.	4	Identificarea și analiza adjectivelor.	Lucrarea de laborator nr. 3.	Verificarea probei scrise.
7.	Pronumele.	4	Pronumele personal propriu-zis: clitice și nonclitice.	Lucrarea de laborator nr. 4.	

8.	Numeralul.	2	Studierea articolelor <i>Ceasurile și ora, Unu și una...</i> , de Rodica Zafiu și <i>Este corect să spunem și două martie, și doi martie</i> , de Irina Condrea https://dilemaveche.ro/sectiune/tilc-show/articol/ceasurile-si-ora http://romanaliterara.com https://m.timpul.md/articol/este-corect-sa-spunem-si-doua-martie-si-doi-martie-31949.html	Sinteza articolelor.	<i>Masă rotundă.</i>
	Total:	24			

Bibliografie

Obligatorie:

1. Avram M., *Gramatica pentru toți*. București: Humanitas, 2001.
2. *Dicționar de științe ale limbii.*, București: Nemira, 2005.
3. *Gramatica limbii române. Cuvântul.* vol. I, București: Editura Academiei Române, 2005.
4. *Gramatica uzuală a limbii române.* Ch.: Litera, 2000.
5. Irimia D., *Gramatica limbii române*. Iași: 1997.
6. Neamțu G.G. *Teoria și practica analizei gramaticale*. Pitești: Paralela 45, 2008.
7. Pana-Dindelegan G., *Teorie și practică în analiza gramaticală*. București: 1978.

Opțională:

1. Boz O., *Locul semiadverbelor în cadrul adverbilor propriu-zise*. În: *Filologia modernă: Realizări și perspective în context european* (ediția a IV-a). Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară. (In memoriam acad. Silviu Berejan). Chișinău: Institutul de Filologie al AȘM, S.C. „Profesional Service”. 2012, p. 77-83. ISBN 978-9975-4354-1-3.
2. Boz Olga, *Semiadverbele în limba română: relații semantice și formale* // *Revista de Științe Socioumane a UPSC*, nr.3 (49), 2021, p. 17, ISSN 1857-01199.
3. Ciompec G., *Morfosintaxa adverbului românesc – sincronie și diacronie*. București: 1985.
4. Coteanu I., *Gramatică. Stilistică. Compoziție*. București: 1990.
5. Dimitriu, C., *Gramatica limbii române explicată*. Morfologia, Iași: 1979.

Denumirea programului de studii	LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Ciclul	Ciclul I, LICENȚĂ
Denumirea cursului	Istoria literaturii române. Clasică II
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie. Catedra de Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
Cadre didactice implicate	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
e-mail	smolnitchi.dumitrita@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul I	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.03.O.017	4	II	III	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii
Se încadrează în seria unităților de curs orientate spre specialitatea de bază, care vizează studierea literaturii române clasice prin intermediul operelor reprezentative a scriitorilor din a II-a jumătate a secolului al XIX-lea. Rezultatele învățării urmează a fi aplicate și dezvoltate în cadrul cursurilor ulterioare de literatură română, stagiilor de practică și elaborării tezei de licență.
Competențe dezvoltate în cadrul cursului
<p>C-1. Cunoașterea contextului cultural istoric în care au activat scriitorii reprezentativi ai perioadei și a direcțiilor de dezvoltare a literaturii din a II-a jumătate a secolului al XIX-lea; cunoașterea operelor de referință și a terminologiei specifice canonului junimist.</p> <p>C-2. Informarea privind problemele istoriei literaturii române clasice și capacitatea de a identifica operele caracteristice perioadei, de a consulta sursele credibile pentru soluționarea ambiguităților și a problemelor de interpretare corectă.</p> <p>C-3. Interpretarea operelor literare din această perioadă; identificarea temelor, motivelor etc.</p> <p>C-4. Demonstrarea capacității de analiză complexă a oricărui text literar clasic scris în limba română; de a examina mai multe puncte de vedere în abordarea operei literare și de a lua o decizie științific întemeiată</p> <p>C-5. Capacitatea de a discuta problemele de istorie literară, făcând dovada (a) unei viziuni de sistem asupra fenomenului literar din epoca marilor clasici; (b) a înțelegerii importanței și a locului literaturii clasice între disciplinele literare; (c) a capacității de a sesiza specificul literaturii clasice și a priceperii de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor.</p>
Finalități de studii
<p>F-1. Să identifice și să analizeze argumentat fenomenul literar din epoca marilor clasici, la diferite niveluri și din diverse perspective.</p> <p>F-2. Să rezolve problemele specifice analizei textului literar clasic, prin metodele utilizate de critica literară de azi.</p> <p>F-3. Să interpreteze științific procesele și fenomenul literar din perioada respectivă.</p> <p>F-4. Să facă dovada unei viziuni concrete asupra sistemului literaturii clasice, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).</p>
Precondiții

Studentii trebuie să aibă cunoștințe și deprinderi din cursurile Introducere în teoria literaturii, Folclor și mitologie, Istoria literaturii române (clasică I).

Unități de conținut

Tema 1. Climatul epocii Marilor clasici. Tema 2. Titu Maiorescu și societatea Junimea. Tema 3. Mihai Eminescu (1850-1889) Tema 4. Ion Creangă (1839-1889) Tema 5. Ioan Slavici (1848-1925). Tema 6. Ion Luca Caragiale (1852-1912) Tema 7. Literatura de la sf. sec. al XIX-lea și începutul sec. XX. Tema 8. George Coșbuc (1866-1919) Tema 9. Barbu Șt. Delavrancea (1858-1918) Tema 10. Alexandru Macedonski (1854-1920) Tema 11. Literatura din Basarabia. Alexei Mateevici (1888-1917)

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Climatul epocii Marilor clasici. Direcții de dezvoltare a literaturii, reviste și curente literare	3	1	-		2
2.	Titu Maiorescu și societatea Junimea. Canonul junimist	3	1	-		2
3.	Mihai Eminescu (1850-1889)	6	2	2		2
4.	Ion Creangă (1839-1889)	6	2	2		2
5.	Ioan Slavici (1848-1925)	6	2	2		2
6.	Ion Luca Caragiale (1852-1912)	6	2	2		2
7.	Literatura de la sf. sec. al XIX-lea și începutul sec. XX	3	1	-		2
8.	George Coșbuc (1866-1919)	3	1	-		2
9.	Barbu Șt. Delavrancea (1858-1918)	4	2	-		2
10.	Alexandru Macedonski (1854-1920)	3	1	-		2
11.	Literatura din Basarabia. Alexei Mateevici (1888-1917)	5	1	-		4
	TOTAL	48	16	8		24

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Climatul epocii Marilor clasici. Direcții de dezvoltare a literaturii, reviste și curente literare. Tangențe literare cu epoca pașoptistă. Spiritul junimist și noua direcție de dezvoltare a literaturii. Diversitate tematică, stilistică și de viziune în opera marilor clasici. Contribuția marilor clasici la dezvoltarea literaturii române.

Tema 2. Titu Maiorescu și societatea Junimea. Titu Maiorescu – fondator al criticii estetice românești. Lucrarea *O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867*. Teoria *artă pentru artă*. Rolul societății *Junimea* și al revistei *Convorbiri literare*. Doctrina literară a Junimii (Canonul junimist).

Tema 3. Mihai Eminescu (1850-1889) Etapele creației eminesciene. Eminescu – poet romantic. Eminescu și Junimea. Izvoare de inspirație: folclorul, mitologia, filozofia germană, romantismul autohton și european. Teme și motive în opera lui M. Eminescu. Concepția despre misiunea poetului și rolul artei în societate. Timpul – supratemă a creației eminesciene. Cosmogonia. Poezia de meditație istorică și socială. Ipostaze ale naturii în lirica lui M. Eminescu. Poezia erotică eminesciană. Poemul *Luceafărul* – sinteză a creației eminesciene. M. Eminescu – prozator, dramaturg, publicist. Național și universal în opera eminesciană.

Tema 4. Ion Creangă (1839-1889) Prezentarea generală a operei lui Ion Creangă. Creangă – pedagogul. Creangă și Eminescu. Realismul și didacticismul povestirilor crengiene. Originalitatea basmelor și poveștilor lui Ion Creangă. Raportul dintre real și fabulos. Ion Creangă – povestitor arhaic și modern. Tehnica memorării în *Amintiri din copilărie*. Motivul satului și al copilăriei. Tipuri și arhetipuri. Arta povestirii la Ion Creangă. Între umor, ironie și sarcasm. Limbajul popular (erudiția paremiologică). Modelul Creangă în literatura română.

Tema 5. Ioan Slavici (1848-1925) Universul operei. Realismul poporal. Etape de creație. Nuvelistica lui Slavici: între idilic și dramatic. Imaginea satului. *Moara cu noroc* – capodoperă a nuvelisticii analitice românești. Narațiune de tip „western” și perspectiva psihanalitică în *Moara cu noroc*. Arta construcției personajelor în nuvelistica lui Slavici. Slavici – romancier. Observație realistă și analiză psihologică în romanul *Mara*. Tipologia personajelor. Elemente iluministe, clasiciste, realiste etc. în opera lui I. Slavici.

Tema 6. Ion Luca Caragiale (1852-1912) Universul creației. I. L. Caragiale și spiritul satiric. Momente și schițe. Surse ale comicului la I. L. Caragiale. Dramaturgia. Caracterul satiric-realist. Tipologia personajelor. Comedia *O scrisoare pierdută / O noapte furtunoasă*. Nuvelistica analitică a lui I. L. Caragiale. Nuvela *În vreme de război*. Analiza psihologică. Nuvelistica fantastică a lui I. L. Caragiale. Actualitatea lui I. L. Caragiale.

Tema 7. Literatura de la sf. sec. al XIX-lea și începutul sec. XX. Diversitatea tendințelor și orientărilor. Declinul Junimii. Polemici literare. *Convorbiri literare* (Titu Maiorescu) vs *Contemporanul* (C. Dobrogeanu-Gherea): tangențe și contradicții. Tradiție și modernitate. Revista *Literatorul* (A. Macedonski) și inițierea simbolismului românesc. Reprezentanți ai literaturii din această perioadă.

Tema 8. George Coșbuc (1866-1919) Reprezentant al poeziei de specific național. Crezul poetic. Privire de ansamblu asupra volumelor de versuri: *Balade și idile, Cântece de vitejie, Fire de tort* ș.a. Universul creației: între idilic și dramatic. Epic și liric în poezia coșbuciană. Viața satului între *Nunta Zamferei* și *Moartea lui Fulger*. Coșbuc – cântăreț al erosului rural. Poezia naturii (Paralele: Alecsandri – Coșbuc). Poezia de inspirație istorică și socială.

Tema 9. Barbu Șt. Delavrancea (1858-1918) Universul creației. Concepția estetică. Între structura romantică și imaginea realistă (naturalistă) a existenței. Volumele *Sultănică, Paraziții, Hagi-Tudose* ș.a. Teme și preocupări. Tipologia personajelor. Trilogia istorică *Apus de soare*. Caracterul simbolic al dramelor. Imaginea lui Ștefan cel Mare. Modalități de realizare artistică.

Tema 10. Alexandru Macedonski (1854-1920) – promotor al literaturii române moderne. Structura imaginarului macedonskian: între romantism și clasicism. Al. Macedonski – teoretician al simbolismului. *Poema rondelurilor*. Ciclul *Noptilor*. Romantismul macedonskian. Influențe mussetiene și byroniene. *Noaptea de decembrie* – capodopera lui Macedonski. Geneza poemului. Structura compozițională, semnificații și simboluri în *Noaptea de decembrie*. Elemente memorialistice și autobiografice în proza lui A. Macedonski.

Tema 11. Literatura din Basarabia. Alexei Mateevici (1888-1917) Trăsături generale. Integrarea literaturii basarabene în procesul literar național. Alexei Mateevici – poet, prozator, publicist, traducător. Etape ale creației. Teme și motive. „*Limba noastră*” (Comentariu literar).

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: tradiționale (teste, probe orale, probe scrise, probe practice); complementare (proiecte individuale/de grup, eseuri, portofolii, referate)

Evaluarea periodică I – convorbire evaluativă

Evaluarea periodică II – probă scrisă (test) și prezentarea portofoliilor

Evaluarea semestrială se va realiza în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni)

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Climatul epocii Marilor clasici	2	Direcții de dezvoltare a literaturii în epoca marilor clasici	Notițe, conspect	Discuție (Masa rotundă)
2.	Titu Maiorescu și societatea Junimea. Canonul junimist	2	Titu Maiorescu, <i>O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867</i>	Lecturarea și conspectarea lucrării	Prezentare individuală (Note pentru portofoliu)
3.	Mihai Eminescu (1850-1889)	2	Lecturarea operei eminesciene. Determinarea și	Selectarea versurilor / fragmentelor din proza eminesciana pentru a exemplifica izvoarele,	Prezentare în grup. Note pentru portofoliu

			analiza izvoarelor și temelor fundamentale	temele și motivele fundamentale	
4.	Ion Creangă (1839-1889)	2	Lecturarea operei crengiene. <i>Amintiri din copilărie</i>	Analiza literară a operei. Valorificarea motivului copilăriei și al satului în <i>Amintiri...</i> Scrierea unui eseu: <i>O amintire din copilărie</i> (în stil crengian)	Prezentare în grup. Note pentru portofoliu
5.	Ioan Slavici (1848-1925)	2	Lecturarea nuvelor lui I. Slavici. Moara cu noroc. Romanul Mara	Analiza literară a textelor. Studiu de caz și scrierea unui eseu <i>Este Mara avară?</i>	Prezentare în grup. Prezentarea individuală a eseului
6.	Ion Luca Caragiale (1852-1912)	2	Lecturarea operei lui I. L. Caragiale. Schițe. Nuvela <i>În vreme de război</i> , comedia <i>O scrisoare pierdută</i> sau <i>O noapte furtunoasă</i>	Selectarea exemplurilor pentru ilustrarea: 1) a modalităților literare de analiză psihologică în nuvelele lui Caragiale; 2) a tipurilor de comic în opera lui Caragiale	Prezentare în grup. Scheme, tabele și note pentru portofoliu
7.	Literatura de la sf. sec. al XIX-lea și înc. sec. XX	2	Informarea privind direcțiile de dezvoltare a literaturii române de la sf. sec. XIX - înc. sec. XX	Determinarea elementelor tradiționale și moderniste prezente în literatura perioadei	Discuții (Masă rotundă)
8.	George Coșbuc (1866-1919)	2	Lecturarea poeziei coșbuciene	Selectarea versurilor pentru a exemplifica temele și motivele poetice coșbuciene.	Prezentare în grup. Note pentru portofoliu (prezentare individuală)
9.	Barbu Șt. Delavrancea (1858-1918)	2	Lecturarea povestirilor și nuvelor lui B. Șt. Delavrancea. Nuvela <i>Hagi Tudose</i> . Drama <i>Apus de soare</i>	Determinarea și selectarea modalităților de caracterizare a personajelor	Alcătuirea și prezentarea unei scheme generale de caracterizare a personajului literar. Note pentru portofoliu

10.	Alexandru Macedonski (1854-1920)	2	Lecturarea poeziei macedonskiene	Analiza literară comparativă a poemelor <i>Noapte de decembrie</i> de A.Macedonski și <i>Luceafărul</i> de M.Eminescu	Prezentare în grup. Note pentru portofoliu
11.	Literatura din Basarabia. Alexei Mateevici (1888-1917)	4	Informarea privind direcțiile de dezvoltare a literaturii din Basarabia de la sf. sec. XIX. Reprezentanți. Studierea operei lui A. Mateevici	Determinarea trăsăturilor generale ale literaturii basarabene. Integrarea literaturii basarabene în procesul literar național. Opera lui A. Mateevici (proiect)	Discuții (masă rotundă) Prezentarea proiectului (referat, PPT etc.)

Bibliografie

Obligatorie:

1. Călinescu, George. Istoria literaturii române de la origine până în prezent. București: Minerva, 1988.
2. Crăciun, Gheorghe. Istoria literaturii române. Chișinău: Cartier, 2012.
3. Manolescu, Nicolae. Istoria critică a literaturii române. Pitești: Paralela 45, 2008.
4. Munteanu, George. Istoria literaturii române: Epoca marilor clasici. 2 vol. Galați: Porto-Franco, 1994.
5. Papu, Edgar. Lumini perene: Retrospecții asupra unor clasici români. București: Eminescu, 1989.
6. Simion, Eugen. Clasici români, v. I. București: Grai și Suflet, 2000.
7. Tiutiuca, Dumitru. Altfel despre marii clasici. Eminescu, Caragiale, Creangă. Galați: Europlus, 2004.
8. Tiutiuca, Dumitru. Literatura marilor clasici. București: E.D.P., 2005.
9. Vianu, Tudor. Arta prozatorilor români. Chișinău: Hyperion, 1991.
10. Zamfir, Mihai. Scurtă istorie: Panorama alternativă a literaturii române. București: Cartea Românească, 2011.

Opțională:

11. Bălan, Ion Dodu. Ioan Slavici sau Roata de la Carul Mare. București: Albatros, 1985.
12. Beșteliu, Marin. Alexandru Macedonski și complexul modernității. Craiova: Scrisul Românesc, 1984.
13. Bucur, Marin. I.L. Caragiale – Lumea operei. Ediție îngrijită de Ștefan Ion Ghilimescu. Pitești: Paralela 45, 2001.
14. Călinescu, George. Viața și opera lui Ion Creangă. Chișinău: Litera, 1998.
15. Călinescu, George. Viața și opera lui Mihai Eminescu, în 2 vol. Ediție îngrijită de Ileana Mihăilă. București: Editura Academiei Române, 2000.
16. Cubleșan, Constantin. Opera literară a lui Delavrancea. București: Minerva, 1982 (reeditat 2003).
17. Drăgulescu, Radu. George Coșbuc - mitopoetica, Cluj: Casa Cărții de Știință, 2005.
18. Dumitrescu-Bușulenga, Zoe. Eminescu. Viața, opera, cultura. București: Eminescu, 1989.
19. Grădinaru, Dan. Creangă. Monografie. București: Alfa, 2002.
20. Iorgulescu, Mircea. Marea trăncăneală. Eseu despre lumea lui Caragiale. București: Compania, 2002.
21. Mitrahe, Gheorghe. Alexandru Macedonski – scriitori români comentați. București: Recif, 1994.
22. Petra-Petrescu, Horia. I. L. Caragiale. Viața și opera. Cluj-Napoca: Casa cărții de Știință, 2004.
23. Ungureanu, Cornel. Ioan Slavici. Monografie, Brașov: Aula, 2002.
24. Vintilescu V., Scriitorii clasici și Junimea. București: E.D.P., 1997.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea cursului	Didactica limbii și literaturii române
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Adrian Ghicov, prof. univ.
Cadre didactice implicate	Liubovi Cibotaru
e-mail	ghicov.adrian@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total	
					ore de contact	ore de studiu individual
F.04.O.018	6	II	IV	72	36	36

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul *Didactica limbii și literaturii române* studenții vor acumula, asimila cunoștințe cu privire la Obiectul de studiu și problematica cursului de *Didactică*, vor studia, analiza și implementa în proiectarea didactică documentele școlare, curricula disciplinare, manualele școlare; vor redacta proiecte didactice de lungă durată, vor realiza proiecte didactice pe lecții și pe unități de învățare; vor asimila conceptele de competență, subcompetență și obiectiv operațional; vor racorda competențele și subcompetențele curriculare la conținuturile de învățământ și la activitățile de învățare; vor defini și aplica strategiile didactice în funcție de tipul și subiectul lecției, de competențele și subcompetențele propuse.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe cognitive: studierea, analiza și interpretarea documentelor școlare și a produselor curriculare; asimilarea conștientă, eficientă a terminologiei didactice; studierea analitică a conceptelor de strategie didactică, management educațional, competență, subcompetență, etc...

Competențe de învățare: implementarea în activitățile practice și de laborator, în proiectarea didactică de lungă și scurtă durată, în organizarea lecției și a unității de învățare a cunoștințelor acumulate și a competențelor formate. **Competențe de aplicare:** realizarea lecțiilor de limba și literatura română, realizarea analizei și evaluării lecțiilor proprii și a celor asistate în cadrul practicii pasive.

Competențe de analiză: realizarea și analiza propriului program de formare profesională, lansarea, propunerea unor idei de îmbunătățire a pregătirii profesionale.

Competențe de comunicare: realizarea permanentă a competenței de comunicare în limba română, stăpânirea întregului arsenal de componente ale competenței de comunicare orală și scrisă; stăpânirea competenței de comunicare didactică.

Competențe la nivel de integrare: realizarea relațiilor interdisciplinare dintre Didactica limbii și literaturii române și alte discipline de învățământ; valorificarea și implementarea valorilor naționale și europene la orele de limba și literatura române și la alte obiecte de studiu.

Finalități de studii realizate la finele cursului

La finele acestui curs, studenții vor fi în stare:

Să prezinte cunoștințe cu privire la obiectul de studiu și problematica *Didacticii limbii și literaturii române*;

Să opereze cu terminologia didactică însușită.

Să interpreteze apropiat cerințele didacticii moderne cu privire la organizarea și desfășurarea lecției de limba și literatură română;

Să interpreteze creativ cerințele curriculare de organizare și desfășurare a lecției, de realizare a competențelor și subcompetențelor, de evaluare a competențelor și subcompetențelor;

Să prezinte o viziune proprie a organizării lecției de română;

Să integreze cunoștințele în practica de predare;
Să aplice creativ și original cunoștințele asimilate pe parcursul studierii obiectului.

Preconții

Cunoștințe de bază din *Pedagogie și Psihologie, Fonetică, Lexicologie, Morfologie, Sintaxă, Literatură*.

Unități de curs

1. Didactica limbii și literaturii române, obiectul de studiu, problematica didacticii actuale. 2. Documentele școlare, Planul de învățământ, Curricula disciplinare la limba și literatura română pentru gimnaziu și liceu, structura curriculumului disciplinar, produsele curriculare, manualele școlare, ghidurile, caietul elevului. 3. Competențele și subcompetențele; competențele-cheie, competențele transdisciplinare, competențele specifice disciplinei, subcompetențele. 4. Proiectarea didactică, definiții și clasificări, proiectarea de lungă durată, proiectarea zilnică, modele curriculare de proiectare didactică, proiectarea unității de învățare. 5. Lecția, formă de bază de organizare a învățării limbii și literaturii române, tipuri de lecții, lecțiile netradiționale, alte forme de organizare a învățării limbii și literaturii române în școală, lecțiile de literatură, studiul integrat. 6. Lecțiile de comunicare orală și scrisă, formarea competențelor de comunicare scrisă și orală, tipuri de scriere, compozițiile, algoritmul de scriere a compozițiilor școlare. 7. Strategia didactică, metode, tehnici și procedee de lucru, forme de organizare a învățării, managementul clasei de elevi. 8. Studiul textului literar în școală, formarea competențelor lectorale, algoritmul de învățare a textului liric, epic, dramatic, studierea noțiunilor de teorie literară, strategii de lucru cu textul literar și non literar. 9. Studiere noțiunilor de gramatică, formarea competențelor lingvistice, strategii de lucru. 10. Evaluarea, componentă nouă curriculară; tipuri, forme de evaluări, instrumente de evaluare, testul, itemii, baremul de notare; strategii de evaluare a competențelor. Tehnici alternative de predare/invatare/evaluare.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	1. Didactica limbii și literaturii române, obiectul de studiu, problematica didacticii actuale.		4	1		f / r
2.	Documentele școlare, Planul de învățământ, Curricula disciplinare la limba și literatura română pentru gimnaziu și liceu, structura curriculumului disciplinar, produsele curriculare, manualele școlare, ghidurile, caietul elevului.		4	1		
3	Competențele și subcompetențele; competențele-cheie, competențele transdisciplinare, competențele specifice disciplinei.		2	1		
4	Proiectarea didactică, definiții		2	1		

	și clasificări, proiectarea de lungă durată, proiectarea zilnică, modele curriculare de proiectare didactică, proiectarea unității de învățare									
5	. Lecția, formă de bază de organizare a învățării limbii și literaturii române, tipuri de lecții, lecțiile netradiționale, alte forme de organizare a învățării limbii și literaturii române în școală, lecțiile de literatură, studiul integrat.	2		1						
6	Lecțiile de comunicare orală și scrisă, formarea competențelor de comunicare scrisă și orală, tipuri de scriere, compozițiile, algoritmul de scriere a compozițiilor școlare.	2		1						
7	Strategia didactică, metode, tehnici și procedee de lucru, forme de organizare a învățării, managementul clasei de elevi	2		1						
8.	Studiul textului literar în școală, formarea competențelor lectorale, algoritmul de învățare a textului liric, epic, dramatic, studierea noțiunilor de teorie literară, strategii de lucru cu textul literar și non literar.	2		1						
9.	Studiere noțiunilor de gramatică, formarea competențelor lingvistice, strategii de lucru.	2				2				
10	Evaluarea, componentă nouă curriculară; tipuri, forme de evaluări, instrumente de evaluare, testul, itemii, baremul de notare; strategii de evaluare a competențelor. Tehnici alternative de evaluare. Notarea.	2				2				
	TOTAL	72	24	8		4			36	

Unități de curs

1. Didactica limbii și literaturii române, obiectul de studiu, problematica didacticii actuale. 2. Documentele școlare, Planul de învățământ, Curricula disciplinare la limba și literatura română pentru gimnaziu și liceu, structura curriculumului disciplinar, produsele curriculare, manualele școlare, ghidurile, caietul elevului. 3. Competențele și subcompetențele; competențele-cheie, competențele transdisciplinare, competențele specifice disciplinei, subcompetențele. 4. Proiectarea didactică, definiții și clasificări, proiectarea de lungă durată, proiectarea zilnică, modele curriculare de proiectare didactică, proiectarea unității de învățare. 5. Lecția, formă de bază de organizare a învățării limbii și literaturii române, tipuri de lecții, lecțiile netradiționale, alte forme de organizare a învățării limbii și literaturii române în școală, lecțiile de literatură, studiul integrat al limbii și literaturii române, lecția de română în gimnaziu, lecția de literatură în liceu. 6. Lecțiile de comunicare orală și scrisă, formarea competențelor de comunicare scrisă și orală, tipuri de scriere, compozițiile, algoritmul de scriere a compozițiilor școlare. 7. Strategia didactică, metode, tehnici și procedee de lucru, forme de organizare a învățării, managementul clasei de elevi.

8. Studiul textului literar în școală, formarea competențelor lectorale, algoritmul de învățare a textului liric, epic, dramatic, studierea noțiunilor de teorie literară, strategii de lucru cu textul literar și non literar. 9. Studiere noțiunilor de gramatică, formarea competențelor lingvistice, strategii de lucru. 10. Evaluarea, componentă nouă curriculară; tipuri, forme de evaluări, instrumente de evaluare, testul, itemii, baremul de notare; strategii de evaluare a competențelor. Tehnici alternative de predare/învățare/evaluare.

Strategii de predare și învățare

Strategii de predare-învățare:

Învățarea centrată pe student: prelegeri interactive, seminarii și lucrări de laborator, proiecte de grup și individuale; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea se bazează pe rezultatele a două lucrări de evaluare curentă, sub formă de test și prezentare a unei lecții, participarea la discuții în timpul seminarelor, prezentarea portofoliului și examenul final.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 40% – nota medie de la cele două evaluări, inclusiv prezentarea lecției; 20% – participare la discuții în cadrul seminarelor și prezentarea portofoliului.

Lucrul individual: Lucrările realizate în cadrul lucrului individual vor constitui **elementele portofoliului**.

**Unitatea de conținut, subiectul
evaluare**

forma de lucru

modalitatea de

Unitatea de conținut, subiectul evaluare	forma de lucru	modalitatea de
1. Didactica limbii și literaturii române, obiectul de studiu, problematica didacticii actuale. Studiu individual. Prezentare rezumativă.		
2. Curricula disciplinare la limba și literatura română. Analiza curriculei de gimnaziu. Analiza structurii curriculei de liceu. Prezentare rezumativă.		
3. Manualul școlar. Analiza manualelor școlare. Prezentare rezumativă în cadrul orei de laborator.		

4. Competențele curriculare, competențele disciplinare, subcompetențele. Definierea și prezentarea terminologiei, lucru în grup.
5. Lecția, formă de bază de organizare a învățării limbii române. Tipurile de lecții. Lecția de gramatică. Lecția de literatură.
6. Lecția de comunicare. Formarea competențelor de comunicare în limba română.
7. Strategia didactică: forme de lucru, metode, tehnici de predare - învățare-evaluare, materialul ilustrativ-didactic, managementul clasei de elevi. Prezentare în grup.
8. Didactica predării-învățării gramaticii. Modele de predare.
9. Didactica literaturii, didactica teoriei literare, didactica figurilor de stil, didactica genurilor și a speciilor literare, didactica curentelor literare. Prezentări secvențiale în cadrul lecțiilor de laborator.
10. Proiectarea didactică. Realizarea unui model de proiectare de lungă durată, realizarea modelelor curriculare de proiectare didactică. Proiectarea unei unități. Proiectarea unei lecții. Lucru individual. Prezentarea proiectelor la orele de laborator.
11. Evaluarea rezultatelor școlare. Tehnici de evaluare. Notarea. Examenul. Testul. Itemii. Realizarea testelor de evaluare. Prezentarea Portofoliului final.

Bibliografie

Obligatorie:

1. Crăciun Corneliu. Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu. Ed. Emia – Deva, 2004.
2. Goia Vistian. Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu. Ed. Cluj – Napoca, 2002.
3. Eftenie Nicolae. Introducere în metodica limbii și literaturii române. Ed. Pitești, 2004.
4. Secriereu Mihaela. Didactica limbii române. Iași, 2006.
5. Parfene Nicolae. Metodica studierii limbii și literaturii române. Ghid teoretico – aplicativ, Iași, 1999
6. Cartaleanu T., Cosovan O., Goraș Postică V., Formarea de competențe prin strategii didactice interactive. Chișinău, Pro Didactica, 2008.
7. Panfil Alina, Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise, Pitești, Paralele, 45, 2007.

Opțională:

- Ioan Nicola. Tratat de pedagogie generală. București, 2003.
- Ilie Elena. Limba română. Evaluare formativă. Ghid metodologic. Iași 1999.
- Ilie Emanuela. Didactica literaturii române. Polirom, 2008.
- Cucoș Constantin. Psihopedagogie, pentru examene de difinitivare și grade didactice. Polirom, 2009.
- Cojocăreanu Gabriela. Vălceanu Alina. Limba și literatura română – liceu. Ed. Arves, 2008.
- Șchiopu Constantin. Metodica predării literaturii române. Chișinău, 2009.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea unității de curs	Integrarea tehnologiilor informaționale în demersul didactic
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea: Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale Catedra: Informatică și Tehnologii Informaționale
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titulari de curs	Chiriac Tatiana, conf. univ., dr.; Sîrghi Olesia, asistent universitar, doctorand
e-mail	chiriac.tatiana@upsc.md , sirghi.olesea@upsc.md

Codul modulului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
					12	12
G.04.O.019	2	II	IV	24		

Descriere succintă a integrării unității de curs în programul de studii

Unitatea de curs *Integrarea tehnologiilor informaționale în demersul didactic* are ca scop însușirea achizițiilor generale necesare integrării competențelor digitale cu cele profesionale, aferente procesului educațional, și proceduri de aplicare a informației cu scop specific pentru utilizarea produselor și serviciilor informatice în crearea resurselor educaționale digitale. Competențele vizate în cadrul cursului se referă la dezvoltarea unui set de cunoștințe, capacități, și atitudini profesionale interconectate, ce vor asigura dezvoltarea competențelor digitale din perspectiva utilizării instrumentelor Web la elaborarea produselor educaționale digitale pentru proiectarea, organizarea și evaluarea disciplinelor școlare din învățământul general. Rezultatele învățării urmează a fi valorificate și dezvoltate în cadrul unităților de curs ce vizează didacticele disciplinelor școlare, și alte module/unități de curs specifice unui program de studiu din domeniul științe ale educației, și în cadrul stagiilor de practică de specialitate.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs

- C-10. utilizarea instrumentelor web în procesul instructiv-educativ a disciplinelor școlare (proiectarea și crearea de produse educaționale digitale, realizarea proiectelor/produselor/portofoliilor digitale, ș.a.);
- C-11. integrarea tehnologiilor digitale inovative în activități de comunicare eficientă în grup, autoevaluare reflexivă, învățare bazată pe sarcini, în scopul asigurării procesului interactiv de învățare;
- C-12. identificarea și cunoașterea instrumentelor web, adecvate proiectării și desfășurării procesului educațional;
- C-13. dezvoltarea competențelor digitale aplicative privind crearea resurselor educaționale online;
- C-14. valorificarea strategiilor inovative de predare-învățare, asigurând legătura între conținuturile predate și practica școlară, orientate spre asigurarea calității în educație;
- C-15. înțelegerea și promovarea paradigmei de predare-învățare-evaluare în format electronic din perspectiva implementării resurselor educaționale digitale.

Finalități de studii

La finalizarea unității de curs, studentul va fi capabil:

- F-1. să folosească instrumente web de creare a conținuturilor educaționale digitale și să elaboreze resurse educaționale digitale de concepție proprie;
- F-2. să identifice servicii online de creare a resurselor digitale și să elaboreze conținuturi electronice în acord cu activitățile de predare, învățare și evaluare;
- F-3. să aplice tehnologii digitale în desfășurarea unor activități didactice;
- F-4. să conștientizeze aportul posibil al instrumentelor TIC în cadrul pregătirii și desfășurării unui învățământ asistat de calculator;
- F-5. să respecte principiile etice de utilizare și publicare a informației și să aplice tehnologii online relevante organizării comunităților virtuale de instruire;
- F-6. să elaboreze proiecte didactice utilizând tehnologiile digitale învățate pe parcursul unității de curs.

Precondiții

Preachizițiile necesare pentru însușirea unității de curs vizează competențele digitale dezvoltate în cadrul disciplinei *Tehnologii Informaționale și de Comunicare*, competențele în curs de formare în cadrul disciplinelor *Didactică generală*, *Didacticile disciplinelor școlare*.

Inclusiv studentul trebuie să cunoască: utilizarea procesoarelor de text (MS Word) la nivel de bază, elaborarea prezentărilor electronice (MS PowerPoint), navigare Internet, structurarea și gestiunea informațiilor electronice; utilizare e-mail.

Unități de conținut

Unitatea de învățare nr. 1. Resurse educaționale digitale online; instrumente web relevante pentru elaborarea de produse digitale în cadrul unor activități didactice

Practice:

1. Identificarea și analiza resurselor educaționale digitale disponibile pentru implementarea lor în demersul didactic.
2. Implementarea resurselor educaționale digitale în contexte didactice.

Unitatea de învățare nr. 2. Organizarea conținutului digital și gestionarea învățării în mediul online

Practice:

1. Organizarea conținutului digital și gestionarea învățării în mediul online (Google Classroom). Crearea și personalizarea unei clase de elevi. Utilizarea interfeței „profesor” în Google Classroom. Setările unei clase.
2. Crearea temelor în cadrul Google Classroom; crearea anexelor în cadrul temelor. Gestiunea registrului electronic al unei clase de elevi și editarea notelor în cadrul acestuia (catalogul clasei).

Unitatea de învățare nr. 3. Implementarea tehnologiilor online pentru procesul de predare-învățare

Practice:

1. Crearea și editarea cărților digitale de tip flipping (*FLIPHTML5, Storyjumper, Book Creator*).
2. Elaborarea prezentărilor electronice online (*Canva, Genial.ly, Prezi*).
3. Servicii de creare a conținuturilor educaționale digitale interactive (*Learningapps, Wordwall, Liveworksheets*).
4. Organizarea de sesiuni brainstorming și feedback instantaneu (*Web Ideeboardz, Wordart, Mentimeter*); organizarea avizierelor virtuale cu funcții extinse de colectare a materialelor digitale, crearea portofoliului electronic, evoluție cronologică, etc. (*Padlet*).
5. Crearea hărților conceptuale colaborative (*MindMeister, Luchidchart, Coggle.it, Goconqr*).

Unitatea de învățare nr. 4. Instrumente online în organizarea activităților de evaluare

Practice:

1. Crearea de chestionare și formulare în *Google Forms*.
2. Instrumente web pentru crearea testelor interactive și resurselor digitale pentru activități de

evaluare (*Kahoot, Quizizz, GoConqr*).

Unitatea de învățare nr. 5. Instrumente online pentru predare interactivă instantanee pentru sala de clasă

Practice:

1. Tabla virtuală. Caracteristicile tablei virtuale. Interfața unei aplicații de creare a tablei virtuale. Opțiuni de formatare a unei table virtuale. Instrumente de scriere, inserare a textului și a obiectelor grafice. Accesul utilizatorilor la o tabla virtuală (*Jamboard, IDroo, Eduglogster, Linoit*).
2. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activităților didactice cu ajutorul unei table virtuale (*Jamboard, IDroo, Eduglogster, Linoit*).

Unitatea de învățare nr. 6. Instrumente pentru înregistrarea ecranului și editare video

Practice:

1. Înregistrarea ecranului pentru elaborarea de lecții-video (aplicația *Active Presenter*).
2. Tehnici de lucru și operații caracteristice de editare și montaj a secvențelor unui fișier video. Prezentarea publică și descrierea proiectelor elaborate

Strategii de predare și învățare

Lecții practice: sarcini de lucru practice/ aplicative la calculator; instruire asistată de calculator; predare interactivă, simulare didactică; scenarizare; rezultate ale proiectelor elaborate individual, sarcini individuale, etc.

Strategii de evaluare

Strategiile de evaluare vor include: evaluarea inițială ; evaluarea formatoare; evaluarea de tip cumulativ: curentă și finală.

Evaluarea inițială se va realiza la începutul fiecărei unități de curs, va avea caracter interactiv, non-instrumental.

Evaluarea formatoare se va realiza continuu pe parcursul activităților în baza metodelor și tehnicilor complementare, cu accent pe autoevaluare și evaluare reciprocă.

Evaluarea curentă se va realiza în perioadele reglementate în baza unor probe practice, fiecare probă vizând concomitent unitățile de învățare din curs.

Evaluarea finală se va realiza în formă de examen pe baza unei probe practice integrate.

Condiții de admitere pentru evaluarea finală: note pozitive (cel puțin nota 5) la evaluarea curentă; realizarea portofoliului cumulativ; realizarea sarcinilor de studiu independent; prezența la cel puțin 30% din orele de contact direct.

Nota semestrială se constituie din: notele obținute la evaluarea curentă obligatorie; notele obținute eventual pentru realizarea sarcinilor aplicative la orele practice, în cadrul studiului individual; nota pentru portofoliul cumulativ.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 60% - nota semestrială, 40% - nota de la examen.

Bibliografie

Cadrul normativ:

1. *Standardele de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal. Standarde de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general (ordinul MECC nr. 862/2015);*
https://mec.gov.md/sites/default/files/cnc4_final_competente_digitale_elevi_22iulie2015_1.pdf
2. *Instrucțiunea privind Managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal (ordinul MECC nr. 1249/2018);*
https://mec.gov.md/sites/default/files/instructiune_teme_pentru_acasa.pdf
3. *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (ordinul MECC nr. 1124/2018).*
https://mec.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_Invatamantul_general.pdf
4. *Dezvoltare profesională pentru vizite la clasă. Predarea și învățarea de calitate. Materiale resursă pentru*

profesori colegi, specialiști OLSDI, directori de școală și formatori pentru toate disciplinele;

https://mecc.gov.md/sites/default/files/ro_predarea_si_invatarea_de_calitate_1_web_0.pdf

Manuale școlare și ghiduri de implementare a manualelor:

1. **Manuale școlare și ghiduri de implementare a manualelor** <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/> (accesat 28.08.2022);

Literatură de specialitate recomandată:

1. Ghid pentru profesori în GOOGLE CLASSROOM. Universitatea din Craiova https://www.ucv.ro/pdf/it_fonduri_eur/servicii_web/tutorial_profesori.pdf (accesat 29.08.2022);
2. Garbatovschi V.; Gavrilenco N., Timofciță G. Ghid metodologic de implementare a tehnologiilor Web la specialitățile pedagogice. Chișinău, 2022 http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2022/04/Ghid_Pedagogie.pdf (accesat 28.08.2022);

Supporturi de curs universitar:

1. **Sîrghi, O.** *Suport informativ și modele de realizare a sarcinilor practice, prezentări electronice, fișiere video* plasate pe Google Classroom;
2. **Șchiopu, L., Chiriac, T.** *Integrarea resurselor educaționale digitale online în dezvoltarea competenței de comunicare.* Suport curricular ; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău, Centrul Național de Inovații Digitale în Educație "Clasa Viitorului". – Chișinău : S. n., 2020 (Tipogr. UPS "Ion Creangă"). – 56 p. : tab. Referințe bibliogr.: p. 56 (14 tit.). – 100 ex. ISBN 978-9975-46-478-9.
3. **Chiriac, T.** *Prezentări electronice (modulul Active Presenter): Domeniul de studii: Tehnologia Informației și Comunicațiilor în Instruire – Chișinău : S. n., 2020 (Tipogr. UPS "Ion Creangă"). – 98 p. : fig., tab. Bibliogr.: p. 97 (15 tit.). – 100 ex. ISBN 978-9975-46-501-4.*

Literatură de specialitate (opțional):

1. 13 instrumente pentru predare online, <https://gutenberg.ro/instrumente-digitale-pentru-predarea-online/> (accesat 30.08.2022);
2. Instrumente online utile în educație <https://rosioru.ro/2020/07/13/peste-100-de-instrumente-online-utile-in-educatie/> accesat 02.02.2022);

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (licență)
Denumirea cursului	Cultura politică și mass-media
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie, Catedra Istorie și Științe Sociale
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Noroc Larisa, dr în istorie, conferențiar universitar
Cadre didactice implicate	Buzinschi Elena, dr. lector univ.
e-mail	larisa.noroc@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
U.04.A.020	3	II	IV	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cultura politică și mass-media: În condițiile democratizării regimului politic din Republica Moldova și creare de condiții pentru accesibilitatea cetățenilor în viața politică, subliniem necesitatea dezvoltării noilor

competențe din partea tinerii generații, dar și cadrului didactic. Cursul este important pentru a extinde cunoștințele studentului în domeniul politic, media, pentru dezvoltarea abilităților noi de formare profesională. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” este o instituție de orientare socio-umanistică, or cursul Cultura politică și mass-media este unul important pentru dezvoltarea culturii civice, politice a cetățeanului în general și a cadrului didactic în particular, care va promova valorile democratice în rândurile elevilor. Disciplina nominalizată va contribui la formarea persoanelor multilateral dezvoltate, cu inițiativă, capabile să se implice conștient, rațional în viața politică în calitate de subiecți ai societății civile, să-și asume responsabilități și să găsească soluții la imperativele societății. Cursul are conexiune cu disciplinele: istorie, geografie, filosofie, politologie, economie, unde componenta politică este importantă pentru studierea în ansamblu a sistemelor politice a unui stat.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competența gnoseologică

- Cunoașterea cadrului noțional al disciplinei;
- Identificarea etapelor de socializare politică;
- Consemnarea factorilor de dezvoltare a culturii politice;
- Conștientizarea puterii mass-media și evidențierea tipurilor de mass-media;

Competența pronostică

- Prevederea factorilor care contribuie la evoluția culturii politice;
- stabilirea locului / rolului educației civice sau educației pentru societate în contextul evoluției social-economice și culturale a societății contemporane;
- identificarea problemelor ce există în domeniul educației pentru societate și determinarea soluțiilor de rezolvare a acestora.

Competența praxeologică

- interpretarea informației din diverse surse multimedia necesare activității profesionale a cadrului didactic;
- Formarea abilităților de analiză și estimare a evenimentelor politice din cadrul sistemului politic;
- Formarea atitudinii raționale față de realitatea politică;
- Stabilirea corelației dintre diverse elemente ale evoluției societății pentru eficientizarea activității de educație a culturii politice;
- Promovarea valorilor democratice a societății.
- Aplicarea cunoștințelor teoretice în analiza sistemelor politice globale;
- Distingerea tehnicilor de influență a mass-mediei asupra omului și combaterea metodelor de manipulare.

Competența managerială

- Identificarea importanței factorului uman în dezvoltarea culturii politice.

Competența comunicativă și de inserție socială

- Utilizarea diverselor forme de comunicare pentru formarea culturii politice;
- Ajustarea comportamentului personal la diversitatea situațiilor de comunicare managerială;
- Manifestarea abilităților de a negocia în luarea deciziilor;
- Demonstrarea abilității / capacității de exteriorizare / comunicare a cunoștințelor teoretice în relaționarea subiectului și obiectului politic.

Competența de formare continuă

- Deschiderea față de cerințele de dezvoltare a societății;
- determinarea priorităților în formarea profesională continuă pentru dezvoltarea culturii politice
 Demonstrarea abilității / capacității de exteriorizare / comunicare a cunoștințelor teoretice în relaționarea subiectului și obiectului politic.

Finalități de studii

Să determine indicatorii culturilor politice și să identifice culturile politice;

Să analizeze după principiul obiectivității conceptele politice;
 Să evalueze regimurile politice și să identifice avantajele și dezavantajele regimurilor;
 Să aprecieze importanța valorilor democratice;
 Să respecte principiile democratice ale societății, să apere drepturile de gen în viața politică;
 Să contracareze doctrinele, grupările extremiste;
 Să aplice terminologia studiată în activitatea profesională;
 Să aplice cunoștințele obținute în vederea dezvoltării profesionale continue.

Precondiții

Disciplinele anterior studiate care vor contribui la studierea eficientă a cursului de **Cultura politică și mass-media** sunt disciplinele de Istorie (antică, medievală, universală, contemporană), Educația economică, Culturologie, Științe filosofice, psihologie etc. În cadrul disciplinelor menționate studenții vor fi inițiați în istoria dezvoltării omenirii, cauzele apariției unor idei politice, atitudini, comportamente politice, care au avut impact asupra transformării regimurilor și sistemelor politice. Totodată, în cadrul acestor discipline studenții vor fi familiarizați cu definiții precum: cultură politică, mass-media, socializare politică, doctrine politice, puterea politică, drepturile omului, morala societății, valori imateriale, elemente materiale ale culturii politice, legitimitate politică etc., care sunt necesare de a fi cunoscute pentru înțelegerea cursului. Studenții trebuie să posede deprinderi de muncă intelectuală precum: analiza critică a unor texte cu caracter istoric/politic/filosofic, discursuri; articole media, înțelegerea ideilor și valorilor democratice/ nedemocratice); argumentarea opiniilor, părerilor; schițarea programelor alternative de conducere, organizarea independentă a activității de învățare etc. În cadrul prelegerilor și seminarelor se va determina nivelul de pregătire teoretico-metodologic, axiologic al studenților, în baza căruia se vor dezvolta competențe noi.

Conținutul unităților de curs

1. Obiectul de studiu al culturii politice și mass-mediei, esență și conținut
2. Cultura politică, structură și tipologie. Specificul culturii politice în RM.
3. Mass-media esență și tipologie. Metodele de influență prin mass-medie
4. Puterea politică, Legitimitatea politică și Puterea mass-mediei
5. Doctrina politică în societatea contemporană. Raportul mass-media și doctrinele politice
6. Sistemul politic și regimul politic versus imparțialitatea mass-mediei
7. Statul și societatea civilă. Relația societății civile și mass-mediei
8. Partidele politice, sistemele de partid și mass-media. Tehnologii media de promovare a partidelor politice
9. Liderismul politic și elita politică. Mass-media în crearea imaginii liderului/elitei politice
10. Alegerile și sistemele electorale. Mass-media și procesul electoral
11. Politica națională, relațiile interetnice și comunicarea interetnică. Problemele naționale și mass-media, reflectare și impact

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucru individual
			Curs		Seminar		Laborator		
				f/r		f/r		f/r	
1.	Obiectul de studiu al culturii			1		1			

	politice și mass-mediei, esență și conținut								
2.	Cultura politică, structură și tipologie. Specificul culturii politice în RM.			1		-			1
3.	Mass- media esență și tipologie. Metodele de influență a mass-mediei			1		-			1
4.	Puterea politică, Legitimitatea politică, și Puterea mass- mediei			1		1			2
5.	Doctrina politică în societatea contemporană . Raportul mass-media și doctrinile politice			2		-			2
6.	Sistemul politic și regimul politic versus imparțialitatea mass-mediei			1				1	2
7.	Statul și societatea civilă. Relația societății civile și mass- mediei			1				1	2
8.	Partidel e politice, sistemele de			1					1

	partid și mass-media. Tehnologii media de promovare a partidelor politice								
9.	Liderismul politic și elita politică. Mass-media în crearea imaginii liderului/elitei politice			1					1
10.	Alegerile și sistemele electorale. Mass-media și procesul electoral			1		1			2
11.	Politica națională, relațiile interetnice și comunicarea interetnică. Problemele naționale și mass-media, reflectare și impact			1		1			2
	TOTAL	36		12		4		2	18

Tema 1. Obiectul de studiu al Culturii politice și mass-mediei, esență și conținut (2 ore)

Obiectul de studiu și problematica de investigație a cursului Cultura politică și mass-media. Cultura politică, rolul mass-media în cercetări științifice. Definierea conceptelor cheie cu privire la cultura politică, mass-media. Socializarea politică. Relația cultura politică și mass-media. Cultura politică și educația. Relația culturii politice și a regimului politic. Mass-media puterea a patra în stat. Avantajele și dezavantajele mass-mediei în formarea cetățeanului în general și cadrului didactic în particular.

Tema 2. Cultura politică, structură și tipologie. Specificul culturii politice în RM (2 ore)

Conceptul de cultură politică, esență și structură. Raportul cultură politică – sistem politic. Dimensiunile culturii politice, elementele materiale și nemateriale ale culturii politice. Clasificarea simbolurilor politice. Simbolurile forțelor politice din Republica Moldova. Tipologia culturii politice și rolul mass-mediei în identificarea, reflectarea culturilor politice. Dezvoltarea culturii democratice prin mass-media. Cultura civică. Analiza culturii politice din Republica Moldova.

Tema 3. Mass-media esență, tipologie. Metodele de influență prin mass-medie (2 ore)

Mass-media formă de comunicare de masă. Funcțiile mass-mediei. Tipologia mass-mediei: imprimată, difuzată, nouă. Funcțiile, avantajele și dezavantajele mass-mediei. Tehnologii multimediale. Metode de influență prin mass-medie. Persuasiunea. Sugestia. Imitarea. Molipsirea. Minciuna. Mitul. Zvonul. Dezinformarea. Propaganda. Cenzura etc. Combaterea manipulării. Codul deontologic al mass-mediei. Educația și formarea culturii media. Problema educației media în resursele curriculare a învățământului general din R. Moldova. Percepția populației din R. Moldova a mass-media în calitate de putere de influență.

Tema 4. Puterea politică, Legitimitatea politică și Puterea mass-mediei (2 ore)

Puterea politică - relație de conducere și subordonare. Noțiuni și concepte teoretice ale puterii. Formele de manifestare și organizare a puterii: putere politică, putere economică, putere socială. Structura puterii politice: izvoare, subiecți, obiecții, resurse, funcții. Grupele de interes și cele de presiune. Lobby, mafia, grupurile teroriste, francmasoneria. Corelativul puterii politice: forța, influența, autoritatea, prestigiul. Contestarea autorității false. Dreptul la nesupunere civică. Tipologia dominației și a legitimității puterii. Raportul mass-mediei și legitimității politice.

Tema 5. Doctrina politică în societatea contemporană. Raportul mass-media și doctrinele politice (6 ore)

Noțiuni de doctrină politică, clasificare, trăsături, funcții. Doctrine politice de dreapta. Liberalismul. Neoliberalismul. Conservatismul. Neoconservatismul. Fascismul și curentele sale. Cauzele și contextul istoric dezvoltării fascismului. Neofascismul. Doctrine politice de stânga. Socialismul și curentele sale. Marxismul. Leninismul. Troțkismul. Maoismul. Principiile social – democrației. Feminismul ca negare a societăților patriarhale. Feminismul marxist, feminismul radical, feminismul liberal, feminismul poststructuralist. Sfârșitul ideologiilor: tehnocrația și populismul. Reflectarea, evaluarea, promovarea doctrinelor politice în mass-medie.

Tema 6. Sistemul politic și regimul politic versus imparțialitatea mass-mediei (4 ore)

Sistemul politic - latură structuralistă a domeniului politic. Mecanismul de funcționare, structura și funcțiile sistemului politic. Tipologia sistemelor politice. Regimul politic – esență și trăsături. Clasificarea regimurilor politice, principii și modele. Democrație, Autoritarism, Totalitarism. Dezvoltarea democrației în Republica Moldova. Abordarea normativă, instituțională, funcțională a regimului politic din Republica Moldova. Mass-media în relație cu politicul. Cenzura mass-mediei.

Tema 7. Statul și societatea civilă. Relația societății civile și mass-mediei (4 ore)

Originea statului, esența și funcțiile sale. Diversitatea teoriilor privind geneza statului: teocratică, patriarhală, contractului social, violenței, irigațională, marxistă, juridică etc. Trăsăturile atributive ale statului. Trăsăturile primare: teritoriu, populația, puterea politică. Trăsăturile secundare: monopolul la exercitarea violenței, colectarea impozitelor, emiterea legilor, valuta națională, simbolică de stat. Tipologia statelor după modul de producție, regimul politic, funcția prioritară, forma de guvernare, organizarea teritorial-administrativă. Avantaje și dezavantaje. Societatea civilă – esență, abordări. Nivelurile societății civile: nivelul material, socio-cultural, social-politic. Structura societății civile din Republica Moldova. Mass-media independentă resursă a societății civile. Reforma mass-media în R. Moldova. Normele standard pentru libertatea mass-media în statele UE.

Tema 8. Partidele politice, sistemele de partid și mass-media. Tehnologii media de promovare a partidelor politice (2 ore)

Conceptul de partid politic, trăsături și funcții. Geneza partidelor politice. Analiza relațiilor partid politic-grup de interese, partid politic-grup de presiune, partid politic-grup cointerestat. Tipologia partidelor politice. Clasificarea sistemelor de partid, avantaje și dezavantaje. Tendințele de bază în dezvoltarea partidelor

politice și sistemelor de partid în Republica Moldova. Tehnologii media de promovare a partidelor politice. Marketing politic. Campania publicitară.

Tema 9. Liderismul politic și elita politică. Mass-media în crearea imaginii liderului/elitei politice (2 ore)

Esența, funcțiile, trăsăturile și nivelurile liderismului politic. Abordări teoretice ale liderismului politic. Clasificarea liderilor politici. Elita politică – noțiune și concepte teoretice. Cauzele de apariție a elitei politice. Tipologia elitelor politice. Sistemele de selectare a elitelor politice: sistemul gildelor și antreprenorial. Elita politică din Republica Moldova: evoluție și stare actuală. Rolul mass-mediei în crearea imaginii liderului și elitei politice.

Tema 10. Alegerile și sistemele electorale. Mass-media și procesul electoral (2 ore)

Alegerile – procedură de formare a organelor puterii în statul democratic. Funcțiile și principiile de organizare a alegerilor. Alegerile prezidențiale, parlamentare, locale. Principiile alegerilor. Tehnologii și strategii electorale prin mass-medie. Propaganda electorală. Tipologia sistemelor electorale. Sistemul majoritar, proporțional, mixt - avantaje și dezavantaje. Sistemul electoral din Republica Moldova. Mass-media și procesul electoral. Imparțialitatea sau corupția în mass-media.

Tema 11. Politica națională, relațiile interetnice și comunicarea interetnică. Problemele naționale și mass-media, reflectare și impact (2 ore)

Conceptul de etnie, națiune, minoritate națională. Abordările primordialistă, constructivistă, instrumentalistă în determinarea națiunii. Viziuni teoretice, trăsăturile etniei și națiunii. Politica națională – sferă specifică a relațiilor sociale. Naționalismul. Șovinismul. Direcțiile politicii naționale – element important al politicii statului. Procesele etnice din lumea contemporană. Procesele etnice de transformare și unificare. Structura etnică și particularitățile relațiilor interetnice în Republica Moldova. Comunicarea interetnică în R. Moldova. Reflectarea problemelor naționale în mass-media.

Strategii de evaluare

Evaluări inițiale (eseu, test), evaluare formativ-continuuă (lucrare de control, test), evaluare sumativ-cumulativă/finală (test, răspuns oral, examen).

Lucru individual

r.	Unități de conținut	Ore lucrul Individ.	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
.	Obiectul de studiu al Culturii politice și mass-mediei, esență și conținut		Politica ca fenomen social și obiectul de studiu al politologiei. Metodele și funcțiile politologiei. Structura	Elaborarea referatelor științifice. Lucru de portofoliu Esee tematice. Lucru de portofoliu	Evaluarea referatelor, prezentare în formă scrisă a eseurilor tematice.

				politologiei.		
.	Cultura politică, structură și tipologie. Specificul culturii politice în RM			Cultura politică din statele lumii	Realizarea referatului științific la temele: 1. esența, structura, funcțiile, culturii politice 2. tipologia culturilor politice în statele lumii; 3. culturile politice în statele europene și asiatice - plan comparativ.	Prezentare a referatului științific 2. Masa rotundă pe tema Cultura politică în RM versus Cultura politică în UE
.	Metode de influență ale mass-mediei. Combaterea manipulării				Realizarea studiului de caz: metode de influență a mass-mediei	1) Analiza prezentărilor tematice (PPT) 2) Analiza reacției, atitudinii prin exerciții de laborator (simulări de caz)
.	Puterea politică, Legitimitatea politică și Puterea mass-mediei			Puterea, esență, conținut și raportul cu mass-media	Studiu științific prin care se va identifica esența puterii politice, structura, funcțiile, mecanismul de funcționare, relația putere politică și legitimitate; calitatea societății și mecanismul de guvernare. Diferențierea dominației și legitimității politice și specificul acestora din RM. Argumentarea scrisă a influenței mass-mediei în formarea	1) Participarea la masa rotundă pe tema: rolul corelativelor puterii în procesul de conducere: autoritatea, prestigiu, influență, forța și impactul mass-mediei 2) Logica, calitatea argumentării ideilor efectuate în procesul studiului

					atitudinii despre putere.	
.	Doctrine politice și promovarea valorilor prin mass-medie			Doctrinile politice democratice și nedemocratice	<p>Referate tematice unde se va urmări compararea, evidențierea avantajelor și dezavantajelor doctrinelor politice.</p> <p>Proiect de grup: Identificarea celei mai eficiente doctrine politice pentru sistemul politic din RM.</p>	<p>1)Evaluare a participării prin organizarea lucru în grup și organizarea dezbaterilor publice pe tema: doctrinele politice, avantaje și dezavantaje și specificul implementării.</p> <p>2)Calitatea prezentării, logica expunerii informației despre doctrine</p>
.	Sistemul politic și regimul politic. Relația mass-mediei și regim. politic			Mecanismul de funcționare, structura și funcțiile sistemului politic. Regimul politic, latura funcțională a sistemului politic.	<p>Studii de caz: sistem politic, regim politic, prin care se va identifica caracteristicile democrației, autoritarismului, totalitarismului.. se va ține cont de argumentarea scrisă a consecințelor negative aduse de regimurile nedemocratice în viața oamenilor și examinarea modelului de sistem politic optim pentru RM.</p>	<p>1) Evaluare formativă (forma scrisă) pe tema: analiza sistemelor, regimurilor politice, avantaje și dezavantaje.</p> <p>2) Exerciții de autoevaluare.</p>
.	Statul și societatea civilă. Relația societății civile și mass-mediei			Statul și societatea civilă/versus mass-media	<p>Proiecte individuale la tema: Statul-tipologie; relația stat și societatea civilă în societatea contemporană;</p>	<p>1) Prezentări orale</p> <p>2) Portofoliu cu informație despre state.</p> <p>3)Verificarea frontală a</p>

					identificarea problemelor naționale în RM și propuneri de soluții.	cunoștințelor studenților la temă.
.	Partidele politice și mass-media			Geneza, structura, tipologia partidelor politice și a sistemelor de partid.	<p>Rezumat oral privind tema partidului politic ca instituție politică și aprecierea rolului partidului în domeniul media.</p> <p>Argumentarea logică a clasificării partidelor și sistemelor de partid. Valorile partidelor de stânga, dreapta</p> <p>Studiu de caz (lucrare de portofoliu) – reflectarea partidelor politice din RM în mass-media</p>	<p>1) Masă rotundă (privind partidele, sistemul de partid)</p> <p>2) Extemporal tematic</p>
.	Liderismul politic și elita politică. Mass-media în crearea imaginii liderului politic			Liderul, elita politică și relația cu mass-media	<p>Referat științific prin care se va urmări esența liderismului/elitei politice.</p> <p>Argumentarea orală a necesității autorității, ratingului legitimității liderului politic.</p> <p>Investigarea tipurilor de lideri, elită în bază de diferite criterii și de a găsi exemple în cadrul elitei politice din RM.</p>	<p>1) evaluare frontală a cunoștințelor teoretice.</p> <p>2) referate:</p> <p>a) lideri politici marcanți în istorie;</p> <p>b) femeile lideri politici</p> <p>c) rolul elitei, educarea și selectarea ei.</p> <p>d) Relația lider-elită-mass-media</p> <p>3) Interviu individual în baza notelor de lectură la tema</p>

						indicată
0.	Alegerile și sistemele electorale. Mass-media și procesul electoral			Procesul electoral, sisteme electorale și rolul mass-mediei în cadrul procesului electoral	Proiect de grup care are la bază culegerea informației tematic Eseu structurat cultura politică și procesul electoral din RM.	1) extemporal 2) referat tematic: sisteme electorale 3) cultura politică în lumea contemporană. 4) experiment de laborator: alegerile parlamentare în RM.
1.	Politica națională și relațiile interetnice. Problemele naționale și mass-media.			Politica națională și mass-media	Prezentarea informației cu privire la Conceptul de națiune, etnie, minoritate etnică și caracteristicile lor; procesele etnice în lumea contemporană; Particularitățile relațiilor interetnice în RM.	1) Intervievare reciprocă și aprecierea reciprocă a cunoștințelor. 2) evaluare frontală prin extragerea întrebărilor la temă. 3) dezbateri pe tema conflicte regionale
	Total	5	2			

Bibliografie

Obligatorie:

5. Almond, G. A., Sidney, V. Cultura civică, Editura Du Style, București, 1996.
6. Cornea Sergiu. Introducere în politologie. Cahul, USC, 2008.
7. Enciu N. Politologie: Curs universitar. Chișinău, Civitas, 2005.
8. Miller D. Enciclopedia Blackwell a gândirii politice. București: Humanitas, 2000.
9. Mungiu-Pippidi A. Doctrină politice. Iași: Polirom, 1998.
10. Teresa Fischer. Știința politică. Probleme, concepte, teorii. Polirom, 2007.
11. Țârdea B., Noroc L. Politologie. Curs de prelegeri. Chișinău, 2014.
12. Voiculescu M. Doctrină politice contemporane. București: Victor, 2001.
13. Voiculescu M. Tratat de politologie, Ed.Universitară, București, 2002.
14. RADU, Raisa, "Cultura politică", Ed. Tempus, București, 1994
15. Samuel P. Huntington, Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale, Editura Antet, București, 1998

16. Constantin Schifirneț, *Generație și cultură*, Editura Albatros, București, 1985

Opțională:

17. Girardet R. *Mituri și mitologii politice*. Iași: Institutul European, 1997.

18. Lijphart A. *Democrația în societățile pluraliste*. Iași: Polirom, 2002.

19. Popescu G., Duminică D. *Femeia – lider în viața politică internațională*. Pitești: Editura Universității din Pitești, 2001.

20. Courtois St. *Dicționarul comunismului*. București: Polirom, 2008.

21. Ilescu Ana-Paul, Socaciu Emanuil-Mihail. *Fundamentele gândirii politice moderne*. Iași: Polirom, 1999.

22. *Fascismul european (1918–1945). Ideologie, experimente totalitare și religii.* / C. Iordachi. Cluj: ISPMN, 2014.

23. Samuel P. Huntington, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Antet, București, 1998

Denumirea programului de studii	LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Ciclul	I
Denumirea cursului	Istoria literaturii universale
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Viorica Zaharia, conf. univ.
Cadre didactice implicate	Taburceanu P.
e-mail	vi_zaharia@yahoo.fr

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestru I	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
U.04.O.021	5	II	IV	60	36	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul universitar *Istoria Literaturii Universale* constituie o introducere în istoria fenomenului literar mondial, fiind destinat studenților filologi, interesați de o pregătire riguroasă și de atingere de performanțe maxime atât în procesul de învățare, cât și în activitatea pedagogică. Disciplina face tandem cu celelalte ramuri ale științei literare Teoria și Critica Literară, Poetica și Retorica, Semiotica și Stilistica. În același timp, *Istoria Literaturii Universale* se integrează în mai vastele discipline Istoria Culturii și Civilizației și Estetica. Conținutul cursului constituie o sinteză coerentă și unitară, cu funcționalitate teoretică și practică, a concepției asupra fenomenului literar mondial. Atenția se concentrează asupra problemelor fundamentale din aria fenomenului literar universal. Algoritmii preconizați pentru analiza literară iau în considerație stadiul investigațiilor specializate, achizițiile teoretice și metodologice în vederea surprinderii cât mai reușite a miracolului fiecărei creații și a semnalării inefabilului caracteristic textului literar. Studenții trebuie să obțină pe final capacitatea de a combina observațiile critice cu uneloe comentarii filozofice și psihologice, să emită judecăți axiologice și metaliterare, având conștiința faptului că literatura face

parte dintr-un complex cultural indivizibil. Cursul presupune și cunoașterea literaturii critice la temă și cuprinde întreaga perioadă a istoriei literaturii universale.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

C-1: cunoașterea obiectului de studiu al disciplinei; identificarea metodelor de cercetare în domeniu; determinarea particularităților fenomenului literar postmodern.universal.

C-3: capacitatea de a însuși și a analiza informații; de a efectua analize literare pe textele reprezentative pentru diferite estetică literare; de a exemplifica adecvat temele și motivele literare specifice uneia sau alteia dintre mișcările literare.

C-3: capacitatea de a opera cu conceptele de literatură universală, generală și mondială; de a identifica particularitățile literaturii realiste și a celei simboliste; de a discrimina între realism și modernism; de a integra sau diferenția avangarda în /de modernism; de a identifica însemnele postmodernismului în fenomenul cultural și în textul artistic;

C-4: capacitatea de analiză comparativă, de explicare a noutății de viziune a operelor semnificative din literatura universală; de a identifica temele, motivele și particularitățile specifice anumitor epoci, curente, fenomene, scriitori, opere literare.

C-5: se demonstrează în practica de analiză a fenomenului literar, atât în cadrul orelor, cât și în cel al evenimentelor literare sau culturale. Dezvoltarea culturii teoretice de a dialoga polemic cu oponenții. Stabilirea de corespondențe între literatura română și cea universală.

C-6: conceperea fenomenului literar ca parte integrantă a unui sistem cultural; aprecierea importanței cunoașterii literaturii în formarea personalității; determinarea nivelului de sincronizare a literaturii române cu fenomenul literar universal, Proiectarea unor cercetări interdisciplinare în diversele ramuri ale științei literaturii în vederea integrării socio-culturale; lărgirea receptivității față de ideile teoretice deschizătoare de noi perspective pentru studiul literaturii; deschiderea față de schimbările survenite pe plan literar în concordanță cu ritmul dezvoltării culturii generale.

Finalități de studii

F-1. Să se orienteze cu lejeritate în materia nouă a literaturii universale;

F-2. Să cunoască epocile și curentele literare, scriitorii reprezentativi și operele acestora;

F-3. Să-și exprime atitudinile și gândirea critică prin interpretarea cât mai personală a valorii unor texte literare sau fenomene culturale;

F-4. Să explice și să interpreteze relația dintre autori, opere, structuri tematice, idei;

F-5. Să identifice și să explice anumite interferențe; arte plastice – literatură, muzică – literatură, filosofie – literatură etc.

F-6. Să identifice și să comenteze anumite fenomene din literatura națională în raport cu fenomenele literare (curente, școli, mode literare ș.a.) din literatura mondială.

Precondiții

- Pentru a participa și a promova acest curs, studenții trebuie să posede cunoștințe de la cursurile Introducere în studiul literaturii, Introducere în lingvistică, Folclor și mitologie și Științe filosofice.

- Să dispună de o cultură literar-artistică formată prin lectura și receptarea textelor literare.

- Sunt necesare cunoștințe elementare din domeniul teoriei literare și poeticii.

- Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a comenta și analiza o opera artistică.

Unități de învățare

1. Literaturile antichității
2. Literatura universală în Evul Mediu
3. Renașterea europeană. Umanismul și barocul
4. Clasicismul secolelor XVII și XVIII
5. Iluminismul și literatura epocii luminilor
6. Secolul al XIX-lea în literatura universală. Romantismul
7. Realism și aturalism în literatura universală. Schimbarea atitudinii estetice
8. Romanul realist și marii romancieri. Teatrul realist

9. Revolta lirică de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Simbolismul și începutul epocii moderne
10. Secolul al XX-lea în literatura universală
11. Modernismul și avangardele primei jumătăți de veac
12. Romanul secolului al XX-lea. Tradiție și experiențe noi
13. Dramaturgia secolului al XX-lea. Trăsături, direcții, reprezentanți
14. Lirica secolului al XX-lea
15. Literatura universală din a doua jumătate a secolului al XX-lea și început de secol XXI

Repartizarea orelor de curs

Nr · d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Literaturile antichității		2	1		2
2.	Literatura universală în Evul Mediu		1	1		1
3.	Renașterea europeană. Umanismul și barocul		2	1		2
4.	Clasicismul secolelor XVII și XVIII		1	1		1
5.	Iluminismul și literatura epocii luminilor		2			2
6.	Secolul al XIX-lea în literatura universală. Romantismul		2	1		1
7.	Realism și naturalism în literatura universală. Schimbarea atitudinii estetice		2	1		1
8.	Romanul realist și marii romancieri. Teatrul realist		1	1		2
9.	Revolta lirică de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Simbolismul și începutul epocii moderne		2	1		2
10.	Secolul al XX-lea în literatura universală		2	1		1
11.	Modernismul și avangardele primei jumătăți de veac		2			2
12.	Romanul secolului al XX-lea. Tradiție și experiențe noi		2	1		2
13.	Dramaturgia secolului al XX-lea. Trăsături, direcții, reprezentanți		1	1		1
14.	Lirica secolului al XX-lea		1	1		2
15.	Literatura universală din a doua jumătate a secolului al XX-lea și început de secol XXI		2			2
	TOTAL	60	24	12		24

Conținutul unităților de curs

1. **Literaturile antichității.** Istoria Literaturii Universale – știință a literaturii. Obiectul și importanța Istoriei

literaturii universale. Locul Istoriei Literaturii Universale în contextul științelor umaniste. Prezentare panoramică a succesiunii epocilor și a curentelor literare și culturale.

ANTICHITATEA. Mitul și gândirea mitică. Mitologia sursă de inspirație pentru literatura antică. Literaturile Orientului antic. Literatura sumero-babiloniană. *Epopoea lui Ghilgameș*. Literatura egipteană. Literatura ebraică. Literatura indiană. *Vedele*. Poezia epică: *Mahabharata* și *Ramayana*. Literaturile chineză, persană și arabă.

Literatura antică greacă. Periodizarea și particularitățile evoluției. Eposul lui **Homer**. Poemele epice *Iliada* și *Odiseea* și problema homerică. Direcții ale liricii: **Solon, Sapho, Anacreon, Pindar, Teocrit**.

Tragedia antică greacă. Corul, baza mitologică și abordări particulare. Funcția etico-educativă a tragediei elene. **Eschil** – părintele tragediei grecești. Dragostea pentru oameni și încrederea în forțele civilizației în *Prometeu înălțat*. Noul crez moral și religios, exprimat în trilogia *Orestia*. Ddestinul tragic și datoria morală și cetățenească la **Sofocle**. *Oedip rege* – cea mai zguduitoare tragedie din antichitate. *Antigona* – lupta dintre legile cetății și cele nescrise ale sângelui. Analiza psihologiei personajelor la **Euripide**. Dezvăluirea universului interior al eroinei abandonate în *Medeea*.

Comedia antică greacă și rolul său. **Aristofan** – părintele comediei grecești. Diversitatea problemelor abordate. Proza antică greacă. Romanul lui **Longos** *Dafnis și Cloe*.

Literatura Romei Antice. Originile literaturii latine. Perioada influenței grecești. Teatrul latin. Caracterul dramatic al comediilor lui **Plaut**. Satira moravurilor și imaginile vieții de familie. Tipul bogătașului zgârcit în *Oala cu bani*.

Literatura latină în epoca lui August. **Virgiliu**. Elogiul naturii și al vieții pastorale în *Bucolicele*. Simpatie și prețuire pentru omul de la țară și îndeletnicirile lui în poemul didactic *Georgicele*. Erudiția, simțul civic și sensibilitatea umană în epopeea *Eneida*. Critica socială în satirele și epodele lui **Horățiu**. Varietatea subiectelor în ode. **Ovidiu** – cel mai mare poet elegiac al latinității. Etapele creației. *Arta iubirii* – sfaturi în câștigarea și menținerea iubirii. Tezaurul popular valorificat în *Fastele* și *Metamorfozele*. Elegiile exilului: *Tristele* și *Ponticele*.

2. Literatura Evului Mediu. Condițiile istorice și culturale ale Evului Mediu. Reflectarea spiritului epocii. Poetica efectului. Literatura medievală în limba latină. Poezia goliardilor.

Premizele apariției unor literaturi în limbi naționale. Eposul eroic medieval. Eposul irlandez: saga. Eposul scandinav: Eddele. Poezia scanzilor. Poemul anglo-saxon Beowulf. Franța: Cântecul lui Roland. Spania: Cântecul Cidului. Germania: Cântecul Nibelungilor. Rusia: Cântecul oastei lui Igor.

Cavalerismul. Romanul curtean. Ciclul romanelor antice și cel breton. Tristan și Isolda. Poezia cavalierească. Franța: truverii și trubadurii. Italia: școala siciliană și școala dulcelui stil nou. Literatura orașelor. Poezia alegorico-didactică: Romanul Trandafirului. Teatrul medieval. Tematica și poetica în Testamentul lui François Villon.

Prerenășterea. Dante Alighieri: poet și gânditor. Jurnalul intim sentimental Viața nouă. Operele în proză ale lui Dante. Divina Comedie – sinteză a existenței umane și artistice.

3. Renașterea europeană. Umanismul și barocul. Epocă istorică și culturală. Umanismul – mișcare culturală și concepție despre lume. Reafirmarea omului. Laicizarea și individualizarea literaturii.

Renașterea în Italia. Apariția fenomenului renescentist. **Francesco Petrarca**. Conflictul interior al poetului dintre intelectul medieval și melancolia lumii noi. *Canzonierul* – povestea iubirii pentru Laura. Sentimentul formelor frumoase. **Giovanni Boccaccio** – fondatorul literaturii Renașterii, nuvelist renumit. Structura unitară a povestirilor din *Decameconul*, tematica, reflecția spiritului șovăielnic a unei lumi în tranziție. **Niccolo Machiavelli**. Satirizarea viciilor în comedia *Mătrăguna*. Comedia dell'arte – o formulă nouă de teatru. **Ludovico Ariosto**. Poemul cavalierească *Orlando furiosul*.

Renașterea în Franța. Extinderea renescentismului italian în Franța. Particularitățile culturale autohtone. **François Rabelais**. Erudiția și umanismul autorului. Structura romanului *Gargantua și Pantagruel*. Semnificația alegoriei și a simbolurilor operei. Satira și umorul lui Rabelais. Cercul Pleadei și școala lioneză. Manifestul Pleadei. **Pierre de Ronsard**. Lirismul. Tema iubirii, motivul horățian „fugit irreparabile tempus”.

Renașterea în Spania. Romanul picaresc. **Miguel de Cervantes Saavedra**. *Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha* – cel mai bun roman al Renașterii spaniole. Structura și subiectul operei. Imaginea lui Don Quijote – oscilarea între aspirații și posibilități, între ficțiune și realitate, între luciditate și nebunie.. umorul înțelept al lui Sancho Panza. **Lope de Vega**. Comedia *Căinele grădinarului*. **Calderon de la Barca**. Ideea deșertăciunii și a iluzionismului vieții. Capodopera *Viața este vis*.

Renașterea în Anglia. Direcții ale romanului. **William Shakespeare**. Poezia.. Dramele istorice. Comediile Umanismul german. **Desiderius Erasmus**. Bucuria comunicării. Verva satirică în *Lauda nebuniei*. Paradoxul și echivocul – formule ale scriitorului.

4. Clasicismul secolelor XVII și XVIII. Literatura secolului al XVII-lea. Contextul istoric și cultural, raționalismul lui Rene Descartes. Climatul baroc. CLASICISMUL. Clasicismul francez. Constituirea doctrinei. Principiile curentului: raționalismul, imitația naturii, imitația anticilor, relația artă-morală, relația artă-geniu. Regulile clasicismului: verosimilul, conveniența, miraculosul, unitățile (de timp, de loc, de acțiune), puritatea genului și a stilului.

Marii clasici francezi. Pierre Corneille – renovatorul tragediei moderne. Noțiunile de eroism și glorie în piesa Cidul. Confruntarea dintre trăirea personală și îndatorirea civică în *Horatiu*. Jean Racine. Relieful tragic. Teatrul marilor pasiuni. Gustul pentru conflictul psihologic. Dedublarea și criza personajului racinian, aflat în forța pasiunii și a destinului. Fedra – o tragedie nominalistă: problema n-o constituie culpabilitatea ci tăcerea Fedrei. Ideea fidelității conjugale, a demnității umane și a curajului sacrificial în *Andromaca*.

Molière. Simțul teatrului și stilul lui Molière. Percepția comică a realului. Filosofia lui Molière: legea comunității, legea morală a măsurii, legea socială a solidarității. Ridicolul excentricității în comediile lui Molière: *Avarul*, *Tartuffe* sau *Impostorul*, *Mizantropul*. Jean de la Fontaine. Ridicarea fabulei la înălțimea literaturii de valoare universală. Compoziția fabulelor similară piesei de teatru. Varietatea fabulelor.

5. Iluminismul și literatura epocii luminilor. Atmosfera epocii, gândirea. Iluminism versus clasicism. Idei filosofice. „Enciclopedia” și literatura franceză în „Veacul luminilor”. **Montesquieu**. Noutatea viziunii generale despre societate, instituții, moravuri, forme de guvernare în *Scrisori persane*. **Denis Diderot**. Adeziunea autorului la direcția burgheză, moralizatoare și sentimentală: *Jacques Fatalistul*, *Călugărița*. **Jean-Jacques Rousseau** – precursor al sentimentalismului preromantic. **Voltaire**. *Candid sau optimismul* – roman antiiluzionist.

Literatura engleză și germană în secolului al XVIII-lea. Cultivarea romanului de aventuri și călătorii, precum și a romanului picaresc. **Daniel Defoe**. *Viața și nemeipomenitele aventuri ale lui Robinson Crusoe*. **Jonatan Swift**. *Călătoriile lui Gulliver în jurul lumii*.

Aspirațiile intelectualității germane. **Johann Wolfgang Goethe** – cel mai complex și reprezentativ scriitor al Germaniei. Etapele liricii. Romancierul și memorialistul. Confesiunea în romanul *Suferințele tânărului Werther*. Omul de teatru și dramaturgul. *Faust* – opera majoră a scriitorului. Tragismul vieții și al cunoașterii. Problema binelui, arăului și a libertății. Neliniștea faustică.

6. Secolul al XIX-lea în literatura universală. Romantismul. Apariția romantismului. Trăsăturile generale ale curentului. Fundamentele teoretice, filosofia romantică germană. Principiile esteticii romantice. Personajul și cadrul romantic. Teme și motive dominante.

Literatura romantică germană. **Novalis**. Crezul poetic și filosofia „idealismului magic”. Culegerea *Imnuri către noapte*. Celebrarea nopții ca mister creator și simbol al infinitului. Romanul *Heinrich von Ofterdingen*. Motivul florii albastre, simbol al dorului nemărginit, motivul minerului, simbol al căutării valorilor spirituale. **E.T.A.Hoffmann**. varietatea gamelor fantasticului. Romanele *Motanel Murr*, *Elixirurile diavolului*, culegerea de povestiri *Frații Serapion*. Sensibilitatea poeziei lui **Nikolaus Lenau**: deznădăjduire și melancolie. **Heinrich Heine** – poet al naturii. Peisajul marin și drumurile de munte.

Literatura romantică engleză. Fenomenul „reînvierii romantice” în Anglia. Poezii lacurilor. **William Wordsworth** – părintele romantismului englez. Manifestul din volumul *Balade lirice*. **Samuel Taylor Coleridge**. Atmosfera misterioasă și simțul culpabilității în *Balada bătrânului marinar*. **Walter Scott** – întemeietorul romanului istoric. Subiectele și atmosfera romanelor, vitalitatea personajelor și coloritul local. Romanul *Ivanhoe*. Conflictul dintre băștinașii anglo-saxoni și cuceritorii normanzi.

A doua generație romantică. **George Gordon Byron**. Conturarea personajului byronian: *Peregrinările lui Childe Harold*, *Poemele orientale*, tema faustică în poemul dramatic *Manfred*. Poemul satiric antiromantic *Don Juan*. Sensitivitatea poeziei lui **John Keats**. Treptele creației lui **Percy Bysshe Shelley**. Poemul dramatic *Prometeu descătușat*.

Literatura romantică franceză. „Mișcarea romantică” în Franța. Poezia lui **Alphonse de Lamartine**: sensibilitate și emoție, melancolie și visare. Spontaneitatea confesiunii. Drama singurătății morale în poezia lui **Alfred de Vigny**. Poezia meditației filosofice. Tema eroului sortit nenorocirilor. Soluția luptei. Poezia lui **Alfred de Musset**: dragoste de viață, sensibilitate nervoasă, tonul conversativ. Poet al pasiunii în elegiile intitulate *Noptile*.

Victor Hugo – poet, romancier, eseist, pamfletar, dramaturg. Aspecte ale liricii: trăirea personală, evenimentele timpului și cadrul natural. Poezia epică: *Legenda secolelor*. Romanul *Notre-Dame de Paris*. Subiectul, personajele: catedrala, mulțimea... *Mizerabilii* – roman cu o construcție monumentală, cu aspect de frescă și ritm de epopee. Tema salvării și înălțării omului prin bunătate și căință. Drama *Hernani* – tema iubirii și geloziei, a onoarei și

ospitalității.

Romantismul italian. **Giacomo Leopardi** – poet al disperării și durerii. Romantismul rus, cadru istoric și cul tural. **Alexandr Sergheevici Pușkin** – poet de o deosebită intensitate și puritate a sentimentului. Explorarea tradițiilor populare. Predominarea dimensiunii lirice. Poemele epice de proporții ample. Romanul în versuri *Evgheeni Oneghin*. Proza și dramaturgia. **Mihail Iurievici Lermontov**. Motivele centrale: exaltarea vieții, a naturii și a iubirii.. accente de revoltă contra societății. Poemul *Demonul*.

Romantismul american, ambianța epocii. **James Fenimore Cooper**. Romanele cu temă autohtonă: viața și conflictele indienilor și pionierilor americani. **Edgar Allan Poe** – precursor al poeziei moderne. Creator al unui univers ciudat, dominant de groază, fatalitate, prezența morții. Sugestia atmosferei. **Walt Whitman**. Poemul *Fire de iarbă*. Afirmarea individualității puternice și generoase, dragostea pentru oameni și natură, elogiul vieții citadine.

7. Realism și naturalism în literatura universală. Schimbarea atitudinii estetice. Realism. Definiția și sensurile termenului. Simultaneitatea realismului și romantismului. Condiții de impunere și manifestare. Manifestul lui Courbet. Primul teoretician al realismului, Champfleury. Trăsături ale literaturii realiste. Realizările concrete ale realismului ca atitudine estetică bine determinată sunt legate de climatul specific fiecărei literaturi naționale în sec. XIX. Punctul de plecare este Franța. Dar literaturile realiste din Anglia, Rusia, Norvegia, SUA sunt la fel de valoroase pentru patrimoniul literaturii universale.

Realismul în arte se referă la acuratețea și detaliile concrete ale vieții și ale problemelor sale, fie că e vorba de pictură, literatură, dramă sau film. Aceasta nu înseamnă însă că arta trebuie să fie fotografică: o pictură a unui individ arătându-și caracterul adevărat poate fi mai realistă decât o fotografie.

Naturalismul și literatura nonrealistă. *Numele curentului. Importanța biologicului în structura personalității omului.* Naturalismul, ipostaza extremă a Realismului, urmărește reproducerea tuturor aspectelor realității, până și cele mai sumbre și mai abjecte. Naturalismul se naște și se dezvoltă în condiții istorice și culturale similare cu ale Realismului. Este o școală literară care are drept obiective aplicarea în artă a metodelor științei pozitive, reproducerea realității cu obiectivitate perfectă și sub toate aspectele sale chiar și cele mai vulgare. Emil Zola este considerat drept șef, legitimând naturalismul atât prin romanele sale cât și prin opera teoretică. Este vorba, de fapt, despre un realism exacerbat frecventat mai ales în literatura franceză între 1870 și 1890 și născut ca o reacție polemică la romantismul patetic. Întemeiat pe teoriile despre influența mediului, despre psihologia vazută ca manifestarea a fiziologicului, despre ereditate, romanul naturalist are de înfățișat condiția umană supusă determinismului social și biologic, într-un stil neutru, incolor.

8. Romanul realist și marii romancieri. Teatrul realist. Impunerea romanului realist este concomitentă cu inovațiile în domeniul imprimeriei, evoluția publicațiilor periodice și a cotidienele ieftine care își deschid paginile scriitorilor pentru foiletoane, de asemenea, cu momentul în care sunt întrunite anumite condiținecesare apariției unei literaturi de masă. Romanul dobândește, pe lângă un public numeros, și o anumită „demnitate” literară, contemporană. Toate acestea contribuie la promovarea romanului ca gen literar major.

Balzac este scriitorul care constata, pe la 1830, o sleire a mijloacelor romanului și găsea ca soluție pentru revigorare amănuntul desprins din realitatea imediată. În prefața la *Comedia umană*, romancierul anunță că în acest amplu proiect va încearca un inventar al tuturor viciilor și virtuților umane, invenar nefăcut de niciun istoric de până la el.

Prin definiția sui-generis a romanului, într-unul din capitolele romanului *Roșu și negru*, Stendhal este considerat unul dintre întemeietorii romanului modern. Gustave Flaubert, maestru al stilului în arta realistă.

Realismul englez. Dickens și romanului social. Specificul realismului rus. Literatura angajată în lupta socială. Dostoievski, promotor al psihologismului în literatura europeană. Tolstoi și epopeea Rusiei.

9. Revolta lirică de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Simbolismul și începutul epocii moderne Parnasianismul. Principiile școlii parnasiene. Scriitorii parnasieni și artă lor impersonală din “turnul de fildeș”. Th. Gautier și teoria “artei pentru artă”. Oponerea artei oricărei utilități. Refuzul de a aborda probleme ale lumii înconjurătoare.

Baudelaire, poetul care a revoluționat esențial lirica, prin modernitatea creației sale: În opera sa coexistă elemente romantice, parnasiene și simboliste.

Simbolismul, curent literar apărut în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, ca reacție împotriva romantismului, parnasionismului și naturalismului, promovând conceptul de poezie modernă. Estetica și poetica simbolismului european. În concepția simbolistilor, descripția rece, parnasionă, ca și observația meticuloasă, naturalistă, urmărind să decupeze “o felie de viață”, nu pot surprinde altceva decât o realitate superficială, o lume a aparențelor.

Înainte de a fi definită această nouă orientare, în 1857, când în poezia europeană se prelungea **romantismul**,

Charles Baudelaire publica volumul de poezii *Les Fleurs du Mal (Florile raului)*, ce conținea deja elementele unei noi sensibilități și anunța, deci, revoluția poetică modernă. Așadar, **Charles Baudelaire** se situează la răspântia dintre romantism și simbolism, iar simboțiștii și-l revendică drept precursor, biografia și opera lui întruchipând perfect mitul *poetului blestemat*.

Poeții simboțiști vor prelua din școlile anterioare tot ce se potrivea spiritului lor neliniștit și dornic de „altceva” decât ceea ce le putea oferi mediul ambiant și vor fi receptivi la tot ce este nou În domeniul filozofiei, artelor (picturii, muzicii), științelor. La baza simbolismului stă osmoza dintre *poet și lumea din jur*, dar nu în sensul căutărilor de **analogii** ușor de stabilit între starea de spirit și natură, ca în poezia populară sau la romantici, ci în sensul că **simboțiștii** văd în sufletul individual chintesența vieții cosmice, a palpitudului vital existent în întreaga natură.

10. Secolul al XX-lea în literatura universală. Mutațiile complexe survenite în cele trei genuri literare. Tendințele epicii și curentele apărute în lirică în prima jumătate a secolului, din perspectiva interdisciplinarității. Principalele teme și forme dramatice ale secolului, corelate și cu dezvoltarea artei spectacolului.

Mutațiile produse în dezvoltarea materială și științifică a omenirii „șocurile” pe care le-a cunoscut lumea în perioada de sfârșit a secolului al XIX-lea și jumătatea celui următor. Criza generată de aceste mutații a afectat, în special, mediile intelectuale și mai puțin masele care își abandonează puțin câte puțin moștenirea culturală de origine rurală pentru o cultură a consumului și divertismentului răspândită prin noile tehnici de comunicare.

Reacția la fenomen și analiza lui se configurează din direcții diferite ale cunoașterii umane: teologia, istoria, estetica, antropologia sociologia, psihologia, artele și filosofia. Fiecare în domeniul ei și din perspective proprii descoperă semne, le interpretează, își pun întrebări și caută soluții, toate pe un fundal de alarmă care depășește cu mult interesul pur cognitiv.

Literatura a oglindit o mare parte dintre datele acestor domenii, s-a complicat ideatic, a renunțat la autonomia expresiei, generând o zonă de interferență, de interdisciplinaritate cu finalitate estetică: războiul a devenit temă curentă, relativitatea – o perspectivă asupra lucrurilor, principiile freudiene – o modalitate de a interpreta psihicul personajului, filosofia absurdului – cauzalitatea dramei omului modern. Scriitorii sec. XX sunt preocupați de: problemele fundamentale ale omului, locul omului în lume, esența naturii umane, posibilitatea de afirmare a omului în epocile complexe ale modernității și postmodernității. Critica literară capătă o importanță deosebită, ea se dezvoltă strâns legată de curentele literare și de ideile de acum, oferă o gamă de interpretări ale fenomenului literar, textul servind ca unic punct de pornire pentru interpretarea fenomenului literar.

În sec. XX, în linii mari, în literatura universală se impun două tipuri mari de literatură: Realistă, care continuă tradițiile sec. XIX în special, și cea Modernistă, în care accentul se pune pe înnoirea literaturii atât la nivelul problematicii, al conținutului, cât și la nivel formal (genuri, specii, structură, compoziție, procedee artistice, etc.). Aceste două direcții nu se opun totalmente: elementele uneia cu ale celeilalte se interpătrund inclusiv într-o operă sau în creația unui singur scriitor. Ambele tipuri și interferarea lor se observă în toate genurile. De aici reies cele 2 mari curente ale secolului XX literar: Realismul și Modernismul.

11. Modernism și avangardele primei jumătăți de veac. Modernitatea e un concept estetic ce conotează în primul rând corespondența dintre opera de artă și epoca în care ea este făurită, legătura strânsă, dar, în același timp atât de subtilă, dintre creația artistică și mediul social care o generează. **Miza modernismului** e autenticitatea, consonanța dintre trăire și operă, dintre textul literar și emoția estetică. Elementul novator, noutatea e principiul fundamental al **modernismului**, chiar dacă raportarea sa la tradiție trebuie mereu refăcută, în sensul că modernismul se exprimă pe sine în termeni de opoziție față de o tradiție anchilozantă, stagnantă, needificatoare. **Modernismul** e, așadar, o expresie a unui anumit radicalism de expresie și de conținut, el înglobând în sfera sa simbolismul, expresionismul, imagismul etc.

În sens restrâns: mișcare literară de la sf. sec. XIX din America Latină (apoi în Spania și Portugalia), marcată de influența parnasianismului și simbolismului. Astfel, pentru prima oară, în 1890, modernismul devine numele unui curent când **Ruben Dario** și **Antonio Machado** fondează *il modernismo*. H. **Friedrich**, în *Structura liricii moderne* crede că modernitatea începe cu Ch. Baudelaire, după ce, la vremea sa, poetul însuși se considera modern). Sigur însă putem spune ca de la **Ruben Dario** începe **modernitatea** (în opoziție cu **postmodernitatea** zilelor noastre). În sens larg: mișcarea manifestată în literatura europeană a intersecției de veacuri XIX-XX, continuând până după 1950; opusă tradiționalismului. Se caracterizează prin ruperea cu tradiția, anulând-o, și prin înnoirea literaturii în spiritul epocii moderne.

Uneori e încadrat în **Modernism** și **Avangardismul** (sau «avangarda istorică») ca formă extremă a modernismului.

Alteori între ele se pune semnul egalității. Astfel **Modernismul** cuprinde toate manifestările înnoitoare de acum. Ca termen generic, include și avangarda, deși unii autori susțin ca Avangarda e o manifestare deosebită, incluzând formele extreme ale modernismului. În Acest sens larg, **Modernismul** include avangardismele (*expresionism, imagism, futurism, dadaism, suprarealism, lettrism, obiectivism, personalism, constructivism, unanimism, ermetism, cubism, orfism*) manifestate și ele, deși diferit, în toate genurile literare.

Fundamentul teoretic al Modernismului se constituie din gândirea (nihilismul) lui Nietzsche, intuiționismul lui Bergson, fenomenologia lui Husserl, teoria relativității a lui Einstein și psihanaliza lui Freud. După 1950 Avangarda se istoricizează și ulterior chiar **postmodernismul** este perceput uneori ca «o nouă avangardă».

12. Romanul secolului al XX-lea. Tradiție și experiențe noi. Ține de **tradiție** în romanul secolului al XX-lea, în linia mari: construcția epică amplă – romanul-frescă ori romanul familiilor, bildungsromanul (romanul formării unui erou), romanul de tip realist-balzacian, narațiune la persoana a III-a, obiectivitate, narator omniscient.

Este **nou** în romanul secolului al XX-lea: renunțarea la investigația socială și la studiul tipologiilor, urmărirea fluxului conștiinței și a memoriei asociative, perspectiva narativă schimbată: persoana I; subiectivitate, fir narativ imprevizibil, cronologie aleatorie, tematică lărgită; uneori, același roman poate fi interpretat din mai multe perspective tematice, interferența genurilor, sugerarea autenticității prin integrarea unor documente reale, scrisori, preluarea unor tehnici specifice altor arte.

Schimbări apărute în romanul modern: timpul: autoanaliza și memoria involuntară, amintirile: Proust; curgerea neîntreruptă a timpului, înșiruirea senzațiilor și impresiilor: Virginia Woolf; timpul ca durată: Faulkner, spațiul mitic: Faulkner, Márquez, intervenția absurdului în existență: Kafka, paradoxurile: Borges, roman de tip polifonic: Huxley, Durrell, predominarea monologului interior: Joyce, V. Woolf, noul roman: analizarea tuturor situațiilor posibile ale discursului, prin abandonarea narațiunii tradiționale cu personaje: Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute, Marguerite Duras, tehnica „naratorilor multipli”: Faulkner, tehnica referințelor multiple, pastașă, colajul: Joyce, ironie, parodie: Joyce, Thomas Mann, Robert Musil, Bulgakov (în modalități diferite), coexistența epicului, liricului și dramaticului: Joyce, limbajul frust (neprelucrat, natural), oralitatea: Salinger, romanul de anticipație: Orwell, Bradbury, Evgheni Zamiatin, romanul-eseu: Thomas Mann, romanul-parabolă: Th. Mann, Kafka, H. Hesse, Nikos Kazantzakis, realismul magic: Márquez.

Personajul din romanul modernist suferă o mutație profundă: evoluția sa nu mai este previzibilă; scapă de sub puterea destinului antic sau a determinismului mediului și se adâncește în propria conștiință; preia funcțiile naratorului, asigură unitatea compozițională, sprijină intriga care și-a diminuat importanța, parcurge un proces de dez-eroizare, în sensul unei rupturi între calitățile sale și evenimentele în care este implicat; - este urmărit cu precădere în planul vieții interioare, autorul recurgând la procedee variate pentru a pune cititorul în contact cu acest plan; - traseul său refuză încadrările tipologice determinate social; - psihologia lui este surprinzătoare, complicată, imprevizibilă; actele lui sunt adeseori aparent inexplicabile în raport cu psihologia comună; relația lui cu lumea (cu societatea, cu familia) stă sub semnul tensiunii și exprimă refuzul normelor ei; - evoluează sau are fațete multiple, se „oglindește” diferit în cei din jur.

Marcel Proust și gândirea artistică din romanul *În căutarea timpului pierdut*. Alți mari romancieri ai secolului al XX-lea.

13. Dramaturgia secolului al XX-lea. Trăsături, direcții, reprezentanți. 3 direcții principale: socială, psihologică și a sensului existenței/ filosofică. Sub raportul formei / modalităților artistice: teatru de critică a moravurilor (**G. B. Shaw, O. Wilde** etc.), teatru cu conținut social-politic (**M. Gorki, V. Maiakovski, B. Brecht, S. O’Casey** etc.), teatru expresionist (**L. Blaga, TH. Williams, E. O’Neill, F. Wedekind, W. Hasenclever** etc.), teatrul cu caracter liric/ drama poetică (**J. Anouilh, J. Giraudoux, A. Gide, F. G. Lorca, J. Millington, W. B. Yeats** etc.), teatru „epic”(b. **Brecht**), teatru de avangardă (suprerealist și dadaist, cu precursorul **A. Jarry** și piesa sa *Ubu rege*, **A. Breton ș. a.**), teatrul tinerilor furioși (**Ch. Osborne**), teatrul cu caracter religios-mistic (**Th. Eliot, P. Claudel** etc.), teatrul de idei (**L. Pirandello**), teatru existențialist (**J.-P. Sartre, Alb. Camus**), teatrul absurdului (**E. Ionescu, S. Beckett, H. Pinter** etc.). Dintre trăsăturile importante ale **dramaturgiei secolului anterior** amintim: formule teatrale noi, consecință a interferării genurilor; diversitate de teme și modalități de expresie, în scopul explorării problematicii omului modern; explorarea psihicului uman; preocuparea pentru politic, filosofic, social; valorificarea și reinterpretarea miturilor.

Drama și formula **farsei tragice (Ionescu, Beckett)**, fațetele fundamentale ale destinului omului contemporan.

14. Lirica secolului al XX-lea. Tributul romantismului, rădăcini baudelairiene, surse în simbolismul francez.

În secolul al XX-lea, poezia devine o formă „intelectualizată”, direcționată spre mintea și inima cititorului. Lirica deci, privită în aspectele ei teoretice, este transformată într-o adevărată „sărbătoare a intelectului”. Invocarea liricii veacului nu se produce violent sau prin stabilirea unor limite precise între fenomenele poetice de la intersecție de sec. XIX cu XX. Mutațiile valorice, transformările și înnoirile stilistice s-au produs în etape.

Lirica modernă se distinge prin re-crearea limbajului poetic și a tehnicii metaforice, prin încifrarea și ermetizarea poeziei, prin spargerea tiparelor limbii, a gramaticii și a sintaxei tradiționale.

Totodată, se afirmă și o poezie axată pe problemele politice și sociale ale contemporaneității, o poezie militantă și angajată, la care au aderat poeți provenind din diferite mișcări și curente literare.

Preocupați de aspectele teoretice ale liricii, de ”artă poetică”, marii poeți ai sec. XX-lea „intelectualizează” poezia, direcționând-o spre inima, dar și spre mintea cititorului, transformând-o într-o adevărată „sărbătoare a intelectului”(adică egalează îndrăznelile matematicii). Abordând problemele majore ale existenței (viața, moartea, timpul, sensul existenței, iubirea, idealul, absolutul etc.), poeții sec. XX aduc în poezia lor realitățile civilizației recente și destinul omului în cadrul ei, dar și frământările omului modern, explorând adâncurile conștiinței lui, inclusiv zona subconștientului, valorificând și interpretând mituri, legende, tradiții.

Particularitățile liricii moderniste. Mari poeți ai secolului XX: R. M. Rilke, G. Apollinaire, P. Valery, F. G. Lorca, T. S. Eliot, S. Esenin, G. Ungaretti, F. Pessoa, E. Montale etc.

15. Literatura universală din a doua jumătate a secolului al XX-lea și început de secol XXI. Existențialismul.

Forme și structuri romanești. Noul roman și romanul postmodern.

Drama și teatrul după al doilea război mondial. Postmodernismul în literatura universală contemporană

Ultimele decenii ale sec. al XX-lea aduc un nou tip de înnoire a tuturor aspectelor vieții (inclusiv și a literaturii), diferit de cel al **modernismului**, care se axează nu pe ruptura cu tradiția, ci pe conviețuirea cu ea, prin utilizarea tot mai largă a *intertextualității*, ce încorporează tradiția în sensibilitatea modernă. **Postmodernismul** e un fenomen în manifestare și discuțiile pe seama lui continuă (chiar dacă pe alocuri se spune că ar fi un fenomen deja consumat. Cine vor fi clasicii postmodernității în toate domeniile, rămâne să vedem în viitor). Un lucru e de reținut (!): în epoca postmodernă, cel puțin la începutul ei, toată literatura poate fi considerată **postmodernă**, în sensul că aparține epocii în care a fost creată, dar nu și **postmodernistă**, adică aparținând **postmodernismului**.

Evoluția dramaturgiei în secolul al XX-lea este însoțită și de o dezvoltare a artei spectacolului teatral, ale cărei variate posibilități de expresie contribuie la potențarea valorilor textului dramatic.

Privit în dimensiunea sa spectaculară, teatrul actual este un fenomen fascinant, aflat într-o permanentă schimbare și reconstrucție. Mobilitatea interioară trădează grija pentru un nou limbaj artistic, un limbaj capabil de a redefini nu numai categoriile specifice reprezentăției teatrale, ci existența umană însăși, a cărei reflectare este.

Strategii de predare-învățare

Strategii centrate pe student, bazate pe: interactivitate și tehnologii informaționale, dezvoltarea gândirii critice, problematizare, explorare/investigare, studii de caz, proiecte, simulare didactică. Ore de curs: prelegeri tematice, integrate, dezbateri, problematizare. Ore de seminar: seminar în baza studiului de caz, seminar-dezbateri, seminar-conferință, seminar în baza proiectelor. Ore de studiu individual: e-learning, metoda bibliografică, studiul de caz, învățarea prin proiecte etc.

Strategii de evaluare

Evaluarea scrisă la examenul final presupune realizarea unui număr de subiecte teoretice și aplicative de analiză și sinteză.

Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a 6 evaluări curente la seminare, (2) a două evaluări sub formă de test cu mulți itemi, (3) evaluarea portofoliului individual. Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – notamedie de la evaluările scrise și orale.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Literaturile antichității	8	Mitul și gândirea mitică. Literaturile Orientului antic. Literatura antică greacă. Literatura latină.	Portofoliu de lecturi Comunicare asupra temei alese	Susținerea comunicării. Prezentare individuală.
2.	Literatura universală în Evul Mediu	4	Eposul eroic medieval. Prerenășterea.	Portofoliu de lecturi	<i>Masă rotundă</i>
3.	Renașterea europeană. Umanismul și barocul	8	Renașterea în Italia, Franța, Spania, Portugalia, Anglia, Germania.	Portofoliu de lecturi	Turul galeriei
4.	Clasicismul secolelor XVII și XVIII	4	Marii clasici francezi.	Portofoliu de lecturi	Evaluarea reciprocă în grupuri de experți.
5.	Iluminismul și literatura epocii luminilor	6	Literatura franceză, engleză și germană în sec. al 18-lea.	Portofoliu de lecturi	Prezentări în grup și evaluare reciprocă.
6.	Secolul al XIX-lea în literatura universală. Romantismul	6	Literatura romantismului în Germania, Anglia, Franța, Italia, Rusia, America.	Portofoliu de lecturi	Verificarea probei scrise.
7.	Realism și aturalism în literatura universală. Schimbarea atitudinii estetice	6	Realismul și naturalism. Trăsături specifice. Variante naționale ale curentelor.	Portofoliu de lecturi și subiecte teoretice.	Susținerea comunicării. Prezentare individuală.
8.	Romanul realist și mării romancieri. Teatrul realist	8	Tipologia personajelor și a romanului realist. Structura și compoziția romanului realist. Drama în epoca realismului.	Portofoliu de lecturi.	Masă rotundă Analize literare
9.	Revolta lirică de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Simbolismul și începutul epocii moderne	6	Creația lui Charles Baudelaire și destinele poeziei moderne. Volumul <i>Florile răului</i> .	Comentarii literare ale textelor care folosesc strategii poetice, specific moderniste.	Turul galeriei Test
10.	Secolul al XX-lea în literatura universală	2	Literatura universală în prima jumătate a secolului al XX-lea.	Portofoliu de lecturi	Evaluarea reciprocă în grupuri de experți.
11.	Modernismul și avangardele primei jumătăți de veac	2	Principalele curente literare și artistice: expresionismul, dadaismul,	Portofoliu de lecturi și concepte teoretice.	Prezentări în grup și evaluare reciprocă.

			suprarealismul. Reprezentanți.		
12.	Romanul secolului al XX-lea. Tradiție și experiențe noi	8	Romanul modern/modernist și romanul tradițional (reprezentanți principali). Continuitate și discontinuitate. Mutațiile personajului modernist.	Portofoliu de lecturi. Fișe de citate	Analiza literară. Problematizare. Dezbateri.
13.	Dramaturgia secolului al XX-lea. Trăsături, direcții, reprezentanți	3	Problematice și varietatea formelor teatrului modern. Drama de idei. „Teatrul epic”, expresionist, avangardist, teatrul absurdului.	Portofoliu de lecturi și subiecte teoretice.	Dezbateri a Problematizarea Conversația Proiectul Documentarea pe web.
14.	Lirica secolului al XX-lea	4	Mari poeți ai secolului al XX-lea.	Eseu despre structura liricii moderne	Problematizarea Proiectul Documentarea pe web.
15.	Literatura universală din a doua jumătate a secolului al XX-lea și început de secol XXI	15	Existențialismul în literatură (Sartre, Camus). Noul roman și romanul postmodern. Romanul latino-american contemporan.	Portofoliu de lecturi. Fișe de citate.	Prelegerea participativă Dezbateri Problematizarea Conversația Proiectul Documentarea pe web.

Bibliografie

Obligatorie:

1. Drimba, Ovidiu, Istoria literaturii universale, București, 1999.
2. Drimba, Ovidiu, Istoria culturii și civilizației, București,
3. Cisteakova, N. Istoria literaturii antice, 1991.
4. Anixt, A., Istoria literaturii engleze, București, 1965
5. Sanctis, Francesco, Istoria literaturii italiene, București, 1965
6. Martini, Fritz, Istoria literaturii germane, București, 1970
7. R.-M. Albérès, Istoria romanului modern, București, Editura pentru Literatură Universală, 1968.
8. Bercescu, S., Istoria literaturii franceze, București, 1970.
9. S. Alexandrescu, D. Grigorescu, Romanul realist în secolul al XIX-lea, București, Ed. Enciclopedică, 1971.
10. Călinescu, Matei, Cinci fețe ale modernității, București, Univers, 1995, cap. Ideea de modernitate.
11. Friedrich H., Structura liricii moderne, București, Editura pt. Lit. Universală, 1969, pp.31-57, 58-97, 98-146.
12. Grigorescu D., Dicționarul avangardelor, București, Ed. Enciclopedică, 2003, art. Suprarealismul, Dadaismul, Tristan Tzara.
13. Heitmann K., Realismul francez de la Stendhal la Flaubert, București, Univers, 1983.
14. Raymond M., De la Baudelaire la suprarealism, București, Univers, 1970, cap. Introducere, pp. 9- 25/39, Considerații asupra simbolismului, pp. 42-49.
15. Larroux G., Realismul, București, Cartea Românească, colecția Syracuza, 1998.
16. Crăciun Gh., aisbergul poeziei moderne, Pitești, Paralela 45, 2009.
17. Ilie, Rodica, Manifestul literar: poetici ale avangardei în spațiul cultural românesc, 350 p., Ed. Univ.

„Transilvania”, 2008.

18. World Literature Timeline
19. HistoryWorld.ne
20. The Greatest Writers of all Time

Opțională:

1. M. Călinescu, *Conceptul modern de poezie*, București, Eminescu, 1972.
2. D. Grigorescu, *Direcții în poezia secolului XX*, București, Eminescu, 1975.
3. *Literatură universală și comparată. Antologie critică*, coord. Elena Ionescu, Răzvan Tufeanu-Livintz, Editura Universității din București, ed. a II-a, 2009.
4. A. Marino, *Dicționar de idei literare*, București, 173, pp. 283-399, cap., Clasic și modern. Avangarda.
5. R. Munteanu, *Farsa tragică*, București, Univers, 1989.
6. V. Nabokov, *Cursuri de literatură*, București, Thalia, 2004.
7. Marthe Robert, *Romanul începuturilor și începuturile romanului*, București, Univers, 1983
8. Ph. Van Tieghem, *Marile doctrine literare în Franța*, București, Univers, 1972, cap. Realism, Symbolism.
9. Fukuyama Francis în *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 1994.
10. Petrescu Liviu, *Poetica postmodernismului*, Pitești, Ed. Paralela 45, 1996.
11. Hutcheon Linda, *Politica postmodernismului*, București, Nemira, 1997.
12. Vattimo Gianni, *Sfârșitul modernității*, Editura Pontica, Constanța, 1993.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I (Licență)
Denumirea cursului	Limba română contemporană (Morfologia II)
Aprobat	Proces-verbal nr. 2 al ședinței catedrei, din 21.09.2022
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Titular de curs	dr. conf. Olga Boz
Cadre didactice implicate	dr. conf. Olga Boz
e-mail	boz.olga@upsc.md olgaboz77@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul	Total ore	Total	
					ore de contact	ore de studiu individual
S.04.O.022	4	III	IV	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii
Cursul universitar de morfologie a limbii române contemporane se realizează pe parcursul a două semestre și are drept scop examinarea și interpretarea proceselor gramaticale complexe. Studenții vor aprofunda cunoștințele de gramatică prin elucidarea unor momente de controversă științifică, prin discutarea unor situații de problemă, prin interpretarea integrală a textelor artistice. Examinarea și interpretarea proceselor gramaticale reclamă cunoștințe în domeniul românei moderne (lexicologie, fonetică și semantică lexicală), al istoriei limbii, al lingvisticii generale etc.
Competențe dezvoltate în cadrul cursului
Competențe generice: cognitive: cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și

lunii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;

de aplicare: identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;

de analiză și sinteză: prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;

de comunicare: cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;

de învățare: autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

cognitive: înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;

de aplicare: inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;

de analiză și sinteză: prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;

de comunicare: demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și

precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;

de învățare: identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii realizate la finele cursului

F-1. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

F-2. Să comunice corect și eficient în context educațional.

F-3. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.

F-4. Să evalueze randamentul școlar și eficiența procesului educațional la disciplinele filologice.

F-5. Să creeze și să susțină mediul psihosocial favorabil intervenției educaționale.

F-6. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

F-7. Să valorifice parteneriatele școlare, colaborarea și cooperarea în comunitatea pedagogică.

F-8. Să asigure ghidarea elevilor în procesul de formare, dezvoltare și alegere a profesiei.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii, despre varietatea diatopică a limbii, despre importanța și funcționarea limbii în societate în variantele literară și dialectală, achiziționate la cursurile de *Limba latină*, *Tehnici de comunicare orală și scrisă*, *Introducere în lingvistică*, *Limba română contemporană (fonetica, lexicologia)*. Studenții trebuie să știe că limba este un sistem complex, care prezintă varietate diatopică, diafază și diastratică, ce funcționează în baza unor mecanisme interne și care este, în același timp, cel mai important mijloc de comunicare în societate. Întrucât este un fenomen social, limba trebuie studiată în legătură cu funcționarea ei în societate, în diferite regiuni, conform particularităților dialectale fonetice, lexicale, morfologice pe care le prezintă în varietatea ei diatopică.

Unități de curs

1. Clasa verbelor. 2 Părțile de vorbire neflexibile. Clasa adverbilor. 3. Clasa prepozițiilor. 4. Clasa conjuncțiilor. 5. Clasa interjecțiilor.

Repartizarea orelor la curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct					
			Curs		Seminar		Laborator	
				f/r		f/r	f/r	
1.	Clasa verbelor.	30		4		2		2
2.	Părțile de vorbire neflexibile. Clasa adverbilor.	18		4				
3.	Clasa prepozițiilor.	14		2		2		
4.	Clasa conjuncțiilor.	14		3				
5.	Clasa interjecțiilor.	14		3		2		
	TOTAL	24		16		6		2

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Clasa verbelor. Noțiuni generale. Aspecte definitorii. Criterii de clasificare a verbului

(criteriile: semantic, sintagmatic, morfologic). Categorile gramaticale (diateză, mod, timp, persoană, număr). Cazuri de defectivitate. Didactica verbului în școală. Strategii de predare-învățare-evaluare. Oferta manualelor școlare.

Tema 2. Părțile de vorbire neflexibile. Clasa adverbilor. Aspecte definiții. Clasificarea adverbilor după origine și procedul de formare. Clase semantice de adverbe și locuțiuni adverbiale. Ortografia adverbilor și locuțiunilor adverbiale. Didactica părților de vorbire neflexibile în documentele curriculare din RM.

Tema 3. Clasa prepozițiilor. Noțiuni generale. Clasificarea prepozițiilor după origine și structură. Elementul regent și subordonat al îmbinărilor (sintagmelor) prepoziționale. Valori semantice și raporturi exprimate. Prepoziția printre celelalte instrumente gramaticale.

Tema 4. Clasa conjuncțiilor. Noțiuni generale. Clasificarea conjuncției. Conjuncțiile coordonatoare. Conjuncțiile subordonatoare. Conjuncțiile corelative. Conjuncții cu valori multiple. Conjuncția printre celelalte instrumente gramaticale.

Tema 5. Clasa interjecțiilor. Clasificarea interjecției după origine și modul de formare. Clase semantice de interjecții. Ortografia și punctuația interjecției. Valorile stilistice ale interjecției.

Strategii de predare și învățare

Predarea are loc în baza unui suport care cuprinde integral conținutul cursului. Procesul didactic se va orienta spre strategia analizei și rezolvării de probleme, principalele metode de predare fiind *expunerea, conversația* (catihetică și euristică), *problematizarea, algoritmizarea, controversa academică, argumente pe cartele, SINELG, știu-vreau să știu-învăț, reQuest, eu cercetez* etc. Studiul individual al surselor recomandate și al suportului de curs vor asigura baza pentru înțelegerea sistemului morfologic al limbii române. Seminarele vor fi diferențiate strategic. Realizarea lucrărilor de laborator constituie o premisă considerabilă a reușitei academice.

Strategii de evaluare

Evaluarea periodică: se aplică două evaluări periodice în timpul semestrului, la orele practice.

Evaluarea I Săptămâna VI

Proiect de grup.

Evaluarea II Săptămâna XIV

Analiza morfologică, într-un text complex, a părților de vorbire asimilate.

Evaluarea finală: constă în rezolvarea unui test complex, cu itemi semiobiectivi.

Rezultatul se exprimă printr-o notă (conform sistemului de apreciere de 10 puncte), cu acordarea a 6 credite academice, care permite promovarea studentului în etapa următoare a procesului didactic. Nota de la evaluarea finală este constituită din două componente: 60% din notă se acumulează la evaluările curente, iar 40% din notă o constituie aprecierea de la evaluarea finală.

Lucrul individual

N r.	Unități de conțin	ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare

1.	Verbul	Identificarea și analiza verbelor. Verbe predicative/nepredicative. https://classroom.google.com/w/NTk5Nzg4ODgwNzAw/t/all Moduri predicative/nepredicative https://classroom.google.com/w/NTk5Nzg4ODgwNzAw/t/all	Analiza a 10 texte paremiologice. Studierea materialului prezentat în classroom.google.com	<i>Turul galeriei</i> <i>Contraversa academică</i>
2.	Părțile de vorbire neflexibile Adverbul.	Completarea tabelului „părți de vorbire și părți de propoziție”. Ortografierea adverbilor omonime.	Tabel completat individual. Dictare.	<i>Circuite integrate.</i> Verificarea dictărilor.
3.	Prepoziția.	Studierea articolului <i>Dificultăți de limbă din și dintre</i> , de Rodica Zafiu https://adevarul.ro/cultura/patrimoniul-dificultatide-limba-vii-din-dintre1_5a7d99cedf52022f755bfc78/index.html	Sinteza articolului.	<i>Discuție în panel.</i>
4.	Conjuncția.	Polivalența conjuncțiilor <i>că</i> și <i>dacă</i> .	Enunțuri ilustrative.	Evaluare reciprocă.
5.	Interjecția.	Completarea tabelului „Valoarea predicativă a interjecțiilor în <i>Amintiri din copilărie</i> , de Ion Creangă.	Tabel completat individual.	<i>Agenda cu noțițe paralele.</i>
	Total:			

Bibliografie

Obligatorie:

1. Avram M., *Gramatica pentru toți*. București: Humanitas, 2001.
2. *Dicționar de științe ale limbii.*, București: Nemira, 2005.
3. *Gramatica limbii române. Cuvântul*. vol. I, București: Editura Academiei Române, 2005.
4. *Gramatica uzuală a limbii române*. Ch.: Litera, 2000.
5. Irimia D., *Gramatica limbii române*. Iași: 1997.
6. Neamțu G.G. *Teoria și practica analizei gramaticale*. Pitești: Paralela 45, 2008.
7. Pana-Dindelegan G., *Teorie și practică în analiza gramaticală*. București: 1978.

Opțională:

1. Boz O., *Locul semiadverbelor în cadrul adverbilor propriu-zise*. În: Filologia modernă: Realizări și perspective în context european (ediția a IV-a). Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară. (In memoriam acad. Silviu Berejan). Chișinău: Institutul de

- Filologie al AȘM, S.C. „Profesional Service”. 2012, p. 77-83. ISBN 978-9975-4354-1-3.
2. Boz Olga, *Semiadverbele în limba română: relații semantice și formale* // Revista de Științe Socioumane a UPSC, nr.3 (49), 2021, p. 17, ISSN 1857-01199.
  3. Ciompec G., *Morfosintaxa adverbului românesc – sincronie și diacronie*. București: 1985.
  4. Coteanu I., *Gramatică. Stilistică. Compoziție*. București: 1990.
  5. Dimitriu, C., *Gramatica limbii române explicată*. Morfologia, Iași: 1979.

Denumirea programului de studii	LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Ciclul	Ciclul I
Denumirea cursului	Mihai Eminescu: structura imaginarului
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie. Catedra de Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
Cadre didactice implicate	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
e-mail	smolnitchi.dumitrita@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.04.A.023	2	II	IV	24	12	12

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Se prezintă ca o completare a cursului de literatură română clasică, II (epoca marilor clasici) la compartimentul Opera lui Mihai Eminescu. Vor fi abordate cele mai importante aspecte ale creației eminesciene și analizate operele reprezentative ale poetului, se va determina impactul pe care l-a avut personalitatea și activitatea lui M. Eminescu asupra procesului literar (dar și existențial) românesc. Rezultatele învățării urmează a fi aplicate și dezvoltate în cadrul cursurilor ulterioare de istorie a literaturii române, stagiilor de practică și elaborării tezei de licență.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- C-1.** Înțelegerea fenomenului literar din epoca marilor clasici, perioadă în care se integrează creația eminesciană; cunoașterea contextului cultural istoric ce a influențat asupra formației intelectuale a lui Eminescu; cunoașterea operelor de referință și a exegezei eminesciene.
- C-2.** Informarea privind problemele operei eminesciene, soluționarea, interpretarea corectă a ambiguităților; identificarea specificului imaginarului eminescian.
- C-3.** Interpretarea creației eminesciene prin aplicarea canonului literar al epocii (canonul junimist); identificarea temelor, motivelor care formează imaginarul eminescian, a caracteristicilor și ipostazelor eului liric.
- C-4.** Dezvoltarea competenței de critică, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să ia o decizie științific întemeiată.
- C-5.** Capacitatea de a se pronunța și a valorifica potențele expresive ale structurilor artistice eminesciene, de a sesiza specificul acesteia și de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor; de a elabora proiecte de cercetare științifică și didactică a operei eminesciene.

Finalități de studii

- F-1.** Să identifice și să analizeze argumentat opera eminesciană, la diferite niveluri și din diverse perspective.
- F-2.** Să integreze creația eminesciană în procesul literar (național și universal) al epocii.
- F-3.** Să analizeze și să interpreteze științific exegeza eminesciană.
- F-4.** Să facă dovada unei viziuni concrete asupra creației eminesciene, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).

Precondiții

Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul teoriei, istoriei și criticii literare; cunoștințe generale despre procesul literar românesc din sec. al XIX-lea (Literatura clasică I și II); să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza textele literare.

Unități de învățare

- Tema 1.** Mihai Eminescu: etape ale creației.
- Tema 2.** Eminescu – poet romantic.
- Tema 3.** Izvoare de inspirație în creația eminesciană.
- Tema 4.** Teme și motive fundamentale în opera eminesciană.
- Tema 5.** Cronotopul operei eminesciene.
- Tema 6.** Eminescu – prozatorul, dramaturgul, publicistul.
- Tema 7.** Patrimoniul eminescian.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Mihai Eminescu: etape ale creației	2	1	-		1
2.	Eminescu – poet romantic	3	1	1		1
3.	Izvoare de inspirație în creația eminesciană	4	1	1		2
4.	Teme și motive fundamentale în opera eminesciană	6	1	2		3
5.	Cronotopul operei eminesciene	2	1	-		1
6.	Eminescu – prozatorul, dramaturgul, publicistul	4	2	-		2
7.	Patrimoniul eminescian	3	1	-		2
	TOTAL	24	8	4		12

Conținutul unităților de curs

- Tema 1. Mihai Eminescu: etape ale creației.** Repere biografice. Etapa începuturilor (modelul poeziei pașoptiste, debutul literar). Etapa afirmării (studii la Berlin și Viena, influențe filosofice, romantismul înalt, structuri antitetice etc.). Etapa maturității depline – etapă a sintezei creației eminesciene. Eminescu și Junimea. Eminescu și Creangă. Eminescu și Veronica Micle.
- Tema 2. Eminescu – poet romantic.** Etapele romantismului românesc și eul liric eminescian. Cultivarea specificului național. Arte poetice eminesciene. Eul poetic eminescian. Principiile esteticii romantice

eminesciene: subiectivismul, imaginația, visarea, interferența spațiilor, ironia romantică, simboluri romantice etc. Receptarea romantismului european. Suferința și însingurarea – trăiri specifice ale eului romantic.

Tema 3. Izvoare de inspirație în creația eminesciană. Folclorul și mitologia. Etape de asimilare a folclorului. Valorificarea folclorului la nivelul expresiei și al conținutului. Reflexe ale mitologiei naționale și universale. Structuri mitice arhetipale. Prezența unei mitologii interioare. Modelul intelectual german. Asimilarea organică a filozofilor germani – Kant, Hegel, Schopenhauer – și a concepțiilor estetice ale lui Herder, Rötcher, Schelling ș.a.

Tema 4. Teme și motive fundamentale în opera eminesciană. Timpul – supratema creației eminesciene. Conceptele temporale: „fugit irreparabile tempus”, „panta rhei” și „carpe diem”. Ipostaze ale timpului (timpul subiectiv, obiectiv, universal, absolut, al consumării, cosmic etc.). Cosmogonia (cu elementele: infinitul, cerul, soarele, luna, stelele, luceafărul, zborul intergalactic, haosul, geneza). Istoria (ideea de patrie, sentimentul patriotismului, panorama deșertăciunilor, misterul etnogenezei, meditația patriotică, inechitatea socială, societatea coruptă etc.). Viziunea triadică asupra istoriei. Natura (cadru fizic, personaj mitic, realitate metafizică). Motivele/ elementele naturii (codrul, izvorul, lacul, teiul etc.). Legătura profundă dintre om și natură. Evadarea în natură. Dragostea (visul dragostei, dorul, dezamăgirea, neîmplinirea; femeia angelică, femeia demonică, femeia afrodiziacă ș.a.). G. Călinescu despre ipostazele iubirii și naturii în poezia eminesciană. Interpătrunderea temelor și motivelor. *Scrisorile și Luceafărul* – sinteză a imaginarii eminescian.

Tema 5. Cronotopul operei eminesciene. Cronotopul – „pilonii” pe care se sprijină întregul univers artistic. Spațiul cosmic. Spațiul terestru. Spațiul nocturn. Motive specifice spațiului eminescian. Interferențe de spații. Timpul ca succesiune a fenomenelor și scurgere succesivă de momente. Timp real / imaginar. Timp sacru / profan. Timp etern. Timp circular etc. Relații temporale. „Repaos” și „chaos”-elemente ale cronotopului eminescian.

Tema 6. Eminescu – prozatorul, dramaturgul, publicistul. Sursele și dimensiunile prozei eminesciene: romantismul, filozofia, fantasticul. Clasificarea prozei lui M. Eminescu. Personajele. Modalități de realizare a personajelor. *Sărmanul Dionis* – capodoperă a prozei fantastice și filozofice. Eminescu și teatrul. Liricul și dramaticul în teatrul eminescian. Studii și cronici teatrale. Metafora teatrală (lumea ca teatru). Eminescu – publicistul. Colaborarea lui M. Eminescu la ziarele și revistele timpului. Paralele dintre opera publicistică și opera poetică.

Tema 7. Patrimoniul eminescian. Național și universal în creația eminesciană. Eminescu și poezia românească (tangente cu poetica lui L. Blaga, T. Arghezi, N. Stănescu etc.). Eminescu în muzică, în arta plastică, în arta coregrafică, în imagini filmice etc. Exegeza eminesciană.

Strategii de predare-învățare

Strategii centrate pe student, bazate pe: interactivitate și tehnologii informaționale, dezvoltarea gândirii critice, problematizare, explorare/investigare, studii de caz, proiecte, simulare didactică

Ore de curs: prelegeri tematice, integrate, dezbateri, problematizare.

Ore de seminar: seminar în baza studiului de caz, seminar-dezbateri, seminar-conferință, seminar în baza proiectelor.

Ore de studiu individual: e-learning, metoda bibliografică, studiul de caz, învățarea prin proiecte etc.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: tradiționale (teste, probe orale, probe scrise, probe practice); complementare (proiecte individuale/de grup, eseuri, portofolii, referate)

Evaluarea periodică I – probă scrisă (test) și prezentarea proiectului individual „Structura imaginarii eminesciană” (valorificarea unui motiv poetic în opera eminesciană)

Evaluarea semestrială se va realiza în scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni)

Lucrul individual					
Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Mihai Eminescu: etape ale creației	1	Etapa începuturilor – etapa afirmării – etapa maturității depline. Caracteristici	Notițe, conspect, scheme	Interviu (Masa rotundă)
2.	Eminescu – poet romantic	1	Estetica romantică eminesciană. Tipologia eului liric eminescian.	Lucrul cu fișele. Determinarea elementelor romantice	Prezentare individuală
3.	Izvoare de inspirație în creația eminesciană	2	Determinarea, comentarea, exemplificarea izvoarelor de inspirație în poezia eminesciană	Izvoare de inspirație în poemul <i>Luceafărul</i> . Lucrul cu textul eminescian și completarea unui tabel	Verificarea tabelului
4.	Teme și motive fundamentale în opera eminesciană	3	Determinarea valorilor simbolice ale temelor / motivelor eminesciene	Realizarea unui proiect/ poster / prezentare PPT etc. (la alegere)	Prezentarea proiectului individual „Valorificarea unui motiv poetic în opera eminesciană”. Evaluare în plen
5.	Cronotopul operei eminesciene	1	Lecturarea poeziei eminesciene	Determinarea elementelor temporale și spațiale	Prezentare individuală
6.	Eminescu – prozatorul, dramaturgul, publicistul	2	Analiza literară a nuvelei „ <i>Sărmanul Dionis</i> ”. Personajul romantic	Determinarea și exemplificarea modalităților de caracterizare a personajului eminescian	Discuție în cadrul <i>Mesei rotunde</i>

7.	Patrimoniul eminescian	2	Eminescu în muzică, în arta plastică, în arta coregrafică, în imagini filmice etc.	Realizarea unui referat (evocarea unui aspect, la alegere, de ex.: „Eminescu în arta plastică”, „Eminescu și muzica” etc.)	Prezentarea referatului. Evaluare în plen
----	------------------------	---	--	--	--

Bibliografie

Obligatorie:

1. Bot I., Eminescu și lirica românească de azi. Cluj-Napoca: Dacia, 1989.
2. Călinescu G., Opera lui Mihai Eminescu. Chișinău: Litera, 1993.
3. Cimpoi M., Dicționar enciclopedic Mihai Eminescu. Chișinău: Gunivas, 2013.
4. Diaconescu R.-M., Eminescu dramaturg și teatrolog. București: Sf. Ierarh Nicolae, 2010.
5. Dumitrescu-Buşulenga Z., Eminescu. Viață. Creație. Cultură. București: Eminescu, 1989.
6. Simion E., Proza lui Eminescu. Iași: Junimea, 2018.
7. Vatamaniuc D., Publicistica lui Eminescu. Iași: Junimea, 1985.

Opțională:

8. Caracostea, D., Opera lui M. Eminescu. Creativitatea eminesciană. Iași: Junimea, 1987.
9. del Conte R., Eminescu sau despre Absolut. Cluj-Napoca: Dacia, 1990.
10. Costache Iu., Eminescu – negocierea unei imagini, București: Cartea Românească, 2008.
11. Ghidirmic Ov., Moștenirea prozei eminesciene. Craiova: Scrisul românesc, 1996.
12. Munteanu G., Eminescu și eminescianismul. București: Minerva, 1988.
13. Murărașu, D. Mihai Eminescu. Viața și opera. București: Eminescu, 1983.
14. Mușina A., Eseu asupra poeziei moderne, București: Cartier, 1997.
15. Noica C., Introducere în miracolul eminescian. București: Humanitas, 1992.
16. Paleologu-Matta Sv., Eminescu și abisul ontologic. București: Editura științifică, 1994.
17. Petrescu I. Em, Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică. București: Universal Dalsi, 2000.
18. Rusu A., Eminescu. Orizonturi succesive. Cluj-Napoca: Clusium, 2006.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Canoane literaturii române
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Titular de curs	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
Cadre didactice implicate	Dumitrița Smolnițchi, dr. conf.
e-mail	sdumitritza@yahoo.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.04.A.023	2	II	IV	24	12	12

<p>Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii</p> <p>Cursul opțional Canoane literaturii române se ține în continuarea cursurilor de Introducere în teoria literaturii și Istoria literaturii române, prezentându-se ca o completare a acestora la compartimentele <i>Conceptul de literatură</i> și <i>Etape de dezvoltare a literaturii române</i>.</p> <p>Conceptul de canon literar a dezvoltat trei sensuri: 1) sensul de <i>concept</i> sau <i>canon estetic creator/constitativ</i> de opere literare, 2) sensul de <i>listă</i> sau <i>canon de opere literare fundamentale, estetice</i> sau de <i>scriitori de valoare</i> și, în fine, 3) sensul de <i>criteriu estetic evaluator</i> sau <i>canon critic evaluator de opere literare</i>. Toate cele trei sensuri vor fi puse în discuție în cadrul acestui curs opțional.</p> <p>Pe parcursul evoluției sale, literatura română a cunoscut patru canoane literare (pașoptist, junimist, modernist și postmodernist) la care se vor face referințe în cadrul cursului.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul cursului</p> <p>Competențe cognitive: se exprimă, preponderent, în competența literară, prin care studentul va demonstra înțelegerea evoluției fenomenului literar românesc și universal; cunoașterea conceptului de <i>canon literar</i> în diferite accepții.</p> <p>Competențe de învățare: se manifestă prin informarea privind problemele canonului literar; prin capacitatea de a identifica toate sensurile canonului literar, de a consulta sursele credibile pentru soluționarea ambiguităților și a problemelor de interpretare corectă.</p> <p>Competențe de aplicare: studentul va interpreta adecvat scrierile literare, atribuindu-le unui anumit canon literar; va identifica elementele și caracteristicile definiției ale canoanelor literare, comparându-le între ele.</p> <p>Competențe de analiză: se vădesc, preponderent, în competența de critică, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; va efectua analiza complexă a diferitor scrieri canonice; va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să ia o decizie științific întemeiată.</p> <p>Competențe de comunicare: se demonstrează ca o competență socioculturală, în toate textele literare, prin respectarea normei și prin valorificarea potențelor expresive ale structurilor artistice.</p> <p>Competențe la nivel de integrare: se probează ca o competență literară generală, prin care studentul este capabil să integreze opera într-un anumit canon literar, să sesizeze caracteristicile definiției ale canonului, să manifeste deschidere față de noile interpretări critice ale conceptului de <i>canon literar</i> și a <i>operelor canonice</i>; să elaboreze proiecte de cercetare științifică a canoanelor literare.</p>
<p>Finalități de studii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să analizeze și să interpreteze științific exegeza ce vizează canoanele literare. • Să integreze operele canonice într-un anumit canon literar. • Să identifice și să analizeze argumentat scrierile literare canonice, la diferite niveluri și din diverse perspective. • Să facă dovada unei viziuni concrete asupra canonului literar, în cele trei sensuri ale acestuia, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).
<p>Precondiții</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2. ✓ Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul teoriei, istoriei și criticii literare; și cunoștințe generale despre procesul literar universal și românesc din diferite perioade. ✓ Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza textele literare.
<p>Unitățile de curs</p>
<p>Tema 1. Conceptul de <i>canon literar</i>.</p>
<p>Tema 2. Canoane literare vs curente literare.</p>

Tema 3. Canonul pașoptist.

Tema 4. Canonul junimist.

Tema 5. Canonul modernist.

Tema 6. Canonul postmodernist.

Strategii de evaluare

Evaluarea orală la examenul final presupune proba teoretică (prezentarea unui subiect teoretic) și proba practică (analiza unui text / fragment de text canonic și includerea acestuia într-un anumit canon literar).

Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a două răspunsuri la seminarii, (2) participarea la prezentări și discuții în timpul seminarelor, (3) efectuarea și prezentarea unui referat, (4) analiza literară a unei scrieri prin prisma canonului literar.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.

Bibliografie obligatorie:

1. Bloom, Harold. Canonul occidental. (Traducere din limba engleză de Delia Ungureanu.) București, 2007.
2. Manolescu, Nicolae. Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură. Pitești, 2008.
3. Călinescu, Matei. Conceptul modern de poezie. Critică literară: De la romantism la avangardă. Pitești, Editura Paralela 45, 2002.
4. Crăciun, Gheorghe. Aisbergul poeziei moderne. Pitești, 2002.
5. Magheru, Paul, Literatura română în context universal. Arte poetice – curente literare. Oradea, 1978.
6. Micu, Dumitru, Literatura română în secolul al XX-lea. București, 2000.
7. Boldea, Iulian. Poezia clasică și romantică. Brașov, 2002.
8. Boldea, Iulian. Symbolism, tradiționalism, modernism, avangardă. Brașov, 2002.
9. Boldea, Iulian. Poezia neomodernistă. Brașov, 2005.
10. Tiutiuca, Dumitru. Postmodernismul
<http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1628>

Bibliografie opțională:

1. Dicționarul general al literaturii române. București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.
2. Costache, Adrian. Dicționar de termeni, concepte și idei literare. București, 2010.
3. Cornea, Paul. Originile romantismului românesc. București, Editura Cartea Românească, 2008.
4. Simion, Eugen. În ariergarda avangardei. București, 2004.
5. Ornea, Zigu, Junimea și Junimismul, București, 1998.
6. Tacciu, Elena, Romantismul românesc. Un studiu al arhetipurilor, București, 1982.
7. http://www.romlit.ro/index.pl/despre_canonul_estetic
8. http://www.romlit.ro/index.pl/despre_canonul_literar
9. <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A2941/pdf>
10. http://www.cesindcultura.acad.ro/images/fisiere/rezultate/postdoc/rapoarte%20finale%20de%20cercetare%20stiintifica%20ale%20cercetatorilor%20postdoctorat/lucrari/Borza_Cosmin.pdf

Denumirea programului de studii	LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Ciclul	I
Denumirea cursului	Strategii de predare integrată a limbii și literaturii române
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Viorica Zaharia, conf. univ.
Cadre didactice implicate	
e-mail	vi_zaharia@yahoo.fr

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestru I	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
F.05.A.024	4	3	V	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul **Strategii de predare integrată a limbii și literaturii române** are drept scop completarea cursului de bază *Didactica limbii și literaturii române*, îmbogățind și diversificând arsenalul de strategii didactice capabile să eficientizeze proiectarea și desfășurarea lecțiilor de limba și literatura română. Se va accentua aspectul integrat de predare a limbii și literaturii române stipulat de documentele școlare în vigoare, necesitatea atingerii transdisciplinarității în predare, performanța aplicării exacte a strategiei didactice în cadrul predării unităților de conținut, abordarea exactă a subiectelor de gramatică, literatură, teorie literară și comunicare.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Cognitive:

- interpretarea didactică a terminologiei: strategie didactică, metodă, tehnică, procedeu, formă de organizare a lecției, activitate, frontală, individuală, de grup
- clasificarea metodelor de predare-învățare a limbii și literaturii române
- descrierea metodelor de predare – învățare a limbii și literaturii române
- identificarea metodelor de predare integrată a limbii și literaturii române
- stabilirea unui model propriu de selecție și aplicare a strategiilor didactice la limba și literatura română

Aplicative:

- clasificarea strategiilor didactice: moderne, tradiționale; de limba română, de literatura română; de predare, de învățare; demonstrative, creative, de cercetare, de dezvoltare a spiritului creativ și analitic
- utilizarea nuanțată și exactă a strategiilor didactice în funcție de unitățile de competență și de posibilitățile de învățare a limbii și literaturii române de către elevi
- posesia abilităților de selecție și aplicare a strategiilor didactice în funcție de unitățile de competență și de conținut
- aplicarea conștientă și nuanțată a strategiilor didactice la lecțiile de limba și literatura română

Integrative:

- adaptarea strategiilor de predare la necesitățile și posibilitățile de învățare ale elevilor;
- utilizarea materialului ilustrativ adaptat la strategiile aplicate la lecție;
- demonstrarea aspectului formativ al strategiei de predare-învățare.

Finalități de studii

F-1. interpretarea definițiilor și clasificărilor disciplinei

F-2. aplicarea conștientă și motivațională a strategiei didactice la conținutul lecției

F-3. diversificarea metodelor de predare-învățare în funcție de particularitățile de vârstă și de așteptare ale elevilor

F-4. adaptarea metodelor de lucru la unitatea de învățare, la obiectivele lecției, la posibilitățile inter-și transdisciplinare

Precondiții

Cunoașterea și asimilarea funcțională a Didacticii generale, a Psihologiei, a Didacticii limbii și literaturii române, a Morfologiei, Sintaxei, Istoriei și Teoriei literare.

Unități de învățare

1. Sistemul metodelor de învățământ: prezentare actuală. Conceptul de predare integrată. Descriere
2. Prezentarea analitică, clasificări, forme, detalieri ale metodelor de învățământ la limba și literatura română, Metodele de învățământ – perspective ale predării integrate.
3. Clasificarea metodelor de predare a limbii și literaturii române. Metode de predare a gramaticii / a literaturii/ teoriei literare.
4. Metode de predare integrată a limbii și literaturii. Valorificarea Teoriei Inteligenței multiple la disciplina limba și literatura română.
5. Textul literar, produs artistic și formă de comunicare. Particularități ale comunicării literare și utilizarea non-pragmatică a limbajului. Lectură-receptare-interpretare. Etapele strategiei receptării textului literar.
6. Strategii de studiere a fenomenului/textului literar. Competențe necesare pentru înțelegerea unui text.
7. Repere și strategii ale receptării literare. Două perspective asupra dificultăților textelor literare.
8. Factori intratextuali ai strategiei receptării textului literar la orele de limba și literatură română.
9. Factori extratextuali în receptarea literară: raportarea la autor, operă, epocă; valori și atitudini.
10. Strategii de evaluare integrată a conținuturilor și a competențelor la limba și literatura română.

Repartizarea orelor de curs

r. /o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucrul individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Sistemul metodelor de învățământ: prezentare actuală. Conceptul de predare integrată. Descriere	4	1	1		2
2.	Prezentarea analitică, clasificări, forme, detalieri ale metodelor de învățământ la limba și literatura română, Metodele de învățământ – perspective ale predării integrate.	4	1	1		2
3.	Clasificarea metodelor de predare a limbii și literaturii române. Metode de predare a gramaticii / a literaturii/ teoriei literare.	7	1	1		4
4.	Metode de predare integrată a limbii și literaturii. Valorificarea Teoriei	5	1	1		2

	Inteligenței multiple la disciplina limba și literatura română.					
5.	Textul literar, produs artistic și formă de comunicare. Particularități ale comunicării literare și utilizarea non-pragmatică a limbajului. Lectură-receptare-interpretare. Etapele strategiei receptării textului literar.	4		1	2	2
6.	Strategii de studiere a fenomenului/textului literar. Competențe necesare pentru înțelegerea unui text.	4		1	2	2
7.	Repere și strategii ale receptării literare. Două perspective asupra dificultăților textelor literare.	5		1	2	2
8.	Factori intratextuali ai strategiei receptării textului literar la orele de limba și literatură română.	7		1	2	4
9.	Factori extratextuali în receptarea literară: raportarea la autor, operă, epocă; valori și atitudini.	3			2	2
10.	Strategii de evaluare integrată a conținuturilor și a competențelor la limba și literatura română.	5			2	2
	TOTAL	48	4	8	12	24

Conținutul unităților de curs

1. Sistemul metodelor de învățământ: prezentare actuală. Conceptul de predare integrată. Descriere Sistemul metodelor de învățământ: prezentare actuală. Metode tradiționale. Metode contemporane. Forme de învățământ: frontale, individuale; organizarea învățării în grup și în perechi. Formarea și evaluarea muncii în grup. Avantajele și dezavantajele muncii în grup.

2. Prezentarea analitică, clasificări, forme, detalieri ale metodelor de învățământ la limba și literatura română. Metodele de învățământ – perspective ale predării integrate. Metodele tradiționale. Expunerea didactică la limba și literatura română. Definiție, forme, detalieri. Metoda demonstrației. Metoda observării. Forme de lucru cu manualul.

3. Clasificarea metodelor de predare a limbii și literaturii române; metode de predare a gramaticii/a literaturii/teoriei literare. Reclasificarea metodelor din perspectiva predării integrate a limbii și literaturii române. Metode de dezvoltare a spiritului activ, metode de activizare a muncii independente. Metode și tehnici de dezvoltare a spiritului critic și creativ la lecțiile de limba și literatura română. Metoda exercițiului și a analizei. Descriere. Aplicare. Tehnica *întrebărilor procesuale*. Graficul T. În căutarea

autorului. Metode și tehnici de dezvoltare a spiritului critic. Metoda: Vreau să știu, am învățat. Turul galeriei. Metode de dezvoltare a spiritului creativ la lecțiile de limba și literatura română. Conversația creativă. Ingineria idelor. Vizualizarea creativă. Învățarea electronică.

4. Metode de predare integrată a limbii și literaturii. Valorificarea Teoriei Inteligenței multiple la disciplina limba și literatura română. Metodele de simulare. Metoda învățării prin descoperire. Instruirea programată. Studiul de caz. *Teoria Inteligenței multiple la română*. Aplicarea metodei la orele de literatură. Transdisciplinaritate în cadrul Teoriei Inteligenței multiple. Metode de dezvoltare a spiritului activ, metode de activizare a muncii independente la română. Metoda brainstorming. Metoda SINELG. Metoda Philips 6-6. Ciorchinele. Metoda acvariului. Discuția de tip panel. Metode de dezvoltare a spiritului activ, metode de activizare a muncii independente la română. Metoda mozaic. Tehnici investigative. Învățarea bazată pe rol. Jocul de rol. Jocul didactic.

5. Textul literar, produs artistic și formă de comunicare. Particularități ale comunicării literare și utilizarea non-pragmatică a limbajului. Lectură-receptare-interpretare. Etapele strategiei receptării textului literar. Literatura, formă de comunicare verbală/literară și domeniu al artei. Particularități ale comunicării literare și utilizarea non-pragmatică a limbajului. Lectură-receptare-interpretare. Trei etape/faze ale strategiei receptării textului literar. Teoria receptării, principii de ghidare și strategii de plasare a elevului în centrul receptării operei literare: antrenarea în dezbateri, confirmarea sau infirmarea unei teze, stimularea discuțiilor controversate etc.

6. Strategii de studiere a fenomenului/textului literar. Competențe necesare pentru înțelegerea unui text. Strategii de studiere a fenomenului literar. Cele patru competențe necesare pentru înțelegerea unui text: lingvistică, inter-discursivă, culturală/enciclopedică, literară/teoretică.

7. Repere și strategii ale receptării literare. Două perspective asupra dificultăților textelor literare. Distanța estetică și orizontul de așteptare. Variabile subiective ale triadei lectură-receptare-interpretare. Tipuri de dificultate. Repere și strategii ale receptării literare. Două perspective asupra dificultăților textelor literare. Distanța estetică și orizontul de așteptare. Variabile subiective ale triadei lectură-receptare-interpretare. Tipuri de dificultăți și strategii de anticipare a dificultăților.

8. Factori intratextuali ai strategiei receptării textului literar la orele de limba și literatură română. „Cheile” receptării literare. Factori intratextuali I: semnalările emfaticе, inserturile și superstructurile schematice (succesiunea, comparația, enumerația descrierea etc.); tipurile de text și modul de abordare; ficțiune și dicțiune; genul și specia; paratextul. Factori intratextuali în procesul receptării literare II: rolul incipitului și finalului în procesul interpretativ; recurențele, cuvintele-cheie și figurile de stil. Factori intratextuali în procesul receptării literare III: instanțele de comunicare și perspectivele de enunțare. Personajul. Problema naratorului. Tipuri de narațiuni și naratori

9. Factori extratextuali în receptarea literară: raportarea la autor, operă, epocă; valori și atitudini.

Factori extratextuali: raportarea la autor, operă, epocă. Valori și atitudini în receptarea textului literar la orele de limba și literatura română.

10. Strategii de evaluare integrată a conținuturilor și a competențelor la limba și literatura română. Examenul. Testul. Itemii. Chestionarea. Colocviul. Portofoliul. Proiectul.

Strategii de predare-învățare

Prelegerea. Pover-Point. Metoda SINELG. Instruirea programată. Turul galeriei. Instruirea asistată la calculator. Metoda predării/învățării reciproce, simularea.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: oral și în scris, prezentări, rapoarte, participarea la discuții, portofolii, teste etc.

Evaluarea periodică I- test

Evaluarea periodică II – proiect didactic

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare - test cu itemi heterogeni.

Chestionarul. Prezentări power-point. Testul. Referatul.. Examenul. Jurnalul reflexiv. Posterul. Colajul. Eseul de cinci minute.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Sistemul metodelor de învățământ: prezentare actuală. Conceptul de predare integrată. Descriere		Clasificarea metodelor de învățământ: prezentare și descriere.	Prezentare power-point	Evaluare/ algoritmi
2.	Prezentarea analitică, clasificări, forme, detalieri ale metodelor de învățământ la limba și literatura română, Metodele de învățământ – perspective ale predării integrate.		Realizarea schematică a clasificării metodelor de învățământ. Reconfigurarea metodelor din perspectiva predării integrate.	Prezentare/schemă	Evaluare/ algoritmi
3.	Clasificarea metodelor de predare a limbii și literaturii române. Metode de predare a gramaticii / a literaturii/ teoriei literare.		Descrierea și aplicarea metodelor de învățământ la limba și literatura română.	Referat	Evaluare/ algoritmi
4.	Metode de predare integrată a limbii și literaturii. Valorificarea Teoriei Inteligenței multiple la disciplina limba și literatura română.		Descrierea și aplicarea metodelor utilizate la lecțiile de limba română/de literatura română.	Secvență de lecție	Autoevaluare
5.	Textul literar, produs artistic și formă de comunicare. Particularități ale comunicării literare și utilizarea non-pragmatică a limbajului. Lectură-receptare-interpretare. Etapele strategiei receptării textului literar.		Clasificări și tipologii ale textelor. Text literar vs text nonliterar. Prezentarea și explicarea etapelor receptării.	Prezentare power-point Intervenție individuală	Dezbateri/ în grup
6.	Strategii de studiere a fenomenului/textului literar. Competențe necesare pentru înțelegerea unui text.		Definirea și explicarea competențelor. Aplicații utilizate la dezvoltarea competenței literare.	Prezentare power-point Portofoliu de acumulare	Evaluare/ algoritmi

7	Repere și strategii ale receptării literare. Două perspective asupra dificultăților textelor literare.		Explicarea și exemplificarea cu texte/fragmente de texte a dificultăților.	Intervenție individuală de 10-15 min.	Evaluare/ algoritm Test grilă
8.	Factori intratextuali ai strategiei receptării textului literar la orele delimba și literaturasromână.		Explicarea și exemplificarea cu texte/fragmente de texte a factorilor intratextuali	Portofoliu de acumulare	Test grilă
9.	Factori extratextuali în receptarea literară: raportarea la autor, operă, epocă; valori și atitudini.		Realizarea proiectării de lecție/ Atelier.	Proiect didactic	Evaluare sumativă Intervenție individuală de 10-15 min
10.	Strategii de evaluare integrată a conținuturilor și a competențelor la limba și literatura română.		Realizarea proiectării de lecție la o temă de gramatică/Atelier.	Proiect didactic Portofoliu de acumulare	Test final Itemi subiectivi

Bibliografie

Obligatorie:

1. *Curriculumul disciplinar la limba și literatura română pentru gimnaziu și liceu*, 2019
2. *Limba și literatura română: Curriculum național: Clasele 10-12: Curriculum disciplinar: Ghid de implementare*, Lyceum, Chișinău, 2020
3. Bocoș, Dacia-Mușata, *Instruirea interactivă*, Polirom, 2013
4. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Iași, 1998
5. Cucuș, Constantin, *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Polirom, 2009
6. Goia, Vistian, *Literatura pentru copii și tineret. Modele formative*, Editura Napoca Star, Cluj, 2000.
7. Kayser, Wolfgang, *Opera literară*, Ed. Univers, București, 1979
8. Pamfil Alina, *Limba și literatura în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Ed. a 2-a. Paralela 45, Pitești, 2004

Opțională:

1. Anghelescu, M., Ionescu C., Lăzărescu, G., *Dicționar de termeni literari*, București, S.A., 2002
2. Bocoș, Mușata - Dacia, *Instruirea interactivă*, Polirom, Iași, 2013
3. Eco, Umberto, *Șase plimbări prin pădurea narativă*, Constanța, 1997
4. Eftenie, Nicolae, *Introducere în metodică studierii limbii și literarii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
5. Gavriliță, Camelia, Doboș, Mihaela, *Receptarea textului, Noțiuni de teorie literară, limbă și comunicare*, Polirom, Iași, 2006
6. Goia, Vistian, *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Editura Dacia, Cluj, 2002
7. Ilie, Emanuela, *Didactica limbii și literaturii române*, Polirom, Iași, 2010
8. Ilie, Denisa, *Curs practic de literatură*, Clasele V-VIII, Editura Caramis, 2014
9. Negreț Dobridor, Ion, Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Știința învățării. De la teorie la practică*, Polirom, Iași, 2005
10. Pânișoară, Ovidiu-Ion, *Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică*. Polirom, Iași, 2015
11. Petean Ana, Petean Mircea. *Ocolul lumii în 50 de jocuri literare*. Cluj, 1998.
12. Petraș, Irina. *Fabrica de literatură*. Pitești, 2003.
13. Ulric, Cătălina, *Învățarea prin proiecte*. Ghid pentru profesori, Polirom, Iași, 2018

Articole:

1. Zaharia, Viorica, *Receptarea textului literar și experiența estetică*. Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 27-28 februarie 2021. Universitatea de stat din Tiraspol. Vol. V, ISBN 978-9975-76-318-9

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea cursului	ȘTIINȚE FILOSOFICE
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie Catedra Istorie și Științe Sociale
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Buzinschi Elena, doctor în pedagogie, lector universitar
Cadre didactice implicate	
e-mail	buzinschi.elena@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
U.05.A.025	3	III	V	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul Științe filosofice va contribui la formarea unei concepții adecvate despre lume, la pregătirea teoretică și metodologică a specialistului cu studii universitare; va ajuta la orientarea în multiplicitatea și diversitatea fenomenelor naturale și sociale din lume; va orienta spre studierea modalităților de gândire și investigare, formată dintr-un ansamblu de noțiuni și idei, care tinde să cunoască și să înțeleagă sensul existenței sub aspectele sale cele mai generale, o concepție generală despre lume și viață. Disciplina nominalizată va contribui la formarea unui sistem analitic de cugetare, deprinderilor de cugetare logică, să participe la discuții, polemici, la sintetizarea ideilor și valorilor general-umane.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Cunoașterea noțiunilor, categoriilor, limbajului filosofic.
Studierea domeniilor filosofiei: Ontologia, Gnoseologia, Praxiologia, Axiologia, Antropologia, Istoriei filosofiei etc.
Cunoașterea funcțiilor filosofiei: cognitive, educative, metodologice, axiologice, de generalizare, de prognozare etc.
Studierea metodelor filosofice: socratică, dialectică, fenomenologică, hermeneutică, raționalismului critic, analizei lingvistice etc.
Conceperea problemei omului, a relațiilor umaniste, inclusiv, a libertății, a creativității și a culturii elevului, studentului, pedagogului.
Cursul de Științe filosofice va contribui la formarea concepției despre lume a viitorului specialist pedagog; la pregătirea lui metodologică și spirituală.
Analiza comparativă a concepțiilor educaționale, etice ale marilor gânditori pe parcursul secolelor.
Se creează și se dezvoltă gândirea analitică cu privire la relațiile sociale, spirituale, politice și economice la etapa contemporană.
Științele filosofice contribuie la realizarea standardelor de formare profesională în învățământul universitar.

Finalități de studii

Să înțeleagă conexiunea dintre filosofie și disciplinele de specialitate: pedagogie, psihologie, istorie, filologie etc..
În rezultatul studierii Științelor filosofice viitorul specialist cu studii universitare va avea o pregătire teoretică, metodologică și spirituală; va dispune de o viziune constructivă, realistă de analiză și sinteză a vieții contemporane.
Studentul de azi, specialistul de mâine, concepe că filosofia ocupă locul central în contextul culturii spirituale, creează și dezvoltă personalitatea pedagogului.
Să opereze cu noțiunile, categoriile, concepțiile filosofice necesare formării gândirii, culturii și educației

spirituale.

Să fie capabili să aplice cunoștințele, competențele acumulate în scopul dezvoltării profesionale continue.

Să aplice metodele și formele dialogului, polemicii, comunicării în procesul activității în învățământul public: gimnaziu, liceu, colegiu, universitate.

Precondiții

- Cunoștințele obținute prin predarea cursurilor de Pedagogie generală, Psihologie generală, Istorie universală, Istoria culturii, Bazele micromacroeconomiei, Științe politice etc.

- În cadrul disciplinelor nominalizate sunt analizate probleme ce țin de studierea termenilor om, conștiință, individualitate, cultură, civilizație, valoare etc.

- Formarea deprinderilor de muncă intelectuală: capacitatea de a elabora un referat, a căuta și rezuma sursele bibliografice, de organizare independentă a activității de învățare.

Unități de curs

Filosofia în contextul spiritualității umane.

Logica. Însemnătatea ei și raportul cu alte științe.

Istoria filosofiei: filosofia antică, filosofia medievală, filosofia modernă, filosofia română, filosofia contemporană.

Ontologia

Gnoseologia. Cunoașterea științifică.

Praxiologia. Conținutul și structura acțiunii umane.

Axiologia

Antropologia. Problema educației în filosofie.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct				Ore de lucru individual	
			Curs	Seminar	Laborator			
			f/r	f/r	zi	f/r		f/r
1.	Filosofia în contextul spiritualității umane.		1	-			2	7
2.	Istoria filosofiei:							
	a) Filosofia antică.		2	1			2	7
	b) Filosofia medievală.		1	1			2	5
	c) Filosofia modernă.		1	1			2	10
	d) Filosofia română.		1	-				6
	e) Filosofia contemporană.		1	-				4
3.	Ontologia.		1		1		2	7
4.	Gnoseologia. Cunoașterea științifică.		1	1			2	10
5.	Praxiologia. Conținutul și structura acțiunii umane.		1	-			2	5
6.	Axiologia		1		1		2	4
7.	Antropologia. Problema educației în filosofie.		1	-			2	7
	TOTAL	36	12	4	2		18	72

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Filosofia în contextul spiritualității umane

Conceptul de filosofie. Specificul reflecției filosofice. Structura filosofiei, caracterul ei istoric. Diversitatea tipurilor de filosofie, a metodelor și structurilor. Filosofia ca un ansamblu de discipline fondate în studiul valorilor și al modalităților de valabilitate a lor. Domeniile filosofiei. Funcțiile filosofiei. Filosofia ca virtute permanentă în sfera unei culturi complexe. Rolul educațional al filosofiei. Filosofie și pedagogie. Filosofie și psihologie.

Tema 2. Istoria filosofiei

Filosofia antică. Perioada presocratică a filosofiei antice grecești. Naturfilosofia primelor școli filosofice. Școala din Milet (Thales, Anaximandros, Anaximene). Filosofia lui Heraclit, Pytagora, Democrit, Epicur. Reflecții asupra momentului cognitiv. Perioada clasică a filosofiei antice grecești. Socrate – moment de răscruce în filosofia antică. Interesul pentru problemele eticii și antropologiei: omul ca purtător al conștiinței de sine, al ideilor epocii, cetățean al cosmosului.

Filosofia lui Platon ca primă încercare de organizare a raționalului. Permanența platonismului în cultura europeană.

Importanța și influența filosofiei aristotelice asupra întregii dezvoltări a filosofiei. Aristotel despre problema omului.

Filosofia lui Titus Lucretius Carus ca o interpretare în condiții noi a atomismului și a moralei epicuriene. Concepțiile filosofice ale lui Seneca, Cicero, Epictet.

Filosofia medievală. Opoziția dintre sacru și profan – principiu constitutiv al filosofiei medievale. Filosofia medievală – un tip istoric specific de reflecție. Concepțiile filosofice ale lui Augustin și Thomas d'Aquino. Fuziunea filosofiei cu concepțiile religioase. Predilecția filosofiei medievale pentru problemele etice. Problema corelației credință și rațiune, religie și știință. Contribuția filosofiei medievale la elaborarea problemei omului, a sufletului, libertății.

Filosofia modernă. Prioritatea problemelor gnoseologice – expresie a specificului epocii moderne. Senzualismul, empirismul și metoda inductivă la gânditorii englezi din sec. XVII-XVIII: F. Bacon, T. Hobbes, J. Locke. J. Locke despre educație. Subiectivismul gnoseologic al lui J. Berkeley, D. Hume. Raționalismul și metoda analitică în filosofia lui R. Descartes, B. Spinoza, G. Leibniz.

Metoda și filosofia transcendentală ale lui Im. Kant ca momente de cotitură în filosofia Europei Occidentale. Kant despre educație, instruire. Fenomenologia spiritului la Hegel ca istorie și logică de dezvoltare a spiritului uman. Metoda dialectică.

Filosofia română. Rădăcinile ancestrale ale filosofiei românești. Proprietățile specifice ale filosofiei românești. Sisteme și orientări în filosofia românească contemporană. Orientarea realist-raționalistă. Orientarea spiritualistă. Trăirismul. Filosofia lui Ioan Petrovici, C. Rădulecu-Motru, L. Blaga etc. Locul și rolul filosofiei românești în contextul filosofiei universale.

Filosofia contemporană. Caracteristica generală a filosofiei contemporane. Transformarea empirismului în pozitivism. Cultura lingvistică efectuată de către filosofia contemporană. Prioritatea problemei omului în filosofii existențialiste, personalistă, psihanaliză, filosofia antropologică. Conotațiile axiologice ale cercetărilor filosofice contemporane.

Tema 3. Ontologia

Ontologia: obiectul și problematica. Sistemul conceptual al ontologiei. Conceptul de ființă – rezultatul efortului intelectual, locul acestui concept în sistemul categorial ontologic. Abordări și interpretări istorice ale problemei unității și infinității lumii, spațialității și temporalității ei. Teoria determinismului, multiplicitatea interpretărilor determinismului. Categoriile determinismului în calitate de fenomenologie a ființei în dezvoltare.

Tema 4. Gnoseologia. Cunoașterea științifică

Gnoseologia – teoria generală despre multiplicitatea formelor de asimilare spirituală a lumii de către om. Obiectul și aria problematică a ei. Cunoaștere și conștiință. Cunoașterea ca modalitate de transformare radicală a existenței umane. Structura procesului cunoașterii: subiect-obiect, senzorial-rațional. Abordări și viziuni istorice ale acestei întrebări. Problema adevărului. Multiplicitatea adevărului și a interpretărilor lui.

Metodele, formele și procedeele cunoașterii științifice.

Tema 5. Praxiologia. Conținutul și structura acțiunii umane

Praxiologia în calitate de teorie generală a acțiunii umane. Schimbarea obiectului și problematicii praxiologiei pe parcursul istoriei filosofiei. Structura acțiunii umane. Motivația, scopul acțiunii. Corelația scop-

mijloace. Șirul de acte exterioare ca modalitate de realizare a acțiunii umane. Corelația teorie-practică.

Tema 6. Axiologia

Axiologia – teoria generală a valorilor. Conceptul de valoare, esența și structura. Alegere ca inițiere a valorilor. Multiplicitatea valorilor. Valoare și cultură, valoare și civilizație. Orientarea spre valorile general-umane – moment definitoriu în orice proces de educație și instruire.

Tema 7. Antropologia. Problema educației în filosofie

Legitimitatea antropologiei filosofice și profilul ei problematic. Tradițiile umanismului filosofic. Esența existenței umane. Omul ca ființă universală. Problema valorilor etice în contextul antropologiei filosofice. Libertate, nemurire. Libertatea elevului, studentului, pedagogului. Problema eutanaziei.

Strategii de predare și învățare

1. Prelegere interactivă prin expunere, explicare cu aplicarea TIC.
2. Prelegerea clasică.
3. Dezbateri.

Strategii de evaluare

Ev. Inițială: prezentări orale, participări la dezbateri, comunicări, referate etc.

Ev. formativ-continuuă: evaluări curente scrise la teme: gândirea filosofică în perioada antică, gândirea filosofică în perioada medievală.

Ev. sumativ-cumulativă/finală: examen oral.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Filosofia în contextul spiritualității umane			Conceptul de filosofie. Aria problematică și domeniile filosofiei. Rolul filosofiei în pregătirea viitorilor pedagogi.	Însușirea conceptului filosofie. Înțelegerea și identificarea conceptelor lume, existență. Cunoașterea domeniilor filosofiei. Referat la tema "Importanța studierii filosofiei în formarea viitorilor pedagogi".	Participarea la discuții. Evaluarea răspunsurilor. Evaluarea referatului.
2.	Istoria filosofiei: a) Filosofia antică. b) Filosofia medievală. c) Filosofia modernă.			Geneza filosofiei. Perioada presocratică. Perioada clasică. Platon. Aristotel. Filosofia Romei antice. Specificul filosofiei medievale. Apologetica. Patristica. Scolastica. Realismul și nominalismul. Specificul	Însușirea conceptelor: arche, principiu, existență. Lucrare de portofoliu: analiza și comentariu a textelor filosofice. Înțelegerea specificului filosofiei medievale privind problema omului, sufletului, libertății etc. Referat la tema "Problema corelației credință și rațiune, religie și știință la	Participarea la discuții libere. Evaluarea lucrărilor de portofoliu. Evaluare curentă. Participarea la discuții libere. Evaluarea răspunsurilor. Evaluarea referatului.

				<p>filosofiei moderne. Empirismul și raționalismul. Metoda și filosofia transcendentală a lui Im.Kant. Fenomenologia spiritului la Hegel. Metoda dialectică.</p> <p>Proprietățile specifice filosofiei românești. Sisteme și orientări în filosofia românească contemporană.</p> <p>Caracteristica generală a filosofiei contemporane. Curențele filosofiei contemporane.</p>	<p>Thomas d'Aquino” Identificarea ideilor filosofilor empiriști și raționaliști. Recunoașterea conceptelor de criticism, transcendentalism și apriorism la Im.Kant. Referat la tema ”Problema omului și educației în filosofia modernă” Conștientizarea intersectării filosofiei românești cu orizontul problematic al filosofiei europene. Identificarea problemelor cheie în filosofia contemporană. Lucrare de portofoliu la tema ”Problema omului și sensul vieții în existențialism”.</p>	<p>Participarea la discuții libere. Evaluarea referatului. A doua evaluare curentă. Participarea la discuții libere. Verificarea cunoștințelor în baza răspunsurilor orale. Interviu individual în baza conspectului. Participarea la discuții. Evaluarea lucrării de portofoliu</p>
	d) Filosofia română.					
	e) Filosofia contemporană.					
3.	Ontologia			<p>Sistemul conceptual al ontologiei. Categoriile fundamentale ale ontologiei. Teoria determinismului și categoriile ei.</p>	<p>Înșușirea conceptelor ființă, non-ființă, existență, devenire, conștiință, spațiu, timp, etc. Cunoașterea categoriilor fundamentale ale determinismului. Lucrare de portofoliu la tema ”Raportul necesitate-întâmplare în filosofie”</p>	<p>Participarea la discuții libere. Evaluarea răspunsurilor. Evaluarea lucrării de portofoliu.</p>
4.	Gnoseologia. Cunoașterea științifică.			<p>Obiectul și aria problematică a gnoseologiei. Cunoaștere și</p>	<p>Înșușirea conceptelor cunoaștere, conștiință, psihic, gândire etc. Identificarea formelor</p>	<p>Evaluarea răspunsurilor. Participarea la</p>

				conștiință. Problema adevărului. Metodele, formele și procedeele cunoașterii științifice.	cunoașterii. Cunoașterea metodelor, formelor și procedeele cunoașterii științifice.	discuții libere. Verificarea cunoștințelor în baza răspunsurilor orale.
5.	Praxiologia. Conținutul și structura acțiunii umane.			Schimbarea obiectului și problematicii praxiologiei pe parcursul istoriei filosofiei. Structura acțiunii umane. Corelația teorie-practică.	Însușirea structurii acțiunii sociale. Identificarea corelației scop-mijloace.	Verificarea cunoștințelor în baza răspunsurilor orale. Participarea la discuții libere.
6.	Axiologia			Conceptul de valoare, esența și structura. Multiplicitatea valorilor. Valoare și cultură, valoare și civilizație.	Definirea conceptelor de valoare, cultură, civilizație. Identificarea tipurilor de valori. Structura valorilor. Ierarhia valorilor. Determinarea relațiilor dintre cultură și civilizație. Referat la tema "Problematika valorilor în epoca modernă".	Evaluarea răspunsurilor. Participarea la discuții libere. Evaluarea referatului
7.	Antropologia. Problema educației în filosofie.			Esența existenței umane. Omul ca ființă universală.	Identificarea conceptelor de libertate, libertate umană. Raportul libertate-responsabilitate. Determinarea locului și rolului omului în lume. Referat tema "Conceptul de libertate în gândirea filosofică"	Verificarea cunoștințelor în baza răspunsurilor orale. Participarea la discuții libere. Evaluarea referatului.

Bibliografie

Obligatorie:

1. I.Humă, Introducere în filosofie, Iași, 1992.
2. N.Bagdasar, Bogdan, Narly, Antologie filosofică. Filosofi străini. Chiș., 1995.
3. E.Puhă, Introducere în filosofie, Iași., 1993.
4. Filosofie, Ed.Didactică și Pedagogică, 1991.
5. Jeanne Hersch, Mirarea filosofică. București, 1994.
6. Gh.Al.Cazan, Introducere în filosofie: filosofia antică, filosofia medievală, filosofia modernă până la

Kant. București, 2006.

Opțională:

1. Capcelea, Filosofia, Chiș., 2005.
2. Vlăduțescu Gh., O istorie a ideilor filosofice. București, 1990.
3. S.Roșca, Din istoria gândirii filosofice. Chișinău, 1998.
4. Problema educației în filosofie, Chișinău, 2003.
5. S.Roșca, V.Cușcă, Gândirea filosofică din Europa occidentală sec. XVII-XVIII, Chiș., 1993.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Limba română contemporană (sintaxa I)
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.05.O.026	3	III	V	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

În cadrul cursului de *Limba română contemporană (sintaxa II)* studenții vor studia relațiile sintactice dintre cuvinte în propoziție și dintre propoziții în frază, care sunt strict necesare în cunoașterea gramaticii, vor realiza analize sintactice complexe, vor comenta relațiile sintagmatice dintre unitățile sintactice ale limbii – sintagme, sintaxeme – , pentru a înțelege mecanismul construirii textului oral și scris. În însușirea și delimitarea unităților sintactice ale limbii, elevii se vor baza pe delimitarea ontologică de gnostic, pe metoda analizei în constituenți imediați, pe metoda analizei transformaționale.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități

de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;

- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;
- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activităților profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;
- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

1. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.
2. Să comunice corect și eficient în context educațional.
3. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.
4. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii în general, abilități de analiză, sinteză, interpretare a faptelor de limbă. Predarea-învățarea-evaluarea acestui curs se va baza pe cunoștințele achiziționate la *Introducere în lingvistică, Limba română contemporană (lexicologia, morfologia)*.

Unități de curs

1. Preliminarii.
2. Sintaxa propoziției.
3. Părțile principale ale propoziției.
4. Părțile secundare ale propoziției.
5. Unități sintactice propoziționale nelegate gramatical cu propoziția.
6. Topica părților de propoziție.

Repartizarea orelor de curs

Nr.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Preliminarii	2	2	1	-	2
2.	Sintaxa propoziției	4	2	1	-	4
3.	Părțile principale ale propoziției	4	2	1	-	4
4.	Părțile secundare ale propoziției	4	2	1	-	4
5.	Unități sintactice nelegate gramatical cu propoziția	2	2		1	2
6.	Topica părților de propoziție	2	2		1	2
	TOTAL	18	12	4	2	18

Conținutul unităților de curs

1. Preliminarii

Noțiuni generale despre sintaxă. Definiția sintaxei. Obiectul de studiu al sintaxei. Corelația sintaxei cu celelalte niveluri ale limbii: morfologia, lexicologia și fonetica. Corelația sintaxei cu logica naturală, contextuală și semantica funcțională. Tipuri de sintaxologie. Importanța studierii sintaxei. Raportul dintre sintaxa unei limbi și sintaxologia ei. Mijloacele de exprimare a raporturilor sintactice dintre cuvinte în propoziție. Tipuri de raporturi. Cuvântul. Realizările cuvântului în limba română. Cuvântul cu relevanță sintactică. Îmbinarea cuvintelor în unități sintactice. Modelul clasic de sintaxă și modelele românești de

gramatică generativ-transformațională. Metodologii lingvistice. Principii metodologice. Probleme de metodologie. Semantica sintactică și caracterul „arbitrar” al semnului lingvistic. Semantica sintactică și categoria raportului gramatical.

2. Sintaxa propoziției

Noțiuni generale despre propoziție ca unitate sintactică de bază. Definierea propoziției. „Conținutul” propoziției. Semantica în propoziție. Factorul semantic la formarea propozițiilor. Clasificarea propozițiilor după sensul comunicativ; propozițiile imperative și optative. Clasificarea propozițiilor după sensul comunicativ; propozițiile interogative și dubitative. Clasificarea propozițiilor după structură. Propoziția monomembră. Tipuri de propoziții. Propoziții verbale și propoziții nominale. Propozițiile monomembre nominative. Propoziții monomembre impersonale. Aplicarea unor elemente de analiză transformațională la nivel sintactic. Observații preliminare. Analiza transformațională prin expansiune, prin comprimare și prin echivalență.

3. Părțile principale ale propoziției

Categoria gramaticală a predicativității ca factor determinant al clasificării părților de propoziție în părți principale și părți secundare de propoziție. Partea de propoziție. Funcțiile pe care le poate îndeplini partea de propoziție. Raportul dintre subiectul propoziției și predicatul propoziției. Funcția sintactică de subiect ca parte de propoziție. Despre categoria subiectului în logică. Exprimarea subiectului în limba română. Propoziția subiectivă în limba română. Tipologia subiectului în limba română. Subiectul logic și gramatical. Tipologia subiectului în limba română. Subiectul simplu și dezvoltat (compus). Tipologia subiectului în limba română. Subiectul pleonastic (reluat) sau bloc sintactic al subiectului angrenat. Subiectele omogene sau multiple în limba română. Predicatul. Controverse în problema predicatului în limba română. Acordul predicatului cu subiectul. Tipologia predicatului în limba română. Predicatul verbal simplu. Exprimarea lui. Tipologia predicatului în limba română. Predicatul verbal compus. Exprimarea lui. Tipologia predicatului în limba română. Predicatul verbal nominal. Exprimarea lui. Predicatul verbal-nominal în limba română. Predicatul angrenat. Propoziția predicativă.

4. Părțile secundare ale propoziției

Despre statutul sintactic al părților secundare ale propoziției în limba română. Atributul. Exprimarea atributului. Atributele acordate. Atributele neacordate. Apoziția în limba română. Controverse în problema apoziției ca parte de propoziție. Complementul. Tipuri și clase de complemente în limba română. Complementul direct în limba română. Funcția sintactică de complement direct (în propoziție). Complementul indirect în limba română. Funcția sintactică de complement indirect (în propoziție). Complementele necircumstanțiale. Complementul sociativ. Complementul de agent. Complementul opozițional. Complementul instrumental. Complementul de excepție. Complementul cumulativ. Complementul de relație. Complementele circumstanțiale. Funcția sintactică de complement circumstanțial de loc. Funcția sintactică de complement circumstanțial de timp și de complement circumstanțial de mod. Funcția sintactică de complement circumstanțial cauzal și complement circumstanțial final. Funcția sintactică de complement circumstanțial concesiv și complement circumstanțial consecutiv. Funcția sintactică de complement circumstanțial condițional și complement circumstanțial comparativ.

5. Unități sintactice propoziționale nelegate gramatical cu propoziția

Despre statutul sintactic al părților de propoziție nelegate gramatical cu propoziția. Adresările. Categoriile adresărilor. Topica adresărilor. Raportul dintre adresări și vocative. Cuvintele și construcțiile incidente (statutul lor sintactic). Propozițiile incidente.

6. Topica părților de propoziție

Topica, indiciu predicativ funcțional al categoriei gramaticale a predicativității. Topica părților principale

ale propoziției. Topica directă. Topica indirectă. Topica părților secundare ale propoziției. Valorile semantico-sintactice și stilistice ale topicii inverse.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, seminare, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Bibliografie

Obligatorie:

1. Avram, M. *Gramatica pentru toți*. București, 1986.
2. Dimitriu, C. *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*. Iași: Institutul European, 2002.
3. *Gramatica limbii române*. Editura Academiei Române. Vol. II. București, 2005.
4. *Gramatica uzuală a limbii române*. Sub redacția dnei prof. Mioara Avram. Chișinău, 2000.
5. Guțu-Romalo, V., *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*. București, 1973.
6. Zgardan, A. *Note de curs la limba română contemporană (lexicologie, morfologie, sintaxă)*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016.
7. Irimia, D. *Gramatica limbii române*. Iași: Polirom, 1997.

Opțională:

1. Butuc, P. *Predicatul angrenat în limba română*. Chișinău: Iulian, 2004.
2. Ciobanu, A. *Sintaxa practică*. Chișinău: Lumina, 1991.
3. Ciobanu, A. *Sintaxa și semantica*. Chișinău: Știința, 1987.
4. Drașoveanu, D.D. *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*. Cluj-Napoca: Editura Clusium, 1997.
5. Hazi, Ș. *Predicativitatea: determinare contextuală analitică*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1997.
6. Iordan, I., Robu, V. *Limba română contemporană*. București, 1978.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Istoria literaturii române. Literatura interbelică
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie, Catedra de Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	dr. hab., prof. univ. Alexandru Burlacu
Cadre didactice implicate	dr. conf. N. Corcinschi,
e-mail	alex Burlacu1@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.05.O.027	4	III	V	48	24	24

<p>Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii</p> <p>Cursul universitar de istorie a literaturii române interbelice se ține în continuarea literaturii marilor clasici. Examinarea și interpretarea proceselor literare presupune analiza lor în contextul literaturii universale și în plan comparativ-istoric. Evident, acest curs va pune accent pe cele trei mari doctrine poetice, pe tipologia romanului interbelic, pe fenomenele de sincronizare. Evoluția literaturii va fi tratată din perspectiva noului canon, a noii poeticității.</p> <p>Cursul va avea un impact formativ major asupra culturii comunicării, dat fiind că abordarea corectă a unor polemici literare se soldează cu asimilarea unor principii estetice în consonanță cu imperativele timpului.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul cursului</p> <p>Competențe cognitive: se exprimă, preponderent, în <i>competența literară</i>, prin care studentul va demonstra înțelegerea specificului operei literare, sistemul de convenții artistice; cunoașterea terminologiei, a noțiunilor necesare demersului analitic.</p> <p>Competențe de învățare: se manifestă, preponderent, în <i>competența pragmatică</i> – informarea la zi privind problemele discutabile de istorie și teorie literară; capacitatea de a identifica sursele credibile pentru soluționarea ambiguităților și a problemelor de interpretare corectă; priceperea de a consulta sursele cu statut credibil (DGLR, DSR, enciclopedii, dicționare de termeni literari).</p> <p>Competențe de aplicare: se exteriorizează, preponderent, în <i>competența integrării lexicului terminologic</i>, prin care studentul va interpreta adecvat structurile artistice; va recurge la diferite perspective de abordare a textului literar, va identifica tipologii ale romanului, doctrine poetice.</p> <p>Competențe de analiză: se vădesc, preponderent, în <i>competența hermeneutică</i>, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; va efectua analiza hermeneutică a textului poetic sau epic; va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să-și argumenteze demersul critic.</p> <p>Competențe de comunicare: se demonstrează, preponderent, ca o <i>competență literară</i> generală în concordanță cu <i>competența socioculturală</i>, în toate textele produse, prin respectarea normei și prin valorificarea potențelor expresive ale operei literare, ale regiei textului poetic, ale stratului sonor, ale constituenților intonației, ale semnelor de punctuație.</p> <p>Competențe la nivel de integrare: se probează ca o <i>competență literară</i> generală, prin care studentul admite existența altor puncte de vedere asupra fenomenului literar și este capabil să discute problemele de istorie și teorie literară; face dovada (a) unei viziuni de sistem asupra fenomenelor atestate; (b) a înțelegerii importanței și a locului literaturii interbelice între disciplinele filologice; (c) a capacității de a sesiza erorile cauzate de cunoașterea insuficientă a artelor poetice, a concepțiilor și teoriilor literare și (d) a priceperii de a le corecta, în propria comunicare și în comunicarea elevilor. Manifestarea supremă a acestei competențe este comunicarea corectă în conformitate cu norma limbii literare.</p>
<p>Finalități de studii</p> <p>Să identifice și să analizeze argumentat fenomenele literare, specifice literaturii interbelice, la diferite niveluri și din diverse perspective.</p> <p>Să rezolve problemele specifice analizei literare, prin metodele utilizate de critica literară modernă.</p> <p>Să interpreteze științific doctrinele poetice, noul concept de poeticitate, tendințele de sincronizare, activitatea scriitorilor reprezentativi.</p> <p>Să facă dovada unei viziuni holistice asupra sistemului poetic al textului liric sau epic specifice perioadei interbelice, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).</p> <p>Să însușească un alfabet critic elevat, să-l aplice adecvat în comunicare.</p>
<p>Precondiții</p> <p>Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.</p> <p>Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul istoriei și teoriei literare, mitologiei, naratologiei, poeziei generale.</p> <p>Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza operele în convențiile canonului modernist.</p>
<p>Unități de conținut</p>

Tema 1. Introducere în curs. Climatul epocii 1918-1944.

Tema 2. Avangarda literară.

Tema 3. Evoluția poeziei. Trei mari doctrine (mimetică, expresivă, imaginativă)

Tema 4. George Bacovia.

Tema 5. Lucian Blaga

Tema 6. Tudor Arghezi.

Tema 7. Ion Barbu.

Tema 8. Alți poeți.

Tema 9. Tipologia romanului românesc. Anii '20-30. Disputa în jurul romanului

Tema 10. Mihail Sadoveanu

Tema 11. Liviu Rebreanu

Tema 12. Camil Petrescu

Tema 13. Hortensia Papadat-Bengescu

Tema 14. Mircea Eliade

Tema 15. Alți prozatori

Tema 16. Literatura basarabeană

Strategii de evaluare

Repartizarea orelor de curs						
Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Introducere Climatul epocii 1918-1944. Reviste și curente literare		1	1	-	8
2.	Avangarda literară		1	1		
3.	Evoluția poeziei		1	1		
4.	George Bacovia		1			
5.	Lucian Blaga		1			
6.	Tudor Arghezi		1			
7.	Ion Barbu		1			
8.	Alți poeți		1	1		
9.	Tipologia romanului românesc. Anii '20-30. Disputa în jurul romanului		1	1		
10.	Mihail Sadoveanu		1			
11.	Liviu Rebreanu		1			
12.	Camil Petrescu		1			
13.	Hortensia Papadat-Bengescu		1			
14.	Mircea Eliade		1			
15.	Alți prozatori		1	1		
16.	Literatura basarabeană		1	2		
	Total:	24	16	8		24

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Introducere în curs.

Climatul epocii 1918-1944. Marea Unire și viața spirituală. Tendința de sincronizare, de „europenizare”. Ideea specificului național. Tradiționalismul interbelic și perspectivele sale ideologice (Charles Maurras în Franța, Oswald Spengler în Germania, Miguel de Unamuno în Spania, Nicolai Berdiaev în Rusia.). Occidentul și Orientul. Cultura și civilizația. Sincroniștii și protocroniștii (E. Lovinescu, N. Iorga, N. Crainic, L. Blaga, C. Rădulescu-Motru, N. Ionescu ș. a.). Valorificarea insistentă a originalității naționale. Disputa dintre tradiționaliști și moderniști. Neo-

sămănătorismul. Disputa dintre raționalism și iraționalism. Campania „generaționistă”. Dispute pe tema maioreșcianismului. Disputa în jurul conceptelor de etic și estetic. Disputa în jurul romanului.

Din cele aproximativ 300 de titluri de reviste literare apărute în epocă se impun cele cu orientări. *Viața românească* își reia apariția în 1920, tot la Iași, sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu. Orientarea înspre o democrație populară. Grupul redacțional (Mihail Sadoveanu, Jean Bart, Gala Galaction, Mihai Ralea, Ionel Teodoreanu, Al. Philippide, Paul Zarifopol, G. Călinescu). Colaborează toți marii scriitori ai vremii: L. Rebreanu, O. Goga, T. Arghezi, L. Blaga, T. Vianu, Ion Pillat, G. Topârceanu, Ion Barbu, Matei Caragiale, Hortensia Papadat-Bengescu, Ion Vinea etc. Din 1930 revista apare la București sub conducerea lui M. Ralea și G. Călinescu. *Viața românească* și problema specificului național.

Revista *Sburătorul*. Gruparea revistei (E. Lovinescu). Apare la București între anii 1919-1922 și 1926-1927. Cenaclul revistei are o existență îndelungată (din 1919 până în 1947). Obiectivele grupării: promovarea tinerilor scriitori și impunerea tendințelor moderniste. Teoria *imitației* preluată după francezul Gabriel Tarde. Fenomenul *formelor fără fond*. Principiul sincronismului. De la o literatură preponderent rurală la o literatură de inspirație urbană. Cultivarea prozei obiective. Evoluția poeziei de la epic la liric. Intellectualizarea prozei și a poeziei. Criteriul estetic în judecata operei de artă.

Revista *Gândirea* și alte publicații tradiționaliste. Apare la Cluj în 1921 sub direcția lui Cezar Petrescu. Din 1922 se mută la București sub conducerea lui Nichifor Crainic până în 1944. Colaboratori: Lucian Blaga, Adrian Maniu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Cezar Petrescu, Tudor Vianu, Mateiu Caragiale, Gib Mihăescu ș.a. Tradiționalismul ortodoxist. *Revista Fundațiilor Regale* (1934-1945). Colaboratori: Paul Zarifopol, Camil Petrescu, D. Caracostea ș.a.

Tema 2. Avangarda literară. *Contemporanul* și alte publicații de avangardă. *Contemporanul* (1922-1932), *Punct* (1924-1925), *Integral* (1925-1927), *Urmuz* (1928), *unu* (1928-1932), *Alge* (1930-1931). Literatura manifestelor.

Dadaismul și antiliteratura, antimuzica, antipictura. Negarea valorilor consacrate. Tehnicile de creație. Valorile: ludicul, gratuitatea, extrema convenționalitate, accidentalul etc. Mișcarea se autodizolvă în 1921.

Constructivismul românesc și grupul revistei *Contemporanul* (Ion Vinea, Tudor Arghezi, I. Barbu, Camil Petrescu, Felix Aderca, B. Fundoianul, Ilarie Voronca, Marcel Iancu, Constantin Brâncuși, St. Roll, Brunea-Fox, Mihaela Petrașcu etc.) Formule artistice noi explorarea unor spații tematice inedite: tehnica modernă. Necesitatea unei corespondențe între artă și spiritul contemporan al tehnologiei moderne. Inventarea formelor noi concurând natura.

Suprerealismul e teoretizat și practicat la revistele *unu*, *Urmuz*, *Alge*. Alături de Tristan Tzara, Ilarie Voronca, B. Fundoianul, Marcel Iancu, Victor Brauner apar Geo Bogza, Sașa Pană, Gellu Naum, Aurel Baranga, Miron Radu Paraschivescu, Virgil Teodorescu ș.a. Arta și inconștientul, visul, delirul. Tehnica de realizare artistică e dicteu automat. Fluxul continuu al subconștientului. Tehnici ale combinării întâmplătoare. *Futurismul* în poezia românească.

Tema 3. Evoluția poeziei. Trei mari doctrine (mimetică, expresivă, imaginativă)

Preocuparea marilor lirici pentru teoretizare. L. Blaga (*Noul stil*), Ion Barbu (*Note pentru o mărturisire literară, Poezia leneșă*). Libertatea absolută a inspirației în poezie. Spațiul și timpul își pierd coerența, ordinea. Numai există domenii de inspirație privilegiate. Poezia transfigurează artistic toate aspectele realității. T. Arghezi (*Testament, Flori de mucigai, Har*). Noua poezie își asimilează cuceririle recente ale tehnicii: automobilele, avioanele, telefonul etc. Valorificarea miturilor. I. Barbu (*Riga Crypto și Iapona Enigel, Nastratin Hogeia la Isarlâk*), L. Blaga (*La cumpăna apelor, La curțile dorului*). Tentația absolutului. T. Arghezi (*Psalmi*), L. Blaga (*Psalm, În marea trecere*), I. Barbu (*Joc secund*). Poezia – „sărbătoare a intelectului”. Construcția geometrică. I. Barbu: „...poezia este o prelungire a geometriei”. Forța de transformare poetică a realității constă în *fantezia metaforică*. Prin comunicarea metaforică se produc imagini care asociază domenii îndepărtate. G. Bacovia (*Plumb*). Spargerea tiparului limbii, a regulilor gramaticale, îndepărtare de cântarea tradițională. Crearea unui nou limbaj poetic. Degajarea de verbe reprezentând îndepărtarea de narativ. Substantivul își sporește intensitatea. Exprimarea eliptică, poezia de notație. Tehnica inserției de citate diverse. Ermetism. Incifrarea poeziei. Sens plurivoc. Magia limbajului și sugestiei.

Tema 4. George Bacovia.

Poezia lui Bacovia în receptarea criticilor. Eminescu și Bacovia. *Ars poetica*. Bacovia și simbolismul.

Antisimbolismul lui Bacovia. Măștile eului bacovian. Semnificația spațiului. Arcadia bacoviană în negativ.

Tema 5. Lucian Blaga

Poezia lui Blaga în receptarea criticii. Eminescu și Blaga. Sistemul filosofic a lui L. Blaga. *Ars poetica*. Blaga și expresionismul. Revolta fondului nostru original. Aventura eului blagian. Taina: criteriu al poeticului. Tăcerea ca semnificat. Reabilitarea biograficului. Reabilitarea confesiunii?

Tema 6. Tudor Arghezi.

Poezia lui Arghezi în receptarea criticilor. Eminescu și Arghezi. Arghezi între două structuri ale liricii moderne. *Ars poetica*. Eul arghezian și statutul lui proteic. Eterogenitatea poeziei. De la poetica văzului la poetica viziunii. Estetica urâtului. Thanatos. Eroticonul arghezian. Ludicul. Ironia și orgoliul. Arghezi și poezia contemporană.

Tema 7. Ion Barbu. Poezia lui Ion Barbu în receptarea criticii. Eminescu și Barbu. Etapele poeziei lui Barbu. Poetica

<p>infrarealismului. Nunta subterană. La mijloc de rău și bun. Spirala de var și lumea moluscă. Restrânsele perfecțiuni poliedrale. Cartea ca spațiu al metamorfozei. Barbu și poetica postmodernismului.</p>						
<p>Tema 8. Alți poeți. În ultimele două secole ele se confruntă sub diferite forme cu la fel de diferite rezultate: doctrina <i>imitativă</i>, doctrina <i>expresivă</i> și doctrina <i>imaginativă</i>. Ion Vinea, Tristan Tzara, B. Fundoianu, Aron Cotruș, Nichifor Crainic, Radu Gyr, Adrian Maniu, Ion Minulescu, Al. Philippide, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Ilarie Voronca, Camil Baltazar, Emil Botta, Magda Isanos, Al. Robot.</p>						
<p>Tema 9. Tipologia romanului românesc. Anii '20-30. Disputa în jurul romanului Maturizarea artistică a romanului, afirmarea lui printre genurile literare principale. Scurt istoric al evoluției romanului românesc. Orientările (variantele) principale ale romanului interbelic. Evoluția raportului autor-narator-personaj, narațiune (povestire) – prezentare, perspectivă (punct de vedere) – actul de a nara (vocea naratorului), modalitate mimetică – modalitate antimimetică. Trei modele principale: romanul doric, romanul ionic, romanul corintic.</p>						
<p>Tema 10. Mihail Sadoveanu De la povestire spre romanul – epopee. Sinteza dintre epic și liric, prozaic și poetic. Temele principale ale creației sadoveniene. Operele reprezentative. Sadoveanu – creatorul romanului – epopee cu subiect istoric.</p>						
<p>Tema 11. Liviu Rebreanu Nuvelistica. Subiecte tipuri de personaje, conflicte reluate în romanele sale. Rebreanu – omul de teatru. Publicistica. Romanul rebrenian și construcția lui.</p>						
<p>Tema 12. Camil Petrescu Drama intelectualului – tema centrală a operei sale artistice și publicistice. Poezia. Dramaturgia. „Teoretician al romanului” și inovator al romanului românesc.</p>						
<p>Tema 13. Hortensia Papadat-Bengescu Evoluția de la proza lirică la proza obiectivă. Contribuțiile principale ale scriitoarei la dezvoltarea romanului interbelic. Ciclul Hallipilor.</p>						
<p>Tema 14. Mircea Eliade Contribuțiile „tinerei generații”. Romanul autenticității.</p>						
<p>Tema 15. Alți prozatori Scurt istoric asupra evoluției romanului românesc. Trei modele structurale ale romanului european și afirmarea lor în proza românească. Romanul doric. Romanul ionic. Romanul corintic.</p>						
<p>Tema 16. Literatura basarabească Reviste basarabene. Generația Unirii. „Tânăra generație”.</p>						
<p>Evaluarea orală la examenul final presupune proba teoretică (prezentarea a două subiecte teoretice) și proba practică (analiza unei poezii sau a unui fragment de text epic). Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a șapte lucrări de laborator, (2) o lucrare de evaluare curentă practică, (3) un test de cunoștințe, (4) participarea la prezentări și discuții în timpul seminarelor (5) o evaluare complexă. Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.</p>						
<p>Strategii de predare și învățare</p>						
<p>Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, lucrări de portofoliu, proiecte, consultații. Metode de dezvoltare a gândirii critice; dezbateri; conversația euristică; problematizarea; studiul bibliografiei. Proceduri de analiză reciprocă a probelor de evaluare. Prelegeri interactive cu aplicarea TIC. Organizarea dezbaterilor, situații problematice.</p>						
<p>Lucrul individual</p>						
Nr.	Unități de conținut	Ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități	

1.	Introducere. Climatul epocii 1918-1944. Reviste și curente literare			Climatul epocii interbelice.	Referat.	Susținerea unui interviu în baza referatului.
2.	Avangarda literară			Avangardismul românesc	Notițe din lucrarea <i>Avangardismul românesc</i> de Ion Pop.	Note pentru portofoliu.
3.	Evoluția poeziei			Poezia interbelică	Matei Călinescu. <i>Conceptul modern de poezie.</i>	Prezentare individuală.
4.	George Bacovia			Poezia lui G. Bacovia	Lectura volumelor de versuri	Test nr. 1
5.	Lucian Blaga			Poezia lui Blaga	Lectura volumelor de versuri	Test nr. 2.
6.	Tudor Arghezi			Poezia argheziană	Lectura volumelor de versuri	Test nr. 3
7.	Ion Barbu			Ion Barbu poet	Lectura volumelor de versuri	Prezentare individuală.
8.	Alți poeți			Ion Minulescu, O. Goga, G. Topârceanu, T. Tzara, B. Fundoianu etc.	Lectura volumelor de versuri	Evaluare în plen. Verificarea lecturii
9.	Tipologia romanului românesc. Anii '20-30. Disputa în jurul romanului			Despre romanul interbelic	Referat <i>Nicolae Manolescu. Arca lui Noe</i>	Evaluare reciprocă.
10.	Mihail Sadoveanu			Proza sadoveniană	Lectura romanelor	Figuri narative în baza unei povestiri din <i>Hanul Ancuței</i>
11.	Liviu Rebreanu			Liviu Rebreanu, prozator	Lectura romanelor	Construcția romanului rebrenian
12.	Camil Petrescu			Proza lui Camil Petrescu	Lectura romanelor	Modalitățile de psihologizare în romanul ionic.
13.	Hortensia Papadat- Bengescu			Proza H. Papadat-Bengescu	Lectura romanelor	Referat <i>Statutul reflectorului</i>
14.	Mircea Eliade			Proza lui M. Eliade	Lectura romanelor	Referat <i>Tehnica dublei perspective</i>
15.	Alți prozatori			Cezar Petrescu, C. Stere, A. Holban, G. Călinescu, I. Teodoreanu, G. Ibrăileanu ș.a.	Lectura romanelor la alegere	Prezentare individuală.
16.	Literatura basarabeană			Poeți și prozatori basarabeni	Lectura volumului <i>Scriitori de la „Viața Basarabiei”</i>	Notițe din volumul <i>Tentația sincronizării</i> de Al. Burlacu

Bibliografie

Obligatorie:

1. Călinescu G. Istoria literaturii române de la origini până în prezent, ed. a II-a revăzută și adăugită, București: Minerva, 1982.
2. Călinescu M. Conceptul modern de poezie... ed. a II-a. Pitești: Paralela 45, 2002.
3. Constantinescu P. Romanul românesc interbelic. București: Minerva, 1977.
4. Crăciun Gh. *Istoria literaturii române*. Ch.: Cartier, 2004.
5. Manolescu N. *Istoria critică a literaturii române*. Pitești: Paralela 45, 2008.
6. Manolescu N. Arca lui Noe. București: Gramar, 2010.
7. Protopopescu Al. Romanul psihologic românesc. București: Editura Eminescu, 1978.
8. Scarlat M. Istoria poeziei românești. Vol.3. București: Minerva, 1986.
9. Vianu T. Arta prozatorilor români. București: Editura Eminescu, 1973.

Opțională:

1. Burlacu A. *Literatura română din Basarabia. Anii 20-30*. Ch., 2002.
2. Cimpoi M. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. Ed. a III-a revăzută și adăugită. București: Editura Fundației Culturale Române, 2002
3. Chevalier J., Gheerbrant A. Dicționar de simboluri. Iași: Editura POLIROM, 2009.
4. Ducrot O., Schaeffer J.-M., Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului. București: Editura Babel, 1996.
5. Negoșescu I. Scriitori moderni. București: Minerva, 1975.
6. Petrescu I. E. Eminescu și mutațiile poeziei românești. Cluj-Napoca, 1989.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I - Licență
Denumirea cursului	Istoria limbii române
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limbă și literatură română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Matieț-Paraschiv Violeta, conf. univ., dr.
Cadre didactice implicate	A. Zgardan, O.Boz
e-mail	matiet.violeta@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestru I	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.05.A.028	3	III	V	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

În cadrul cursului de Istorie a limbii române literare studenții fac cunoștință cu tabloul sintetic al istoriei limbii române literare, începând cu sec. al XVI-lea și încheindu-se cu perioada actuală. Etapele dezvoltării românei literare ca limbă de cultură sunt prezentate drept momente ale unui proces de lungă durată, examinate în raport cu tendințele limbii populare și în funcție de împrejurările istorico-culturale specifice epocilor studiate. Ca urmare, cercetarea se întemeiază pe interferența dintre factorul intern, „natural”, de progres lingvistic și factorul extern „impuls” formelor de exprimare în vederea realizării ideii de unitate și

de perfecționare a variantei cultivate a limbii române.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- Definierea și exemplificarea conceptelor, domeniilor și metodelor lingvistice de bază, a structurii și funcționării limbii române în sincronie și diacronie.
- Înțelegerea conceptului de limbă literară.
- Recunoașterea și problematizarea direcțiilor de evoluție a limbii române literare în epoca modernă
- Elaborarea unor proiecte profesionale în domeniul limbii române contemporane și, în general, al lingvisticii, pornind de la principiile studiului diacronic și sincron al acesteia

Finalități de studii

- Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale disciplinei pentru realizarea educației lingvistice și literare.
- Să elaboreze materialele didactice necesare organizării unui proiect individual.

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe și deprinderi din cursurile Introducere în lingvistica generală, Limba latină, Filosofie, Lexicologie, Morfologie. Studentii trebuie să posede în linii generale deprinderi de a cerceta, interpreta și analiza faptele de limbă.

Unități de învățare

Prezentarea tematicii cursului. Originile limbii române literare. Epoca veche. Evoluția limbii române literare. Epoca modernă. Normarea limbii literare moderne.

Repartizarea orelor de curs

Nr · /o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Introducere în problematica disciplinei și prezentarea statutului epistemologic al acesteia. Prezentarea tematicii cursului, a bibliografiei și a modalităților de evaluare pe parcurs și finală		2	1		
2.	Originile limbii române. Periodizarea limbii literare		2	1		
3.	Epoca veche I. Limba literară până la 1640. Variante literare (centre culturale, cărți, oameni de cultură)		2	1		
4.	Epoca veche II. Limba literară în perioada 1640-1780. Norme literare. Cărturari și cărți: - sec. XVII (Varlaam, Dosoftei, Simion Ștefan, Antim)		1	1		
5.	Evoluția limbii române literare. Epoca modernă I. Direcții esențiale. Limba literară în perioada 1780-1840.		1			

6.	Evoluția limbii române literare. Epoca modernă II. Limba literară în perioada 1840-1881 Școala analogistă. Școala italianistă. Curentul purist		2		2	
7.	Convergență și divergență în normarea limbii literare moderne.		2			
TOTAL		36	12	4	2	18

Conținutul unităților de curs

- **Tema 1**

Introducere în problematica disciplinei și prezentarea statutului epistemologic al acesteia. Prezentarea tematicii cursului, a bibliografiei și a modalităților de evaluare pe parcurs și finală.

- **Tema 2**

Istoria limbii literare – disciplină a lingvisticii. Conceptul de limbă literară. Epoca de formare a limbii române literare. Baza dialectală a limbii române literare. Bazele dialectale ale vechilor variante literare românești. Periodizarea limbii române literare.

- **Tema 3**

Epoca veche I. Limba literară până la 1640. Variante literare (centre culturale, cărți, oameni de cultură). Originile scrisului în limba română. Monumente de limbă scrisă. Caracteristicile generale ale primelor texte românești (particularități fonetice, morfologice, sintactice și lexicale). Structura limbii literare. Cărturari și cărți: - sec. XVI - sec. XVII (Varlaam, Dosoftei, Simion Ștefan, Antim Ivireanul)

- **Tema 4**

Epoca veche II. Limba literară în perioada 1640-1780. Norme literare.

- **Tema 5**

Evoluția limbii române literare. Epoca modernă I. Direcții esențiale. Limba literară în perioada 1780-1840. Cărturarii laici și cărțile lor. Sec. al XVII-lea a) Cărturari laici: Miron Costin, Nicolae Costin, Ion Neculce, Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir b) Pravile: - Pravila lui Vasile Lupu (1646), - Îndreptarea legii (1652).

- **Tema 6**

Evoluția limbii române literare. Epoca modernă II. Limba literară în perioada 1840-1880. Școala analogistă. Școala italianistă. Curentul purist. Direcția națională în dezvoltarea limbii române literare moderne. Heliade Rădulescu, Al. Russo și M. Kogălniceanu. Titu Maiorescu și prefacerile limbii în epoca Junimii.

- **Tema 7**

Convergență și divergență în normarea limbii literare moderne.

Ortografia stabilită de Academia Română în sesiunile generale din perioada 1880-1885. Ortografia stabilită de Academia Română în anul 1904. Garabet Ibrăileanu, Problema limbii literare (1919). Ortografia stabilită de Academia Română în anul 1932. Ortografia stabilită de Academia Română în anul 1953.

Strategii de predare-învățare

Prelegere, conversație, Prezentare PPT, problematizarea, conversația euristică, exercițiul.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: oral și în scris, prezentări, rapoarte, participarea la discuții, portofolii, teste etc.

Evaluarea periodică I- probă scrisă (test cu itemi eterogeni)

Evaluarea periodică II – test cu itemi heterogeni

Evaluarea semestrială se va executa în diferite forme:

1. În scris, metoda de evaluare - test (itemi heterogeni).
2. Evaluare orală (Abordarea în diverse perspective interpretative a fenomenelor și teoriilor despre istoria limbii). Formularea unui punct de vedere asupra evoluției limbii literare, pornind de la textele recomandate (bibliografia de specialitate)).
3. Elaborarea unui discurs oral / scris complex, bogat lexical și sintactic, articulat precis din punct de vedere logic, la una din temele cursului.

Lucrul individual

r.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Introducere în problematica disciplinei și prezentarea statutului epistemologic al acesteia	2	Conceptul de limbă literară	Prezentare orală, Prezentare PPT	Evaluare orală, Conversația
2.	Originile limbii române. Periodizarea limbii literare	2	Teorii cu privire la periodizarea limbii literare	Prezentare orală, Prezentare PPT, Schemă	Evaluare orală, Conversația, Problematizare a
3.	Epoca veche I. Limba literară până la 1640. Variante literare (centre culturale, cărți, oameni de cultură)	6	Cărturari și cărți: - sec. XVI - sec. XVII (Varlaam, Dosoftei, Simion Ștefan, Antim Ivireanul)	Referat, Prezentare orală, Prezentare PPT	Conversația, conversația euristică.
4.	Epoca veche II. Limba literară în perioada 1640-1780. Norme literare	6	Grigore Ureche, Letopisețul Țării Moldovei Dosoftei, Psaltirea în versuri (1673) Biblia de la București (1688) Miron Costin, De neamul moldovenilor Dimitrie Cantemir, Divanul (1698) Antim Ivireanul, Didahii. Ion Neculce, O samă de cuvinte. Pravilniceasca condică (1780)	Referat, Prezentare orală, Prezentare PPT	Evaluare orală, Conversația, Problematizare a
5.	Evoluția limbii române literare. Epoca modernă I. Direcții esențiale. Limba	6	Școala Ardeleană. Petru Maior, Istoria pentru începutul românilor	Referat, Prezentare orală,	Evaluare orală, Conversația, Problematizare

	literară în perioada 1780-1840.		în Dachia (1812). Gheorghe Lazăr, Aritmetica matematică (1821). Lexiconul de la Buda (1825). Dinicu Golescu, Însemnare a călătoriei mele (1826). Regulamentul organic (1832).	Prezentare PPT	a, Test cu itemi multipli
6.	Evoluția limbii române literare. Epoca modernă II. Limba literară în perioada 1840-1881 Direcția națională în dezvoltarea limbii române literare moderne	6	Mihail Kogălniceanu, Introducție la Dacia literară (1840). Titu Maiorescu, Despre scrierea limbii române (1866). Timotei Cipariu, Gramatec' a limbii romane. Prefațiune (1869). Bogdan Petriceicu Hasdeu, Principie de lingvistică. Lingvistica în genere (1881)	Referat, Prezentare orală, Prezentare PPT	Evaluare orală, Conversația, Problematizare a, Test cu itemi multipli
7.	Convergență și divergență în normarea limbii literare moderne.	2	Ortografia stabilită de Academia Română în sesiunile generale din perioada 1880-1885. Ortografia stabilită de Academia Română în anul 1904. Garabet Ibrăileanu, Problema limbii literare (1919). Ortografia stabilită de Academia Română în anul 1932. Ortografia stabilită de Academia Română în anul 1953.	Referat, Prezentare orală, Prezentare PPT	Evaluare orală, Conversația, Problematizare a

Bibliografie

Obigatorie:

1. Bochmann Klaus. Introducere în istoria limbii și literaturii române. Traducere din germană de Alina Tofan. Chișinău: Editura Cartier, 2018.
3. Coteanu I. Originile limbii române. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
4. Gheție I. Introducere în studiul limbii române literare. București: EȘE, 1982.
5. Ivănescu G. *Istoria limbii române*. Iași: Junimea, 2000. [sau ediția din 1980]
6. Munteanu Șt., Țăra V.D. Istoria limbii române literare. Privire generală, ed. a II-a. București: EDP, 1983. [sau ediția din 1978].

Opțională:

1. Brâncuș G. Introducere în istoria limbii române I. Ediția a II-a. București: Editura Fundației România de Măine, 2005.
2. Gheție I. Baza dialectală a românei literare. București, 1975.
3. Gheție I. Istoria limbii române literare. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
4. Oprea Ioan, Nagy Rodica. Istoria limbii române literare. Epoca modernă. Suceava: EUS, 2002.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Dialectologia
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.05.A.028	3	III	V	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul de *Dialectologie*, studenții vor însuși cunoștințe despre repartizarea și funcționarea teritorială a limbii române în calitate de sistem specific cu o anumită structură, despre particularitățile dialectale fonetice, lexicale și morfologice ale limbii române; vor studia limba română în calitate de sistem care variază, prin specificul său și utilizarea sa, în diferite regiuni în care este vorbită. Totodată, studenții își vor forma o viziune de ansamblu asupra funcționării limbii române în toate regiunile în care aceasta este cunoscută și utilizată în calitate de mijloc de comunicare în societate, o imagine complexă asupra varietății dialectale românești, vor studia despre originea, apariția și evoluția limbii române, vor însuși metode și aspecte de studiere a limbii române; vor studia dialectele, subdialectele și graiurile limbii române.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților

eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;

- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minime privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;
- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

5. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.
6. Să comunice corect și eficient în context educațional.
7. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.
8. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii, despre varietatea diatopică a limbii, despre importanța și funcționarea limbii în societate în variantele literară și dialectală, achiziționate la cursurile de *Introducere în lingvistică, Limba română contemporană (fonetica, lexicologia)*. Studenții trebuie să știe că limba este un sistem complex, care prezintă varietate diatopică, diafazică și diastratică, ce funcționează în baza unor mecanisme interne și care este, în același timp, cel mai important mijloc de comunicare în societate. Întrucât

este un fenomen social, limba trebuie studiată în legătură cu funcționarea ei în societate, în diferite regiuni, conform particularităților dialectale fonetice, lexicale, morfologice pe care le prezintă în varietatea ei diatopică.

Unități de curs

1. Obiectul dialectologiei. Limbă, dialect, grai. Constituirea și dezvoltarea dialectologiei ca știință. Importanța studierii dialectelor și graiurilor pentru istoria limbii și a poporului 2. Geografia lingvistică. 3. Structura dialectală a limbii române. 4. Dialectul dacoromân. 5. Dialectele aromân, istroromân, meglenoromân.

Repartizarea orelor de curs

Nr.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
11.	Obiectul dialectologiei. Limbă, dialect, grai, coine. Constituirea și dezvoltarea dialectologiei ca știință	1	1	-	-	1
22.	Geografia lingvistică	2	1	1	-	2
33.	Structura dialectală a limbii române	1	1	-	-	1
4.	Dialectul dacoromân	1	1	-	-	1
5.	Dialectele aromân, istroromân, meglenoromân	3	2	1	-	3
TOTAL		8	6	2	-	8

Conținutul unităților de curs

1. Obiectul dialectologiei. Limbă, dialect, grai, coine. Constituirea și dezvoltarea dialectologiei ca știință
Dialectologia sincronică și dialectologia diacronică. Limbă, dialect, grai. Criterii de delimitare a limbii de dialect, subdialect, grai, cu referire la limba română. Dialecte teritoriale versus variante sociale ale limbii. Dialectele și limba literară. Legătura dialectologiei cu alte științe lingvistice și adiacente. Preocupările de dialectologie până la momentul Ascoli (1873), fondatorul dialectologiei în calitate de știință autohtonă. Din istoria dialectologiei românești. Contribuția lui B.P. Hasdeu, G. Weigand, S. Pușcariu, S. Pop, E. Petrovici la studierea diatopică a limbii române. Școli/centre de dialectologie. Termeni cu care operează dialectologia: *anchetă dialectală, arie dialectală, izoglosă, cartografiere* etc. Importanța studierii dialectelor și graiurilor pentru teoria și metodologia lingvistică generală, pentru stabilirea caracteristicilor unei opere literare, pentru predarea limbii române în școală.

2. Geografia lingvistică

Metode și rezultate în dialectologie. Geografia lingvistică. Transcrierea fonetică. Sistemul de transcriere. Calitățile unui bun sistem de transcriere. Sistemul de transcriere fonetică al ALR (NALR, ALM, ALRR. Bas.). Metode de colectare a materialului dialectal. Observația directă. Ancheta organizată. Ancheta prin corespondență. Ancheta pe teren (la fața locului). Anchetatorul. Informatorul. Elementele anchetei. Chestionarul lingvistic. Modalități de prezentare și interpretare a materialului colectat. Atlase. Texte dialectale. Glosar (dicționar dialectal). Tipuri de hărți și atlase lingvistice. Contribuția geografiei lingvistice la dezvoltarea teoriei limbii. Atlase lingvistice românești: WLAD, ALR, NALR, ALM, ALRR. Bas.

3. Structura dialectală a limbii române

Limba română – unica reprezentantă a latinității orientale. Formarea dialectelor românești (dacoromân, aromân, meglenoromân, istroromân).

4. Dialectul dacoromân

Repartizarea dialectală a dacoromânei. Criterii de delimitare a dialectului dacoromân de alte dialecte: genetice, areale. Subdialectele dialectului dacoromân. Subdialectul moldovenesc. Aria de răspândire. Particularități fonetice, morfologice, lexicale. Subdialectul muntenesc. Particularități fonetice și morfologice. Caracterizarea subdialectelor bănățean, crișean, maramureșean. Graiuri de tranziție (arii dialectale de tranziție). Graiurile din Transilvania. Graiuri românești în medii aloglote. Baza dialectală a limbii române dialectale.

5. Dialectele aromân, istroromân, meglenoromân

Dialectul aromân. Date despre aromâni: răspândirea lor, numele și numărul aromânilor. Cultura aromânilor. Diferențieri regionale în aromână. Particularitățile fonetice, morfologice, lexicale ale aromânei. Dialectul istroromân. Date despre istroromâni: ținutul în care locuiesc, numele și numărul istroromânilor. Ocupația, starea social-economică și cultura istroromânilor. Particularitățile fonetice, morfologice, lexicale ale istroromânei.

Dialectul meglenoromân. Date despre meglenoromâni: ținutul în care locuiesc, numele și numărul meglenoromânilor. Ocupația, starea social-economică și cultura meglenoromânilor. Particularitățile fonetice, morfologice, lexicale ale meglenoromânei.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

NR.	Unități de conținut	Ore de lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Obiectul dialectologiei. Limbă, dialect, grai, coine. Constituția și dezvoltarea	1	Criterii de delimitare a limbii de dialect, subdialect, grai, cu referire la limba română	Prezentarea unui discurs argumentat	Prezentare în formă orală

	dialectologiei ca știință				
2.	Geografia lingvistică	2	Metode și rezultate în dialectologie. Geografia lingvistică	Prezentarea geografiei lingvistice	Evaluare de către profesor
3.	Structura dialectală a limbii române	1	Importanța studierii dialectelor și graiurilor pentru teoria și metodologia lingvistică generală	Clustering	Prezentare în formă de schemă
4.	Dialectul dacoromân	1	Formarea dialectului dacoromân. Particularitățile dialectului dacoromân	PPT	Evaluare de către profesor
5.	Dialectele aromân, istroromân, meglenoromân	3	Formarea dialectelor românești (dacoromân, aromân, meglenoromân, istroromân). Particularitățile dialectelor dacoromân, aromân, meglenoromân, istroromân	PPT	Evaluare de către profesor

Bibliografie

Obigatorie:

1. Caragiu Marioțeanu, M. *Compendiu de dialectologie română*. București, 1975.
2. Caragiu Marioțeanu, M., Giosu, Șt., Iliescu, L., Todoran, R. *Dialectologia română*. București, 1977.
3. Coșeriu, E. *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică*. Chișinău, 1994.
4. Coșeriu, E. *Unitatea limbii române: planuri și criterii*. În: *Limba Română (Chișinău)*, nr. 5-6, 1994.
5. Pavel, V. *Limba română și graiurile ei teritoriale (Cu referire la denumirea corectă a limbii românilor la est de Prut)*. În: *Revista de Lingvistică și Știință Literară*, nr. 5, 1995.
6. Zgardan, A. *Factorii sincron/diacronic și reflectarea evoluției cuvintelor în distribuția lor spațială*. În: *Probleme ale științelor socio-umane și modernizării învățământului*. Chișinău: Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. 1999, pp. 168-169.
7. Zgardan, A. *Unități denominative motivate în graiurile dacoromâne*. În: *Omagiu profesorului și omului de știință V. Zagaevschi*. Chișinău: CEP U.S.M, 2003, pp. 263-265.

Opțională:

1. Purice, M., Zagaievschi, V., Ciornâi, I. *Curs de dialectologie română*. Chișinău, 1991.
2. *Tratat de dialectologie românească*. Coordonator V. Rusu. Craiova, 1984.
3. *Atlasul lingvistic moldovenesc*. Vol. I-II. Chișinău, 1968-1973.
4. *Atlasul lingvistic român*, serie nouă. Vol. I-VII. București, 1972.
5. Zgardan, A. *Unitatea în diversitate a limbii române la nivel de varietate diatopică*. În: *Limba și literatura română în spațiul etnocultural dacoromânesc și în diasporă*. Iași: TRINITAS, 2003, pp. 132-135.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Limba română contemporană (sintaxa II)
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.06.O.030	3	III	VI	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

În cadrul cursului de *Limba română contemporană (sintaxa II)* studenții vor studia relațiile sintactice dintre cuvinte în propoziție și dintre propoziții în frază, care sunt strict necesare în cunoașterea gramaticii, vor realiza analize sintactice complexe, vor comenta relațiile sintagmatice dintre unitățile sintactice ale limbii – sintagme, sintaxeme –, pentru a înțelege mecanismul construirii textului oral și scris. În însușirea și delimitarea unităților sintactice ale limbii, elevii se vor baza pe delimitarea ontologică de gnostic, pe metoda analizei în constituenți imediați, pe metoda analizei transformaționale.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;

- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;
- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

9. Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.
10. Să comunice corect și eficient în context educațional.
11. Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.
12. Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre sistemul limbii în general, abilități de analiză, sinteză, interpretare a faptelor de limbă. Predarea-învățarea-evaluarea acestui curs se va baza pe cunoștințele achiziționate la *Introducere în*

lingvistică, Limba română contemporană (lexicologia, morfologia).

Unități de curs

1. Sintaxa frazei. 2. Coordonarea. 3. Subordonarea. 4. Fraze formate prin coordonare și subordonare. 5. Vorbirea directă și indirectă. 6. Sintaxa și cultivarea limbii.

Repartizarea orelor de curs

Nr	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Sintaxa frazei	2	2	1	-	2
2.	Coordonarea	4	2	1	-	4
3.	Subordonarea	4	2	1	-	4
4.	Fraza formată prin coordonare și subordonare	4	2	1	-	4
5.	Vorbirea directă și indirectă	2	2		1	2
6.	Sintaxa și cultivarea limbii	2	2		1	2
	TOTAL	18	12	4	2	18

Conținutul unităților de curs

1. Sintaxa frazei

Statutul sintactic al frazei în limba română. Din istoricul frazei ca unitate a sintaxei. Precizări terminologice. Definiția frazei. Coordonarea și subordonarea. Jonctivele (conjunții, locuțiuni conjuncționale, cuvinte conjunctive). Principiile de clasificare a propozițiilor subordonate. Raportul dintre frază și text. Particularități semantico-funcționale și structurale ale frazei în limba română. Tipuri de fraze în limba română. Fraza cu propoziții angrenate. Procedeele de conexiune a cosubordonatelor omogene cu regenta. Procedeele de conexiune între cosubordonatele omogene. Topica cosubordonatelor omogene. Procedeele de conexiune a cosubordonatelor neomogene cu regenta. Topica cosubordonatelor neomogene. Substitutul de propoziție/frază.

2. Coordonarea

Despre esența logico-semantică a raportului de coordonare în sintaxă. Coordonarea prin joncțiune. Noțiuni generale. Tipurile propozițiilor coordonate. Fraze cu propoziții coordonate copulative. Fraze cu propoziții coordonate adversative. Fraze cu propoziții coordonate disjunctive. Fraze cu propoziții coordonate explicative. Fraze cu propoziții coordonate explicative. Fraze cu propoziții coordonate conclusive. Coordonarea prin juxtapunere. Raportul de inerență la nivel propozițional și frastic.

3. Subordonarea

Subordonarea prin joncțiune. Propoziția subordonată atributivă. Subordonata atributivă – determinativă și explicativă. Propoziția subordonată completivă directă. Întrebările subordonatei complete directe.

Jonctivele subordonatei complete directe. Propoziția subordonată completivă indirectă. Întrebări indirecte. Propoziția subordonată de timp. Raportul de simultaneitate, de anterioritate și de posterioritate.

Propoziția subordonată de loc. Statutul sintactic al subordonatei de loc. Propoziția subordonată cauzală. Propoziția subordonată finală. Propoziția subordonată modală. Subordonata modală prin excelență. Subordonata modală de gradație. Propoziția subordonată comparativă. Propoziția subordonată condițională. Raportul dintre condiționala propriu-zisă și modala condițională. Propoziția subordonată concesivă. Propoziția subordonată consecutivă.

4. Fraze formate prin coordonare și subordonare

Fraza cu propoziție principală și două sau mai multe propoziții subordonate. Fraza cu propoziții cosubordonate omogene. Fraza cu propoziții cosubordonate neomogene. Fraza cu o propoziție principală ce conține doi sau mai mulți termeni regenți. Fraza cu propoziții consecutive subordonate. Fraza mixtă. Perioada.

5. Vorbirea directă și indirectă

Vorbirea directă (noțiuni generale). Statutul semantico-funcțional al vorbirii directe. Vorbirea indirectă. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă. Vorbirea indirectă liberă. Particularități semantico-stilistice ale vorbirii directe și indirecte în limba română.

6. Sintaxa și cultivarea limbii

Incorectitudini sintactice în cadrul propoziției – anacolutul. Greșeli de recțiune nominală. Greșeli de recțiune verbală. Utilizarea incorectă a infinitivului postverbal prepozițional. Calchierile lingvistice la nivelul structurii propoziției. Incorectitudini sintactice în cadrul frazei. Utilizarea incorectă a unor cupluri corelative. Greșeli de acord.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, seminare, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Sintaxa frazei	2	Structura frazei	Analize sintactice	Evaluare scrisă
2.	Coordonarea	4	Fraze formate prin coordonare	Analiza coordonării în frază	Prezentare orală
3.	Subordonarea	4	Fraze formate prin subordonare	Analiza subordonării în frază	Prezentare orală

4.	Fraze formate prin coordonare și subordonare	4	Structuri sintactice formate prin coordonare și subordonare	Analiza structurilor formate prin coordonare și subordonare	Evaluare scrisă
5.	Vorbirea directă și indirectă	2	Studiul vorbirii directe și indirecte în texte artistice	Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă și a vorbirii indirecte în vorbire directă	Evaluare reciprocă
6.	Sintaxa și cultivarea limbii	2	Analiza comunicărilor din mass-media din punctul de vedere al corectitudinii sintactice	Prezentarea unei informații analitice	Prezentare orală

Bibliografie

Obligatorie:

8. Avram, M. *Gramatica pentru toți*. București, 1986.
9. Dimitriu, C. *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*. Iași: Institutul European, 2002.
10. *Gramatica limbii române*. Editura Academiei Române. Vol. II. București, 2005.
11. *Gramatica uzuală a limbii române*. Sub redacția dnei prof. Mioara Avram. Chișinău, 2000.
12. Guțu-Romalo, V., *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*. București, 1973.
13. Zgardan, A. *Note de curs la limba română contemporană (lexicologie, morfologie, sintaxă)*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016.
14. Irimia, D. *Gramatica limbii române*. Iași: Polirom, 1997.

Opțională:

7. Butuc, P. *Predicatul angrenat în limba română*. Chișinău: Iulian, 2004.
8. Ciobanu, A. *Sintaxa practică*. Chișinău: Lumina, 1991.
9. Ciobanu, A. *Sintaxa și semantica*. Chișinău: Știința, 1987.
10. Drașoveanu, D.D. *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*. Cluj-Napoca: Editura Clusium, 1997.
11. Hazi, Ș. *Predicativitatea: determinare contextuală analitică*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1997.
- Iordan, I., Robu, V. *Limba română contemporană*. București, 1978

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Istoria literaturii române (Literatura contemporană)
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie, Catedra de Limba și Literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Dr. hab. Alexandru Burlacu
Cadre didactice implicate	Corcinschi Nina
e-mail	alexburlacu1@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.06.O.031	6	III	VI	72	36	36

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul universitar de literatură română contemporană se ține la încheierea studiilor filologice cu statut de *finis coronat opus*: examinarea stării actuale a poeziei și prozei în comparație cu perioada precedentă (interbelică) și interpretarea operelor reprezentative ale scriitorilor de pe ambele maluri ale Prutului ce au marcat evoluția atât a liricii, cât și a romanului în direcția sincronizării cu tendințele care s-au afirmat în literatura europeană postbelică reclamă cunoștințe în domeniul istoriei literaturii române, al istoriei literaturii universale, mai cu seamă din secolul XX, al esteticii, teoriei literare, istoriei filosofiei etc. Evident, acest curs îl va depăși pe cel de literatură română predat liceenilor prin prezentarea activității literare a exponenților de vază ai generației războiului, ai Cercului literar de la Sibiu, a celor șaizeciști, șaptezeciști și optzeciști, prin interpretarea operelor acestora în conformitate cu principiile curentelor literare dominante în poezia română de după 1945, cu însemnele romanului ionic și ale celui corintic.

Cursul va avea un impact formativ major asupra culturii literar-artistice, dat fiind că este unul indispensabil pregătirii profesionale a licențiaților în filologie, potențialilor cercetători științifici ai fenomenului literar contemporan, a profesorilor de literatură română.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe cognitive: se exprimă, preponderent, în *competența istorico-literară*, prin care studentul va demonstra înțelegerea specificului fenomenului literar contemporan; cunoașterea bazelor/ fundamentelor istoriei literaturii române postbelice, cunoașterea terminologiei, a noțiunilor necesare demersului analitic.

Competențe de învățare: se manifestă, preponderent, în familiarizarea cu particularitățile ce caracterizează fiecare dintre generațiile de scriitori șaizeciști, șaptezeciști și optzeciști, dar și cu principalele curente literare postbelice; priceperea de a consulta sursele bibliografice recomandate în cadrul lecțiilor introductive din fiecare semestru; obținerea unei viziuni ample asupra fenomenului literar contemporan.

Competențe de aplicare: vizează operarea unei selecții valorice prin care studentul va discerne textele poetice de rezistență de cele aservite realismului socialist, dar și diferențierea tipurilor de realism adoptate de romanul postbelic.

Competențe de analiză: se vădesc, preponderent, în competența de interpretare a textelor literare, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii în vederea realizării unor analize de poetică și naratologie.

Competențe de comunicare: se exteriorizează, preponderent, ca o competență ce presupune formarea culturii comunicării prin aplicarea diverselor canoane în înțelegerea fenomenului literar.

Competențe la nivel de integrare: se probează ca o competență prin care studentul să poată determina nivelul de sincronizare a literaturii române postbelice în cadrul literaturii universale, să își valorifice receptivitatea față de schimbările survenite pe plan literar în concordanță cu ritmul dezvoltării generale.

Finalități de studii

- Să aplice comentariul literar asupra textelor poetice și romanelor postbelice;
- Să aprecieze valorile inedite ale textelor;
- Să evidențieze mutațiile valorice noi ale poeziei românești contemporane: de la modernismul de sorginte interbelică la o conștiință de sine a poeziei;
- Să identifice elementele avangardiste, suprarealiste, neomoderniste, postmoderniste în textul literar;

Să identifice noua poziție a autorului față de personaj și să poată sesiza valorificarea de către scriitori a plurilingvistului în romanul corintic
Precondiții
Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul istoriei literaturii române, istoriei literaturii universale, teoriei literare, esteticii, filosofiei. Studenții trebuie să cunoască destul de bine operele literare pentru a putea aplica la analiza acestora noțiunile de teorie literară. Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a interpreta, analiza texte poetice și romanești.
Unități de conținut
Tema 1. Introducere în curs. Poezia postbelică – prezentare generală.
Tema 2. Poezii „generației războiului” (1945-47) sau „generației întrerupte”
Tema 3. Poezia cerchiștilor. Manifestul Cercului literar de la Sibiu. Resurrecția baladei.
Tema 4. Poezia lui Ștefan Augustin Doinaș.
Tema 5. Poezia șaizecistă. Nicolae Labiș - „buzduganul unei generații”.
Tema nr. 6. Poezia lui Nichita Stănescu
Tema nr. 7 Volumele lui Nichita Stănescu <i>11 elegii și Necuvintele</i>
Tema nr. 8 Poezia lui Marin Sorescu.
Tema nr. 9 Poezia șaizecistă din Basarabia. Creația lui Grigore Vieru – „poet cu lira-n lacrimi”.
Tema nr. 10. Poezia lui Leonid Dimov și onirismul estetic.
Tema nr. 11 Generația optzecistă. Mircea Cărtăresc).
Tema nr. 12 Proza postbelică între stagnare și evoluție. Prezentare generală
Tema nr. 13 Activitatea literară a lui Marin Preda.
Tema nr. 14. Activitatea literară a lui Eugen Barbu.
Tema nr. 15 Activitatea literară a lui Nicolae Breban.
Tema nr. 16. Prozatorul Ștefan Bănuțescu.
Tema nr. 17 Activitatea literară a lui Augustin Buzura.
Tema 18 Activitatea literară a lui Dumitru Radu Popescu.
Tema nr. 19 Romanul lui George Bălăiță.
Tema nr. 20 Proza postbelică în Basarabia
Tema nr. 21 Promoția anilor '70
Tema nr 22. Generația anilor '80. Postmodernismul
Tema nr. 23 Literatura disidenților români
Conținutul unităților de curs
Tema 1. Introducere în curs. Poezia postbelică – prezentare generală. Cele 3 orientări poetice ce s-au manifestat în anii imediat postbelici: una reprezentată de poezii „albatrosiști” (grupați în jurul revistei <i>Albatros</i>): Dimitrie Stelaru, Constant Tonegaru, Ion Caraion, Geo Dumitrescu ce semna atunci cu pseudonimul Felix Anadam, a doua e cea a căror exponenți au fost poezii din Cercul literar de la Sibiu și a treia e formată de noul val suprarealist ce unește dicteul automat cu materialismul dialectic. Influența nefastă a proletcultismului asupra poeziei din epoca dogmatică. Recuperarea lirismului o dată cu afirmarea generației de poezii șaizeciști.
Tema 2. Poezii „generației războiului” (1945-47) sau „generației întrerupte” Gruparea de la <i>Albatros</i> . Spiritul contestatar al tinerilor generației „întrerupte” (<i>pierdute</i>), notarea lucrurilor obișnuite cu încărcătură poetică, impunerea unui limbaj liber fără preocupări de artă. Geo Dumitrescu <i>Libertatea de a trage cu pușca</i> – atitudine antirăzboinică, realism dur și sarcasm. Cultivarea antipoeziei (<i>Câinele de lângă pod</i> de Geo Dumitrescu). Ion Caraion: tehnica notației și concretizarea violentă a limbajului. Constant Tonegaru (<i>Plantații</i>). Cultivarea insolitului, bizarului, exoticiului. Neo-suprarealismul: doctrinarii Gherasim Luca și D. Trost; poezia lui Virgil Teodorescu, Gellu Naum, Paul Păun. Gellu Naum despre „refuzul total al oricărei alte realități decât aceea a visului”. Nevoia de insolit și de căutare a miraculosului în

cotidian. *Efialtismul* în concepția lui Gellu Naum. Tehnica asocierii infinite.

Tema 3. Poezia cerchiștilor. Manifestul Cercului literar de la Sibiu. Resurecția baladei.

Trăsătura cea mai importantă a orientării poetice pe care au promovat-o membrii Cercului literar de la Sibiu a fost tendința de încorporare masivă a epicului în liric, realizabilă în practică prin cultivarea baladei. Articolul-program al grupării, semnat de Radu Stanca, are un titlu foarte elocvent pentru scopul urmărit de toți membrii ei, *Resurecția baladei*, în care autorul se opune „purismului poetic” ce dusese, în opinia lui, la „o logoree ce nu mai spunea nimic, o producție pură standard”. În concepția poezilor de la Sibiu, resurecția baladei nu urmărește anularea, ci amplificarea lirismului care ar avea de câștigat un plus de semnificații prin asimilarea epicului și a dramaticului.

Tema 4. Poezia lui Ștefan Augustin Doinaș. Capodopera *Mistrețul cu colți de argint* și nivelele ei de lectură. *Vânătoare cu șoim* - propria replică a poetului la celebra sa baladă.

Ipostazele creației doinașiene. Expresia baladescă. Măștile lirice mitologice. Obsesia formei. *Mistrețul cu colți de argint* - parabola tragică a inaptitudinii și inadecvării temperamentale la realul prozaic a destinelor excepționale. Nivelurile lecturilor simbolice. *Vânătoare cu șoim* - replică la faimoasa baladă, căci în acest caz poziția autorului, atitudinea sa față de prințul obsedat de aventura cinegetică este una total diferită, chiar opusă celei manifestate față de prințul din Levant pornit în căutarea fabulosului mistreț cu colți de argint.

Tema 5. Poezia șaizecistă. Nicolae Labiș - „buzduganul unei generații”. Volumul postum *Lupta cu inerția*

N. Labiș - mitul rimbaldian al adolescentului genial în literatura română. *Moartea câprioarei* - candoarea adamică și descoperirea agresivității realului. *Lupta cu inerția* și formele eliberării de ipostazele leneșe: „inerția socială, spleenurile, împăcărilor, conformismul social”.

Tema nr. 6. Poezia lui Nichita Stănescu. Volumul de debut *Sensul iubirii* și cel intitulat *O viziune a sentimentelor*

Nichita Stănescu - un model reprezentativ al poeziei contemporane. La acest excepțional poet al secolului XX, ordinea problemelor vizate de o eventuală „ars poetica” se inversează: el nu creează o lume pe care încercă să o impună cititorului, ci, dintr-o atitudine de maximă receptivitate (de iubire) în fața vieții, se naște dorința de a găsi o cale de a „prinde frumosul” într-o formulă care să fie accesibilă omului.

Primul volum de poezii, *Sensul iubirii*, anunță un univers diafan, o poetică a translucidului, a adolescentinului cântec de „izbândă” a sunetului și a luminii. Tema este „ieșirea din somn”, nașterea într-o nouă dimensiune a materiei. Motivul fundamental este cel al „răsăritului”.

Zborul devine mai îndrăzneț o dată cu al doilea volum *O viziune a sentimentelor*. Imaginile împrumută din frenezia Erosului, dinamica este o continuă „mișcare în sus” (motiv intens exploatat), trăirea este o „beție albă a simțurilor”. Comunicările sunt neașteptate, răsturnările de perspective se succed cu repeziciuni amețitoare: poetul conștientizează „întâmplări” unice ale ființei sale. Deși tema principală este dragostea, totuși esența filosofică gravă a gândirii poetice stănesciene răzbate dincolo de starea „de imponderabilitate” pe care o transmite inițial versul.

Tema nr. 7 Volumele lui Nichita Stănescu *11 elegii* și *Necuvintele*

Apariția volumului *11 elegii* în 1966 îi asigură poziția de vârf în ierarhia valorilor poetice românești. Deși e alcătuit din fragmente de poem, reluate și completate periodic, volumul este „cel mai unitar și, în sens filozofic, mai dogmatic al lui Nichita Stănescu, hotărât să dea, acum, o diviziune coerent demonstrativă despre filozofia sa lirică”(Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, I). Elegiile (12 la număr, în edițiile revizuite) sunt „definiții” filozofico-lirice ale unor concepte fundamentale ale existenței poetice. Poetul atinge modelele clasice în formulări: „El începe cu sine și se sfârșește / cu sine./.../ Totul e inversul totului” (*Întâia elegie*).

În elelegia a zecea, considerată cea mai „profundă sub raport liric”, se dezvăluie, programatic, cauza „suferinței” poetului: „imposibilitatea de a materializa imaterialul. Ideile din acest volum de răscruce vor fi reluate și în *Obiecte cosmice* (inițial *Alfa*), *Oul și sfera*. Tema „cuvântului și a necuvântului” este susținută de obsesia mitului creației. Totul se reorganizează în ordinea dictată de sunet „pe zigzaguri de lumină și de tunet” (*Alt cântec*). Revin în memoria poetică ritmurile „nunților necesare” barbiene, dar într-o limbă „poezească” complet nouă, stănesciană. În *Laus Ptolemaei* cele două căi de cunoaștere - poezia și matematica - tind a fi readuse la limbajul unic, inițial și inițiativ.

O nouă cosmogonie se naște, în cerc închis cu legi care se întorc împotriva cuvintelor și a poetului în volumul *Necuvintele*: „Orice cuvânt e un sfârșit, / orice cuvânt din orice limbă este un strigăt/ de moarte”. Pentru o clipă, poetul este înfrânt de propriul eu. Esențială în acest volum este perspectiva, „privirea din afară” a lucrurilor, într-o intenție nouă de stăpânire a universului. Poezia este aici „ochiul care plânge/.../ lacrima celui care trebuie să fie fericit”.

Tema nr. 8 Poezia lui Marin Sorescu. Volumul de parodii *Singur printre poeți* și concepția soresciană asupra poeziei expusă în postfața la volumul *Tinerețea lui Don Quijote*

Cu ocazia evocării aprecierilor făcute de G. Călinescu în articolul publicat după apariția volumului lui Marin Sorescu *Singur printre poeți* în 1964, N. Manolescu consideră acest debut al poetului un adevărat eveniment literar, care s-a produs datorită unui context social-politic favorabil: „Poet pe cât de original, pe atât de inventiv, Marin Sorescu era un spirit funciar antidogmatic, într-un moment în care apele dogmatismului începeau să se retragă”. Acest volum de parodii din 1964 se deschide cu ciclul *Parnas feminin*, în care Sorescu se distanțează atât de abuzurile vizionarismului ori de exaltările expresioniste (manifestate uneori chiar în creațiile canonicilor poeziei interbelice), cât și de excesele metaforizante ale „liricii” realist-socialiste în care e poetizat stupid derizoriul existențial.

Pentru înțelegerea principiilor ce guvernează concepția lui Sorescu despre poezie este necesară lectura atentă a postfeței sale la volumul *Tinerețea lui Don Quijote* apărut în 1968. În cele câteva pagini de mărturisiri poetul remarcă: „...poezia trebuie să fie în primul rînd sinceră – numai așa te poate traduce exact, numai așa te poți reconstitui...”. La acestea se adaugă și următoarele afirmații deosebit de relevante: „Să dialoghezi despre problemele fundamentale ale tale, ca om: fericire, adevăr, existență, moarte. Pentru că te ating în mod nemijlocit, nu poți să nu fii preocupat de aceste probleme. A scrie despre altceva (niște teme oarecare...) e ca și cînd, aflîndu-te căzut într-o baie de mercur, ai încerca să suferi pentru cei care dorm pe puf. Suferință falsă. Totdeauna ești centrul propriei atenții. Am spus greșit «căzut într-o baie de mercur». Mercurul e în tine, destinul e intern, sîngele tot îți arde... A avea curajul să-ți dezvălui subiectivitatea, sufletul pînă în cutele lui cele mai întunecoase, spaimile și năzuințele cele mai intime – iată poezia. [...] Funcția poeziei e mai degrabă una de cunoaștere. Ea trebuie să includă filozofia. Poetul ori e un gînditor, ori nu e nimic. Chiar și folclorul este, în ultimă instanță, cugetare, meditație. Poetul autentic e un filozof și mai mult decît atît: el posedă în plus intuiția”.

O coordonată definitorie a poeziei soresciene este dinamizarea miturilor consacrate. Astfel, pentru a institui o „nouă demiurgologie”, în celebrul poem *Shakespeare*, e dinamizat mitul biblic-fundamental al Genezei, ceea ce îi permite lui Sorescu să îl recristalizeze într-o proaspătă cosmologie prin care îi surprinde pe cititori, mai cu seamă pe cei pasionați de creația dramaturgică a genialului scriitor britanic. Iar corespondentul național al lui Shakespeare care este, bineînțeles, Eminescu cunoaște o tratare din aceeași perspectivă demitizantă în poemul *Trebuiau să poarte un nume*.

Tema nr. 9 Poezia șaițecistă din Basarabia. Creația lui Grigore Vieru – „poet cu lira-n lacrimi”.

Un poet reprezentativ al generației anilor '60 – **George Meniuc** „sub semnul unui simbolism întîrziat”. Poezia ca fapt de cultură. Volumul selectiv *Toamna lui Orfeu*. Virtuozitatea poetică și rafinamentul cultural. Reminiscențe simboliste. Poezia în perimetrul filosofiei. Întoarcerea la izvoare.

Liviu Damian. Lirismul incandescent. Interogația lumii prin simbol. Atitudinea polemică. Limbajul tranzitiv.

Alți poeți: Gh. Vodă, I. Vatamanu, D. Matcovschi, An. Ciocanu, P. Boțu, A. Cibotaru, V. Teleucă, P. Zadnipru. Modalități de evadare din schema proletcultstă.

Tentația orfică și cea mesianică în lirica lui **Grigore Vieru**. Poetica esențelor. Preaplina emoțional. Principiul matern al universului. Sacralizarea motivelor. Densitatea semantică. Arta figurativă.

Tema nr. 10. Poezia lui Leonid Dimov și onirismul estetic. Cele 4 principii sau legi ale literaturii onirice și atitudinea polemică față de dicteul automat suprarealist.

Gruparea mișcării onirice (Dumitru Țepeneag, Leonid Dimov, Virgil Mazilescu, Daniel Turcea, Vintilă Ivănceanu, Iulian Neacșu, Emil Brumaru, Sorin Titel, Florin Gabrea, Virgil Tănase). Onirismul – cea mai valoroasă „ardere a etapelor” din perioada postbelică, o „prima încercare serioasă de a scoate literatura de sub tutela ideologiei”. Principiile literaturii onirice: 1. alterarea principiului cauză-efect; 2. durerea, chinul dispar, ducând cu ele eticul cotidian, care este înlocuit cu o reevaluare estetică implicită a oricărui element componistic, fiul el încremenit ori în acțiune; 3. extinderea firescului pînă la vecinătatea dintre entitate și lege; 4. pardosirea construcțiilor onirice cu mozaic extras din carierele memoriei. Accentuarea rolului lucidității în crearea viselor care nu se cuvine să îl manipuleze pe visător, prin aceasta fiind combătută teza suprarealistă despre dicteul automat. Onirismul estetic preia visul doar ca „un criteriu, un termen limită de comparație sau, cum ar spune Leonid Dimov, o sugestie de legislație pentru o artă independentă, dar analoagă” (D. Țepeneag, *În căutarea unei definiții*).

Leonid Dimov – *poeta versifex*. Baladescul într-o formulă personală. Renunțarea la metaforă și lirism. Dimov ironicul și ludicul. *Poemul odăilor* de L. Dimov

Tema nr. 11 Generația optzecistă. Mircea Cărtărescu – apologet al realului în volumul de debut *Faruri, vitrine, fotografii*.

Școala bucureșteană de la „Cenaclul de luni”. Spiritul ludic și ironic remarcat ca element de ruptură față de modernismul obosit al anilor '70.

„Coborârea în stradă” a poeziei, ieșirea ei din abstracțiunea și obiectivitatea modernistă pentru o atitudine mai pragmatică, mai directă față de un real la scara umană („priza la real”, descriptivitatea, colocvialul, derizoriul, sordidul).

Mircea Cărtărescu – *speaker* al „generației”. Răsturnarea idilicului și demitizarea. Spiritul polemic. Mircea Cărtărescu – apologet al realului. Adjudecarea altor teritorii ale vocabularului (neologisme, termeni tehnici, argotisme) ca material lingvistic apt de a intra în poezie. Colocvialitatea cotidiană a discursului. Renunțarea la metaforă (simbol).

Tema nr. 12 Proza postbelică între stagnare și evoluție. Prezentare generală

Sfârșitul celui de-al doilea război mondial nu găsește proza românească într-un moment dintre cele mai dense. După ce, grație demersurilor teoretice ale lui E. Lovinescu, dar și ambianței cenaclului „Sburătorul”, romanul parcursese un proces rapid de sincronizare modernistă, se află acum într-un moment de stagnare. Explicațiile fenomenului se pot grupa în jurul a două categorii de determinări ce acționează asupra dezvoltării prozei din perioada în cauză: 1) **Determinarea interioară** ce presupune **presiunea modelelor interbelice**; 2) **Determinarea exterioară**: începând cu ultimii ani ai deceniului al cincilea, proza, ca de altfel întreaga literatură română, suportă un intens și nefericit proces de **subordonare față de domeniul politic**. **Metoda impusă** atunci scriitorilor, prin mijloace politice și administrative, era cea „**realismului socialist**” și drept rezultat apăreau numeroase de romane ca cele ale satului sau uzinei sau romane ale șantierului care, din perspectiva zilei de azi, rămân simple categorii artificiale, ale căror produse sunt sortite uitării.

După 1960, proza parcurge un proces de revenire terptată la condiția ei specifică. Astfel, o anumită relaxare a sistemului de prohibiții tematice, de impuneri și limitări, prilejuiește apariția și consolidarea unei generații de scriitori valoroși ca individualități artistice. Îndeosebi după **1970 se conturează câteva tipuri noi de roman** reprezentate de următorii prozatori de marcă: **romanul politic** – Augustin Buzura (*Fețele tăcerii*, *Vocile nopții*), Petre Sălcudeanu (*Biblioteca din Alexandria*), Constantin Țoiu (*Galeria cu viață sălbatică*), Marin Preda (*Cel mai iubit dintre pământeni*); **romanul mitic** – Dumitru Radu Popescu (*F*, *Vânătoarea regală*), Fănuș Neagu (*Frumoșii nebuni ai marilor orașe*), Ștefan Bănuțescu (*Cartea de la Metopolis*). Acestora li se adaugă **romanul psihologic** reprezentat de Dana Dumitriu; **romanul istoric** – de Eugen Barbu, Eugen Uricaru și **romanul parabolic** – de Marin Sorescu și Octavian Paler. Gruparea de prozatori cunoscută ca **Școala de la Târgoviște** (Mircea Horia Simionescu, Radu Petrescu, Costache Olăreanu) cultivă **metaromanul și jurnalul de creație**.

Tema nr. 13 Activitatea literară a lui Marin Preda. *Moromeții* - romanul unui destin, al unei colectivități și al unei civilizații patriarhale. *Cel mai iubit dintre pământeni* – roman total și mitul fericirii prin iubire

Panorama „obsedantului deceniu”. *Moromeții* - romanul unui destin, al unei colectivități și al unei civilizații patriarhale. Structura și problematica volumului I. Caracterizarea lui Ilie Moromete în paralel cu cea a lui Țugurlan. Structura și problematica volumului al II-lea. Tehnica de compoziție în cele două volume: a decupajului și tehnica rezumativă: evenimentele selecționate, narațiunea cunoaște întoarceri în timp și eliminări de fapte care vor fi reluate în *Marele singuratic*.

Cel mai iubit dintre pământeni – roman complet (social, politic, sentimental, ideologic, psihologic, eseistic senzațional și polițist, frescă a unei lumi și analiza unui eșec în dragoste, cronică de familie și spovedanie a unui învins). Experiențele erotice ale personajului prin care sunt relevate câteva tipuri de relație a individului cu existența (realitatea).

Tema nr. 14. Activitatea literară a lui Eugen Barbu. Romanul *Groapa*: scandalul provocat de publicarea sa, cele câteva ediții și modificările impuse de autoritățile comuniste. Autenticitatea perspectivei asupra faptelor, realismul dominant în înfățișarea vieții șuților. Mitul întemeierii. Prima ediție a romanului sondată cu un imens scandal, cu critici virulente la adresa scriitorului, ediția a doua, modificată, ca urmare a dorinței autorului de a satisface unele dintre criticile ce au însoțit apariția romanului, după care urmează a treia ediție în care E. Barbu renunță la concesiile făcute cenzurii.

Poziția autorului față de fapte e cea a **realismului clasic**. Asumarea posturii omniscienței cu păstrarea unei anumite detașări față de lumea zugrăvită. Autenticitatea perspectivei e facilitată de calitatea de martor al personajului Grogore ce asistă, de la începuturi, la ridicarea unei lumi noi în preajma gropii lui Ouatu. Cele **2 planuri epice majore**, primul avându-l ca protagonist pe Paraschiv ce parcurge etapele inițierii în banda șuților (hoților) cu regulile de viață în comun foarte bine stabilite și cu o ierarhizare în jurul unui cnetru de putere (Stăpânul care e Bozonca, apoi locul lui luându-l Paraschiv), legea fiind impusă în mod autoritar de cel mai puternic. O componentă esențială a proiecției realiste asupra acestei lumi e **limbajul argotic** integrat în dialoguri și în discursul narativ, căruia i se adaugă și onomastica specifică : în loc de nume, majoritatea personajelor având porecle. Cel de al doilea plan dezvoltă **mitul întemeierii** (cărciumarul Stere e unul dintre întemeietori, iar cărciuma – un reper obligatoriu al lumii care se clădește). Destinele simbolice ale lui Stere și Paraschiv, ambii aspirând la putere pe căi diferite.

Tema nr. 15 Activitatea literară a lui Nicolae Breban. *Bunavestire* – unul dintre cele mai discutate și controversate romane românești. Romanul lui Nicolae Breban – ipostază a corinticului. *Bunavestire* – un roman al „drumului spre centru”, spre un centru de revelație sacră, ontologică, drum în concordanță cu spiritul modern, și despre imposibilitatea găsirii acestui drum într-o lume desacralizantă. Metamorfozele personajului principal Grobei. Dinamica raporturilor de putere, raporturile între masculinitate și feminitate, discuțiile referitoare baza teoretică a romanului. **Grobeizarea**, la nivel de limbaj, a naratorului și **brebanizarea** lui Grobei.

Tema nr. 16. Prozatorul Ștefan Bănuțescu. Volumul *Iarna bărbaților* și romanul mitic *Cartea de la Metopolis*
Deplasarea centrului de gravitație al prozei românești de la social la psihologic, de la realismul canonic spre straniu, spre halucinant, spre fantastic („*Realism nețărmiu*”). Fabulosul, parabolicul, simbolical („*realismul magic*”).

Volumul *Iarna bărbaților* – monografie a unui teritoriu imaginar. Preferințele pentru situațiile-limită, fundamentale. Reactualizarea la dimensiuni locale a mitul potopului: *Mistreții erau blânzi*. Sentimentul înstrăinării tragice a omului sub un cer vrăjmaș și pe un pământ cotropit de forțe oarbe

<p>Tema nr. 17 Activitatea literară a lui Augustin Buzura – inamicul public numărul unu al cenzurii comuniste. Romanul <i>Fețele tăcerii</i>. Romanul a apărut în 1974 și reprezintă o penetrație mai adâncă a istoriei în sfera analizei. Preponderența dată analizei în raport cu creația, încercuirea epicului cu largi zone eseistice. Trei personaje centrale: unul exercită puterea (Gheorghe Radu), cel care o suportă, personajul victimă (Carol Măgureanu) și al treilea – tipul judecătorului (ziaristul Dan Toma), cel ce și-a făcut din speculație un mod de existență și din aflarea adevărului tema vieții sale, se confruntă cu confesiunile, versiunile celorlalți doi asupra evenimentelor din trecut.</p>
<p>Tema 18 Activitatea literară a lui Dumitru Radu Popescu. Romanul <i>Vânătoarea regală</i> Isteria unei colectivități umane într-un mecanism istoric dereglat. Frescă socială, meditație asupra adevărului și a demnității. Structura și modalitățile narative. Labirintul lumii și al textului. Invenții în materie de tehnică romanească fără a nimici realismul: refuzul curgerii constante, întreruperile, ocolirile, discontinuitățile, ruptura, fragmentul, digresia, inversiunile temporale, îndepărtarea de subiect până la abandonare și revenirea în el pe neașteptate, asamblarea episoadelor aparent fără afinități.</p>
<p>Tema nr. 19 Romanul lui George Bălăiță <i>Lumea în două zile</i> Dubla ipostază a protagonistului în <i>Domestica</i> și <i>Infernală</i>. Tehnici narative: descripția hiperrealistă, esențializarea simbolică. Vocile romanului. Integrarea naratorului în discurs, refuzând, implicit, omnisciența autorului clasic. Dispariția autorului din text și participarea cititorului la construirea narațiunii. Multiplicarea instanțelor narative. Pastişă ironică a procedeelelor romanești. Formația livrescă, aluziile la alte texte, intertextualitatea, jovialitatea existentială, parodiarea modelelor.</p>
<p>Tema nr. 20 Proza postbelică în Basarabia Ion Druță. Formula lirico-epică. Spațiul rural într-o mitologie lirică. <i>Povara bunătații noastre</i> – monografia unui sat din Câmpia Sorociei. Onache Cărăbuș și Haralambie Moraru: antagonisme tipologice. Onache și Mircea: disputa dintre individ și colectivitate. Poezia sărbătorilor, a obiceiurilor. <i>Racourci</i>-ului, tehnica cinematografică. Vladimir Beșleagă – scriitor incomod. <i>Zbor frânt</i> – nivele de lectură. Roman-destin, istoria nimicirii, desființării, a mutilării conștiinței de sine a unui întreg neam. Roman modern: realism psihologic, proză polifonică, roman de tranziție de la cel <i>doric</i> la cel <i>ionic</i>. Tehnici ale romanului: monologul interior (soliloc), tehnica contrapunctului. Proza meditativ-filosofică a lui Vasile Vasilache. <i>Povestea cu cucușul roșu</i> – roman parabolic, politic, social, fantastic, replică la literatura realist-socialistă. Modelul narativ Creangă. Modalități narative moderniste (parabola, livrescul, paradoxul, grotescul) și postmoderniste (fragmentarismul, multiplicarea punctelor de vedere, personaje neobișnuite și bizare, metaromanul). Limbajul esopic și disponibilitatea carnavalescă. Aureliu Busuioc. <i>Singur în fața dragostei</i> – romanul unui <i>antierou</i>. Problema intelectualului în contextul mediului rural dominat de ignoranță. Protestul individului împotriva unui spirit colectivist</p>
<p>Tema nr. 21 Promoția anilor '70 Sorin Titel – inovator al structurilor narative din proza postbelică. Concepțiile despre literatură. Lectura <i>activă, leneșă</i> și <i>integrală: lectorului ideal</i>. <i>Femeie, iată fiul tău</i> – un text de mare virtuozitate tehnică. Aventura <i>autorului-narator-martor-erou</i>. Textul ca <i>construcție semnificativă</i>. Tematica romanului: apologie a Femeii, tema singurătății umane, roman de dragoste. Personajele romanului – moduri de a fi (cei „doi” Marcu, mama, Ivo Filipovac). Jocul de asemănări și contraste. Tehnici narative (jurnal de călătorie parizian, film narativ, metaroman sau jurnal al romanului etc.) Dumitru Țepeneag – pionier al sincronizării literaturii române cu cea occidentală. Europeanitatea literaturii române. Rebeliunea onirică. <i>Nunțile necesare</i>: rescrierea <i>Miorișei</i> din perspectivă contemporană și în limbaj ultramodern, iconoclast. <i>Școala de la Târgoviște</i>. Proza estetică, autoreferențială și parodică. Metaromanul. Jurnalul ca formă privilegiată de exprimare. Poetica antimimesisului: narcisismul, autobiografia estetizantă, receptarea lumii și a cotidianului prin fanta subiectivă. Radu Petrescu. Jurnalul de creație, romanul unei inițieri erotice, romanul unei „educații sentimentale” în lumea provinciei românești dintre cele două războaie mondiale. Tehnica narativă ultramodernă cronică, construcție de tip simultan, împletirea timpurilor ce are ca efect anihilarea ideii de curgere a timpului, impresia de durată vagă, ambiguă sieși (prezent obiectual-subiectiv), ca în „noul roman” francez. Proza lui Mircea Horia Simionescu – <i>invenție ingenioasă</i>, enciclopedie a invențiilor literare, gramatica parodiei. Aspectul ludic al actului narativ.</p>
<p>Tema nr 22. Generația anilor '80. Postmodernismul Grupul optzecist de „desanțiști”. Cenușiul, sordidul, cotidianul, lipsa totală de idealitate. Proliferarea unei lumi mărunte, marginale, extrem de concretă. Eliberarea textelor de canoane formale și structuri clasice. Proza – experiment literar avansat, construită pe baza unei adevărate „inginerii textuale”, hiperrealism social, sofisticare textuală. Mircea Nedelciu: curajul experimentului și al arhitecturilor moderne. Tehnica Godard. Deconstrucția și construcția lumii și a textului. Fragmentarismul, alternarea planurilor, textul în text, transparența mediilor de trecere între real și textual, „jocul metatextual”, artificiile de construcție ce „dezvoltă o epică secundă”. Proza lui Mircea Cărtărescu: autoreferențialitate, îmbinarea realismului cel mai direct cu insolitul, straniul și fantasticul.</p>

Volumul *Travestii* (subintitulat roman). Tehnici postmoderne: schimbarea în timpul discursului narativ a vocilor și a persoanelor (emițători și destinatari), „punerea în abis”, monolog autoanalitic, rememorativ și meditativ, amestec de pasionalitate frenetică și lirism delicat.

Tema nr. 23 Literatura disidenților români

Petru Dumitriu în „furcile caudine” ale puterii, deschizător de nouă direcție în proza românească. *Cronica de familie* – istoria unei familii, frescă socială, roman ciclic, istoric, social, realist, foileton. Reacția împotriva idealizatorilor boierimii.

Vintilă Horia și exilul românesc. *Dumnezeu s-a născut în exil*: drama omului îndepărtat de spațiul prielnic firii sale.

Paul Goma – „un Soljenișin român”, disidentul român „cu cea mai mare faimă europeană” și „cea mai mare dizgrație în ochii oficialității”. Poet al cruzimii, al dezumanizării în detenție și al deconspirărilor politice. Romanele *Din calidor*, *Arta refugii*: recuperarea biografiei de copil.

Nicolae Steinhardt. Memorialul *Jurnalul fericirii*: reconstruirea unei experiențe capitale (detenția) și temeurile convertirii sale religioase, meditație despre comportamentul omului în detenție și despre morala suferinței.

Strategii de evaluare

Evaluarea orală la examenul final presupune proba teoretică (prezentarea a trei subiecte teoretice) și proba practică (analiza 2-3 poezii și a unui roman la alegere).

Evaluarea curentă se bazează pe (1) o lucrare de evaluare curentă practică la poezie și alta la proză, (2) participarea la prezentări și discuții în timpul seminarelor și (3) o evaluare complexă.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.

Strategii de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, lucrări de portofoliu, proiecte, consultații. Metode de dezvoltare a gândirii critice; dezbaterea; conversația euristică; problematizarea; studiul bibliografiei. Proceduri de analiză reciprocă a probelor de evaluare. Prelegeri interactive cu aplicarea TIC. Organizarea dezbaterilor, situații problematice.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1.	Tema 1. Introducere în curs. Poezia postbelică – prezentare generală.			Stagnarea (dominația realismului socialist) și evoluția literaturii române contemporane	Rezumatul prezentării generale a poeziei postbelice.	Prezentare individuală a rezumatului.
2.	Tema 2. Poezii „generației războiului” (1945-47) sau „generației întrerupte”			Specificul poeziei „generației războiului”	Lectura și analiza unui poem (G. Naum, C. Tonegaru, G. Dumitrescu).	Verificarea probei scrise. <i>Masă rotundă</i>
3.	Tema 3 Poezia cerchiștilor. Manifestul Cercului literar de la Sibiu. Resurrecția baladei			Poezia cerchiștilor	Referat despre resurrecția baladei în poezia basarabeană	Evaluarea de către profesor a referatelor
4.	Tema 4 Poezia lui Ștefan Augustin Doinaș. Capodopera <i>Mistrețul cu colți de argint</i> și nivelele ei de lectură. <i>Vânătoare cu șoim</i> - propria replică a poetului la celebra sa baladă.			Poezia lui Ștefan Augustin Doinaș	Lectura și analiza a 10 poezii	Verificarea lecturilor și analizelor în grup

5.	Tema 5 Poezia șaizecistă. N. Labiș - „buzduganul unei generații”. Volumul postum <i>Lupta cu inerția</i>			Poezia șaizecistă	Lectura și analiza a 10 poezii	Verificarea lecturilor și analizelor în grup
6	Tema 6 Poezia lui Nichita Stănescu. Volumul de debut <i>Sensul iubirii și cel intitulat O viziune a sentimentelor</i>			Primele două volume din opera poetică a lui N. Stănescu	Analiza a câte 3 poezii din cele două volume stănesciene	Evaluare în plen
7	Tema 7 Volumele lui Nichita Stănescu <i>11 elegii și Necuvintele</i>			Specificul poeziei stănesciene în volumele <i>11 elegii și Necuvintele</i>	Referat despre particularitățile neomoderniste ale poeziei stănesciene din <i>11 elegii</i> (jumătate din nr. studenților din grupă) și alt referat despre viziunea asupra limbajului poetic în volumul <i>Necuvintele</i> (cealaltă jumătate de grupă)	Susținerea publică a referatelor
8	Tema 8 Poezia lui Marin Sorescu. Volumul de parodii <i>Singur printre poeți și concepția soresciană asupra poeziei</i> expusă în postfața la volumul <i>Tineretea lui Don Quijote</i>			Dinamitarea miturilor consacrate în poemele <i>Shakespeare și Trebuie să poarte un nume</i>	Analiza unuia dintre aceste 2 poeme și identificarea și analiza altor poeme soresciene în care este elocventă dinamitarea anumitor mituri	Evaluare analizelor poemelor prezentate de studenți în scris.
9	Tema 9 Poezia șaizecistă din Basarabia. Creația lui Grigore Vieru – „poet cu lira-n lacrimi”.			Trăsăturile specifice generației poezilor șaizeciști din Basarabia. <i>Ars poetica</i> lui Gr. Vieru	Identificarea și comentarea figurilor de stil în 6 poezii reprezentative pentru creația lui G. Meniuc, L. Damin și Gr. Vieru	Evaluare în plen.
10	Tema 10 Poezia lui Leonid Dimov și onirismul estetic. Cele 4 principii sau legi ale literaturii onirice și atitudinea polemică față de dicteul automat suprarealist.			Textele teoretice <i>În odaia Minotaurului. Încercare asupra artei onirice</i> de L. Dimov și <i>Grupul oniric a coborât din maimuța suprarealismului</i> de D. Țepeneag. <i>Poemul odăilor</i> de L. Dimov	Rezumate ale celor 2 texte teoretice semnate de L. Dimov și D. Țepeneag. Identificarea și comentarea tropilor în <i>Poemul odăilor</i> de L. Dimov	Prezentarea individuală a rezumatelor și a analizei <i>Poemului odăilor</i> de L. Dimov
11	Tema 11 Generația optzecistă. Mircea Cărtărescu – apologet al realului în volumul de debut <i>Faruri, vitrine, fotografii</i> .			Școala bucureșteană de la „Cenaclul de luni” și volumele colective <i>Aer cu diamante</i> și <i>Cinci</i>	Referat despre activitatea Cenaclului de Luni (jumătate de grupă) și despre volumul de debut <i>Faruri, vitrine, fotografii</i> de M. Cărtărescu și scandalul legat de plagiatul său	Evaluare reciprocă a referatelor prezentate

					(cealaltă jumătate de grupă).	
12	Tema 12 Proza postbelică între stagnare și evoluție. Prezentare generală			Stagnarea prozei românești și cele două categorii de determinări: una interioară și cealaltă exterioară. După 1970	Rezumatul prezentării generale a poeziei postbelice	Prezentare individuală a rezumatului
13	Tema 13 Activitatea literară a lui Marin Preda. <i>Moromeții</i> - romanul unui destin, al unei colectivități și al unei civilizații patriarhale. <i>Cel mai iubit dintre pământeni</i> – roman total și mitul fericirii prin iubire			Caracterizarea lui Ilie Moromete în paralel cu cea a lui Țugurlan. Experiențele erotice ale personajului prin care sunt relevate anumite tipuri de relație a individului cu existența (realitatea).	Referat: Caracterizarea personajului principal al romanului în paralel cu cea a lui Țugurlan (jumătate de grupă) și Caracterizarea protagonistului Victor Petrini din <i>Cel mai iubit dintre pământeni</i> cu elucidarea semnificațiilor experiențelor sale erotice ce relevă diferite tipuri de relație cu existența (cealaltă jumătate de grupă)	Evaluarea de către profesor a tuturor referatelor prezentate în scris
14	Tema 14 Activitatea literară a lui Eugen Barbu. Romanul <i>Groapa</i> : scandalul provocat de publicarea sa, cele câteva ediții și modificările impuse de autoritățile comuniste. Autenticitatea perspectivei asupra faptelor, realismul dominant în înfățișarea vieții suferințelor. Mitul întemeierii.			Planurile epice majore ale romanului și mitul întemeierii. Capitolele reprezentative prin utilizarea argotismelor	Eseu în care să fie argumentată următoarea opinie a lui N. Manolescu: „Ceea ce a fost considerat, oarecum în pripă, de către critici, lirismul <i>Groapei</i> este, în fond, mai mult expresia vitalității teribile a locurilor și oamenilor, a unei lumi tinere și viguroase”.	Prezentarea orală a eseurilor
15	Tema 15 Activitatea literară a lui Nicolae Breban. <i>Bunavestire</i> – unul dintre cele mai discutate și controversate romane românești			Metamorfozele personajului principal Grobei. Dinamica raporturilor de putere, raporturile între masculinitate și feminitate, discuțiile referitoare la baza teoretică a romanului.	Referat despre receptarea romanului <i>Bunavestire</i> de critica literară (cu referințe la cel puțin 4 exegeți)	Evaluarea de către profesor a referatelor prezentate în scris
16	Tema 16 Prozatorul Ștefan Bănuțescu. Volumul <i>Iarna bărbaților</i> și romanul			Nuvela <i>Dropia</i> și romanul mitic <i>Cartea de la Metopolis</i>	Rezumatul nuvelei <i>Dropia</i> și caracterizarea a personajului poreclit Milionarul	Prezentarea orală a caracterizării personajului Milionarul și verificarea de către profesor a rezumatelor nuvelei <i>Dropia</i>

	mitic <i>Cartea de la Metopolis</i>				din <i>Cartea de la Metopolis</i>	
17	Tema 17 Activitatea literară a lui Augustin Buzura – inamicul public numărul unu al cenzurii comuniste. Romanul <i>Fețele tăcerii</i>			<i>Fețele tăcerii</i> – puternic roman social și, în mult mai mică măsură, roman psihologic	Eseu despre tragedia familiei de țărani din romanul <i>Fețele tăcerii</i> , în care să fie argumentată opinia lui N. Manolescu ce susține că forța acestuia „constă în zăgrăvirea nefardată a destinului unor nevinovați peste care trece tăvălugul istoriei”.	Prezentarea orală a eseurilor
18	Tema 18 Activitatea literară a lui Dumitru Radu Popescu. Romanul <i>Vânătoarea regală</i>			<i>Vânătoarea regală</i> – romanul isteriei unei colectivități umane într-un mecanism istoric dereglat	Eseu în care să fie relevată particularitățile de roman corintic ale <i>Vânătorii regale</i> de D. R. Popescu	Evaluarea de către profesor a eseurilor prezentate în scris
19	Tema 19 Romanul lui George Bălăiță <i>Lumea în două zile</i>			Dubla ipostază a protagonistului Antipa în <i>Domestica</i> și <i>Infernală</i>	Referat: Caracterizarea protagonistului Antipa cu relevarea însușirilor demonice ale personajului	Prezentarea orală a referatelor
20	Tema 20 Proza postbelică în Basarabia			<i>Povara bunătății noastre</i> – monografia unui sat din Câmpia Sorociei. Onache Cărăbuș și Haralambie Moraru: antagonisme tipologice <i>Zbor frânt</i> – roman-destin, istoria nimicirii, desființării, a mutilării conștiinței de sine a unui întreg neam <i>Povestea cu cucoșul roșu</i> – roman parabolic, politic, social, fantastic, replică la literatura realist-socialistă	Rezumatul romanului <i>Povara bunătății noastre</i> și 2 referate: Caracterizarea protagonistului Isai din romanul <i>Zbor frânt</i> de Vl. Beșleagă și Valențele de roman parabolic ale <i>Povești cu cocoșul roșu</i> de Vasile Vasilache	Prezentarea orală a rezumatelor și evaluarea de către profesor a referatelor
21	Tema 21 Promoția anilor '70			Tehnici narative în <i>Femeie, iată fiul tău</i> de Sorin Titel; <i>Nunțile necesare</i> de Dumitru Țepeneag –rescriere a <i>Mioriței</i> din perspectivă	Rezumate ale romanului <i>Femeie, iată fiul tău</i> și <i>Nunțile necesare</i> Referat despre activitatea membrilor Școlii de la Târgoviște cu accentuarea importanței	Prezentarea orală a referatelor și evaluarea de către profesor a rezumatelor

				contemporană și în limbaj ultramodern, iconoclast. Reprezentanții Școlii de la Târgoviște	valorificării de către aceștia a metaromanului și a jurnalului	
22	Tema 22 Generația anilor '80. Postmodernismul			Activitatea literară a lui Mircea Nedelciu	Referat la tema: Mircea Nedelciu – adevăratul lider al generației '80	Evaluarea de către profesor a tuturor referatelor prezentate în scris
23	Tema 23 Literatura disidenților români			Paul Goma – „un Soljenițin român”, Romanele <i>Din calidor</i> și <i>Arta refugii</i> : recuperarea biografiei de copil; <i>Jurnalul fericirii</i> de N. Steinhardt	Rezumatul <i>Jurnalului fericirii</i> de N. Steinhardt și caracterizarea în paralel a personajului copil Păulică din romanul <i>Din calidor</i> de P. Goma și a lui Guguță din opera lui Sp. Vangheli	Prezentarea orală a rezumatelor și evaluarea tuturor referatelor prezentate în scris

Bibliografie

Obligatorie:

1. Burlacu, Al. *Textistențe. Vol. 2 : Scara lui Osiris*. Chișinău: F.E.- P. „Tipografia Centrală”, 2008.
2. Cimpoi, M. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Chișinău: Arc, 1997.
3. Ghilaș, A. *Romanul anilor '60. Modelul Bonus Pastor*. Chișinău: CEP USM, 2006.
4. Grati, A. *Romanul ca lume postBABELică: despre dialigism, polifonie, heteroglosie și carnavalesc*. Chișinău: Gunivas, 2009.
5. Lovinescu, M. *O istorie a literaturii române pe unde scurte: 1960-2000*. București: Humanitas, 2014.
6. Manolescu, N. *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. 1.Poezia*. Brașov: AULA, 2001
7. Manolescu, N. *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. 2.Proza. Teatrul*. Brașov: AULA, 2001
8. Manolescu, N. *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*. București: 100+1 Gramar, 2005.
9. Manolescu, N. *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. Pitești: Paralela 45, 2008.
10. Simion, E. *Scriitori români de azi. Vol. I-IV*. București-Chișinău: David & Litera, 1998.

Opțională:

1. Balotă, N. *Universul prozei*. București: Eminescu, 1976.
2. Băileșteanu, F. *Grigore Vieru. Omul și Poetul*. București: IRIANA, 1995.
3. Borza, C. *Marin Sorescu: singur printre canonici*. București: Art, 2014.
4. Ciocanu, I. *Rigorile și splendorile prozei „rurale” (Studiu asupra creației literare a lui Vasile Vasilache)*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2000.
5. Ciopraga, C. *Personalitatea literaturii române*. Iași: Princeps Edit, 2007.
6. Lungu, E. *Raftul cu himere*. Chișinău: Știința, 2004.
7. Mușat, C. *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă*. București: Cartea Românească, 2008.
8. Tatomirescu, I. P. *Generația resurecției poetice din 1965-1970*. Timișoara: Augusta, 2005.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Strategii și tehnici narative
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie, Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	dr. conf. Vlad Caraman
Cadre didactice implicate	prof. univ. Al Burlacu
e-mail	vladcaraman@yahoo.it

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.06.A.032	2	III	VI	24	12	12

Descriere succintă a corelării/integrării cursului cu/în programul de studii

Cursul universitar opțional de **Strategii și tehnici narative** se ține la finele studiilor filologice cu statut de inițiere în naratologie. Studiarea tehnicilor narative în roman. Urmărirea particularităților distincte ale fiecărei tehnici narative. Cercetarea creației unor romancieri, reprezentativi prin strategiile și tehnicile narative utilizate.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe cognitive: se exprimă, preponderent, în **competența literară**, prin care studentul va demonstra înțelegerea unei sau altei tehnici narative. Cunoașterea contextului cultural istoric în care au activat romancierii. Cunoașterea romanelor și terminologiei specifice naratologiei.

Competențe de învățare: se manifestă, preponderent, în **competența pragmatică** – informarea privind problemele naratologiei. Capacitatea de a identifica tehnici narative caracteristice romanului doric, ionic și corintic, soluționarea ambiguităților și a problemelor de recunoaștere corectă. Priceperea de a consulta sursele cu statut normativ pentru naratologie. (de ex: Figuri narative)

Competențe de aplicare: studentul va interpreta adecvat tehnica narativă, va compara diverse tehnici ale mai multor scriitori din aceeași perioadă istorică, dar și din perioade diferite. Va fi în stare să compună un text narativ, în baza unei tehnici speciale.

Competențe de analiză: se vădesc, preponderent, în **competența de critică**, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; va efectua analiza complexă a oricărui roman veritabil; va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să ia o decizie științific întemeiată.

Competențe de comunicare: se demonstrează, preponderent, ca o **competență literară** generală și de **competență socioculturală**, în toate textele literare, prin respectarea normei și prin valorificarea potențelor expresive ale structurilor artistice.

Competențe la nivel de integrare: se probează ca o **competență literară** generală, prin care studentul admite existența altor puncte de vedere asupra fenomenului literar și este capabil să discute problemele de naratologie; face dovada (a) unei viziuni de sistem asupra naratologiei; (b) a înțelegerii importanței și a locului tehnicilor narative în roman; (c) a capacității de a sesiza o anumită tehnică narativă și a priceperii de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor.

Finalități de studii

Să identifice și să analizeze argumentat o anumită tehnică narativă, la diferite niveluri și din diverse perspective.

Să rezolve problemele specifice analizei strategiilor și tehnicilor narative, prin metodele utilizate de critica literară de azi.

Să interpreteze științific elementele de naratologie.

Să facă dovada unei viziuni concrete asupra strategiilor și tehnicilor narative, prin orice produse evaluabile (text narativ, referat, discurs, eseu, studiu de caz).

Să comunice corect, oral și în scris, respectând norma limbii literare.

Precondiții

Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.
Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul naratologiei, teoriei, criticii și istoriei literare.
Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza texte literare.

Unitățile de curs

Tema 1. Conceptele de strategie și tehnică narativă

Tema 2. Naratologia, istoria conceptului

Tema 3. Elementele de bază ale textului narativ

Tema 4. Modalități de expunere în roman

Tema 5. Figuri narative în roman

Tema 6. Strategii și tehnici narative în romanul doric

Tema 7. Strategii și tehnici narative în romanul ionic

Tema 8. Strategii și tehnici narative în romanul corintic

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Conceptele de strategie și tehnică narativă		1			2
2.	Naratologia, istoria conceptului		1			4
3.	Elementele de bază ale textului narativ		1			4
4.	Modalități de expunere în roman		1			4
5.	Figuri narative în roman		1	1		4
6.	Strategii și tehnici narative în romanul doric		1	1		4
7.	Strategii și tehnici narative în romanul ionic		1	1		4
8.	Strategii și tehnici narative în romanul corintic		1	1		4
	Total:	24	8	4		12

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Conceptele de strategie și tehnică narativă

Introducere în curs. Elucidarea conceptelor de *strategie* și *tehnică*. Arta de a folosi cu dibăcie toate mijloacele pentru a atinge succesul într-o acțiune. Totalitatea procedurilor întrebuițate în practicarea unei meserii, a unei științe. Feluri de strategii și tehnici.

Tema 2. Naratologia, istoria conceptului

Termen propus de T. Todorov în 1969. Origini. Primele definiții ale modului narativ. Evoluția conceptului de naratologie. Barthes, Genette, Stanzel. Sistemele naratologice. Distincția istorie, povestire, narațiune. Teoria povestirii până la sf. sec. XIX. Tehnica romanescă în *Corespondența* lui Flaubert. Seria de *Prefețe* semnate de H. James. Primii cercetători notorii: P. Lubbock, E. M. Forster, J. W. Beach, N. Friedman, O. Walzel, Școala

<p>formală rusă, M. Bahtin, W. C. Booth, W. Kayser ș.a.</p> <p>Tema 3. Elementele de bază ale textului narativ   Structura textului narativ. Instanțele comunicării: autorul, naratorul, personajele, cititorul. Procedeele de construcție narativă. Temporalitatea narativă. Punctul de vedere. Construcția subiectului și a discursului narativ.</p> <p>Tema 4. Modalități de expunere în roman   Naratiunea și descrierea, ca modalități de transpunere a subiectului artistic, alături de vorbirea directă și vorbirea indirectă, constituie un tot întreg – opera literară. Autorul, desigur, nu segmentează lucrarea în pasaje după modul de expunere, căci aspectul static și cel dinamic al comunicării verbale corelează în permanență.</p> <p>Tema 5. Figuri narative în roman   Timp. Timpul istoriei și timpul povestirii. Figurile narative ale categoriei timpului ce țin de ordine (analepsa, prolepsa, silepsa).   Figurile narative ale categoriei timpului legate de durată (elipsa, pauza descriptivă, scena, rezumatul, dilatarea).   Figurile narative ale categoriei timpului ce țin de frecvență (povestirea repetitivă și povestirea iterativă).   Mod. Organizarea informației narative. Stil direct, stil indirect, stil indirect liber. Tipuri de discurs.   Voce. Naratiune extadiegetică și naratiune intradiegetică. Naratiune heterodiegetică și naratiune homodiegetică. Modelul lui G. Genette.</p> <p>Tema 6. Strategii și tehnici narative în romanul doric   Analize pe text. Romanul „Ion”, „Pădurea spânzuraților”, „Râscoala” de Liviu Rebreanu. Strategia debutului. Tehnica „pașilor mici”. „Teroarea” semnificației. Teleologia. Mecanismul simbolizării. Inelul compozițional. Naratorul omniscient și omniprezent. Statutul lui demiurgic. Omul lăuntric și modalitățile de caracterizare psihologică.   Tehnica punerii în abis. „Baltagul” de Mihail Sadoveanu. Figuri narative în „Hanu Ancuței”. Bildungsromanul „Frații Jderi”. Mitul ca material de construcție a romanului. Omul și imaginea lumii. Lumea concepută în devenire, în mișcare heraclitiană.</p> <p>Tema 7. Strategii și tehnici narative în romanul ionic   Analize pe text. Statutul și funcțiile „reflectorului”. Romanul Hortensiei Papadat-Bengescu. „Adela” de Garabet Ibrăileanu. „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, „Patul lui Procust” de Camil Petrescu. Tehnica punctului de vedere. Personajul-narator. „Maytrei” de Mircea Eliade. Tehnica jurnalului. Tehnica dublei perspective. Tehnica puzzle. Monologul. Fluxul conștiinței. Strategia debutului. Structuri dialogice. Omul și imaginea lumii. Cronotopul în romanul ionic. Lumea concepută ca o manifestare simultană a conținuturilor ei într-un anumit segment de timp. Prezentul, trecutul și viitorul se întrepătrund și se permanentizează <i>hic et nunc</i>. Ființa ca a patra dimensiune a timpului.</p> <p>Tema 8. Strategii și tehnici narative în romanul corintic   Analize pe text. „Pagini bizare” de Urmuz. „Cimitirul Buna-Vestire” de Tudor Arghezi. „Întâmplări în irealitatea imediată” de M. Blecher.   „Craii de Curtea-Veche” de Mateiu Ion Caragiale. „Divanul persian”, „Creanga de aur” de Mihail Sadoveanu. Strategia debutului. Metaromanul. Lumea ca o carte, un teatru al absurdului. Extrema convenționalitate. Ludicul. O nouă utilizare existențială sau „ontologică” a perspectivismului narativ. Naratiunea la persoana întâi și la persoana a treia. Dublarea și multiplicarea începuturilor, finalurilor și acțiunilor narate. Tematizarea parodică a autorului și a cititorului. Tratarea pe picior de egalitate a acțiunii și ficțiunii, a realității și mitului, a adevărului și minciunii. Autoreferențialitatea și „metaficțiunea” ca mijloace de dramatizare a inevitabilei învârtiri în cerc. Naratorul îndoielnic. Parabola și alegoria. Omul în starea lui coloidală și imaginea lumii. Cronotopul în romanul corintic.</p>
<p>Strategii de evaluare</p> <p>Evaluarea orală la examenul final presupune proba teoretică (prezentarea a două subiecte teoretice) și proba practică (elaborarea unui text narativ).</p> <p>Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a două răspunsuri la seminarii, (2) portofoliul textelor pentru lectură obligatorie, (4) participarea la prezentări și discuții în timpul seminarelor (5) o evaluare complexă finală.</p> <p>Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.</p>

Lucrul individual						
Nr.	Unități de conținut	Ore		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1.	Tema 1			Introducere în curs. Noțiunile de bază.	Definirea noțiunii de strategie și tehnică în diverse științe	Discuție în grup
2.	Tema 2			Istoria și specificul naratologiei	Discuție în cadrul unei mese rotunde	Turul galeriei
3.	Tema 3			Elementele textului narativ	Analiza mai multor concepte naratologice	Discuție în grup
4.	Tema 4			Narațiunea, descrierea, dialogul, monologul, solilocul	Lectura textelor cu modalitățile narative respective	Evaluarea reciprocă în grupuri.
5.	Tema 5			Figuri narative	Conspectarea figurilor narative din dicționar	Verificarea lecturii. În portofoliu.
6.	Tema 6			Tehnici narative în romanul tradițional	Lectura romanelor cu depistarea și analiza tehnicilor narative	Verificarea lecturii. În portofoliu.
7.	Tema 7			Tehnici narative în romanul modern	Lectura romanelor cu depistarea și analiza tehnicilor narative	Verificarea lecturii. În portofoliu.
8.	Tema 8	4		Tehnici narative în romanul postmodern	Lectura romanelor cu depistarea și analiza tehnicilor narative	Verificarea lecturii. În portofoliu.
Bibliografie						
Obligatorie:						

1. Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului, București, Ed. Babel, 1996
2. Gh. N. Dragomirescu. Mică enciclopedie a figurilor de stil, editura Științifică și enciclopedică, 1975
3. Adrian Marino. Hermeniutica ideii de literatură, Cluj, Dacia, 1987
4. Dicționar de estetică generală, București, Editura Politică, 1972
5. Terminologie poetică și retorică, Iași, Editura Universității "Al. I. Cuza", 1994
6. Dicționar de terminologie literară, București, Editura Științifică, 1970

Opțională:

1. Mihail Bahtin, Probleme de literatură și estetică, București, Univers, 1982
2. Umberto Eco, Șase plimbări prin pădurea narativă, Constanța, Pontica, 1997
3. Gerard Genette, Figuri, București, Univers, 1978
4. L. Ionescu-Ruxăndoiu, Narațiune și dialog în proza românească, București, Ed. Științifică, 1991
5. Jaap Lintvelt. Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă, București, Univers, 1994
6. Tzvetan Todorov, Poetica. Gramatica Decameronului, București, Univers, 1975

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea cursului	Introducere în romanistică
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Lucia Cepraga
Cadre didactice implicate	Boz Olga
e-mail	cepraga.lucia@upsc.md , cepragalucia@ase.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul	Total ore	Total	
					ore de contact	ore de studiu individual
F.06.O.029	4	3	6	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul de *Introducere în romanistică* se axează pe abordarea diacronică a formării, dezvoltării și funcționării limbilor romanice, oscilând între aspecte de sociolingvistică și comparativistică, gramatică istorică și geografie lingvistică. Studenții vor însuși cunoștințe despre procesul de constituire și răspândire în lume a grupului de limbi romanice, vor analiza fenomenele lingvistice în evoluție, urmărind continuitatea de la limba latină spre romanicele actuale. În cadrul cursului, se vor aprofunda cunoștințele despre sistemul și structura limbii, cu referire la limbile cunoscute de studenți, în primul rând, la limba română (franceză, italiană, spaniolă). Cursul cultivă viziunea de ansamblu asupra limbii ca sistem și structură, ca fenomen social în permanentă evoluție.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- **Competențe cognitive:** formarea unei culturi filologice, de aplicare a cunoștințelor de bază din domeniul *limbii și literaturii române, al didacticii limbii și literaturii române* în cadrul profesional și în viața cotidiană.
- **Competențe cognitive:** cunoașterea și înțelegerea sistemului limbii și a funcționării acestuia în procesul comunicării; interpretarea științifică a proceselor și fenomenelor active la etapa actuală de dezvoltare a limbii române literare.
- **Competențe de comunicare** în limba maternă, într-o manieră clară și precisă, oral și în scris, utilizând un limbaj elevat, achizițiile intelectuale din domeniul *limbii și literaturii române*, în diverse contexte socioculturale și profesionale.
- **Competențe de aplicare:** comentarea argumentată a fenomenelor lingvistice și literare, caracteristice limbii și literaturii române, la diferite niveluri și din diverse perspective.
- **Competențe de analiză:** analiza nivelurilor limbii în interconexiune.
- **Competențe de integrare:** producerea prezentărilor personalizate la subiecte de lingvistică romanică și la subiecte interdisciplinare, în conexiune cu istoria națională și universală.

Finalități de studii realizate la finele cursului

La finele cursului, studenții vor fi capabili:

- să descrie evoluția limbilor romanice în legătură cu evenimentele istorice care le-au influențat;
- să prezinte grupul limbilor romanice și teritoriile de răspândire a lor;
- să definească și să ilustreze cele mai frecvente modificări în sistemul fonetic, lexical și gramatical al

limbilor romanice;

- să delimiteze limbile romanice în baza aspectului fonetic și grafic;
- să analizeze faptele de limbă atestate în diferite limbi romanice (forme paradigmatică, cuvinte cu etimon comun latinesc) prin raportarea la modificările poziționale și combinatorii;
- să interpreteze lexicul limbilor romanice actuale prin referire la vocabularul fundamental, stratificare, diferențiere diacronică, diatopică și diastratică;
- să comenteze evoluția structurii gramaticale a limbilor romanice de la sintetism la analitism;
- să integreze cunoștințele de limbă română, limbă străină și lingvistică teoretică în interpretarea stării actuale a limbilor romanice.

Precondiții

- Cunoștințe de bază despre limbă ca sistem și structură, clasificarea genealogică a limbilor indo-europene, cunoașterea limbii latine (paradigme, lexic de bază), a limbii române și a unei limbi străine, preferabil, romanice; cunoștințe generale (nivel de liceu) de istorie universală și geografie. capacitate de analiză, comentare și interpretare a faptelor de limbă;
- competențe de utilizare a surselor științifice, a dicționarelor monolingve (explicative, etimologice) și bilingve, de interpretare științifică a faptelor de limbă.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct				Ore de lucru individual	
			Curs	Seminar	Laborat or			
1.	Introducere în curs. Obiectul de studiu al romanisticii		4	2				6
2.	Limba latină ca sursă a limbilor romanice		2	1				3
3.	Evoluția limbilor romanice. Aspectul fonetic și aspectul grafic		4	2				6

	al evoluției									
4.	Evoluția vocabularului limbilor romanice			2		1				3
5.	Evoluția structurii morfologice a limbilor romanice			2		1				3
6.	Structuri sintactice ale limbilor romanice			2		1				3
	TOTAL:	48		16		8				24

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Introducere în curs. Obiectul de studiu al romanisticii

Elemente de cultură materială și spirituală în context panromanic. Proverbele lumii romanice ca expresie a culturii materiale și spirituale. Coincidențe de imagini și gloseme.

Noțiuni de limbă romanică. Delimitarea limbilor romanice: limbi și dialecte. Criterii de clasificare a limbilor romanice. Limbi romanice de generația a doua.

Limbile romanice în lumea contemporană. Situația lingvistică în statele raportate la lumea romanică.

Metode de cercetare a limbilor romanice. Metoda istorică și metoda comparativ-istorică. Metoda geografiei lingvistice.

Atlasele romanice. Istoria limbilor romanice vs istoria romanisticii.

Tema 2. Limba latină ca sursă a limbilor romanice

Privire de ansamblu asupra limbii latine. Latina clasică și latina populară. Periodizarea istoriei limbii latine.

Sursele de studiere a limbii latine.

Subsistemele limbii latine. Sistemul fonetic și grafia limbii latine clasice, sistemul morfematic.

Vocabularul limbii latine. Structurile gramaticale ale limbii latine.

Latina științifică. Crearea sistemelor terminologice în baza lexicului latinesc. Latina ca sursă de împrumuturi neoromanice.

Tema 3. Evoluția limbilor romanice. Aspectul fonetic și aspectul grafic al evoluției

Cauzele evoluției fonetice a limbii latine (populare). Consecințele unor modificări ale aspectului fonetic la nivel gramatical și lexical.

Particularitățile fonetice ale latinei populare vs latina clasică.

Trăsături arhaice, conservatoare, specifice și inovatoare în limbile romanice la nivel fonematic.

Noțiuni de lege fonetică. Acțiunea legilor fonetice în procesul evoluției limbii române și a altor limbi romanice.

Modificări fonetice poziționale. Apocopa, sincopa și proteza în evoluția unor limbi. Impactul

modificărilor fonetice asupra formelor gramaticale ale cuvintelor.

Modificări fonetice combinatorii. Asimilarea, disimilarea, apofonia / metafofia. Palatalizarea.

Modificări spontane. Betacismul, vitacismul / vetacismul, rotacismul, leniția.

Diferențierea sistemelor fonetice ale limbilor romanice. Specificul fonetic și grafic al limbilor romanice actuale.

Evoluția alfabetului latin. Sisteme grafice și principii ortografice ale limbilor romanice. Uzul unor litere, semne diacritice și accente în scriere.

Tema 4. Evoluția vocabularului limbilor romanice

Lexicul latinei populare vs. lexicul limbii latine clasice. Privire de ansamblu asupra structurii lexicale. Limitele cantitative ale vocabularului limbii latine. Specificul etimologic al latinei populare.

Vocabularul fundamental al limbilor romanice. Criterii de includere a cuvintelor în vocabularul fundamental.

Reprezentarea cantitativă a vocabularului fundamental al limbilor romanice. Seriile de cuvinte din vocabularul fundamental.

Cauzele interne și externe ale modificărilor în vocabular. Evoluția semantică și derivativă a cuvintelor din vocabularul fundamental. Mecanismele de modificare semantică.

Restricția, expansiunea semantică, transferul de analogie și transferul de contiguitate în diacronie.

Procese semantice suplimentare conversiunii.

Straturile lexicale. Substratul specific fiecărei limbi. Stratul de bază comun. Diferențierea în superstrat, specificul adstratului și al constratului.

Fondul neolatin. Elemente latinești în sisteme terminologice. Terminologia lingvistică în raport cu unele radicale latine.

Afixe de origine latină, evoluția lor. Relația afix – preverb – prepoziție. Modificarea afixelor moștenite.

Structuri derivate și câmpuri etimologice în limbile romanice. Conceptul de câmp etimologic.

Construirea câmpului etimologic al limbilor romanice.

Tema 5. Evoluția structurii morfologice a limbilor romanice

Privire de ansamblu asupra structurii gramaticale / morfologice a limbii. Modalități de exprimare a categoriilor gramaticale în limba latină și în limbile romanice actuale.

Evoluția formelor paradigmatică vs modificările fonetice ale cuvintelor. Tendințe în evoluția structurii gramaticale a limbilor romanice.

Sintetismul, analitismul și sincretismul formelor paradigmatică în limba latină și în limbile romanice.

Evoluția categoriilor gramaticale. Modificări în clasa numelui. Categoriile gramaticale comune și specifice în clasa numelui.

Evoluția paradigmei substantivului în limbile romanice. Exprimarea categoriei de număr, determinare, gen. Opoziții.

Constituirea articolului în limbile romanice. Originea articolului. Formele și funcțiile articolului în limbile romanice actuale. Coincidențe articol – pronume în paradigmele nominale.

Exprimarea cazurilor semantice. Uzul prepozițiilor și al articolelor pentru exprimarea cazurilor semantice.

Modificări în paradigma adjectivului. Exprimarea valorii de gen și număr. Relația adjectivului cu determinarea și cu formele cazuale în limba română. Constituirea sistemului actual al gradelor de comparație.

Pronumele în limbile romanice. Specificul formelor pronominale, constituirea unor clase speciale de pronume. Dificultăți de interpretare a formelor. Pronumele de politețe.

Numeralul în limba latină și în limbile romanice. Consecințe ale evoluției, menținerea unor forme.

Paradigma verbului în limbile romanice. Moduri, timpuri, aspecte, forme de persoană și număr.

Flexiuni comune și specifice.

Constituirea unor aspecte speciale în paradigma verbului. Forme analitice și a sistemul de verbe auxiliare. Diatezele verbului.
 Modurile nepersonale în limba latină și în limbile romanice. Descreșterea paradigmei.
 Evoluția conjugărilor latinești. Reorganizări și consecințe.
 Părțile de vorbire auxiliare, evoluția lor. Evoluția prepozițiilor latinești. Relația dintre prepoziție, prefix și regimul verbal sau nominal. Conjunții în limbile romanice, constituirea sistemului.

Tema 6. Structuri sintactice în limbile romanice

Privire de ansamblu asupra structurii sintactice a limbii latine și a limbilor romanice.

Relațiile dintre cuvinte în limbile romanice. Limitele acordului gramatical și ale inerenței.

Exprimarea morfologică a acordului.

Recțiunea. Dezvoltarea regimului prepozițional. Specificul raliei.

Reflexele construcțiilor verbale latine în romanicele contemporane.

Structuri propozitive. Tipologia structurilor opozante: monomembre – bimembre, informative – interogative, afirmative – negative etc.

Structura frazei în limbile romanice. Coordonare și subordonare. Tipuri de propoziții subordonate.

Evoluția structurii sintactice a limbilor.

Strategii de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri și seminare interactive, prezentări, consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea se bazează pe rezultatele a două evaluări curente, în timpul semestrului, la orele practice (seminare), prin rezolvarea testelor.

Evaluarea 1: Analiza reflexelor fonetice a 4 cuvinte latine în limbile romanice *română, franceză, italiană, spaniolă, portugheză*.

Evaluarea 2: Test-grilă la subiectul *Structura gramaticală a limbilor romanice*.

Examenul de curs se desfășoară în baza biletului cu 3 subiecte, dintre care I subiect este teoretic și 2 subiecte sunt aplicative.

Nota finală se constituie din următoarele componente:

40% – Nota de la examenul final;

60% – Nota medie de la cele două evaluări.

Lucrul individual

Nr	Unități de conținut	Ore de lucru individual		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
			fr			
	Introducere în curs. Obiectul de studiu al romanisticii			Delimitarea limbilor romanice: limbi și dialecte. Criterii de clasificare a limbilor	Rezumatul informațiilor din sursele recomandate despre răspândirea și funcționarea actuală a	Prezentare publică, discuții la seminar.

				<p>romanice.</p> <p>Limbi romanice de generația a doua.</p> <p>Limbi le romanice în lumea contemporană. Situația lingvistică în statele raportate la lumea romanică.</p>	<p>limbilor romanice în lume.</p> <p>Comentare a și interpretarea interdisciplinară (lingvistică – istorie - geografie) a situației lingvistice din variate țări, în care cel puțin o limbă romanică are statut oficial.</p>			
	<p>Limba latină ca sursă a limbilor romanice</p>			<p>Sursele de studiere a limbii latine.</p> <p>Subsistemele limbii latine.</p> <p>Sistemul fonetic și grafia limbii latine clasice, sistemul morfematic.</p> <p>Vocabularul limbii latine.</p> <p>Structurile gramaticale ale limbii latine.</p> <p>Latina ca sursă de împrumuturi neoromanice.</p>	<p>Analiza listei de cuvinte din <i>Appendix Probi</i>.</p> <p>Traducere a în limba română a unei secvențe din textele clasice.</p> <p>Alternativ:</p> <p>Comentare a prezenței unor cuvinte din latină în limbile contemporane, în baza unui câmp derivativ.</p>	<p>Prezentări la seminar.</p>		

<p>Evoluția limbilor romanice. Aspectul fonetic și aspectul grafic al evoluției</p>			<p>Trăsături arhaice, conservatoare, specifice și inovatoare în limbile romanice la nivel fonematic.</p> <p>Noțiuni de lege fonetică. Acțiunea legilor fonetice în procesul evoluției limbii române și a altor limbi romanice.</p> <p>Specificul fonetic și grafic al limbilor romanice actuale.</p>	<p>Exersare individuală (sarcini de pe site-ul Uniunii Latine: www.dpel.unilat.org)</p> <p>Rezolvare a unor probleme lingvistice, care implică acțiunea legilor fonetice (pentru limba română, franceză, italiană).</p>	<p>Intervenții în discuțiile de la seminar.</p> <p>Lucrare (evaluarea 1: analiza individuală scrisă a reflexelor a 4 cuvinte latine în limbile română, italiană, spaniolă, portugheză, franceză).</p>
<p>Evoluția vocabularului limbilor romanice</p>			<p>Vocabularul fundamental al limbilor romanice. Criterii de includere a cuvintelor în vocabularul fundamental.</p> <p>Straturi</p>	<p>Analiza articolelor lexicografice din dicționarele explicative ale limbii române, franceze, italiene (varianta electronică, www.lexilogos.org)</p>	<p>Prezentări și comentarii.</p>

				<p>le lexicale. Substratul specific fiecărei limbi. Stratul de bază comun. Diferențierea în superstrat, specificul adstratului și al constratului.</p>	<p>Analiza stratificării etimologice a cuvintelor dintr-un câmp lexical (noțional sau semantic), după informația din dicționarele etimologice.</p> <p>Rezumatul articolelor despre istoria / evoluția limbilor romanice.</p>	<p>Prezentare grafică a stratificării. Comentarii.</p> <p>Mozaic.</p> <p>Evaluare reciprocă.</p>		
	<p>Evoluția structurii morfologice a limbilor romanice</p>			<p>Modalități de exprimare a categoriilor gramaticale în limba latină și în limbile romanice actuale.</p> <p>Sintetismul, analitismul și sincretismul formelor</p>	<p>Analiza unor texte funcționale (instrucțiuni, articole de Wikipedia), scrise în 4-5 limbi romanice.</p> <p>Analiza modului de exprimare a</p>	<p>Rezolvare a unor sarcini complexe.</p> <p>Comentarii</p>		

				<p>paradigmatic e în limba latină și în limbile romanice.</p> <p>Paradig ma verbului în limbile romanice. Moduri, timpuri, aspecte, forme de persoană și număr. Flexiuni comune și specifice.</p>	<p>categoriilor gramaticale în proverbe, în diferite limbi romanice.</p> <p>Actualizar ea paradigmei verbului în limba latină.</p> <p>Asimilarea terminologiei.</p>	<p>i și interpretări.</p> <p>Observări asupra coincidențelor, analogiilor, diferențelor.</p> <p>Test-grilă.</p>		
	<p>Structuri sintactice în limbile romanice</p>			<p>Relații e dintre cuvinte în limbile romanice. Limitele acordului gramatical și ale inerenței. Exprimarea morfologică a acordului.</p> <p>Recțiun ea. Dezvoltarea regimului prepozițional.</p>	<p>Actualizar ea terminologiei.</p> <p>Observare a funcționării structurii sintactice.</p> <p>Comnetare a unor citate din F. de Saussure în baza observărilor făcute.</p>	<p>Comentari i și prezentări complexe.</p>		
Bibliografie								

Obligatorie:

1. Coșeriu, E., Lingvistica din perspectivă spațială și antropologică, Chișinău, 1994.
2. Curs de gramatică istorică a limbii române, Chișinău, 1991.
3. Evdoșenco, A.P., Introducere în studiul filologiei romanice, Chișinău, 1987.
4. Gheorghe, Gabriel, Proverbele românești și proverbele lumii romanice, Studiu comparativ, București, 1986.
5. Goga, E., Curs de romanistică, vol. I-III, București, 1977.
6. Sala, M., Vintilă-Ionițoiu, R. Limbile lumii. Chișinău, 1993.
7. Алисова, Т.Б., Репина, Т.А., Таривердиева, М.А., Введение в романскую филологию, Москва, 1987.
8. www.dpel.unilat.org
9. www.lexilogos.com

Opțională:

1. Barborică, E., Onu, L., Teodorescu M., Introducere în filologia română, București, 1978.
2. Coșeriu, E., Unitatea limbii române: planuri și criterii //LR (Chișinău), 1994, nr.5-6.
3. Eremia, A., Statele lumii, Chișinău, 2000.
4. Piiescu, M., Livescu, M., Introducere în studiul limbilor romanice, Craiova, 1978.
5. Raievschi, N., Contactul romanicilor răsăriteni cu slavii, Chișinău, 1988.
6. Rosetti Al., Istoria limbii române. București, 1986.
7. Sala, M., Aventurile unor cuvinte românești, Vol.I,II, București, Univers Enciclopedic, 2006
8. Sala, M., De la latină la română, 2012, TPB
9. Сравнительно-сопоставительная грамматика романских языков, Проблема структурной общности, Москва, 1972.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	Licență
Denumirea cursului	Etica pedagogică și cultura profesională
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Catedra Științe ale Educației și Management
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Țărnă Ecaterina, dr., conf. univ.
Cadre didactice implicate	Țărnă Ecaterina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar
e-mail	tarna.ecaterina@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anu I	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
G.07.O.033	2	4	VII	24	12	12

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Etica pedagogică este un curs obligatoriu și necesar studenților pentru dezvoltarea personală și profesională. Cursul este raportat la realitățile teoretice și practice, optând pentru asigurarea calității în formarea inițială prin orientarea la standardele de formare profesională a personalului educațional. Cursul respectiv răspunde cerințelor interdisciplinare și constituie o punte de legătură dintre domeniile pedagogiei, filosofiei și

psihologiei, între sfera privată și cea publică a experienței personale și profesionale. De asemenea, având în vedere ansamblul pregătirii metodologice, cursul are ca scop fundamentarea abilităților și deprinderilor practice pentru: formarea și dezvoltarea capacității de a analiza comportamentul prin prisma normelor specifice deontologiei pedagogice, antrenarea deprinderilor de conduită în raport cu normele etice, formarea capacităților empatice și a tactului pedagogic, formarea atitudinii respectuoase față de elevii cu CES, dezvoltarea atitudinii nonconflictuale, crearea unei culturi organizaționale etc. Disciplina abordează problematica formării profesionale din perspectiva exigențelor prevăzute în *Codul de etică al cadrului didactic*, elaborat în baza art. 135, alin. (6)-(8), din Codul Educației nr. 152 din 17 iulie 2014, aprobat de Parlamentul Republicii Moldova și publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 319-324 din 24 octombrie 2014, art.634. *Etica pedagogică* propune studenților activități practice de dezvoltare personală, punând accent pe cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs

- Identificarea noțiunilor de bază, fenomenelor și proceselor specifice eticii pedagogice.
- Aplicarea principiilor și respectare normelor deontologice în raport cu prevederile *Codului de etică al cadrului didactic*.
- Asumarea responsabilității de a elabora și implementa programe speciale de conduită etică în baza *Referențialului valoric, domeniul Științe ale Educației*.
- Cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.
- Adaptarea paradigmelor etice în diverse activități practice de distingere a comportamentului moral, amoral, imoral și dezvoltarea competențelor de rezolvare a conflictelor educaționale.
- Antrenarea spiritului de inițiativă în activități de învățare și de cercetare privind comportamentul etic, formarea capacităților empatice și a tactului pedagogic.
- Conștientizarea necesității de autocontrol, de valorificare a proceselor și patternurilor de autodezvoltare.

Finalități de studii

La nivel de cunoaștere:

- Să definească conceptele: „etică pedagogică”, „cod de etică”, „referențial valoric”, „valori morale/profesionale”, „dezvoltare personală/profesională”, „comportament profesional”, „deontologie” etc.
- Să cunoască *Codul de etică al cadrului didactic* și *Referențialul valoric, domeniul Științe ale Educației*.
- Să identifice, prin prisma principiilor etice, valorile profesionale în raport cu normele comportamentului etic.
- Să profileze valențele formative și rolul categoriilor etice în procesul educativ.
- Să recunoască, prin prisma teoriilor și modelelor, fenomenele și procesele care favorizează sau împiedică dezvoltarea personală/profesională
- Să cunoască și să recunoască valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva de integrare profesională.
- Să stabilească raportul dintre dimensiunea morală a personalității profesorului și dimensiunea morală a personalității elevului.

La nivel de aplicare

- Să utilizeze cunoștințele teoretice în domeniul aplicativ și să demonstreze abilitățile de management al informației (capacitatea de a extrage, a analiza și a produce informații).
- Să aplice principiile, normele de conduită și valorile profesionale prevăzute în *Codul de etică al cadrului didactic*.
- Să aplice *Referențialul valoric, domeniul Științe ale Educației* în diverse contexte profesionale și să dezvolte mecanisme specifice de sesizare/ informare/ formare a personalității sub aspect moral.
- Să manifeste gândire pozitivă și comportament proactiv în evaluarea și soluționarea dilemelor etice.
- Să aplice cunoștințele despre valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale în perspective de integrare profesională.
- Să demonstreze responsabilitate pentru organizarea activităților practice de dezvoltare personală și profesională.
- Să determine dimensiunile comportamentului moral în raport cu cel amoral, imoral și să demonstreze creativitate în elaborarea proiectelor de cercetarea vizând *problematika eticii în sistemul educațional*.

La nivel de integrare;

- Să generalizeze și să particularizeze importanța eticii pedagogice pentru favorizarea climatului pozitiv în școală.
- Să transpună în activități practice normele de conduită și valorile profesionale prevăzute în *Codul de etică al cadrului didactic*.
- Să proiecteze activități de formare – dezvoltare personală și profesională în baza *Referențialului valoric, domeniul Științe ale Educației*.
- Să se adapteze la diverse contexte educaționale și să demonstreze competente practice în proiectarea principiilor etice de dezvoltare personală/profesionale
- Să gestioneze eficient situațiile conflictuale și să aprecieze importanța valorilor pedagogice în evaluarea și soluționarea dilemelor etice.
- Să planifice activități practice de dezvoltare personală și profesională.
- Să gestioneze eficient dificultățile comportamentale și să implementeze proiecte inovaționale sistemice vizând dezvoltarea culturii etice în sistemul educațional.

Precondiții

Studentii trebuie să posede cunoștințe generale despre „etică pedagogică”, „cod de etică”, „referențial valoric” „valori morale/profesionale”, „dezvoltare personală/profesională”, „cultură profesională”, „deontologie”; să dezvolte deprinderi de empatie și tact pedagogic; să identifice și să interpreteze diverse metode de autoeducație morală și profesional; să manifeste atitudine nonconflictuală în prevenirea și rezolvarea conflictelor prin aplicarea normelor etice; să aprecieze rolul eticii în formarea și dezvoltarea competențelor profesionale.

Unități de conținut

Unitatea de învățare 1. Etica – etimologia, definiții și delimitări conceptuale

Unitatea de învățare 2. Codul etic al cadrelor didactice – necesitate categorică și necondiționată

Unitatea de învățare 3. Perspectiva integrării valorilor etice în activitatea profesională

Unitatea de învățare 4. Principiile și categoriile eticii pedagogice

Unitatea de învățare 5. Obligatorietatea conștientizării regulilor deontologice
Unitatea de învățare 6. Universul valorilor – considerațiuni generale pentru cadrele didactice
Unitatea de învățare 7. Valorile pedagogice și comportamentul etic profesional
Unitatea de învățare 8. Normele profesionale, autoeducația și responsabilitatea pedagogică
Unitatea de învățare 9. Evaluarea și soluționarea dilemelor etice în educație
Unitatea de învățare 10. Personalitatea și autoritatea profesională
Unitatea de învățare 11. Dimensiuni etice ale comunicării în mediul educațional
Unitatea de învățare 12. Cultura profesională, tactul și măiestria cadrelor didactice

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucru individual	
			Curs		Seminar		Laborator			
				f/r		f/r		f/r		
1.	Etica – etimologia, definiții și delimitări conceptuale			0,5		0,5			1	
2.	Codul etic al cadrelor didactice – necesitate categorică și necondiționată			0,5		0,5			1	
3.	Perspectiva integrării valorilor etice în activitatea profesională			0,5		0,5			1	
4.	Principiile și categoriile eticii pedagogice			0,5		0,5			1	
5.	Obligatorietatea conștientizării regulilor deontologice			0,5		0,5			1	
6.	Universul valorilor – considerațiuni generale pentru cadrele didactice			0,5		0,5			1	
7.	Valorile pedagogice și cultura profesională			0,5		0,5			1	
8.	Normele profesionale, autoeducația și responsabilitatea pedagogică			0,5		0,5			1	
9.	Evaluarea și soluționarea			0,5		0,5			1	

	dilemelor etice în educație								
10.	Personalitatea și autoritatea profesională		0,5		0,5			1	
11.	Dimensiuni etice ale comunicării în mediul educațional		0,5		0,5			1	
12.	Cultura profesională, tactul și măiestria cadrelor didactice		0,5		0,5			1	
	TOTAL	24	6		6			12	

Conținutul unităților de curs

Unitatea de învățare 1. Etica – etimologia, definiții și delimitări conceptuale

Generalități din perspectiva delimitărilor conceptuale.

Obiectul de studiu, funcțiile și problematica eticii pedagogice.

Deontologia – parte componentă a eticii profesionale.

Unitatea de învățare 2. Codul etic al cadrelor didactice – necesitate categorică și necondiționată

Codul de etică al cadrului didactic – standarde și reguli de conduită pentru personalul educațional.

Referențialul valoric destinat domeniului Științe ale Educației.

Principiile eticii în raport cu specificul constrângerilor deontologice.

Unitatea de învățare 3. Perspectiva integrării valorilor etice în activitatea profesională

Teoriile etice normative și relevanța lor în activitatea personalului educațional.

Funcții și perspective integratoare ale eticii pedagogice.

Dimensiunile și funcțiile eticii în dezvoltarea personală și profesională.

Unitatea de învățare 4. Principiile și categoriile eticii pedagogice

Principiile fundamentale ale eticii pedagogice și responsabilitatea cadrelor didactice.

Particularitățile sistemului categorial al eticii pedagogice.

Sistemul categoriilor eticii pedagogice.

Unitatea de învățare 5. Obligativitatea conștientizării regulilor deontologice

Relaționarea cu cel care urmează să fie educat: responsabilități și așteptări.

Discriminarea, etichetarea și tratamentul preferențial.

Autocontrolul, decența și corectitudinea pedagogică.

Unitatea de învățare 6. Universul valorilor – considerațiuni generale pentru cadrele didactice

Semnificația și definirea valorilor – o abordare retrospectivă.

Tipologia valorilor – o abordare analitică.

Mediul educațional – un pattern valoric și atitudinal.

Valorile morale fundamentale și dezvoltarea personală.

Unitatea de învățare 7. Valorile pedagogice și comportamentul etic profesional

Complexitatea orientărilor valorice și specificul valorilor pedagogice.

Cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice.

Valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale.

Comportamentul etic profesional - o dimensiune morală obligatorie.

Unitatea de învățare 8. Normele profesionale, autoeducația și responsabilitatea pedagogică

Normele profesionale și legea morală.

Simțul etic și conștiința morală.

Datoria morală, libertatea și responsabilitatea personalului educațional.

Unitatea de învățare 9. Evaluarea și soluționarea dilemelor etice în educație

Analiza și soluționarea dilemelor etice în educație.

Drepturile și obligațiile cadrelor didactice.

Abaterile disciplinare și problema compromisului în mediul educațional.

Unitatea de învățare 10. Personalitatea și autoritatea profesională

Personalitatea profesorului în raport cu exigențele profesionale.

Autoritatea profesională în contextul imperativului dezvoltării personalității elevului.

Egoismul și conflictele de interese în mediul educațional.

Prevenirea comportamentului neetic în procesul de integrare profesională.

Corelația: conștiința de sine – personalitatea morală – carisma profesională.

Unitatea de învățare 11. Dimensiuni etice ale comunicării în mediul educațional

Etica și cultura comunicării în mediul educațional.

Arta discursului etic – o prioritate fundamentală necesară cadrelor didactice.

Feedback. Feedforward: modalități de evaluare a performanței și indicatori ai culturii comunicării.

Manipularea ca dimensiune nonetică a comunicării în mediul educațional.

Valoarea persuasiunii pentru evitarea mobbing-ului și rezolvarea constructivă a conflictelor în mediul educațional.

Unitatea de învățare 12. Cultura profesională, tactul și măiestria cadrelor didactice

Mediul educațional și moralitatea comună pentru angajații săi.

Cultura profesională și strategii de management etic.

Tactul și măiestria pedagogică ca forme de funcționare a moralei.
Succesul, profesionalismul și gratitudinea – dimensiuni ale eticii profesionale.
Motivația pentru autodezvoltare și interiorizare a valorilor moral-profesionale.

Strategii de predare și învățare

Strategii menite să asigure o învățare activă și creatoare a cunoștințelor și abilităților: strategiile didactice interactive; strategii didactice de tip expozitiv-euristic; strategii didactice de tip algoritmic; strategia învățării bazate pe gândire critică (SÎGC); strategia învățării prin rezolvarea de probleme (SIRP) etc.

Strategii de evaluare

Calitatea participării studenților: discuții, dezbateri, răspunsuri orale, elaborarea și susținerea prezentărilor, consultarea surselor bibliografice de bază, două probe obligatorii (proiectul de dezvoltare personală, portofoliul). Prezența la curs este obligatorie. Studenții sunt responsabili de studierea conținutului și realizarea lucrărilor. Activitățile solicitate studenților pentru evaluarea pe parcurs intră obligatoriu în nota finală. Portofoliul (proiectele, referatele, testele etc.) predate după termenul fixat nu se iau în considerare. Rezultatele evaluării curente constituie - 60% din cota notei finale. Nota de la examen va constitui 40 % din cota notei finale. Evaluarea finală – examen scris.

Bibliografie

Obligatorie:

1. Albu G., Cojocaru V.M. Universul Valoric al profesorului. Iași: Institutul European, 2019. 162p.
2. Callo T., Pâslaru Vl. ș.a. *Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*. Chișinău: Academia de Științe a RM, Institutul de Științe ale Educației. 2011. 141p.
3. Capcelea V. *Etica*. Chișinău: Arc. 2003.
4. Chiriac V. *Etica și eficiența profesională*. București: All, 2005
5. Copoeru I., Szabo N. *Etica și cultura profesională*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință. 2008
6. Grigoraș I. *Probleme de etică. Curs universitar*. Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza ” 1999
7. Mândăcanu V. *Etica pedagogică praxiologică*. Chișinău: Pontos. 2010. 588 p.
8. Mândăcanu V. *Profesorul-maestru*. Chișinău: Editura: Pontos. 2009. 628p.
9. Miroiu M., Blebea G. *Introducere în etica profesională*. București: Ed. Trei. 2001
10. Singer P. *Tratat de etică*. Iași: Polirom. 2006. 604p.
11. Țărnă E. *Bazele comunicării*. Curs universitar. Ediția a II-a, Chișinău: Prut Internațional, 2017, 408 p.
12. Țărnă E. *Conflictologia. Note de curs*. Chișinău: UPS „I. Creangă”. 2019. 275 p.

Opțională:

1. Bauman Z. *Etica postmodernă*. Timișoara: Amarcord. 2000. 280 p.
2. Cuceș C. *Pedagogie și axiologie*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 160 p.
3. Gîncu I. *Dimensiunea valorică a competenței profesionale*. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA. 2014. Revista „Didactica-Pro”, nr.1. p. 19-24.
4. Grünberg Ludwig. *Axiologia și condiția umană*. București: Politica. 1972. 379p.
5. Iluț P. *Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*. Iași: Polirom. 2004. 256p. ISBN: 973-681-763-6
6. Iluț P. *Valori, atitudini și comportamente sociale*. Iași: Polirom, 2004. 256p.
7. Sîrbu T. *Etica și virtuți morale*. Iași: Ed. Societății Academice. 2005
8. Șustag Z., Ignat C. *Modalități alternative de soluționare a conflictelor*. București: Ed. Universitară. 2008
9. Williams B. *Moralitatea. O introducere în etică*. București: Editura Punct. 2002

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I – Licență
Denumirea cursului	Lingvistica generală
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limbă și literatură română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan Crudu
Cadre didactice implicate	Dr., conf. univ. Matieț-Paraschiv Violeta
e-mail	matiet.violeta@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
F.07.O.034	4	IV	VII	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul *Lingvistica generală*, studenții își vor actualiza cunoștințele însușite la cursul *Introducere în lingvistică* despre sistemul și structura limbii, trăsăturile, importanța, funcțiile limbii în societate, legăturile limbii cu alte fenomene, științe. Totodată, studenții vor studia și analiza informații noi despre apariția și evoluții lingvisticii ca știință, școli, curente, centre lingvistice, savanți care au studiat/studiază limba.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;
- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de

limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;

- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;
- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre limbă ca fenomen social, sistemul și structura limbii, despre lingvistică, în calitate de știință, asimilate în special la cursul de *Introducere în lingvistică*, dar și la alte cursuri studiate: *Limba română contemporană*, *Istoria limbii*, *Dialectologia* ș.a.

Unități de curs

1. Lingvistica premodernă: în Antichitate și în Evul mediu. 2. Lingvistica modernă: elaborarea metodei comparativ-istorice; elaborarea lingvisticii generale. 3. Naturalismul lingvistic. Concepția lui A. Schleicher. 4. Psihologismul lingvistic (H. Steinthal, A. Potebnea). 5. Școala neogramaticilor. 6. Școlile antineogramaticiste. 7. Școlile structuraliste. 8. Integralismul lingvistic. Concepția lui E. Coșeriu

Repartizarea orelor de curs

Nr.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Lingvistica premodernă: în Antichitate și în Evul mediu	2	1	1		2

2.	Lingvistica modernă: elaborarea metodei comparativ-istorice; elaborarea lingvisticii generale	2	1	1	2
3.	Naturalismul lingvistic. Concepția lui A. Schleicher	2	1	1	2
4.	Psihologismul lingvistic (H. Steinthal, A. Potebnea)	4	2	2	4
5.	Școala neogramaticilor	4	2	2	4
6.	Școlile antineogramaticiste	4	2	2	4
7.	Școlile structuraliste	3	1	2	3
8.	Integralismul lingvistic. Concepția lui E. Coșeriu	3	2	1	3
	TOTAL	48	12	12	24

Conținutul unităților de curs

1. Lingvistica premodernă: în Antichitate și în Evul mediu

Lingvistica în antichitate. Tradiția lingvistică în India veche (sec. IV î.e.n. – sec VI e.n.). Tradiția lingvistică în China veche (sec. III î.e.n. – sec II e.n.). Tradiția lingvistică greco-romană (sec. V î.e.n. – sec. IV e.n.). Lingvistica în Europa medievală. Lingvistica în Evul mediu, în epoca Renașterii și în cea Renascentistă.

2. Lingvistica modernă: elaborarea metodei comparativ-istorice; elaborarea lingvisticii generale

Elaborarea metodei comparativ-istorice. Elaborarea lingvisticii generale. Concepția lingvistică a lui W. von Humboldt.

3. Naturalismul lingvistic. Concepția lui A. Schleicher

A. Schleicher. Concepția lingvistică a lui A. Schleicher. Teoria arborelui genealogic. A. Schleicher despre locul lingvisticii în domeniul științelor. Concepția evoluționistă a lui A. Schleicher.

4. Psihologismul lingvistic (H. Steinthal, A. Potebnea)

H. Steinthal: teoria formei interne. Concepția lingvistică a lui A. Potebnea: corelația dintre limbă și gândire; teoria cuvântului; teoria formei gramaticale; teoria propoziției.

5. Școala neogramaticilor

Bazele metodologice ale concepției neogramaticilor. Probleme de lingvistică în „Principii de istorie a limbii” de H. Paul. Meritele neogramaticilor și deficiențele concepției lor.

6. Școlile antineogramaticiste

Școala „Cuvinte și lucruri”. H. Schuchardt, R. Meringer. Școala estetică (neofilologică). Școala neolingvistică.

7. Școlile structuraliste

Premisele apariției structuralismului. Cercul lingvistic de la Praga. Școala funcțională franceză. Descriptivismul american. Școala glosematică. Corelația dintre diferite școli structuraliste.

8. Integralismul lingvistic. Concepția lui E. Coșeriu

Principiile de bază ale limbajului (al creativității și al alterității). Varietățile limbii.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.
 Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).
 Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

NNr.	Unități de conținut	Ore de lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Lingvistica premodernă: în Antichitate și în Evul mediu	2	Evoluția lingvisticii din Antichitate până în Evul mediu	Referat	Prezentare în formă scrisă
2.	Lingvistica modernă: elaborarea metodei comparativ-istorice; elaborarea lingvisticii generale	2	Concepția lingvistică a lui W. von Humboldt	Un poster pe care să fie prezentate succint ideile lui W. von Humboldt	Prezentare în formă orală
3.	Naturalismul lingvistic. Concepția lui A. Schleicher	2	Concepția lingvistică a lui A. Schleicher	Un poster pe care să fie prezentate succint ideile lui A. Schleicher	Prezentare în formă orală
4.	Psihologismul lingvistic (H. Steinthal, A. Potebnea)	4	O diagramă Venn, pe care să fie prezentate concepțiile lingvistice ale lui H. Steinthal și A. Potebnea	Diagrama Venn	Evaluare reciprocă
5.	Școala neogramaticilor	4	Probleme de lingvistică în „Principii de istorie a limbii” de H. Paul	Comunicare orală	Evaluarea profesorului
6.	Școlile antineogramaticiste	4	Analiza comparată a Școlii „Cuvinte și lucruri”, a Școlii estetice și a Școlii neolingvistică	Tabel	Evaluare reciprocă
7.	Școlile structuraliste	3	Analiza comparată a teoriilor elaborate în cadrul Cercului	Debate	Evaluarea profesorului

			lingvistic de la Praga, Școlii funcționale franceze, Descriptivismului american, Școlii glosematice		
8.	Integralismul lingvistic. Concepția lui E. Coșeriu	3	Redactarea unui eseu nestructurat despre importanța concepției lui E. Coșeriu în lingvistica contemporană	Eseu nestructurat	Evaluare orală

Bibliografie

Obligatorie:

1. Chomsky, N. *Cunoașterea limbii*. București, 1996.
2. Lyons, J. *Introducere în studiul limbii*. București, 1996.
3. Matcaș, N. et al. *Lingvistică generală*. Chișinău, 1989.
4. Zgardan, A. *Interferența dimensiunilor umane ale limbajului uman*. În: Un lingvist pentru secolul XXI. Chișinău: Știința, 2002, pp. 99-100.

Opțională:

6. Wald, L. *Sisteme de comunicare umană*. București, 1973.
7. Zgardan, A. *Utilizarea surselor lexicografice în studierea limbii și literaturii: Curs opțional pentru gimnaziu: Curriculum. Repere conceptuale și metodologice*. Chișinău: Tipogr. „Garamont Studio”. Chișinău, 2016.
8. Zgardan, A. *Motivarea în denominarea plantelor de câmp*. Conferința științifică jubiliară „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău la 65 de ani”. 20-21 septembrie 2005. Vol. II. Chișinău: Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, pp. 143-147.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Teoria literaturii
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie, Catedra Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Al. Burlacu
Cadre didactice implicate	Vlad Caraman
e-mail	<i>burlacu.alexandru@upsc.md</i>

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					Contact direct	Studiu individual
F.07.O.035	4	IV	VII	48	24	24

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii	
Cursul universitar de Teorie a literaturii se ține la finele studiilor filologice cu statut de privire generală asupra a ceea ce este literatura. Studiarea în diacronie a teoriilor și conceptelor principale care au stat la baza evoluției ideii de literatură. Urmărirea particularităților distincte ale canoanelor literaturii române și universale. Caracteristicile de bază și structura operei literare. Genuri și specii literare, teoria procesului literar modern etc.	
Competențe dezvoltate în cadrul cursului	
Competențe generice:	
cognitive	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea conceptelor fundamentale ale teoriei literare; • Interpretarea fenomenelor literare din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; • Amplificarea cunoștințelor teoretice în funcție de noile realități ale activității profesionale.
de aplicare	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea și analiza argumentată a fenomenelor literare la diferite niveluri și din diverse perspective; • Comentarea și analiza multiaspectuală a textelor literare românești și străine; • Interpretarea procesului literar și a textelor literare române în raport cu procesul literar mondial; • Aplicarea diverselor strategii și tehnici de asimilare a materiei teoretice și de aplicații pe textul literar și nonliterar, pentru atingerea la clasă a obiectivelor curriculare.
de analiză și sinteză	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea orală și scrisă a problemelor de teorie și istorie a literaturii române, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; • Manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; • Evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice.
de comunicare	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; • Identificarea, analiza și contribuția la soluționarea problemelor comunitare; • Utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; • Comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise.
de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • Autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

Competențe cognitive: se exprimă, preponderent, în *competența literar istorică*, prin care studentul va demonstra înțelegerea conceptelor de teorie literară. Cunoașterea contextului cultural istoric în care au activat teoreticienii din toate timpurile. Cunoașterea operelor teoretice de bază și terminologia specifică teoriei literare.

Competențe de învățare: se manifestă, preponderent, în *competența pragmatică* – informarea privind problemele hermeneuticii ideii de literatură. Capacitatea de a identifica concepte caracteristice teoriei literaturii, soluționarea ambiguităților și a problemelor de recunoaștere corectă. Priceperea de a consulta sursele cu statut normativ pentru teoria literară (de ex. *Poetica, Estetica, Teoria receptării, Hermeneutica, Semiotica, Ființă și timp, Timp și ființă* etc.).

Competențe de aplicare: studentul va interpreta adecvat sensurile conceptului teoretic, textului de interpretare, va compara diverse teorii din perioade diferite de evoluție a literaturii. Va respecta principiile de structurare caracteristice operei literare.

Competențe de analiză: se vădesc, preponderent, în *competența de critică*, prin care studentul va recurge la anumite principii și criterii de analiză literară, argumentându-și opțiunea cu referințe la sursele credibile; va efectua analiza complexă a oricărui text teoretic scris în limba română; va ști să examineze mai multe puncte de vedere și să ia o decizie științific întemeiată.

Competențe de comunicare: se demonstrează, preponderent, ca o *competență literară* generală și de *competență socioculturală*, în toate textele literare și teoretice, prin respectarea normei și prin valorificarea potențelor expresive ale structurilor artistice.

Competențe la nivel de integrare: se probează ca o *competență literară* generală, prin care studentul admite existența altor puncte de vedere asupra fenomenului literar și este capabil să discute problemele de teorie, critică și istorie literară; face dovada (a) unei viziuni de sistem asupra fenomenului literar; (b) a înțelegerii importanței și a locului teoriei literaturii între disciplinele literare; (c) a capacității de a sesiza specificul conceptelor de teorie literară și a priceperii de a corecta greșelile depistate în propria comunicare și în comunicarea elevilor.

Finalități de studii

Să identifice și să analizeze argumentat fenomenul literar din toate perioadele literaturii române și universale, la diferite niveluri teoretice și din diverse perspective analitice.

Să rezolve problemele specifice analizei textului literar și teoretic, prin metodele utilizate de critica literară de azi.

Să interpreteze științific procesele și fenomenul literar din toate perioadele literaturii.

Să facă dovada unei viziuni concrete asupra sistemului teoriei literare, prin orice produse evaluabile (referat, discurs, eseu, studiu de caz, analiză complexă a textului).

Precondiții

Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.

Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul teoriei, criticii și istoriei literare.

Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza texte teoretice și literare.

Unități de învățare

1. Noțiuni generale. Evoluția conceptului de teorie literară.
2. Abordarea extrinsecă și intrinsecă a operei literare.
3. Ce este literatura?
4. Limbajul comun și limbajul poetic.
5. Structura operei literare.
6. Imaginea artistică a omului în opera literară.
7. Personajul literar.
8. Figuri narative.
9. Genuri și specii literare.
10. Curente literare și culturale.
10. Canoanele literaturii române.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Noțiuni generale. Evoluția conceptului de teorie literară.		2	2		
2.	Abordarea extrinsecă și intrinsecă a operei literare.		1	1		
3.	Ce este literatura?		1	1		
4.	Limbajul comun și limbajul poetic.		1	1		

5.	Structura operei literare.		1	1		
6.	Imaginea artistică a omului în opera literară. Personajul literar.		2	2		
7.	Figuri narative.		1	1		
8.	Genuri și specii literare.		1	1		
9.	Curențe literare și culturale.		1	1		
10.	Canoanele literaturii române.		1	1		
	Total:	48	12	12		24

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Noțiuni generale. Evoluția conceptului de teorie literară.

Interesul pentru studiul literaturii. Perioada Greciei și Romei antice. Platon, Aristotel, Horatius. Opiniile despre opera literară în Evul Mediu. Renașterea italiană. Clasicismul. Iluminismul. Epoca modernă. Conceptele de literatură comparată, generală, națională și universală.

Locul și rolul teoriei literaturii în știința literaturii. Structura teoriei literaturii.

Obiectul specific al științei literaturii – literatura ca formă verbală a creației artistice. Noțiunile de literatură, literaritate, antiliteratură, paraliteratură, beletristică, scriitură, metaliteratură.

Tema 2. Abordarea extrinsecă și intrinsecă a operei literare.

Opera literară, abordată din perspective multiple. Acestea se pot reduce la două moduri fundamentale de abordare: unul pune accentul pe factorii extrinseci operei, iar cel de-al doilea, pe factorii intrinseci.

Direcții extrinseci: critica pozitivistă, critica filologică, sociologică, biografismul, critica psihologică, metoda comparativă, teoria receptării etc.

Direcții intrinseci: școala formalistă, noua critică, fenomenologia, structuralismul etc.

Tema 3. Ce este literatura?

Abordări teoretice: literatura ca tot ce s-a scris vreodată; literatura ca mimesis; literatura ca artă a frumosului; literatura ca ficțiune, limbajul comun și limbajul poetic; literatura ca funcție particulară a limbajului; literatura ca violare a limbajului comun (literaritatea, literaturitatea) etc.

Tema 4. Limbajul comun și limbajul poetic.

Figuri poetice din stratul sonor (fonetic sau fonematic). Rolul lor în apariția stratului semantic.

Figuri poetice din stratul morfologic. Rolul lor în apariția stratului semantic.

Figuri poetice din stratul sintactic. Rolul lor în apariția stratului semantic.

Figuri poetice din stratul semantic (ideatic). Rolul lor în apariția tabloului poetic al lumii.

Constituenții poveștii (diegează sau lume fictivă).

Tema 5. Structura operei literare

În accepție tradițională opera literară este determinată de dihotomia formă/conținut. Interesul pentru formă ia o deosebită amploare în studiile formalistilor ruși. Cercul lingvistic de la Praga impune un nou model de existență a operei literare – structuralismul.

La modul general vorbim de stratul sonor; semantic; stratul obiectelor reprezentate, adică lumea creată de scriitor (lucruri, acțiuni, personaje); stratul simbolurilor și al semnificațiilor ce se degajă în ultimă instanță din opera literară.

Tema 6. Imaginea artistică a omului în opera literară. Personajul literar.

Locul central într-o operă literară revine imaginii artistice a omului. În imaginea artistică se concentrează fondul tematic și ideatic al operei literare și conținutul umanistic al operei literare.

Imaginea artistică a omului în opera literară este definită prin mai multe concepte: personaj, tip literar, caracter, erou literar, antierou, personalitate etc. Tipologia personajului. Modalități de caracterizare a personajului.

Tema 7. Figuri narative.

<p>Figura narativă – efect artistic al raporturilor dintre constituenții triunghiului narativ: enunțare (narație) / enunț (text – discurs) / poveste (ficțiune, diegeză).</p> <p>Figuri narrative ale raporturilor temporale.</p> <p>Figuri narrative ale raporturilor modale.</p> <p>Figuri narrative ale raporturilor aspectuale.</p>	
<p>Tema 8. Genuri și specii literare</p> <p>Conceptul de gen literar. Teoria clasică a genurilor. Genurile – atitudini și viziuni estetice-artistice fundamentale ale omului. Noțiunea de gen literar. Genul literar – “formă conținutistă” (Hegel) a “memoriei literaturii” (Bahtin). Evoluția teoriei genurilor.</p> <p>Genul epic. Caracterizare generală și speciile principale. Epopeea. Basmul. Legenda. Fabula. Poemul epic. Nuvela. Schița. Povestirea. Romanul. Alte specii.</p> <p>Genul liric. Caracterizare generală și speciile principale. Oda. Elegia. Meditația. Poemul liric. Cîntecul. Romanța. Imnul. Madrigalul. Alte specii.</p> <p>Genul dramatic. Caracterizare generală. Speciile principale. Tragedia. Comedia. Drama. Melodrama. Vodevilul. Poemul dramatic. Alte specii.</p> <p>Limitele genologiei clasice, inadecvată mobilității sporite a metamorfozelor și interferențelor formelor genurile ale literaturii contemporane.</p> <p>Genologia modernă. Noul raport gen / operă. Noul mod de a concepe procesul literar. Specii de frontieră și mixte: Idila. Balada romantică. Poemul lirico-epic. Romanul liric. Drama lirică. Eseul (filosofico-literar și critic). Jurnalul scriitorului. Memoriile literare. Note de călătorie. Publicistica literară. Corespondența ș. a. Romanul – nou gen literar?</p>	
<p>Tema 9. Curente literare și culturale</p> <p>Caracterizarea generală a principalelor curente literare și culturale. Umanismul Renașterii. Barocul și manierismul. Clasicismul. Literatura iluministă (Clasicismul iluminist. Realismul iluminist. Sentimentalismul. Preromantismul.) Romantismul. Realismul. Naturalismul. Simbolismul. Expresionismul. Mișcări avangardiste (dadaismul, constructivismul, futurismul, suprarealismul ș.a. Modernismul. Postmodernismul. Sincronismul și tradiționalismul românesc.</p> <p>Sămănătorismul. Poporanismul. Gândirismul. Ruralismul moldovenesc. Sincronism și tradiționalism.</p> <p>În căutarea unui nou model conceptual al tranziției în literatură. Epoci și fenomene de tranziție în literatură: curente literare anticipatoare, recuperatoare, recurente. O dominantă a paradigmei postclasice – potențarea spiritului autocritic, de autonegare, deconstructivist, autoironic.</p> <p>Proliferarea speciilor de antiliteratură (antiroman, antiteatru, antipoezie etc.).</p>	
<p>Tema 10. Canoanele literaturii române</p> <p>O schiță a evoluției canonice din literatura română. Adeseori scriitorii biografic contemporani trăiesc în epoci literare diferite. Etape de tranziție de la un canon la altul. Dominantele unui canon, a unei epoci literare.</p> <p>Canonul presupune o suprapunere de, cel puțin, trei elemente:</p> <p>a) valoarea (cota de critică), b) succesul (cota de piață) și c) un amalgam de eterogen de factori sociali, morali, politici și religioși.</p> <p>Echilibrul acestora fiind unul dinamic, prezența tuturor nu poate fi pusă la îndoială. Conceptul de literatură modernă, în accepția noastră de azi, cuprinde un secol și jumătate.</p> <p>Canonul pașoptist; Canonul junimist; Canonul modernist; Un canon postmodernist?</p>	
Strategii de predare-învățare	
<p>Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, lucrări de portofoliu, proiecte, consultații. Metode de dezvoltare a gândirii critice; dezbaterile; conversația euristică; problematizarea; studiul bibliografiei. Proceduri de analiză reciprocă a probelor de evaluare. Prelegeri interactive cu aplicarea TIC. Organizarea dezbaterilor, situații problematice.</p>	
Strategii de evaluare	

Evaluarea orală la examenul final presupune proba teoretică (prezentarea a două subiecte teoretice) și proba practică (analiza unei opere teoretice).

Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a trei răspunsuri la seminarii, (2) portofoliul textelor pentru lectură obligatorie, (3) eseu la tema Ce este literatura? (4) participarea la prezentări și discuții în timpul seminarelor (5) o evaluare complexă finală.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1.	Tema 1		Introducere în curs. Caracteristicile de bază.	Rezumatul perioadelor de evoluție a conceptului	Prezentare individuală.
2.	Tema 2		Abordări teoretice asupra literaturii	Discuție în cadrul unei mese rotunde.	Prezentare individuală a unei abordări (în portofoliu)
3.	Tema 3		Ce este literatura?	Analiza mai multor interpretări teoretice.	Eseu artistic. Referat științific
4.	Tema 4		Limbajul literaturii artistice	Analiza mai multor interpretări teoretice.	Evaluarea reciprocă în grupuri.
5.	Tema 5		Structura operei literare	Conspectarea teoriilor reprezentative	Prezentare individuală a unui strat (în portofoliu)
6.	Tema 6		Personaj, erou, tip, caracter, antierou.	Interpretarea mai multor abordări teoretice.	Verificarea înțelegerii temei. În portofoliu.
7.	Tema 7		Figuri narrative.	Discuție în cadrul unei mese rotunde.	Evaluarea reciprocă în grupuri.
8.	Tema 8		Teoria genurilor și speciilor literare	Specificul genului și speciei literare	Prezentare generală a trei specii literare
9.	Tema 9		Curenți și școli literare	Rezumate la curenți literare	Verificarea lecturii. În portofoliu.
10.	Tema 10		Canoanele literaturii române	Specificul canonului literar	Prezentare exhaustivă a unui canon. Lucru în grupuri.

Bibliografie

Obligatorie:

1. Dumitru Tucan. *Teoria literaturii: perspective istorice și analitice asupra textului literar*, Timișoara: Editura Universității de Vest, 2018.

2. Valentina Enciu, *Teoria literaturii în 100 termeni. Memorator*, 120 p., Editura Arc, 2010.
3. Angheliescu M., Ionescu C., Lăzărescu Gh. *Dicționar de termeni literari*. – Buc., f.a.
4. Bociort J.F. *Curs de teoria literaturii*. – Timișoara, 1977.
5. Cimpoi, M. *Dicționar de teorie și critică literară*. Ed. Bibliotheca, 2016.
6. *Dicționar de teorie literară*. Grati A., Corcinschi N., Ch., ARC., 2017.
7. Ducrot O., Schaeffer J. M. *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*. – Buc., 1996.
8. Ferber Michel. *Dicționar de simboluri literare*. – Chișinău, 2001.
9. Rene Wellek și Austin Warren. *Teoria literaturii*, EPLU, 1967
10. Petraș Irina. *Teoria literaturii (Curenți, figuri de stil, genuri și specii literare; metrica și prozodie). Dicționar-antologie*. – Buc., 1996.
11. Stephane Santerres Sarkany. *Teoria literaturii*. Ed. Cartea Românească, 2000.

Opțională:

1. Adrian Marino. *Hermeneutica ideii de literatură*. – Cluj, 1987.
2. Aristotel. *Poetica*. – Buc., 1965.
3. Bahtin M. *Probleme de literatură și estetică*. – Buc., 1982.
4. Bousoño Carlos. *Teoria expresiei poetice*. – Buc., 1975.
5. Călinescu George. *Principii de estetică*. – Craiova, 1974.
6. *Ce este literatura? Școala formală rusă*. – Buc., 1983.
7. Markiewics H. *Conceptele științei literaturii*. – Buc., 1988.

Webografia.

1. https://www.researchgate.net/publication/323585050_Teoria_literaturii_perspective_istorice_si_analitice_asupra_textului_literar
2. <https://www.scribd.com/document/47456265/Teoria-Literaturii>
3. <https://trello.com/b/P65flyr1/teoria-literaturii>

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Elaborarea textului științific
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
F.07.A.036	3	IV	VII	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

La cursul *Elaborarea textului științific*, studenții vor analiza trăsăturile stilului științific, vor studia structura unui text științific, speciile textului științific; își vor forma abilitățile necesare pentru elaborarea unui articol științific, a unei bibliografii, vor fi informați despre *originalitate* și *plagiat*, se vor familiariza cu noțiuni de tehnoredactare, de corectură a textului științific. La acest curs, studenții vor învăța cum se

elaborează o teză de licență, de masterat și de doctor, care sunt cerințele pentru susținerea și evaluarea unor astfel de lucrări etc.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;
- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan

lingvistic și literar, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;

- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

Să comunice corect și eficient în context educațional.

Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.

Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Cunoștințe de bază despre stilurile funcționale ale limbii în general și despre stilul științific în special, achiziționate la cursurile de *Introducere în lingvistică*, *Limba română contemporană (lexicologie, fonetică, morfologie)*. Cunoașterea exigențelor punctuației și ale ortografiei în structurarea unui text în formă scrisă.

Studentii trebuie să știe că vor elabora texte științifice pe tot parcursul vieții, în virtutea profesiei alese; de aceea este important să cunoască și să respecte cerințele existente la acest capitol.

Unități de curs

1. Norme și principii de redactare a unui text științific. Trăsăturile textului științific. 2. Structura unui text științific. 3. Speciile textului științific. 4. Aparatul critic al unei lucrări științifice. 5. Bibliografia. Redactarea indicelui. 6. Corectura textului științific. Noțiuni de tehnoredactare.

Repartizarea orelor de curs

Nr.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Norme și principii de redactare a unui text științific. Trăsăturile textului științific.	3	1	2	-	3
2.	Structura textului științific	3	1	2	-	3

3.	Speciile textului științific	3	1	2	-	3
4.	Aparatul critic al unei lucrări științifice	3	1	2	-	3
5.	Bibliografia. Redactarea indicelui	3	1	2	-	3
6.	Corectura textului științific. Noțiuni de tehnoredactare	3	1	2	-	3
TOTAL		18	6	12	-	18

Conținutul unităților de curs

1. Norme și principii de redactare a unui text științific. Trăsăturile textului științific

Importanța cercetării științifice. Etapele cercetării. Necesitatea respectării normelor și principiilor de redactare a unui text științific. Particularitățile stilului științific.

2. Structura textului științific

Titlul. Numele autorului. Introducerea. Cuprinsul. Concluziile. Lista siglelor și abrevierilor. Bibliografia. Materialul Ilustrativ. Lista ilustrațiilor. Rezumatul. Indicele de nume, de persoane etc. Cuprinsul. Textele ocazionale. Jalonarea textului.

3. Speciile textului științific

Nota. Recenzia. Referatul. Articolul. Studiul. Prolegomena. Tratatul. Compendiul. Manualul. Eseul. Comunicarea științifică. Prelegerea. Teza de doctor. Teza de licență. Lucrarea de grad.

4. Aparatul critic al unei lucrări științifice

Motivația referințelor critice. Trimiterile bibliografice. Trimiterile la dicționare. Citatele din Biblie. Sursele de pe internet. Sursele din arhive. Tehnica citatului în textul științific.

5. Bibliografia. Redactarea indicelui

Clasificarea bibliografiilor. Organizarea repertoriului bibliografic. Norme de redactare a bibliografiei. Tehnoredactarea bibliografiei.

6. Corectura textului științific. Noțiuni de tehnoredactare

Exigențe în corectarea textului științific. Erori de tipar, rolul calculatorului în corectarea greșelilor de literă. Corectura standard. Tipuri de greșeli și modul lor de corectare. Tehnoredactarea textului științific.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, seminare, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.

Evaluarea periodică I se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea periodică II se va realiza prin rezolvarea unui test, în formă scrisă.

Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore de lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Norme și principii de redactare a unui text științific. Trăsăturile textului științific.	3	Trăsăturile textului științific	Un comentariu în limita parametrilor indicați	Prezentare în formă scrisă
2.	Structura textului științific	3	Analiza structurii unui text științific propus de către profesor	Un poster care să prezinte, succint, structura textului științific analizat	Prezentare orală în fața grupei academice
3.	Speciile textului științific	3	Caracterizarea speciilor textului științific	Un tabel care să conțină speciile textului științific, cu indicarea particularităților fiecărei specii	Prezentare în formă scrisă
4.	Aparatul critic al unei lucrări științifice	3	Descrierea aparatului critic al unei lucrări științifice recomandate de profesor	O grilă elaborată și completată de către student	Brainstorming
5.	Bibliografia. Redactarea indicelui	3	Redactarea unei pagini de articol științific, cu prezentarea bibliografiei	O pagină de text științific	Evaluare reciprocă
6.	Corectura textului științific. Noțiuni de tehno-redactare	3	Redactarea și corectura a trei pagini dintr-o teză de curs/dintr-un articol științific	Un fragment de text științific redactat	Autoevaluare

Bibliografie

Obligatorie:

1. Avrănescu, A., Gândea, V. *Introducere în documentarea științifică*. București: Editura Academiei, 1960.
2. Biriș, V. *Tehnoredactare. Cărți, reviste, ziare*. București: Axy Impex, 2003.
3. Condrea, I. *Introducere în tehnica cercetării. Teze de an și de licență*. Chișinău, 1997.
4. Florea, C. *Ce cercetăm, cum cercetăm*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

5. Rad, I. *Cum se scrie un text științific în domeniul științelor umaniste. Principii și norme de redactare a unor lucrări: de licență, de masterat, de doctorat, pentru gradul didactic etc.* Cluj-Napoca: Accent, 2007.
6. Rad, I. *Cum se scrie un text științific. Disciplinele umaniste.* Iași: Polirom, 2008.

Opțională:

1. Drașoveanu, D.D. *Teze și antiteze în sintaxa limbii române.* Cluj-Napoca: Clusium, 1997.
2. Eco, U. *Cum se face o teză de licență. Disciplinele umaniste.* Traducere de G. Popescu. Constanța: Pontica, 2000 (ediția a II-a – Iași: Polirom, 2007).
3. Ferreol, G., Flageul, N. *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală.* Traducere de Ana Zăstroiu. Argument de Corneliu Bâlbă. Iași: Polirom, 1998.
4. Irimia, D. *Introducere în stilistică.* Iași: Polirom, 1995.
5. Zgardan, A. *Impactul stilistic al utilizării/neutilizării virgulei în text.* În: Metaliteratura. Analele Facultății de Filologie. Chișinău: U.P.S. „Ion Creangă”. Vol. 10, 2004, pp. 184-187.
6. Zgardan, A. *Creativitatea lexicală: normă și uz.* În: Filologia modernă: realizări și perspective în context european. Chișinău, 2008, pp. 381-386.
7. Zgardan, A. *Morfologia limbii române (curs practic) – o carte necesară.* În: revista Limba română. 2005, nr. 12, pp. 131-132.
8. Zgardan, A. *Realizarea paradigmatică și sintagmatică a elementelor lexicale polisemantice.* În: Omagiu academicianului Silviu Berejan, Bălți-Chișinău. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2002, pp. 180-185.
9. Zgardan, A. *Tehnică Secvențe Contradictorii.* În: Didactica Pro, 2001, nr. 4 (9), pp. 58-59.
10. Zgardan-Crudu, A. *Realizarea comunicării interculturale în baza modernizării și internaționalizării vocabularului limbii române.* În: Diversitatea lingvistică și dialogul intercultural în procesul de comunicare. Coordonatori Liuba Petrenco și Ludmila Braniște. Chișinău-Iași: Editura Vasiliana '98, 2013, pp. 65-68.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I
Denumirea cursului	Analiza textului literar
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea Filologie și Istorie, Catedra Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2, din 21.IX.2022
Titular de curs	Nina Corcinschi
Cadre didactice implicate	
e-mail	corcinschi.nina@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestru I	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.07.A.037	3	IV	VII	36	18	18

Descrierea succintă a integrării cursului în programul de studii:

Studierea metodelor, criteriilor și principiilor de analiză a textului literar. Teorii, discuții, polemici despre conceptul de analiză a textului literar. Textul operei lirice.

Criterii și principii de analiză. Textul operei epice. Alte criterii și principii de analiză. Teoriile structurii textului literar de diferite genuri și specii.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

- **Competențe cognitive:** cunoașterea terminologiei din domeniul ...; cunoașterea rigorilor artistice ale textului ...
- **Competențe de învățare:** cunoașterea și utilizarea vocabularului adecvat textelor ...
- **Competențe de aplicare:** utilizarea diverselor tehnici de analiză a textului ...;
- **Competențe de analiză:** evaluarea textelor din perspectivă ...;
- **Competențe de integrare:** formarea culturii literar-artistice prin receptarea și interpretarea lucrărilor de referință ale ... în contextul literaturii culte și a culturii naționale / universale; formarea competențelor de muncă intelectuală necesare unui filolog.
- **Competențe de comunicare:** se demonstrează ca o competență literară-artistică generală, precum și socioculturală, în toate textele literare, prin respectarea normei ...

Finalități de studii realizate la finele cursului:

- să se orienteze în sistemul structurii și compoziției textului literar;
- să analizeze textul operei lirice la nivel fonetic, lexical-semantic, morfo-sintactic și stilistic;
- să analizeze textul operei epice, structura și instanțele comunicării narative;
- să delimiteze proprietățile eului poetic în cadrul textului liric (transgresarea, măștile, cunoașterea și autocunoașterea etc.)
- să diferențieze tipurile de naratori și relațiile lor cu personajele și autorul în cadrul textului narativ;
- să depisteze funcțiile figurilor de stil în textul liric;
- să precizeze tehnicile narative și eficiența lor în cadrul textului narativ.

Precondiții:

- studenții trebuie să cunoască fenomenul literar pentru a putea aplica noțiunile de teorie literară;

- competența de comunicare orală și scrisă, capacitatea de interpretare a textelor beletristice.										
Repartizarea orelor de curs										
		Total ore	Ore de contact direct						Ore de lucru individual	
			Curs		Seminar		Laborator			
										/r
1	Introducere în curs. Textul ca semn. Textul ca limbaj	1		2						
2	Textul poetic ca limbaj absolut	1		2						
3	Sistemul stratiform al textului literar	1		1						
4	Structura textului liric	1		1						
5	Resursele textului poetic	1		1						
6	Funcțiile limbajului și tehnicile de expresie în textul poetic	1		1						
7	Structura textului în proză			1						
8	Modurile de expunere și tehnicile narative ale textului în proză			1						
9	Text și comunicare. Factorii comunicării			1						
10	Receptarea textului. Factorii receptării			1						
Conținutul unităților de curs										
<p>Tema 1. <u>Introducere în curs. Textul ca semn. Textul ca limbaj</u> Limba ca sistem de semne și limba ca instrument de comunicare (discursul). Textul conceput ca unitate finită închisă (I.Diaconescu, I.P.Galperin) și textul interpretat ca fenomen infinit, fără limite (J.Cristeva, J.Derrida). Textul ca fond latent, “producător de uitare” (U.Eco). Textul ca un tot instabil, context pentru un text în viitor. Vorbirea cu/prin texte, prin ansambluri textuale coerente. Posibilitatea textului de a fi transmis în timp și spațiu. Situația de comunicare originară și utilizarea lui în poziții diferite. Cultura ca text global ce include sisteme de texte (I.Lotman).</p> <p>Tema 2. <u>Textul poetic drept limbaj absolut.</u> Raportul de identitate între poezie și limbaj (B.Croce), ca și între filosofia artei și filosofia limbii. Teoria coșeriană despre poezie ca limbaj absolut și confruntarea cu lingvistica structurală care concepe poezia ca abatere de la normă (Tzv. Todorov), sau îndepărtare de la destinația uzuală a limbajului (J.Derrida). Poezia ca “limbaj” ce “nu este limbaj”. Limbajul poetic – domeniu autarhic, ca intercondiționare specifică a elementelor verbale și extraverbale. Limbajul poetic – structurare imuabilă reînnoitoare. Limbajul poetic cumulator de funcții ale altor limbaje, ca responsabilitate a tuturor subiectelor (E.Coșeriu). Poetul ca subiect absolut. Poezia – plenitudine funcțională a limbajului simplu – ca actualizare totală a funcțiilor. Limbajul absolut, dezlegat de celelalte subiecte, ca identitate poetică.</p> <p>Tema 3. <u>Sistemul stratiform al textului literar.</u> Modelul de structură stratiformă a lui Roman Ingarden (“învelișul lingvistic”, “felurite trăiri psihice”, obiectul reflectat în conștiință, sensul ca structură invariantă, conținutul expresiilor lingvistice.) Modelul teoreticienilor americani R.Wellek, A.Warren (sonor, imaginea și metafora, lumea poetică specifică a simbolului, sistemelor de simboluri, modurile și tehnicile de expresie, natura genurilor,</p>										

evaluarea, natura istoriei). Modelul lui N.Hartman (cuvântul sau limba, plus patru straturi intermediare) “pătura” = apariția, autonomă sub semnul fanteziei - 1 (2) stratul mișcării, mimicii și vorbirii (imaginea omului), 2 (3) tensiunea intențiilor, situația și acțiunea; 3 (4) al modelării sufletești, a caracterului, 4 (5) adâncimea conflictelor, 5 al destinului, 6 al ideilor individuale, 7 – al ideii generale.

Tema 4. Structura textului liric. Poezia.

Definiția poeziei. Elementele de compoziție (interioară, exterioară). Eul poetic (și varietățile lui – A.Mușina). Sistemul de relații dintre entitățile structurale. Structura artistică (sufletească) a creatorului – spirit inventiv (T.Vianu) cu fantezie creatoare și forța de expresie, structura ierarhică a operei, ordonarea valorilor (textualizate). Tema, motivul, laitmotivul, ideea axială. Imaginea artistică. Straturile și resursele. Limbajul figurativ. Figurile de stil. Tropii, funcțiile lor.

Tema 5. Resursele textului poetic.

Resursele textului poetic în cadrul straturilor sistemice. Resursele stratului fonetic: onomatopee, cuvinte expresive, ritmul, pauza, rima etc.; resursele nivelului lexical-semantic: motivul poetic, cuvinte polisemantice, sinonimia, derivarea, compunerea etc.; resurse la nivelul structurii morfologice: frecvența părților de vorbire, valori stilistice ale timpurilor etc.; la nivel sintactic: topica, apoziția, paralelismul sintactic etc.; la nivel stilistic – corelarea tuturor resurselor.

Tema 6. Funcțiile limbajului și tehnicile de expresie în textul poetic.

Limbajul și funcțiile lui estetice în raportul artistic – nonartistic (I.Coteanu). Denotația și conotația, inclusiv latența, punerea în abis; ambiguitatea, individualizarea discursului, textualizarea, intertextualizarea, intuiția poetică, bogăția lexicală, varierea procedeelelor poetice, noi structuri sintactice, ritmuri diferite, termeni antilirici (argouri), formule banale, derizorii (la postmoderniști), apelul la neologisme, convențional artistic ș.a.

Tema 7. Structura textului în proză.

Conceptul de “epic” ca formă a discursului (oral sau scris) care nu este supus regulilor versificației și dispune de alte rigori decât cele ale metrului. Instanțele narative. Autorul. Naratorul, naratorul – omniscient, narator –personaj, narator – martor, narator confident, narator-reflector, supranarator. Construcția subiectului și a discursului narativ. Motivul, laitmotivul, tema, acțiunea, episodul, conflictul, incipitul, finalul.

Tema 8. Modul de expunere și tehnicile narrative ale textului în proză.

Narațiunea ca unitate structurală între fabulă (“histoire”) și subiect (“discours”), descrierea, dialogul, monologul, introspectiva, personajul. Rezumatul, scena, vorbirea directă, stilul indirect liber (punctul de vedere, analepsa, prolepsa, ambiguizarea discursului (calamburul, burlescul, carnavalescul, fantasticul, fabulescul ș.a.)

Tema 9. Text și comunicare. Factorii comunicării.

Relația autor – emițător, necoincidența. Autorul colectiv (“Femeia în roșu” de Adriana Babeți, Mircea Mihăieș și Mircea Nedelciu). Receptorul, cititorul și destinatarul. Cititorul real, cititorul implicit, cititorul virtual, cititorul prezumtiv. Mesajul ca text, context. Intransitivitatea limbajului (textului). Textele referențiale și textele pseudo și transferențiale, autoreferențiale. Sistemul de figuri cu acțiune macrotectuală – analogia, antiteza, alegoria ș.a.

Codul (limbajul) de acoperire a realității. Principiul omologării între universal real și sistemul de semene. Codificarea, hipocodificarea, hipercodificarea. Cod literar, cod genetic, sociocod. Contextul. Canalul.

Tema 10. Receptarea textului literar.

Receptarea textului literar-artistic și a celui nonartistic. Globalismul receptării artistice. Semnificația raportată la întreg. Relația autor – auditor. Receptivitatea drept concreativitate, completare a mesajului. Autorul și modelul lumii. Victoria artistului cuvântului. Raportul: structura reală a operei literare și structura așteptată de cititor. Diferența dintre codurile limbii și cele ale sistemelor artistice.

Strategii de predare și învățare:

Se efectuează analiza unui text liric și a unui text narativ precizându-se condițiile și sarcinile finalizării.

La sfârșitul cursului se prezintă materialele lucrului efectuat pe parcursul orelor academice și extraauditoriale. Frecvența este liberă. Materialele pentru curs vor fi disponibile în varianta electronică sau în aspect de text tipărit.

Strategii de evaluare:

Examenul oral conform subiectelor programate. Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% lucrarea finală de examen, 60% evaluările, participarea la discuții.

Lucrul individual						
	Unități de conținut	Ore		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1	Textul ca sistem închis și deschis			Teoriile textului. Puncte de vedere	Referat. Discutarea tezelor teoretice	Evaluare în plen
2	Relația: limbaj – poezie			Poezia ca limbaj absolut	Referat. Investigarea interferențelor	Verificarea exemplelor preconizate
3	Textul și sistemul stratiform			Modelele stratiforme recunoscute	Analiza individuală a resurselor	Aprecierea exemplelor cu utilizarea resurselor (fonetice, lexicale etc.)
4	Structura textului poetic și a operei poetice			Forma conținutistă; Sistemele textuale și cele extratextuale	Disocierea și comentarea pe bază de text	Evaluarea reciprocă
5	Limbajul expresiv și imaginarul poetic			Caracteristicile limbajului artistic și figurile de stil	Analiza pe text. Unitățile lirice și cele antilirice	Verificarea probelor scrise. Evaluare în plen
6	Tranzitiv, reflexiv și imaginativ în poezie			Mutațiile produse în modelul de gândire poetică	Analize complexe pe texte	Evaluarea probelor cu diferențiere statutară a poeticității
7	Comparația / și structura textului în proză			Autor, narator, personaj (după G. Genette)	Analiza nivelurilor narative	Verificarea probelor. Concluzionarea rezultatelor
8	Modurile de expunere			Narațiunea în textul modern	Exemplificarea pe texte din	Evaluare în plen

					prozele lui C. Petrescu ș.a.	
9	Receptarea textului			Concreativitatea în cadrul elaborării operei	Investigarea teoriilor lui U.Eco, G. Lanson ș.a.	Revizuirea circulară. Evaluarea în plen. Verificarea
10	Instanțele comunicării în textul narativ			Textul și contextul, emitenții și receptorul, codul și canalul.	Discurs în cadrul mesei rotunde cu accente referențiale.	Evaluarea în plen. Susținerea unei lucrări scrise

Bibliografie

Obligatorie:

1. Conteanu Ion, Cum vorbim despre text, în vol. Analiza de texte, București, 1986.
2. Plet, H. F., Știința textului și analiza de text, București, 1983.
3. Parfene C., Teoria și analiza literară, București, 1993.
4. Genet Gerard, Introducere în arhitext. Funcțiune și dicțiune, București, 1994.
5. G. Crăciun, Introducere în teoria literaturii, București, 1993.

Opțională:

1. Valette Bernard, Romanul. Introducere în metoda și tehnica de analiză literară, București, 1997.
2. Barthes Roland, Romanul scriitorii, București, 1987.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	1 (Licență)
Denumirea cursului	Stilistica funcțională, ALTA
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de Filologie și Istorie Catedra de limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Aliona Zgardan-Crudu
Cadre didactice implicate	
e-mail	zgardan.aliona@upsc.md

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.08.A.038	3	IV	VIII	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul de *Stilistică funcțională*. *ALTA* este orientat spre asimilarea varietății funcțional-stilistice a limbii române, a normelor limbii literare și a rigorilor pentru fiecare stil și substil. Studenții vor analiza, vor interpreta și vor produce texte funcționale, prescrise de conținuturile curriculare la disciplina *limba și literatura română* pentru gimnaziu și liceu, urmărind manifestarea sistemului limbii și funcționarea ei în diverse domenii de activitate umană. Cursul pregătește, de asemenea, pentru prestarea unor servicii filologice în alte domenii decât sistemul educațional: redactare și producere de texte publicistice, științifice, oficiale.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe generice:

- **cognitive:** cunoașterea conceptelor fundamentale ale filologiei; interpretarea fenomenelor lingvistice din perspectivă interdisciplinară (filologică) și transdisciplinară, în contextul epocii și lumii în permanentă schimbare; identificarea și selectarea surselor bibliografice pentru asimilarea și aplicarea informației literare și științifice noi;
- **de aplicare:** identificarea și analiza argumentată a fenomenelor lingvistice, caracteristice limbii române, la diferite niveluri și din diverse perspective; rezolvarea problemelor specifice analizei lingvistice, prin metodele utilizate de lingvistica modernă; realizarea diverselor acte comunicative și elaborarea diferitor tipuri de texte în limba română literară;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic, în concordanță cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict;
- **de comunicare:** cunoașterea și aplicarea diverselor tehnici și registre de comunicare, racordate la contextul cultural, social, de vârstă etc.; manifestarea toleranței în raport cu alte persoane și comunități, a tactului și a deontologiei profesionale în cadrul comunicării; utilizarea modalităților eficiente de formare a conștiinței și culturii filologice; comunicarea eficientă în grupuri mici și în plen, în discursuri orale și/sau scrise;
- **de învățare:** autoreglarea și asumarea responsabilității pentru propria învățare și pentru un parcurs de formare profesională continuă într-o manieră ce ar putea fi în mare măsură autodirijată sau autonomă.

Competențe specifice:

- **cognitive:** înțelegerea structurilor și scopurilor sistemelor educaționale; cunoașterea normelor limbii literare și aplicarea ei în comunicarea scrisă și orală; realizarea unei cercetări educaționale în diferite contexte; capacitatea de a evalua programe și tehnologii educaționale; interpretarea procesului educațional realizat la lecțiile de limba și literatura română din perspectivă standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate;
- **de aplicare:** inventarea și proiectarea noilor concepții în legătură cu filologia, operaționalizarea terminologiei de ultimă oră; documentarea holistică în raport cu probleme de interes profesional; alegerea variantelor de soluționare a problemelor din domeniu; eficientizarea activității profesionale, prin utilizarea noilor tehnologii de predare-învățare-evaluare, adaptate la condițiile interne; aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea situațiilor practice nestandardizate; aplicarea rezultatelor cercetărilor proprii și ale celor străine în activitatea profesională; operaționalizarea principiilor calității în domeniul limbii și literaturii române, axate pe acordarea serviciilor didactice eficiente, accesibile, comprehensive, sustenabile, centrate pe nevoile școlii și ale societății; utilizarea rațională și funcțională a standardelor minime de calitate, ce reprezintă cerințele minimale privind eficacitatea și eficiența activităților desfășurate în raport cu nevoile beneficiarilor, obiectivele asumate, rezultatele așteptate;
- **de analiză și sinteză:** prezentarea orală și scrisă a problemelor de lingvistică, demonstrând abilități de a discerne, sistematiza, analiza și generaliza faptele; aprecierea argumentată a fenomenelor lingvistice, literare, educaționale; manifestarea deschiderii față de schimbările survenite pe plan lingvistic și literar, în concordanță

cu ritmul dezvoltării generale; realizarea cercetărilor independente ale problemelor detectate în domeniul de activitate profesională; evaluarea competențelor proprii și organizarea evaluării altor persoane (colegi, elevi), bazate pe principii științifice; utilizarea comunicării eficiente ca mijloc de ameliorare a situațiilor de conflict; aplicarea diverselor modalități de colaborare cu structurile administrativ-culturale în vederea asigurării unui proces prolific de dezvoltare a limbii;

- **de comunicare:** demonstrarea capacității de a se exprima în limba română într-o manieră clară și precisă, atât oral, cât și în scris, în diverse contexte socioculturale și profesionale; demonstrarea abilităților de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional;
- **de învățare:** identificarea resurselor necesare pentru studierea limbii române, analiza și sinteza informației necesare demersului de autoformare; demonstrarea capacității de informare la zi privind activitatea educațională realizată la lecțiile de limba și literatura română, colaborarea cu școala, societatea, elevii, părinții; autoreglarea parcursului de formare profesională continuă.

Finalități de studii

Să utilizeze conceptele, principiile și metodele de bază ale științelor filologice și sociale/de cultură generală pentru realizarea educației lingvistice.

Să comunice corect și eficient în context educațional.

Să proiecteze și să realizeze demersul educațional la disciplina predată și la activitățile extracurriculare în conformitate cu prevederile actelor normative ale Republicii Moldova.

Să elaboreze materialele didactice necesare asigurării procesului educațional.

Precondiții

Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.

Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul lingvisticii, lexicologiei, lexicografiei, morfologiei, sintaxei.

Studenții trebuie să posede, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza faptele de limbă; abilități de utilizare a surselor (dicționare, enciclopedii, monografii, studii, site-uri, texte literare și nonliterare etc.).

Studenții trebuia să fi citit textele canonice ale literaturii române.

Unități de curs

1. Conceptul de stilistică. Noțiunile de bază ale stilisticii lingvistice. Experimentul stilistic. 2. Aspectul social-normativ al comunicării și varierea stilistică. Evoluția normei limbii române. Tipologia greșelilor de stil. Redactarea stilistică a textului. 3. Varietăți funcțional-stilistice ale limbii române. Principii de clasificare a stilurilor funcționale. 4. Stilul oficial-administrativ. Caracteristicile lingvistice ale textelor oficiale. 5. Stilul științific. Particularitățile lexicale ale stilului științific. Specificul terminologic. 6. Stilul publicistic. Tipologia textelor publicistice. Publicistica artistică. Genuri și specii ale stilului publicistic. Publicitatea. 7. Stilul beletristic (al literaturii artistice). Specificul comunicării artistice.

Repartizarea orelor de curs

Nr.	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
1.	Conceptul de stilistică. Noțiunile de bază ale stilisticii lingvistice. Experimentul stilistic	2	1	1	-	2

2.	Aspectul social-normativ al comunicării și varierea stilistică. Evoluția normei limbii române. Tipologia greșelilor de stil. Redactarea stilistică a textului.	3	1	2	-	3
3.	Variatăți funcțional-stilistice ale limbii române. Principii de clasificare a stilurilor funcționale	3	1	2	-	3
4.	Stilul oficial-administrativ. Caracteristicile lingvistice ale textelor oficiale	3	1	2	-	3
5.	Stilul științific. Particularitățile lexicale ale stilului științific. Specificul terminologic	2	1	1	-	2
6.	Stilul publicistic. Tipologia textelor publicistice. Publicistica artistică. Genuri și specii ale stilului publicistic. Publicitatea	3	1	2	-	3
7.	Stilul beletristic (al literaturii artistice). Specificul comunicării artistice	2	-	2	-	2
	TOTAL	18	6	12	-	18

Conținutul unităților de curs

1. Conceptul de stilistică

Noțiunile de bază ale stilisticii lingvistice. Harta conceptuală a stilului. Stilul în varii domenii de activitate umană. Experimentul stilistic. Experimentul de substituție, de presupunere, de explorare a imaginii.

2. Aspectul social-normativ al comunicării și varierea stilistică

Norma, definirea normei. Norma – o categorie lingvistică și social-istorică. Relația normă – sistem – vorbire. Evoluția normei limbii române. Cauze ale modificărilor. Dificultăți de respectare a normei. Soluții în situații de problemă. Greșeli și carențe de stil. Tipologia greșelilor de stil. Licențe poetice. Redactarea stilistică a textului. Eradicarea greșelilor, semne și sigle utilizate. Alegerea variantelor optime

3. Varietăți funcțional-stilistice ale limbii române

Noțiunea de stil funcțional. Principii de clasificare a stilurilor funcționale. Probleme de tipologie a stilurilor funcționale, criteriile de clasificare a textelor după apartenența stilistică. Textele de graniță. Interferența stilurilor în diverse domenii de activitate. Caracteristicile de limbă ale textelor de graniță.

4. Stilul oficial-administrativ (SOA)

Caracteristica generală a stilului. Substilurile SOA. Tipologia textelor raportate la substilul diplomatic, substilul juridic și la substilul administrativ. Caracteristicile lingvistice ale textelor oficiale. Specificul grafic al textelor. Completarea și elaborarea formularelor. Lexicul și formele gramaticale ale textelor oficiale. Cancelarismele. Formele paradigmatică și structurile sintactice ale SOA. Producerea și redactarea textelor administrative (cerere, procură, demers, memoriu de activitate, CV, înscris, recipisă, scrisori oficiale, certificat, notă explicativă, proces-verbal, invitație).

5. Stilul științific

Varietățile substilului științific. Stilul științific propriu-zis, stilul didactic, stilul științific de popularizare, stilul științific administrativ. Tipologia textelor. Variante mass-media ale stilului științific. Particularitățile lexicale ale stilului științific. Specificul terminologic. Cerințe față de termeni. Termeni flotanți și expresii din domenii ale științelor moderne. Particularitățile gramaticale ale textelor științifice. Particularități grafice. Dotarea textului științific prin grafice, scheme, imagini, hărți. Dotarea prezentărilor orale.

6. Stilul publicistic

Caracteristica generală a stilului. Tipologia textelor publicistice, Interferența stilurilor în publicații și în mass-media. Influența vorbirii curente asupra stilului publicistic. Publicistica artistică. Genuri și specii ale stilului publicistic. Publicitatea. Specificul de limbă în publicitate. Trăsăturile directorii ale stilului publicistic. Specificul fonetic și grafic. Vocabularul textelor publicistice. Decodarea textului și mesajul publicisticii. Structuri și forme gramaticale frecvente în textele publicistice.

7. Stilul beletristic (al literaturii artistice)

Specificul comunicării artistice. Rigorile stilului beletristic. Resursele expresive ale limbii. Abateri cantitative și calitative în textul artistic. Metaplasmele, metasememele, metalogisme și metataxele. Axele lexicale și cuvintele-cheie ale textului. Strategii de analiză stilistică a textului.

Metode și tehnici de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, seminare, proiecte; consultații.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă (formativă) se va realiza prin diverse metode: participare la discuții în timpul seminarelor, lucrări scrise, prezentări PPT, referate, analize etc.
 Evaluarea periodică I se bazează pe (1) prezentarea orală a 3 aspecte de respectare a normei (procesarea a 5 pagini din DOOM 2019, DEX și rezumatul unui articol de cultivare a limbii).
 Evaluarea periodică II se va realiza prin o lucrare scrisă, de analiză a stilisticii unui text artistic/poetic de ½ pagină A4.
 Evaluarea semestrială se va executa în scris, metoda de evaluare – test (cu itemi eterogeni).
 Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la evaluarea semestrială; 40% – nota medie de la cele două evaluări periodice; 20% – nota medie de la evaluările curente.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore lucru individual	Subiectul	Produsul preconizat	Modalități de evaluare
1.	Conceptul de stilistică	2	Noțiunile de bază ale stilisticii lingvistice. Harta conceptuală a stilului. Stilul în varii domenii de activitate umană	Documentarea din sursele recomandate	Prezentări orale și grafice Discuții

			<p>Experimentul stilistic. Experimentul de substituție, de presupunere, de explorare a imaginii</p>	<p>Selectarea și analiza exemplor</p>	<p>Prezentarea produsului</p> <p>Comentarii</p> <p>Evaluare reciprocă</p>
2.	<p>Aspectul social-normativ al comunicării și varierea stilistică</p>	3	<p>Norma, definirea normei. Norma – o categorie lingvistică și social-istorică Relația normă – sistem – vorbire. Evoluția normei limbii române Cauze ale modificărilor Dificultăți de respectare a normei. Soluții în situații de problemă</p> <p>Greșeli și carențe de stil. Tipologia greșelilor de stil. Licențe poetice. Redactarea stilistică a textului. Eradicarea greșelilor, semne și sigle utilizate. Alegerea variantelor optime</p>	<p>Studiu individual al surselor recomandate</p> <p>Procesarea a 5 pagini din DOOM 2005</p> <p>Analiza a 5 pagini din DEX</p> <p>Rezumarea unui articol de cultivare a limbii</p>	<p>Evaluarea cu notă comună a celor 3 prezentări</p> <p>Turul galeriei</p> <p>Panel</p> <p>Discuția la manej</p>
3.	<p>Variatăți funcțional-stilistice ale limbii române</p>	3	<p>Noțiunea de stil funcțional. Principii de clasificare a stilurilor funcționale. Probleme de tipologie a stilurilor funcționale, criterii de clasificare a textelor după apartenența stilistică</p> <p>Textele de graniță. Interferența stilurilor în diverse domenii de activitate. Caracteristicile de limbă ale textelor de graniță</p>	<p>Studiul surselor recomandate</p> <p>Selectarea și analiza mostrelor</p> <p>Analiza unor texte recomandate</p>	<p>Evaluare reciprocă</p> <p>Mozaic</p> <p>Prezentarea și argumentarea mostrelor selectate</p> <p>Comentarii orale</p>
4.	<p>Stilul oficial-administrativ</p>	3	<p>Caracteristica generală a stilului. Substilurile SOA. Tipologia textelor raportate la substilul diplomatic, substilul juridic și la substilul administrativ</p>	<p>Studiul surselor recomandate</p> <p>Analiza textelor oficiale ca mostre de SOA</p>	<p>Prezentare și discuție</p>

			<p>Caracteristicile lingvistice ale textelor oficiale. Specificul grafic al textelor. Completarea și elaborarea formularelor</p> <p>Lexicul și formele gramaticale ale textelor oficiale. Cancelarismele. Formele paradigmatică și structurile sintactice ale SOA</p>	<p>Elaborarea textelor oficiale, prevăzute de conținuturile curriculare</p> <p>Producerea și redactarea textelor administrative (cerere, procură, demers, memoriu de activitate, CV, înscris, recipisă, scrisori oficiale, certificat, notă explicativă, proces-verbal, invitație)</p>	<p>Evaluare reciprocă</p>
5.	<p>Stilul științific. Varietățile substilului științific</p>	2	<p>Particularitățile lexicale ale stilului științific. Specificul terminologic. Cerințe față de termeni. Termeni flotanți și expresii din domenii ale științelor moderne.</p> <p>Particularitățile gramaticale ale textelor științifice.</p> <p>Particularități grafice. Dotarea textului științific prin grafice, scheme, imagini, hărți. Dotarea prezentărilor orale</p>	<p>Studiul surselor recomandate (rezumat)</p> <p>Selectarea și analiza mostrelor:</p> <p>dicționare, manuale, monografii.</p> <p>Materiale publicate și emisiuni de popularizare</p>	<p>Interviul în 3 trepte (evaluare reciprocă în baza unui material distribuit)</p> <p>Prezentarea mostrelor selectate</p> <p>Discuții și comentarii</p>
6.	<p>Stilul publicistic</p>	3	<p>Caracteristica generală a stilului. Tipologia textelor publicistice, Interferența stilurilor în publicații și în mass-media. Influența vorbirii curente asupra stilului publicistic.</p> <p>Publicistica artistică. Genuri și specii ale stilului publicistic. Publicitatea. Specificul de limbă în</p>	<p>Studiul surselor recomandate</p> <p>Analiza limbajului unui articol/ al unei publicații / al unei emisiuni</p> <p>Examinarea mostrelor de</p>	<p>Interogare multiprocesuală frontală</p> <p>Comentariu</p> <p>Prezentare, comentarii, argumentare</p>

			publicitate Trăsăturile directorii ale stilului publicistic. Specificul fonetic și grafic. Vocabularul textelor publicistice. Decodarea textului și mesajul publicisticii. Structuri și forme gramaticale frecvente în textele publicistice	publicitate vizuală Producerea reportajelor, articolelor de problemă	Revizuire circulară
7.	Stilul beletristic (al literaturii artistice)	2	Specificul comunicării artistice. Rigorile stilului beletristic. Resursele expresive ale limbii. Abateri cantitative și calitative în textul artistic. Metaplasmele, metasememele, metalogisme și metataxele. Axele lexicale și cuvintele-cheie ale textului. Strategii de analiză stilistică a textului	Interviu Lectura artistică publică Evaluarea reciprocă Discuții Comentarii Lucrare evaluată cu notă	
	TOTAL	18			

Bibliografie

Obligatorie:

1. *Enciclopedia limbii române*. București: Nemira, 2005.
2. Guțu Romalo, V. *Corectitudine și greșală: limba română de azi*. București: Humanitas, 2008.
3. Irimia, D. *Introducere în stilistică*. Iași: Polirom, 1999.
4. Marin, V. *Stilistică și cultivare a vorbirii*. Chișinău: Lumina, 1991.
5. Marin, V. *Stilistică și cultivare a vorbirii. Exerciții*. Chișinău: Lumina, 1998.
6. Pali, A. *Cultura comunicării*. Chișinău: Epigraf, 1997.
7. Parpală-Afana, E. *Introducere în stilistică*. Pitești: Paralela 45, 1998.
8. Popescu, M. *Dicționar de stilistică*. București: ALL, 2008.
9. Zgardan, A. *Impactul stilistic al utilizării/neutilizării virgulei în text*. În: Metaliteratura. Analele Facultății de Filologie. Chișinău: U.P.S. „Ion Creangă”. Vol. 10, 2004, pp. 184-187.

Opțională:

1. Dragomirescu, A., Nicolae, A. *101 greșeli de lexic și de semantică*. București: Humanitas, 2011.
2. *Ești cool și dacă vorbești corect*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2010.
3. Gruică, G. *Moda lingvistică 2007. Norma, uzul și abuzul*. Pitești: Paralela 45, 2007.
4. Zafiu, R. *101 cuvinte argotice*. București: Humanitas, 2010.
5. Zgardan, A. *Realizarea sintagmatică a unor termeni cromatici formați cu sufixul -iu în limba română*. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului”. Conferința de totalizare a muncii științifice și științifico-didactice a corpului profesoral-didactic pentru anul 2012. Volumul III, Chișinău, 2013, pp. 3-9.
6. Zgardan, A. *Predarea-învățarea textului nonliterar în clasele de gimnaziu: de la textul literar spre textul funcțional*. În: Probleme ale Științelor Socioumaniste și Modernizării Învățământului. Materialele Conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”: 2013. Vol. 1. Coord. I. Racu; col. red. Perjan Carolina. – Ch.: S. n., 2014 (Tipogr. UPS „Ion Creangă”), pp. 16-21.

Denumirea programului de studii	Limba și literatura română
Ciclul	I, Licență
Denumirea cursului	Postmodernismul românesc
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Facultatea de filologie și istorie Catedra Limba și literatura română
Aprobat la ședința Catedrei	Proces-verbal nr. 2 din 21.IX.2022
Titular de curs	Dr. hab., prof. univ. Alexandru Burlacu
Cadre didactice implicate	Dr. hab. în filologie Nina Corcinschi
e-mail, site	alex Burlacu1@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	studiu individual
S.08.A.039	3	IV	VIII	36	18	18

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul universitar de Postmodernism românesc constituie o introducere în istoria fenomenului literar postmodern, fiind destinată studenților filologi, interesați de o pregătire riguroasă și de a atinge performanțe maxime atât în procesul de învățare, cât și în activitatea pedagogică. Conținutul cursului constituie o sinteză coerentă și unitară, cu funcționalitate teoretică și practică, a concepției asupra acestui fenomen mondial. Atenția se concentrează asupra problemelor fundamentale din aria fenomenului literar postmodernist. Se va porni de la o privire generală asupra postmodernității ca fenomen social și postmodernismului ca fenomen cultural, apoi se va continua cu teme în care se vor analiza particularitățile postmodernismului românesc, completate cu aplicații pe poezie, proză, dramă, apărute atât în România, cât și în Republica Moldova. Se vor prezenta gradat numeroase teorii asupra fenomenului postmodernist la nivel global și cel românesc, multiple aplicații practice, precum și noi modele de analiză ale textului postmodern. Algoritmii preconizați pentru analiza literară iau în considerație stadiul investigațiilor specializate, achizițiile teoretice și metodologice în vederea surprinderii cât mai reușite a miracolului fiecărei creații și a semnării inefabilului caracteristic textului literar. Studenții trebuie să obțină pe final capacitatea de a combina observațiile critice cu comentariile filozofice și psihologice, să emită judecăți axiologice și metaliterare, având conștiința faptului că literatura face parte dintr-un complex cultural indivizibil. Cursul presupune și cunoașterea literaturii critice la temă.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe cognitive: cunoașterea obiectului de studiu al disciplinei; identificarea metodelor de cercetare în domeniu; determinarea particularităților procesului literar postmodern.

Competențe de învățare: capacitatea de a însuși și a analiza informații; de a efectua analize de poetică și naratologie pe textele postmoderniştilor.

Competențe de aplicare: capacitatea de a opera cu conceptul de postmodernism; de a identifica însemnele postmodernității și postmodernismului în fenomenul cultural și în textul artistic; de a alcătui un portofoliu care să conțină ideile generale ale filosofilor și teoreticienilor postmodernismului;

Competențe de analiză: capacitatea de analiză comparativă, de explicare a noutății de viziune a optzeciștilor; de a identifica temele și tehnicile narative specifice optzeciștilor.

Competențe de comunicare: se demonstrează în practica de analiză a fenomenului literar, atât în cadrul orelor, cât și în cel al evenimentelor literare sau culturale.

Competențe la nivel de integrare: stabilirea locului paradigmei postmoderne în istoria culturii și literaturii române; aprecierea importanței cunoașterii literaturii scrise în registru postmodern; determinarea nivelului de sincronizare a literaturii române.

Finalități de studii

să se orienteze cu lejeritate în materia nouă a literaturii postmoderniste;

să-și exprime atitudinile și gândirea critică prin interpretarea cât mai personală a valorii unor texte literare

sau fenomene culturale;
să identifice și să comenteze anumite fenomene din literatura națională în raport cu fenomenele literare (curente, școli, mode literare ș.a.) din literatura mondială.

Precondiții

Pentru a asculta acest curs, studenții trebuie să posede limba de instruire la nivelul C2.
Sunt necesare cunoștințe de bază din domeniul teoriei literare, poeziei, istoriei literaturii române și universale.

Studenții trebuie să aibă formate, în linii generale, deprinderi de a cerceta, interpreta, analiza opera artistică.

Repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Unități de conținut	Total ore	Ore de contact direct			Ore de lucru individual
			Curs	Seminar	Laborator	
						f/r
1.	Postmodernismul, studiu introductiv		2	1		2
2.	Poetica postmodernismului		2	1		6
3.	Precursori ai postmodernismului românesc		2	1		2
4.	Postmodernismul literar românesc		1	1		2
5.	Poezia generației '80		2			2
6.	Proza generației '80		2			2
7.	Textul dramatic postmodern		1	1		2
	Total:	36	12	6		18

Conținutul unităților de curs

Tema 1. Postmodernismul, studiu introductiv. Postmodernitate, postmodernism, postmodern: definițiile și arheologia termenilor. Temeiuri filozofice, condiționări istorice și științifice. Estetica postmodernistă. Disocierile lui Ihab Hassan. Portretul-robot al literaturii postmoderne.

Tema 2. Poetica postmodernismului.

Biografia ideii de intertextualitate. Tipurile de relații dintre texte. Procedee postmoderniste în textul poetic. Procedee postmoderniste în textul prozastic.

Tema 3. Precursori ai postmodernismului românesc.

Modele de literatură estetică, autoreferențială și parodică. Poezia manieristă românească (Leonid Dimov, Emil Brumaru, Romulus Vulpescu, Virgil Mazilescu, Șerban Foarță, Arcadie Suceveanu, Nicolae Dabija). Proza experimentală. Tetralogia *Ingeniosul bine temperat* de Mircea Horia Simionescu – o enciclopedie a invențiilor literare.

Tema 4. Postmodernismul literar românesc.

Grupări, reviste și antologii. Opzecești, nouăzeciști, douămiiști. Postmodernismul în Republica Moldova.

Tema 5. Poezia generației '80.

Paradigma poetică optzecistă. Poezia lui Mircea Cărtărescu. Metaficțiune istoriografică în poemul *Levantul*. Poeți optzeciști: Florin Iaru, Alexandru Mușina, Romulus Bucur, Traian T. Coșovei, Ion Stratan, Liviu Antonesei, Nichita Danilov, Marta Petreu, Magda Cârneci ș.a.

Noua poezie din Republica Moldova. Poeți optzeciști: Nicolae Popa, Eugen Cioclea, Vsevolod Ciornei, Valeriu Matei, Emilian Galaicu-Păun, Andrei Țurcanu, Leo Bordeianu, Teo Chiriac, Călina Trifan, Lorina Bălțeanu, Irina Nechit, Valeria Grosu, Grigore Chipere, Ghenadie Postolache, Dumitru Crudu ș.a.

Tema 6. Proza generației '80.

Optzecismul prozastic. Textualism și autenticitate în viziunea prozatorilor optzeciști. Proza scurtă în noua paradigmă. Grigore Chipere, Ghenadie Postolache. Poetica romanului postmodernist. Strategii textualiste în romanul *Femeia în roșu* de Mircea Mihăieș, Mircea Nedelciu și Adriana Babeți. Fragmentarea narațiunii în *Martorul* de Vasile Gârneț. Relațiile dintre scriitor și personajele sale în romanul *Schimbarea din strajă* de Vitalie Ciobanu. Romanul *Gesturi. Trilogia nimicului* de Emilian Galaicu-Păun. Corporalitatea lumii și a literaturii.

Tema 7. Textul dramatic postmodern

Teatrul postmodern. Antiteatrul, metateatrul, antipiesa, metapiesa.

Matei Vișniec – spirit demitizant. Piese *Țara lui Gufi*, *Angajare de clovn* – parabole cu mijloacele absurdului, ale farsei, ale parodiei, ale comicalului grotesc de limbaj.

Strategii de evaluare

Evaluarea orală la examenul final presupune prezentarea a două subiecte teoretice și analitice.

Evaluarea curentă se bazează pe (1) rezultatele a 8 evaluări curente la seminare, (2) a unei evaluări în scris, (3) evaluarea portofoliului.

Nota finală se constituie din următoarele componente: 40% – nota de la examenul final; 60% – nota medie de la evaluările scrise și orale.

Strategii de predare și învățare

Învățare centrată pe student: prelegeri interactive, lucrări de laborator, lucrări de portofoliu, proiecte, consultații. Metode de dezvoltare a gândirii critice; dezbateri; conversația euristică; problematizarea; studiul bibliografiei. Proceduri de analiză reciprocă a probelor de evaluare. Prelegeri interactive cu aplicarea TIC. Organizarea dezbaterilor, situații problematice.

Lucrul individual

Nr.	Unități de conținut	Ore		Subiectul	Produsul preconizat	Modalități
1.	Postmodernismul, studiu introductiv.			Caracteristici ale esteticii postmoderne: 1) Caracterul proteic, 2) Reculul la trecut, 3) Reciclajul, 4) Eclectismul, 5) Indeterminarea, 6) Imanența, 7) Areligiozitatea, 8) Viziunea apocaliptică, 9) Estetizarea, 10) Dispoziția ludică, 11) Inventivitatea.	Ilustrări în baza textelor a caracteristicilor estetice postmoderniste	Expunerea orală la seminar
2.	Poetica postmodernismului.			Procedee postmoderniste în textul poetic. Procedee postmoderniste în textul prozastic.	Selectarea exemplelor de procedee specifice postmoderniste în baza textelor literare obligatorii pentru lectură	Folosirea exemplor la expunerea temelor
3.	Precursori ai postmodernismului românesc.			Poezia manieristă românească	Analiza literară a textelor în stil manierist, semnate de Leonid Dimov, Emil Brumaru, Romulus Vulpescu, Virgil Mazilescu, Șerban Foartă, Arcadie Suceveanu, Nicolae Dabija.	Comentarii critice expuse oral în cadrul seminarelor
4.	Postmodernismul literar românesc.			Postmodernismul în Republica Moldova.	Prezentarea unor referate despre creația scriitorilor optzeciști din R. Moldova	Prezentarea referatului
5.	Poezia generației '80.			Poeți generației optzeciști din R. Moldova	Comentarii literare ale textelor care folosesc strategii poetice, specifice postmoderniste.	Test de evaluare orală
6.	Proza generației '80.			Prozatorii generației optzeciste din R. Moldova	Comentarii literare ale textelor care folosesc strategii prozastice, specifice	Probă scrisă

					postmoderniste. Test de evaluare	
7.	Textul dramatic postmodern			Textul dramatic postmodern	Eseu despre specificul teatrului postmodern	Probă orală

Bibliografie

Obligatorie:

Lecturi obligatorii:

1. Orice din poezii Allen Ginsberg, Jack Kerouac, Laurence Ferlinghetti, Gregori Corso.
2. Orice din prozatorii John Barthes, Thomas Pynchon.
3. Umberto Eco *Numele trandafirului*.
4. Poezia manieristă românească: Leonid Dimov, Emil Brumaru, Romulus Vulpescu, Virgil Mazilescu, Șerban Foartă, Arcadie Suceveanu, Nicolae Dabija.
5. Una din cele patru părți ale tetralogiei *Ingeniosul bine temperat* de Mircea Horia Simionescu.
6. Poezii semnate de Mircea Cărtărescu, Florin Iaru, Alexandru Mușina, Romulus Bucur, Traian T. Coșovei, Ion Stratan, Liviu Antonesei, Nichita Danilov, Marta Petreu, Magda Cârneci, Nicolae Popa, Eugen Cioclea, Vsevolod Ciornei, Valeriu Matei, Emilian Galaicu-Păun, Andrei Țurcanu, Leo Bordeianu, Teo Chiriac, Călina Trifan, Lorina Bălțeanu, Irina Nechit, Valeria Grosu, Grigore Chiper, Ghenadie Postolache, Dumitru Crudu ș.a.
7. Proza scurtă semnată de Mircea Nedelciu, Gheorghe Iova, Gheorghe Ene, Daniel Vighi, Grigore Chiper, Constantin Cheianu, Anatol Moraru, Ghenadie Postolache, Vitalie Ciobanu, Emilian Galaicu-Păun, Dumitru Crudu, Iulian Ciocan, Mihail Vakulovski și Alexandru Vakulovski.
8. Mircea Mihăieș, Mircea Nedelciu și Adriana Babeți, romanul *Femeia în roșu*.
9. Mircea Nedelciu, romanul *Tratament fabulatoriu*.
10. Vasile Gârneț, romanul *Martorul*.
11. Savatie Baștovoi, romanul *Iepurii nu mor*.
12. Vitalie Ciobanu, romanul *Schimbarea din strajă*.
13. Emilian Galaicu-Păun, *Gesturi. Trilogia nimicului*.
14. Matei Vișniec, piesele *Țara lui Gufi*, *Angajare de clown*.
15. Dumitru Crudu, volumul de teatru *Salvați Bostonul*.

Bibliografie obligatorie:

1. Barthes Roland, *Gradul zero al scriiturii. Noi eseuri critice*. Traducere din franceză de Alex. Cistelecan, Chișinău, Cartier, 2006.
2. Cărtărescu Mircea, *Postmodernismul românesc*. București, 1999.
3. Călinescu Matei, *Cinci fețe ale modernității: modernism, avangardă, decadentă, kitsch, postmodernism*, București, 1995.
4. Lyotard Jean-François, *Condiția postmodernă*, Editura Babei, București, 1993.
5. *Competiția continuă. Generația 80 în texte teoretice*, Gheorghe Crăciun, Pitești, Ed. Vlasie, 1994.
6. Fukuyama Francis în *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 1994.
7. Petrescu Liviu, *Poetica postmodernismului*, Pitești, Ed. Paralela 45, 1996.
7. Hutcheon Linda, *Politica postmodernismului*, București, Nemira, 1997.
8. Vattimo Gianni, *Sfârșitul modernității*, Editura Pontica, Constanța, 1993.

Opțională:

1. Cârneci Magda, *Arta anilor '80. Texte despre postmodernism*, București, Ed. Litera, 1996.
  2. Chiper Grigore, *Poezia optzecistă. Schimbare de paradigmă*, Iași, Tipomoldova, 2013.
  3. Diaconu Mircea A., *Poezia postmodernă*, Brașov, Aula, 2002.
  4. Iaru Florin, *La cea mai înalta ficțiune*, Editura Cartea Românească, București, 1984.
  5. Grati Aliona, *Fenomenul literar postmodernist*. Ediție redactată și adăugită, Chișinău, 2015, pe siteul de autor alionagrati.net.
  6. Manolescu Nicolae, *Despre poezie*, București, Ed. Cartea Românească, 1987.
  7. Mușat Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Pitești, Ed. Paralela 45, 1998.
  8. Leahu Nicolae, *Poezia generației '80*, Chișinău, Cartier, 2000.
  9. Perian Gheorghe. *Scriitori romani postmoderni*, București, Ed. Didactică, 1996.
  10. Simuț I. *Incursiuni în literatura actuală*. Iași 2000.
  11. Țurcanu Lucia, *Poezia manieristă românească*, Chișinău, Știința, 2015.
- și altele indicate în Notele de curs: Grati Aliona, *Fenomenul literar postmodernist*. Ediție redactată și adăugită, Chișinău, 2015, pe siteul de autor alionagrati.net.